

Jaarstukken 2015

Colofon

De jaarrekening 2015 is een uitgave van de gemeente Renkum

Inhoud en vormgeving
Gemeente Renkum

Druk
Huisdrukkerij gemeente Renkum

Oplage
58 exemplaren

Versie 28 april 2016

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Deel I Jaarverslag	11
01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg	13
02 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit	31
03 Milieu, klimaat & duurzaamheid	39
04 Veiligheid	45
05 Openbare ruimte	48
06 Economie & Cultuur	51
07 Inwoner, bestuur & organisatie	57
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	67
Stelpost onvoorzien	67
Paragraaf 1 Lokale heffingen	70
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen	77
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	84
Paragraaf 4 Financiering	93
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	96
Paragraaf 6 Verbonden partijen	106
Paragraaf 7 Grondbeleid	124
Paragraaf 8 subsidies	130
Deel II Jaarrekening	135
Opzet van de jaarrekening	136
Baten en lasten en toelichting	137
Resultaatbepaling	175
Balans per 31 december	184
Toelichting op de balans	189
Vaste activa	189
Vlottende activa	191
Vaste Passiva	197
Vlottende passiva	211
Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen	216

Deel III Bijlagen	219
Bijlage 1 Productenrekening	220
Bijlage 2 Weerstandscapaciteit en Risico's	222
Bijlage 3 Financiering.....	241
Bijlage 4 Kredieten	244
Bijlage 5 Specifieke uitkeringen (SiSa).....	249
Bijlage 6 Welk beleid is voor handen?.....	252
Vaststelling Jaarstukken 2015	257

Inleiding

Deel I Het jaarverslag

In het jaarverslag vindt de evaluatie plaats van het in het afgelopen jaar gevoerde beleid. Het jaarverslag bestaat uit de volgende verplicht voorgeschreven onderdelen:

- de programmaverantwoording;
- de paragrafen.

De huidige coalitie heeft haar Coalitieakkoord 'Veranderend Renkum' 2014-2018 nader uitgewerkt in het Meerjarenbeleidsplan 2014-2018 en vervolgens in de Begroting 2015. In 2015 hebben de voortgangsrapportages plaats gevonden op basis van het nieuwe coalitieakkoord.

Bij de beleidsmatige informatie die is opgenomen in deze onderdelen van de jaarstukken gaat het om een verantwoording van de beleidsvoornemens die waren opgenomen in de Begroting 2015.

Deel II De jaarrekening

Met de jaarrekening legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af over het gevoerde financieel beheer in 2015. De jaarrekening bestaat uit:

- de programmarekening en de toelichting;
- de balans en de toelichting.

Resultaat 2015

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg	-11.684	-11.873	-11.640	234
02 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit	-2.776	-3.361	-3.306	56
03 Milieu, klimaat & duurzaamheid	541	622	664	42
04 Veiligheid	-2.685	-2.545	-2.508	38
05 Openbare ruimte	-5.783	-6.083	-6.180	-97
06 Economie & Cultuur	-639	-643	-635	9
07 Inwoner, bestuur & organisatie	-7.278	-8.049	-8.750	-701
Totaal programma's	-30.304	-31.933	-32.354	-421
00 Algemene dekkingsmiddelen	30.340	31.797	32.084	286
Totaal resultaat	36	-136	-270	-135

In deel II van deze jaarstukken zijn de afwijkingen ten opzichte van de Najaarsnota 2015 nader toegelicht. In het volgende overzicht is de samenstelling van het rekeningsaldo ten opzichte van de Begroting 2015 kort samengevat. Daarbij is aangegeven:

- welk programma en product het betreft;
- een korte omschrijving van de reden van het voordeel (+) of nadeel (-);
- of het een incidenteel of structureel resultaat betreft. Wanneer sprake is van een structureel resultaat in de jaarrekening, zal hier in de Voorjaarsnota 2016 op worden teruggekomen.

Alleen de grote afwijkingen (> € 25.000 per product) zijn vermeld. Verschuivingen van budgetten tussen producten of programma's zijn buiten beschouwing gelaten.

Programma/ product	Omschrijving	Bedrag	Inc./ str.	Gemeld in*
1. Werk & inkomen				
B. Gezondheid	Jeugdsportfonds: het aantal aanvragen is in 2015 achter gebleven (€ 13.000). Afspraken m.b.t. Stichting Leergeld zijn veranderd, hierdoor is een voordeel van € 11.000 ontstaan. Het overige voordeel bestaat uit een optelling van meerdere kleinere voor- en nadelen en wordt om deze reden niet nader toegelicht.	69	Inc.	JRK
D. Educatie	Peuterspeelzaalwerk. Het aantal peuters dat gebruik maakt van peuterspeelzaalwerk neemt af. Dit is deels (€ 50.000) incidenteel, doordat de Onderwijs Achterstanden Bestrijding mogelijk om intensivering vraagt in 2016.	90	Str.	VJN/ NJN
D. Educatie	LEA: door vertraging in de ontwikkeling van een Plan van Aanpak voor hoogbegaafde leerlingen is er een voordeel van € 40.000. De scholen ontwikkelen op dit moment gezamenlijk het plan van aanpak. Het overige voordeel bestaat uit een optelling van meerdere kleinere voor- en nadelen en wordt om deze reden niet nader toegelicht.	93	Inc.	JRK
E. Minima	Hulpfonds: vanwege een te hoge financiële reserve bij het Hulpfonds is de gemeentelijke bijdrage niet ingezet.	43	Inc.	JRK
F. Inkomensvoorziening	Permar. Renkum heeft € 136.000 bijgedragen in het exploitatietekort 2014. Onze bijdrage voor 2015 is geraamd op € 106.000.	-242	Inc.	VJN
F. Inkomensvoorziening	BUIG. De uitgaven voor de BUIG overschrijden de rijksbijdrage met € 817.000. Voor € 290.000 doen wij een beroep op de Vangnetregeling van het rijk. De resterende € 527.000 komt voor onze rekening. Hiervan was € 392.000 opgenomen in de begroting.	-135	Inc.	VJN/JRK
Totaal programma 1		-82		
2. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit				
A, Ruimtelijke ontwikkeling	Resultaat grondexploitatie. In 2015 is een resultaat van € 124.000 gerealiseerd. Belangrijkste oorzaak ligt in het project Bergerhof en een lagere rentetoe rekening.	124	Inc.	NJN/JRK

Programma/ product	Omschrijving	Bedrag	Inc./ str.	Gemeld in*
B. Wonen	Stimuleringsleningen. Door ontvangen rentevergoedingen op het rekening-courant bij de SVN is het saldo flink hoger dan de middelen die beschikbaar zijn gesteld voor het verstrekken van stimuleringsleningen. Het overschot is dit jaar vrijgevallen.	269	Inc.	NJN
Totaal programma 2		393		
3. Milieu, klimaat & duurzaamheid				
D. Riolering en water	Inflatie voorziening rioolheffing. In het GRP is gerekend met een inflatiecorrectie van 3 % over de reserve rioolheffing. Aangezien de werkelijke inflatie flink lager is, kon € 204.000 vrijvallen.	204	Inc./str.	NJN
Totaal programma 3		204		
4. Veiligheid				
A. Integraal veiligheidsbeleid	VGGM inzake brandweer. Vanuit het rekeningresultaat 2014 van de VGGM hebben wij € 158.000 ontvangen. Als gevolg van bezuinigingsmaatregelen en vertragingen van investeringen in 2015 is een voordeel van € 58.000 gerealiseerd.	216	Inc.	VJN/JRK
Totaal programma 4		216		
5. Openbare ruimte				
A. Groenonderhoud	VTA-controle. Om aan de wettelijke zorgplicht aan bomen te voldoen, moeten bomen geregistreerd, regelmatig gecontroleerd en onderhouden worden. Het inregelen van het beheersysteem en het wegwerken van achterstanden kost € 25.000.	-25	Inc.	NJN
A. Groenonderhoud	Plantmateriaal en renovatie. Het budget bleek niet toereikend, door o.a. extra kosten voor actualisatie van het groenstructuurplan, uitbesteding van werkzaamheden doordat eigen personeel moest worden ingezet voor stormschade en schade bij de reconstructie van de Hogenkampseweg.	-43	Inc.	JRK
A. Groenonderhoud	Begraafplaatsen. Het aantal begrafenissen lag in 2015 lager dan begroot. Daarnaast zorgde de zomerstorm voor schade en hebben we kosten gemaakt voor bestrijding van de Thuja bastkever en vervanging van een gasleiding.	-30	Inc.	JRK

Programma/ product	Omschrijving	Bedrag	Inc./ str.	Gemeld in*
A. Groenonderhoud	Taakstellingen. De taakstellingen op sport en parken, hertenkamp en kinderboerderij zijn deels niet gerealiseerd.	-68	Inc.	NJN/ JRK
B. Wegen, straten pleinen	Gladheidsbestrijding. Het winterseizoen 2014-2015 vroeg om een relatief hoge inzet. Dit is deels gecompenseerd in de maanden november en december.	-47	Inc.	VJN/ JRK
Totaal programma 5		-213		
7. Inwoner, bestuur & organisatie				
E. Belastingen	Dotatie voorzieningen belastingdebiteuren. Wij verwachten diverse belastingopbrengsten (toeristenbelasting en OZB) te moeten missen door de afwikkeling van faillissementen van bedrijven en trajecten in het kader van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen. De voorziening belastingdebiteuren is hiervoor verhoogd.	-130	Inc.	NJN/ JRK
F. Vastgoed	Taakstelling maatschappelijk vastgoed. De taakstelling maatschappelijk vastgoed is in 2015 niet haalbaar.	-288	Inc.	NJN
F. Vastgoed	Vastgoed. Door verkoop van ligplaatsen aan de Rosandepolder is een voordeel gerealiseerd. Daar tegenover staan nadelen op het onderhoud van de Brede Scholen Marienborn/Marlijn en de Dennenborgh.	-29	Inc.	NJN/JRK
G. Bestuur & organisatie	Formatie sociale zaken. Door stijging van het aantal werkprocessen en uitkeringsdossiers, staat de formatie van de consulenten onder druk. Om de hoge werkdruk te verlichten is de formatie uitgebreid.	-172	Inc.	VJN
G. Bestuur & organisatie	Tractie. In afwachting van de uitkomst van het onderzoek naar de toekomst van team Bor is vervanging van tractie uitgesteld. Dit heeft hogere onderhoudskosten tot gevolg. Daarnaast is het aantal transporturen toegenomen door een toename van snoeiafval.	-70	Inc.	VJN
G. Bestuur & organisatie	Pensioenen (ex)wethouders. De huidige lage rentes zorgen ervoor dat de voorziening niet het juiste peil heeft om toekomstige verplichtingen te dekken. Daarnaast is een correctie doorgevoerd bij een aantal (ex)wethouders i.v.m. het nabestaandenpensioen.	-422	Inc.	JRK

Programma/ product	Omschrijving	Bedrag	Inc./ str.	Gemeld in*
G. Bestuur & organisatie	P-budget. Er heeft extra inhuur plaatsgevonden bij diverse teams. Dit draagt bij aan de professionalisering van teams (zoals bij Serviceteam en Servicepunt). Daarnaast heeft de invoering van het zaakgericht werken geleid tot implementatiekosten.	-194	Inc.	JRK
Totaal programma 7		-1.305		
Algemene dekkingsmiddelen & onvoorzien				
A. Algemene uitkering	Algemene uitkering. In de meicirculaire is het groot onderhoud aan het gemeentefonds verwerkt. Dit gaf voor Renkum een nadeel van € 669.000. De septembercirculaire gaf een voordeel van € 99.000 door accresontwikkelingen en een voordeel op het plafond voor het BTW-compensatiefonds. In de jaarrekening ontstaat een voordeel van € 242.000 als gevolg van mutaties van aantallen bij de maatstaven algemene uitkering.	-328	Inc.	VJN/ NJN/ JRK
B. Belastingen	Toeristenbelasting. Het aantal toeristische overnachtingen is achtergebleven bij de raming. Dit leidt tot een lagere opbrengst (€ 48.000).	-48	Inc.	JRK
C. Overige algemene dekkingsmiddelen	Rente en dividend. De blijvend lage rente zorgt ervoor dat onze rentekosten aanzienlijk lager zijn dan begroot. Daarnaast hebben we ook minder externe financiering hoeven aantrekken. Het lagere dividend van de BNG zorgt voor een nadeel.	462	Inc.	VJN/ NJN
C. Overige algemene dekkingsmiddelen	Verkoop Benedendorpsweg 188. De verkoop van het pand aan de Benedendorpsweg heeft geleid tot een boekwinst.	135	Inc.	VJN
C. Overige algemene dekkingsmiddelen	Stelpost onvoorzien. Het restant van de stelpost onvoorzien valt vrij ten gunste van het rekeningresultaat.	112	Inc.	JRK
Totaal algemene dekkingsmiddelen & onvoorzien		333		
Totaal mutaties t.o.v. begroting toegelicht		-454		
Overige verschillen		148		
Totaal		-306		
Saldo begroot		36		
Totaal jaarrekeningresultaat		-270		

* VJN = Voorjaarsnota 2015, NJN = Najaarsnota 2015, JRK = Jaarstukken 2015

Deel I Jaarverslag

Programmaverantwoording

Inleiding

In het jaarverslag vindt de evaluatie plaats van het in het afgelopen jaar gevoerde beleid. Het jaarverslag bestaat uit:

- de programmaverantwoording;
- de paragrafen.

De programmaverantwoording bestaat uit de verantwoording over de realisatie van de programma's. In de programmaverantwoording worden de drie vragen, gesteld in het programmaplan van de begroting, beantwoord maar dan op basis van de realisaties.

De programmaverantwoording biedt daardoor per programma inzicht in:

1. de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd (Wat hebben we bereikt?);
2. de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken (Wat hebben we daarvoor gedaan?);
3. de gerealiseerde baten en lasten (Wat heeft het gekost?). Dit komt per programma terug in de tabel bij punt 3 'Wat heeft het gekost?'. Wanneer in de kolom 'afwijking' een positief getal gemeld wordt, is sprake van een voordeel. Een negatief getal houdt een nadeel in.

Daarnaast wordt in de programmaverantwoording een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen verstrekt en wordt inzicht gegeven in het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien.

Opbouw programmaverantwoording

Bij elk programma wordt allereerst de visie van het programma aangegeven. Vervolgens informeren wij u, waar mogelijk, over de voortgang van de doelstellingen afkomstig uit de Begroting 2015. Tevens wordt verantwoording gegeven over de in 2015 geplande activiteiten. Tenslotte wordt in het onderdeel 'Wat heeft het gekost?' een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten gegeven. Een toelichting op de afwijkingen tussen begrote en gerealiseerde baten en lasten is opgenomen in deel 2, de jaarrekening.

01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg

Visie

Eén van de grootste opgaven in deze coalitieperiode is het vorm geven aan de sociaal-maatschappelijke vernieuwing. Vernieuwing die noodzakelijk is om de taken die vanuit het Rijk bij de gemeente zijn neergelegd binnen het beschikbare budget uit te voeren zonder tegelijkertijd onze inwoners in de kou te laten staan. Inwoners die het nodig hebben, krijgen ondersteuning die aansluit bij hun persoonlijke situatie en behoeften. We vertrouwen daarbij op de behoefte van mensen om in vrijheid verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leven.

Het vergroten van de zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie, eigen (financiële) verantwoordelijkheid en keuzevrijheid van de inwoners van Renkum wordt gestimuleerd door in te zetten op versterken van de eigen kracht van de inwoner binnen zijn of haar sociaal netwerk. Daar waar dit niet toereikend is wordt door de gemeente (sociaal team) in het gesprek met de inwoner gezocht naar een passende oplossing in de vorm van een algemene of maatwerkvoorziening.

Mensen die rechtmatig in Renkum verblijven en die tijdelijk niet in staat zijn om zelf (voldoende) inkomen te verwerven om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te voorzien, ontvangen een uitkering op maat. Inwoners met schulden worden waar nodig op een passende wijze ondersteund om deze op te lossen. Bijstand en schuldhulpverlening zijn een vangnet voor die mensen die tijdelijk niet in staat zijn om in hun eigen inkomen te voorzien. Herstel van financiële zelfredzaamheid staat daarbij voorop. Volgens de Participatiewet zijn we verplicht een tegenprestatie voor een uitkering te vragen, hierbij houden we rekening met de persoonlijke situatie en mogelijkheden.

Het programma maatschappelijke participatie, inkomen & zorg is de komende jaren aan grote verandering onderhevig. Wij zijn verantwoordelijk voor de nieuwe Jeugdwet, Wmo 2015, de nieuwe participatiewet en de gevolgen van aanscherping van Passend Onderwijs. In 2015 zijn wij uitgegaan van de bestaande situatie en bijbehorende producten. Met de transformatie zal gewerkt worden aan een passend niveau van voorzieningen voor alle inwoners.

De nieuwe taken die de gemeente in het sociale domein erbij heeft gekregen met bijbehorende kortingen op de budgetten hebben ons genoodzaakt de bestaande afspraken met partijen in het veld kritisch tegen het licht te houden. Ook beleidsuitvoering heeft geleid tot voortschrijdend inzicht. Zo is de keuze voor wijkteams losgelaten. Wij werken met een (gemeentelijk) sociaal team. Dit team is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de nieuwe taken en verantwoordelijkheden van de gemeente op het gebied van ondersteuning, jeugd en participatie. Doordat de gemeente nu werkt met een sociaal team zijn andere verhoudingen ontstaan en is een andere taakverdeling gewenst. Sommige taken zal de gemeente zelf meer naar zich toe moeten halen om regie te kunnen voeren over de afspraken die worden gemaakt bij het organiseren van hulp en ondersteuning volgens het principe: een huishouden, een plan, een regie. Bij elkaar redenen die onder meer hebben geleid tot het beëindigen van subsidieafspraken en het opstellen van een, bij de nieuwe opgave passende, kadernota sociaal domein: "de kunst van samen leven in de gemeente Renkum, de transformatie". De nieuwe opgave is uitgewerkt in zes beleidsrichtingen: Het versterken van de samenleving, Sociaal Team als vliegwiel voor de transformatie, Ruimte voor initiatieven van onze inwoners, Nieuwe vormen van verwerving en innovatie, Gemeente als regisseur en Samenwerken ter versterking (be)stuur(s)kracht.

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wat wij per beleidsterrein willen bereiken, is uitgewerkt in de programmabegroting. Om niet in herhaling te vallen, verwijzen wij u naar de Begroting 2015.

Producten

- 1A. Algemene voorzieningen
- 1B. Gezondheid
- 1C. Sport
- 1D. Educatie
- 1E. Minima
- 1F. Inkomensvoorziening
- 1G. Maatwerkvoorzieningen
- 1 Integratie uitkering sociaal domein en WMO
- 2 Transformatie Sociaal Domein

1A. Algemene voorzieningen

Doelstelling

Wij staan aan het begin van een transformatie waarbij we een stip op de horizon kunnen zetten, maar nog een lange weg te gaan hebben die vraagt om een dynamische aanpak waarbij beleidsontwikkelingen interactief en in co-creatie tot stand komen.

We willen een goed sociaal en solidair beleid dat efficiënt en doelmatig wordt uitgevoerd.

Het doel is om de kwaliteit van de zorg te waarborgen binnen het door het Rijk beschikbaar gestelde budget, zo nodig door te schuiven met budgetten tussen de verschillende domeinen en programma's. Dat kan alleen als problemen en uitdagingen die zich daarbij aandienen integraal (over de diverse beleidsvelden heen) worden bekeken en opgelost. Regiogrenzen mogen een efficiënte uitvoering van de gedecentraliseerde taken niet in de weg staan.

Voor wat betreft de uitvoering van de participatiewet kiezen we voor samenwerking met de regio Food-Valley. Wij denken dat wij in deze regio onze eigen doelstelling het beste kunnen realiseren.

Uitgangspunt van de Participatiewet en van ons is dat mensen primair zelf verantwoordelijk zijn voor het vinden en behouden van betaald werk. Daar waar nodig ondersteunen wij mensen met een uitkering op grond van de Participatiewet bij het vinden van een baan.

Doelstelling is dat de mate van arbeidsparticipatie onder de Renkumse werkzoekende beroepsbevolking minstens gelijk is aan landelijk gemiddelde.

Als het nodig is zorgt de gemeente voor een vangnet, zowel voor de zorgvragers als de mantelzorgers en vrijwilligers. Er zit namelijk een grens aan wat van mantelzorgers en vrijwilligers verwacht kan en mag worden.

Een goede, wederzijdse communicatie tussen inwoners, overheid en organisaties is essentieel om zorgen weg te nemen en vooruit te lopen op de decentralisaties.

Bij gegevensuitwisseling die nodig is om de decentralisatietaken goed uit te kunnen voeren wordt alle privacygevoelige informatie waarover de gemeente of haar partners beschikken zorgvuldig verwerkt en beveiligd. Doelstelling is dit te doen in overeenstemming met de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

We willen een clustering van zorg en welzijn aan het Europaplein in Renkum. In het onderzoek naar een volwaardige bibliotheek wordt ook gekeken of een clustering van de bibliotheek met de zorg- en welzijnsinstellingen in het centrum van Renkum tot de mogelijkheden behoort.

Voortgang

We organiseren de ondersteuning in samenhang en dichtbij de inwoners. De ondersteuning is gericht op zelfredzaamheid en participatie en het voorkomen van problemen via zorg door inzet van algemene voorzieningen.

Activiteiten

Samenredzaamheid

De uitgangspunten die in alle nieuwe wetgeving centraal staan zijn eigen kracht en samenredzaamheid. Die samenredzaamheid ontstaat niet altijd vanzelf. Soms is een zetje nodig. Hierin heeft de gemeente een rol: luisteren naar initiatieven van inwoners en die stimuleren en zo nodig mogelijk maken. Daarvoor is een lokaal innovatiefonds sociaal domein in het leven geroepen. In het vierde kwartaal zijn hiervoor aanvragen beoordeeld en subsidies verstrekt.

In 2015 is ook de subsidierelatie met welzijnsorganisaties Solidez gewijzigd. Ten aanzien van de producten waarvoor Solidez in 2015 nog subsidie ontving is de vraag gesteld: sluiten deze producten nog goed aan op de nieuwe situatie die is ontstaan door de decentralisaties in het sociaal domein? Hoe verhoudt de inzet van Solidez zich tot de taken van het sociaal team en sociaal loket en de regiefunctie van de gemeente (één huishouden, één plan, één gezin)?

Deze afweging heeft er toe geleid dat voor een aantal producten van Solidez de subsidie per 2016 is beëindigd, deels omdat de taken voortaan door het sociaal team worden opgepakt, deels omdat de producten niet meer aansluiten op de gewijzigde omstandigheden.

Besloten is dat Solidez in 2016 nog subsidie ontvangt voor jeugd en jongerenwerk, maatschappelijk werk, buurtopbouwwerk en buurtbemiddeling.

Verder is besloten dat de structurele subsidie aan Solidez met ingang van 2017 beëindigd wordt.

De gemeente heeft zo meer vrijheid om flexibel in te spelen op vraagstukken die zich aandienen, is niet gebonden aan één organisatie maar heeft de keuze tussen meerdere aanbieders. Tevens ontstaat ruimte voor nieuwe initiatieven vanuit de samenleving.

Coaches sociaal domein

De organisatie heeft in 2015 voorbereidingen getroffen voor de pilot coaches sociaal domein die januari 2016 is gestart. Deze coaches zijn primair verantwoordelijk voor integrale vraagverheldering, versterken van zelfredzaamheid en regie, waaronder het organiseren van het netwerk van informele steun en professionele hulpverlening rond het huishouden. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan innovatie.

Autisme-vriendelijke gemeente

De gemeente Renkum heeft in het najaar 2014 het manifest autisme-vriendelijke gemeente ondertekend. Algemene doelstelling die wordt beoogd is om als gemeente mensen met autisme de kans te bieden om zich naar vermogen te ontwikkelen en zo zelfstandig mogelijk in de samenleving te participeren.

Het project levensbrede aanpak voor mensen met autisme, dat uitgevoerd is met provinciale subsidie, is afgerond. De resultaten zijn voor de gemeente Renkum vertaald naar gemeentelijke projecten op diverse levensgebieden (onderwijs, werken sport) en naar een werkproces voor het sociaal team. Het thema autisme-vriendelijk is voortaan aandachtspunt in het reguliere beleid op het gebied van onder meer Wmo, participatie, onderwijs en communicatie.

voortgang Arbeidsmarktondersteuning zie 1F.

Gegevensuitwisseling

Bij gegevensuitwisseling die nodig is om de decentralisatietaken goed uit te kunnen voeren wordt alle privacygevoelige informatie waarover de gemeente of haar partners beschikken zorgvuldig verwerkt en beveiligd in overeenstemming met de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Het geleerde in 2015 wordt in 2016 verder ontwikkeld.

Mantelzorgers

Door de veranderingen in wetgeving hebben mantelzorgers een meer centrale rol gekregen in het hele stelsel van ondersteuning, zorg en participatie. Dat vormde aanleiding om uitvoering en beleid op het gebied van mantelzorg te actualiseren. Medio juli 2015 is een nieuw uitvoeringsplan mantelzorg 2015 - 2018 door het college vastgesteld. Prioriteit daarin is het ondersteunen van mantelzorgers vanuit het sociaal team in lijn met het uitgangspunt: een huishouden, een plan, een regie. Als een gesprek wordt gepland met een inwoner en er is ook sprake van een mantelzorger dan is de mantelzorger ook bij het gesprek aanwezig. In het gesprek zal ook de ondersteuningsbehoefte van de mantelzorger zelf nadrukkelijk aan de orde worden gesteld. Verder wordt door het sociaal team nauw samengewerkt in het netwerk met lokale partners zoals huisartsen, praktijkondersteuners, eerstelijns hulpverleners, wijkverpleegkundige zodat zoveel als mogelijk de mantelzorgers bij de gemeente bekend zijn en meer dan voorheen ook preventief ondersteund kunnen worden.

Mantelzorgers kunnen ook de website Wehelpen gebruiken waar de gemeente sinds 1 april 2015 bij aangesloten is. Wehelpen biedt een digitale ondersteuningsstructuur die kan worden ingezet voor iedereen die een ander helpt of zelf een vraag om ondersteuning heeft. Met Wehelpen.nl kunnen inwoners hulp vragen en hulp aanbieden, iedereen kan gemakkelijk zelf een account aanmaken en meehelpen of een hulpvraag stellen. Specifiek voor mantelzorgers biedt Wehelpen de mogelijkheid een digitaal hulpnetwerk aan te maken waarmee gezamenlijk een agenda beheerd, een logboek bijgehouden en notities gedeeld kunnen worden.

Tegelijk met het uitvoeringsplan mantelzorg zijn ook - in het kader van de jaarlijkse waardering voor mantelzorgers - de regels vastgesteld voor het verstrekken van het mantelzorgcompliment. Dit werd eerder gedaan door de Sociale verzekeringsbank en de gemeente is hier met ingang van 2015 voor verantwoordelijk geworden. Inwoners van de gemeente kunnen het mantelzorgcompliment aanvragen in de vorm van een geldbedrag van € 150 of in de vorm van een voucher die recht geeft op 10 uur Huishoudelijke Hulp die wordt ingezet ter ontlasting van de mantelzorger.

In 2015 hebben 336 inwoners het mantelzorgcompliment ontvangen in de vorm van het geldbedrag, de voucher voor Hulp bij Huishouden is 5 keer verstrekt.

Vrijwilligers

Ook bij de ondersteuning van vrijwilligers wil het college een nieuwe koers inslaan. De inzet van Wehelpen.nl vormt een prima alternatief voor de werkwijze van de Vrijwilligerscentrale met de verouderde vacaturebank. Vrijwilligers en organisaties zijn in staat om meer zelf te doen. Daarom is besloten om het product Vrijwilligerscentrale bij Solidez per 31 december 2015 te beëindigen.

Voor ondersteuningsvragen gaat het sociaal team intensiever samenwerken met het Netwerk Vrijwillige Hulpverlening. In dit netwerk komen verschillende organisaties bij elkaar voor ontwikkelingen rond informele hulp en ondersteuningsvragen van inwoners. Het project *Omdenken* is dit jaar uitgevoerd door de Vrijwilligerscentrale, gemeente Renkum en Spectrum. Tijdens 4 bijeenkomsten is onder andere gesproken over de veranderingen in het sociaal domein en wat dit voor de inzet van vrijwilligers betekent. Er is informatie uitgewisseld en met nieuwe methodieken geoefend. Het project loopt voorjaar 2016 af. Het Netwerk wordt tot het einde van het project begeleid door opbouwwerk en gaat vervolgens zelfstandig verder.

In juli werd dag van de Renkumse Inwoners als gevolg van de Tropische hitte uitgesteld en verplaatst naar het najaar. Op 17 oktober hebben ruim 20 vrijwilligersproject open huis gehouden voor (nieuwe) inwoners om hun activiteiten te presenteren. Dit is een succesvolle formule.

De vrijwilligersverzekering voorziet duidelijk in een behoefte. De gemeente krijgt regelmatig vragen. Jaarlijks worden gemiddeld 5 schademeldingen aan verzekeraar voorgelegd.

Met de invoering van Wehelpen.nl bieden we nieuwe mogelijkheden voor vrijwilligers om aan de slag te gaan. Voorjaar 2016 wil het college nader onderzoek doen naar de ondersteuningsbehoefte van vrijwilligers en organisaties.

Integratie minderheden

Als gevolg van de grote toestroom van vluchtelingen in ons land kregen wij te maken met een verhoogde taakstelling voor huisvesting van statushouders. Van 36 in 2014 groeide de taakstelling naar 53 in 2015. Het bleek lastig om statushouders in deze omvang te huisvesten omdat tegelijk dit jaar het woningrenovatieproject van Vivare in Renkum werd gestart waardoor er minder huurwoningen beschikbaar waren voor de statushouders.

Ook de gemeente Renkum werd aangesproken om noodopvang voor asielzoekers te organiseren. Het college heeft gekozen om tijdelijke huisvesting te organiseren voor statushouders die al bij de gemeente op de wachtlijst stonden. Geschikte huisvesting werd gevonden bij Pro Persona op het terrein in Wolfheze. Hier worden 20 statushouders opgevangen. Zo worden plekken in de overvolle AZC's vrijgespeeld. De statushouders worden actief ondersteund door vrijwilligers bij hun integratie in de Renkumse samenleving.

Daarnaast is nog een aantal woningen in het najaar aan statushouders aangeboden. Daarmee heeft Renkum 50 van de 53 personen kunnen plaatsen.

Voor grootschalige opvang zien wij geen mogelijkheden.

Vluchtelingenwerk Oost Nederland is lokaal onze partner die de nieuwe statushouders begeleid bij hun integratie en inburgering. Met een groot aantal vrijwilligers zorgen zij voor de eerste opvang bij huisvesting, zelfredzaamheid, uitzoeken van onderwijs en inburgering en de ondersteuning procedure gezinshereniging. Met de hogere taakstelling is de opdracht uitgebreid en leveren zij meer taalmaatjes.

Innovatiefonds sociaal domein

Het innovatiefonds sociaal domein is gesplitst in een regionaal deel en een lokaal deel. De regionale aanvragen zijn gedaan door samenwerkende instellingen en zijn beoordeeld door een commissie. Achteraf wordt geconstateerd dat de projecten te ver afstaan van de wensen van gemeenten. De aansluiting werd gemist. Lokaal heeft in 2015 één ronde aanvragen plaatsgevonden. Er zijn 9 aanvragen gedaan waarvan er 4 zijn gehonoreerd. Veel aanvragen richtten zich niet op innovatie of substitutie maar op regulier aanbod. Daardoor is het fonds niet uitgeput.

1B. Gezondheid

Doelstelling
Collectieve preventie van gezondheidsproblemen.

Voortgang

In afwijking van de doelstelling betreft 1B gezondheid tevens de transitie Jeugd en Wmo.

De doelstellingen hiervan zijn vastgelegd in de Kadernota Sociaal Domein.

Het jaar 2015 wordt gekenmerkt door de overdracht van gegevens en taken. De gegevens zijn laat en onvolledig aangeleverd. De geleverde data bevatten veel fouten. Het vergde veel tijd en veel extra inzet om de gegevens te bewerken tot bruikbare informatie en deze vervolgens te verwerken. De taken zijn voornamelijk op basis van de 'zachte landing' uitgevoerd.

Eveneens was 2015 het voorbereidend jaar om de transformatie van het sociaal domein te gaan inzetten. Dit betekende in eerste instantie het op orde krijgen van processen, het herschikken van de interne organisatie en het organiseren van nieuwe processen rondom de nieuwe taken en functies. Dit heeft onder andere geresulteerd in de samenstelling van het sociaal team en het aantrekken van coaches sociaal domein. Met deze nieuwe indeling zijn we nu al doende aan het leren en ontwikkelen.

Activiteiten

Wmo

In de Wmo 2015 komen we veel nieuwe functies tegen. De gemeente heeft een bredere verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van onze inwoners met een beperking gekregen. Door de verantwoordelijkheidsverschuiving trekken we nadrukkelijker op met de zorgverzekeraar en brengen een nauwe samenwerking tot stand met huisartsen en wijkverpleegkundigen, jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen. Vanuit het gezondheidsbeleid wordt ook een directe relatie gelegd met jeugdzorg.

Jeugdwet

De overdracht en verwerking van gegevens vanuit de aanbieders naar gemeenten is gehinderd door privacy aspecten en vervuiling van data.

Op het gebied van inkoop, budget garantie (RTA) en geprognosticeerde omzet bovenregionale jeugdzorg bestaat een geringe overschrijding. Op het regionaal lokaal niveau is sprake van een geringe onderschrijding.

De Jeugd GGZ werkt met zogenaamde DBC's (diagnose behandel combinatie) die pas na afloop van de behandeling worden gedeclareerd. Behandelingen die in 2015 zijn gestart worden vaak pas in 2016 gefactureerd. De aanbieders is verzocht om het onderhanden werk (OHW) in ieder geval te declareren, zodat bij de afsluiting van het jaar rekening gehouden kan worden met de kosten die uit 2015 pas in 2016 gefactureerd worden.

Binnen het sociaal team worden casussen vanuit breed perspectief opgepakt waarmee de integrale benadering is gestart.

Met grote aanbieders van jeugdhulp binnen onze gemeente vindt overleg plaats over inkoop, uitvoering en transformatie, relatiebeheer.

De Jongerenraad is geïnstalleerd. Zij adviseren gevraagd en ongevraagd over alles wat jongeren aangaat. In de eerste periode is er aandacht geweest voor taakverdeling, samenwerking, promotie van activiteiten en hebben zij een workshop "Ken je gemeente" gevolgd.

Door de Jongerenraad is advies uitgebracht over mantelzorg en de uitvoeringsnota sociaal domein. Verder zijn zij bezig met de uitwerking van een initiatiefvoorstel voor een JongerenAward en een 18+ voorlichtingsfolder.

Wet publieke gezondheid

Het formuleren van de regionale visie gezondheidsbeleid heeft vertraging opgelopen door afstemming tussen het grote aantal deelnemers en de spreiding van de bestuurlijke overleggen over de hele veiligheidsregio (BOPG). Daarom wordt de visie naar verwachting medio 2016 aan uw raad voorgelegd. De minister heeft een beleidsbrief inzake gezondheidszorg gepubliceerd. Er komt geen nieuwe landelijke nota. De contouren van de nieuwe visie lopen parallel met de uitgangspunten van de ministeriële beleidsbrief. Gezondheidsbeleid wordt lokaal geïntegreerd in het sociaal domein.

Binnen de Publieke gezondheid zijn wij specifiek verantwoordelijk voor de jeugdgezondheidszorg en voor senioren.

De VGGM rapporteert ambtelijk en bestuurlijk over de stand van zaken inzake de extra inzet die gepleegd moet worden voor vluchtelingen. Zo is er extra aandacht voor infectieziekten, tbc en schurft. Voor jeugd is er inzet op inenting.

1C. Sport

Doelstelling
Rekening houdend met de positieve maatschappelijke waarde van sport, mogelijkheden scheppen voor en stimuleren van (blijvende) deelname aan sport door een zo groot mogelijk deel van de Renkumse inwoners.

Voortgang
In de sportnota Sportief Verbinden zijn de beleidsvoornemens en ambities opgenomen die bijdragen aan deze doelstelling. Hiervoor zijn verschillende activiteiten uitgevoerd en sport- en beweegprogramma's ingezet.

Activiteiten

Samenwerking met de sportverenigingen versterken voor nog sterkere allianties met andere maatschappelijke sectoren (zorg, welzijn en onderwijs)

Verschillende (combinatie)functies zijn actief ingezet onder de noemer Sport- en Bewegteam vanuit de Brede Impuls combinatiefuncties en de regeling "Gelderland Sport!".

Het Sport- en Bewegteam heeft sport- & beweegprogramma's uitgevoerd om doelen en ambities uit de sportnota te realiseren. Dit is gebeurd in samenwerking met inwoners, sportverenigingen, sportscholen, huisartsen, fysiotherapeuten, scholen, welzijnsinstellingen en instellingen voor maatschappelijke opvang. Voor de concrete samenwerkingsactiviteiten verwijzen wij naar de voortgang bij het onderdeel 'Samenwerking sportverenigingen en maatschappelijke partners'.

Samenwerking tussen lokale (sport) verenigingen en instellingen om te komen tot een gezamenlijk (sporttak overstijgend) vraaggericht sportaanbod

In het platform sport & cultuur Renkum (MFC 3b4) zijn de partijen actief geweest om te komen tot een jaarprogramma. Ook is onder leiding van het nieuwe stichtingsbestuur

een start gemaakt voor een beheer- en exploitatieplan. Op de Bilderberg is een kunstgrasveld en een beachaccommodatie gerealiseerd die bijdragen aan de ontwikkeling van een sporttak overstijgend aanbod. Op sportpark Hartenstein is een beheerstichting opgericht die invulling gaat geven aan de visie en de samenwerking. Op het sportpark in Wolfheze is de sportimpuls afgerond met een evaluatie. Verschillende partijen, waaronder het Sport- en Bewegteam, geven een vervolg aan een aantal aanbevelingen. Voor sportpark Wilhelmina is gewerkt aan het visiedocument dat (nog) niet heeft geleid tot concrete resultaten voor dit beleidsvoornemen.

Onderzoek voor alle buitensportaccommodaties naar de mogelijkheid om het totale beheer en onderhoud over te dragen aan de gebruikers

Sportpark Duitse Kamp is verzelfstandigd met een tijdelijke financiële bijdrage. Uit een tussenevaluatie kwam naar voren dat het totale beheer naar behoren verloopt. Eind 2016 stopt onze bijdrage en volgt een eindevaluatie.

Op sportpark Hartenstein is een beheerstichting opgericht. Vooruitlopend op de verzelfstandiging is een start gemaakt met de uitvoering van een sportieve beweegruiimte met inzet van een provinciale subsidie. De overdracht is in 2016.

Door de verenigingen op Sportpark Wilhelmina is gewerkt aan het opstellen van een visiedocument. Dit heeft nog geen concrete resultaten opgeleverd.

Op sportpark De Bilderberg is ingezet op de realisatie van een kunstgras- en beachaccommodatie. Over verzelfstandiging van het sportpark wordt in 2016 verder met elkaar gesproken.

Op sportpark De Waaienberg wordt het beheer en onderhoud al jaren uitgevoerd door een hotel. In verband met ontwikkelingen bij voetbalvereniging Duno en het hotel zijn gesprekken gevoerd over het beheer en onderhoud. Deze gesprekken hebben een vervolg in 2016.

Samenwerking sportverenigingen en maatschappelijke partners

Vanuit de kadernota "Sportief Verbinden" en de kadernota sociaal domein is sport als middel ingezet voor o.a. participatie, gezondheid en leefbaarheid. Door het Sport- en Bewegteam zijn hiervoor sport- & beweegactiviteiten georganiseerd zoals de wijk sportinstuiven, Sport Extra, leefstijlcoachactiviteiten, Voorjaarstoernooi en het Zomerbeweegprogramma 50+. 'Vanuit autisme bekeken' zijn voor sport twee workshops georganiseerd door Uniek Sporten dat ook onderdeel uitmaakt van het Sport- en Bewegteam. Voor het eerst is actief aandacht besteed aan de Nationale Sportweek waarin verschillende sportaanbieders hun deuren hebben geopend om inwoners kennis te laten maken met hun activiteiten.

Evalueren pilot 'Wijk en Sport in Renkum/ Heelsum' met inzet van de buurtsportcoach

De activiteiten van de buurtsportcoach zijn positief geëvalueerd en worden vraaggericht en in fases 'uitgerold' naar de overige dorpen. Dit gebeurt in samenwerking met de andere buurtsportcoaches in het Sport- en Bewegteam.

Vraaggericht sportaanbod

Het 'Sport- Bewegteam' is ingezet om te ondersteunen in een vraaggericht sport- en beweegaanbod voor verschillende groepen inwoners.

Sportstimulering volwassenen en ouderen: afsluiting van de GALM ronde, een laagdrempelige methode om 50 plussers aan het sporten en bewegen te krijgen.

Sportstimulering jeugd-jongeren 4-23 jaar: er is uitvoering gegeven aan school- en sportactiviteiten zoals Voorjaarstoernooi, Sport Extra, Fun4Kidzz, trajectbegeleiding naar sportverenigingen, wijk sportinstuiven en het Oudejaarstoernooi. De activiteiten van het project "Sportcoach" met de Onderwijsspecialisten zijn uitgevoerd op het voortgezet speciaal onderwijs en lopen door tot 31 juli 2017.

Sportstimulering mensen met een beperking: de samenwerkingsovereenkomst met "Uniek Sporten" is verlengd tot 1 januari 2017. Er is gekeken naar de doorontwikkeling van het project X voetbal in Oosterbeek en hoe dit aanbod op het sportpark breder kan worden gemaakt. (sporten en aanbieders). Dit heeft geresulteerd in een traject met de HAN en een onderzoek om de behoefte verder in kaart te brengen in samenwerking met een aantal instellingen binnen onze gemeente.

Uitvoering projecten met subsidie van de provincie:

- "Sportieve buitenruimte" op sportpark Hartenstein: met gebruikers plannen ontwikkeld voor de inrichting.

- Stichting Loopland Gelderland: in aanloop naar de Stuwwalloop in samenwerking met Sport- en Bewegingsteam hardloopclinics georganiseerd o.a. binnen het schoolsportprogramma.
- Leefstijlcoach senioren in Doorwerth/Heveadorp (met gemeenten Arnhem/Rheden en Lingewaard): senioren individueel begeleid en voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd.

Uitvoering project "7x7 45+ voetbal"

Deze activiteiten zijn tot juni georganiseerd met inzet van een sportimpuls. De voetbalverenigingen op het Wilhelminasportpark zijn nu aan het onderzoeken of deze activiteiten op dezelfde wijze al dan niet worden voortgezet.

Evaluëren sportnota "Sportief verbinden"

Door NOC*NSF is een tussenevaluatie uitgevoerd. De opgestelde rapportage komt in 2016 beschikbaar. Op basis van de evaluatie zijn zo nodig bijstellingen van de ambities en beleidsvoornemens noodzakelijk. In het 4e kwartaal zijn de resultaten van de Gelderse Sportmonitor bekend geworden. Deze komen ook in 2016 beschikbaar.

1D. Educatie

Doelstelling

De mogelijke ontwikkeling van een zogenaamd kindcentrum in Doorwerth wordt op haalbaarheid besproken met betrokken onderwijsinstellingen.
Renkum en Oosterbeek behouden een volwaardige bibliotheek (voor kinderen en volwassenen). De locatiekeuze is in 2014 voorgelegd aan de gemeenteraad. In 2015 wordt aan dit besluit uitvoering gegeven.

Voortgang

Om invulling te geven aan de doelstelling is in samenspraak met het maatschappelijk veld ingezet op onderstaande activiteiten.

Activiteiten

Vroeg- en voorschoolse educatie

Samen met het onderwijs, de VGGM en de aanbieders van PSZwerk en Kinderopvang is een start gemaakt. Er zijn met de GGD afspraken gemaakt voor extra inzet in de vorm van spreekuren op het Dorenweerd College (aansluiting met het MDO in het basis onderwijs) om de aansluiting met zorg voor jeugd vorm te geven in het kader van transitie & transformatie.

In juli 2015 is het VVE uitvoeringsprogramma vastgesteld met als aandachtspunten kwaliteit, de aansluiting op het basisonderwijs en resultaatafspraken tussen KDV/PSZ en onderwijs.

Naast het versterken van de taalvaardigheid bij de leidsters zijn in 2015 ook de Boekstart en Boekstart in de Kinderopvang ingezet als taalstimulering voor 0-6 jarigen.

Taalvaardigheid

In 2015 is een vervolg gegeven aan de uitrol van de "Bibliotheek op school". Met het project worden leerlingen gestimuleerd te lezen. Ook worden leerkrachten door specialisten van de bibliotheek opgeleid en begeleid om kinderen aan het lezen te krijgen en te houden. De scholen beschikken door het project over een actueel en divers boekenaanbod, dicht bij kind en leerkracht. Voor het leesgedrag van de leerlingen hanteren de leerkrachten een monitor.

Bibliotheek-op-school is nu geïmplementeerd bij alle scholen in Wolfheze, Doorwerth en bijna alle scholen in Oosterbeek (Renkum komt in 2016 aan bod).

Volwassenen educatie

Een regionaal educatieplan 2015 - 2017 is opgesteld voor de arbeidsmarktregio Midden Gelderland. Binnen de Gemeenschappelijke Regeling Onderwijszaken hebben wij overleg met de contactgemeente Arnhem over het aanbod voor Nederlandse les dat lokaal nodig is. Gemeente Arnhem beheert de middelen van de regio en is formeel opdrachtgever naar ROC en andere aanbieders. Wij werken hiermee aan het bevorderen van participatie voor inwoners met een taalachterstand met in het bijzonder aandacht voor laaggeletterden.

Met maatschappelijke partners zoals de bibliotheek, vluchtelingenwerk en Solidez (vanuit buurtopbouwwerk) zijn we in gesprek om meer mensen te bereiken met een laagdrempelig aanbod van taalondersteuning (zogenaamd informeel leren met behulp van vrijwilligers) naast het onderwijsaanbod van het ROC.

ROC vervult nog een belangrijke rol in het lokaal aanbod aan de Groeneweg in Renkum. Hier krijgen ongeveer 30 leerlingen les in taal en rekenen (NT1/NT2) en worden 20 inburgeraars voorbereid op het verplichte inburgeringsexamen.

Cultuureducatie

Ook in 2015 hebben we het Cultuurmenu gefaciliteerd. Alle basisscholen uit de gemeente Renkum nemen deel aan het Cultuurmenu. De onafhankelijke coördinatie stelt met de referentiegroep uit het onderwijs het jaarprogramma op. Deze coördinatie ondersteunt scholen met de rol als opdrachtgever en culturele instellingen op het pedagogisch didactische vlak en voldoet daarmee aan de rijksregeling voor combinatiefunctionaris. Het rijk draagt 40% van de loonkosten. De gemeente stelt de kaders op, monitort deze en bewaakt de kwaliteit.

In 2015 zijn we een proces gestart om in samenwerking met de scholen en culturele organisaties cultuureducatie een nieuwe vorm te geven. Belangrijk is een directe verbinding te bewerkstelligen tussen het onderwijs en het culturele veld. Scholen moeten eigenaar worden van het cultuuronderwijs in de school en culturele organisaties moeten meer uitgaan van de behoefte van het onderwijs. Voor de procesbegeleiding is Cultuurmij Oost ingeschakeld. De verwachting is dat eind juni 2016 (eind schooljaar 2015-2016) bekend is hoe cultuureducatie in het Renkumse onderwijs vorm krijgt en welke uitvraag er gedaan moet worden. Voor het proces van uitvragen is tijd nodig. We gaan er van uit dat er eind januari 2017 duidelijkheid is over de partij die de opdracht gaat uitvoeren. Deze partij stelt dan samen met het onderwijs en de culturele organisaties een programma op, dat met ingang van het schooljaar 2017-2018 kan worden uitgevoerd.

Voor een andere inzet van het beschikbare budget cultuureducatie is de subsidierelatie met 't Venster per 1 juli 2017 beëindigd.

1E. Minima

Doelstelling
In het nieuwe integrale armoedebeleid worden maatregelen bedacht om de zogenaamde armoedeval tegen te gaan. Doelstelling is dat werken aantrekkelijker wordt. Tegelijkertijd mag de groep mensen die nooit (meer) aan het werk kan gaan hiervan niet de dupe worden. In de bestrijding van armoede staan verder kinderen centraal. Er moet worden voorkomen dat zij in hun ontwikkeling worden geremd, doordat zij opgroeien in armoede. Het jeugdcultuurfonds wordt onderdeel van het armoedebeleid. Mensen met schulden moeten weer financieel en maatschappelijk zelfredzaam kunnen functioneren. Het uitgangspunt daarbij is dat mensen primair zelf verantwoordelijk zijn en blijven voor het oplossen van hun schulden. Waar nodig ontvangen zij daarbij ondersteuning op maat.

Voortgang

Onderzoek armoedeval

De introductie van de kostendelersnorm in de bijstand en de wijzigingen in de kindgebondenbudgetten bij de Belastingdienst in 2015 hebben gevolgen voor de draagkracht van onze inwoners in de bijstand. In de 2015 zijn wij gestart met de aanpassing van ons beleid bijzondere bijstand, waarbij met deze gevolgen rekening is gehouden. Het gewijzigd beleid bijzondere bijstand wordt in 2016 vastgesteld. De afstemming met de Wmo met betrekking tot de "Regels tegemoetkoming meerkosten als gevolg van een beperking Wmo" is terug te vinden in deze gewijzigde beleidsregels bijzondere bijstand.

Jeugdcultuurfonds

In 2015 zijn door de gemeente en het jeugdcultuurfonds verkennende gesprekken gevoerd met als doel het jeugdcultuurfonds onderdeel te maken van het armoedebeleid. In gezamenlijkheid is echter geconstateerd dat het aanbod van het jeugdcultuurfonds samenvalt met ons aanbod vanuit de GelrePas en daarom op dit moment niets toevoegt.

Schuldhulpverlening

Als gemeente vormen wij de poort naar schulddienstverlening. Dit doen wij enerzijds door te investeren in preventie (Budgetkringen). Anderzijds door informatie en advies te verstrekken aan inwoners met schulden. Het zogenaamde 'technische gedeelte' (Fase 2 van schuldhulpverlening: schuldbemiddeling, schuldsanering, budgetbeheer) is uitbesteed. Sinds 1 januari 2014 wordt fase 2 van schuldhulpverlening uitgevoerd door Kredietbank Nederland.

De toename van het aantal huishoudens met problematische schulden heeft ervoor gezorgd dat zich in de loop van 2014 steeds meer mensen hebben gemeld voor hulp. Bij de aanbestedingsprocedure in 2013 zijn wij uitgegaan van ongeveer 40 huishoudens per maand voor wie een schuldregeling loopt, waarbij voor 25 van hen ook het budgetbeheer wordt uitgevoerd. In december 2015 is sprake van 81 huishoudens per maand voor wie een schuldregeling loopt, waarbij voor 60 van hen ook het budgetbeheer wordt uitgevoerd. Overigens is de stijging van het aantal inwoners met schulden dat zich tot de gemeente heeft gewend voor hulp in 2015 minder hoog dan in 2014.

Na een uitgebreide wervingscampagne is in het laatste kwartaal van 2015 een nieuwe budgetkring opgestart onder leiding van twee vrijwillige gecertificeerde kringbegeleiders. Bij voldoende nieuwe aanmeldingen zal er in de loop van 2016 een tweede budgetkring worden gestart.

Activiteiten

Activerend minimabeleid

In 2015 hebben wij uitvoering gegeven aan de Nota Integraal Minimabeleid 2015 t/m 2018 (vaststelling 2014).

GelrePas

In juli 2015 is de GelrePas conform planning geïntroduceerd in de gemeente Renkum.

Op dit moment zijn er 1146 Renkumse pashouders. Sinds de start van de uitgifte van de pas neemt het aanbod voor pashouders steeds toe (bijv. Tuin de Lage Oorsprong)

Collectieve zorgverzekering voor minima (CZM)

In verband met het wegvallen van de landelijke inkomensregelingen Wtcg en Cer naar de gemeente zijn de overhevelde middelen gedeeltelijk ingezet ter uitbreiding van de Collectieve

Zorgverzekering voor Minima (CZM). Met ingang van 2016 krijgen deelnemers aan de CZM onder andere hun wettelijke eigen risico vergoed. De gemeente betaalt een deel van de premie aan Menzis. Hiermee willen wij de maatschappelijke participatie van chronisch zieken en gehandicapten met een laag inkomen vergroten. In het najaar van 2015 zijn wij gestart met een voorlichtingscampagne om potentiële deelnemers te informeren. Dit heeft geleid tot een flinke toename van het aantal deelnemers. In februari 2016 worden de exacte cijfers door Menzis bekendgemaakt.

Schuldhelpverlening

- Wij bieden schuldhelpverlening waar nodig op maat.
- Inwoners van de gemeente Renkum kunnen gratis deelnemen aan de budgetkring. Een werkgroep waarin zij leren en ervaren op een creatieve manier meer met minder geld te doen.

1F. Inkomensvoorziening

Doelstelling

Het zorgen voor een tijdige en rechtmatige verstrekking van inkomensvoorzieningen. Daarbij geven wij uitvoering aan de verplichting van het Rijk om op maat een tegenprestatie te vragen.

Voortgang

Verstrekken inkomensvoorzieningen

In de bijstand is nog weinig te merken van de economische groei in Nederland: het aantal mensen met een bijstandsuitkering is volgens het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS) dit jaar met zo'n 3 tot 4% gestegen. De groei van het aantal mensen lijkt voor het eerst sinds jaren wel te stabiliseren. Het CBS zag in 2014 nog een stijging van 6,4 procent in de bijstand.

In Renkum bestond de instroom in 2014 uit 237 uitkeringsdossiers (excl. de mensen met een zak- en kleedgelduitkering). De instroom in 2015 is 212 uitkeringsdossiers (excl. Zak- en kleedgelders). Er is dus sprake van een daling van de instroom van 10,5% uitkeringsdossiers ten opzichte van 2014. Het aantal uitkeringsdossiers (excl. de mensen met een zak- en kleedgelduitkering) is echter gestegen van 564 naar 604 (6,6%) in 2015. Het feit dat het aantal uitkeringsdossiers ondanks de daling van de instroom toch toeneemt, is dus te wijten aan het gebrek aan uitstroom. Die stagnatie van de uitstroom is met name zichtbaar in het laatste kwartaal van 2015.

In de afgelopen jaren heeft onze gemeente bij voortdurend te maken met tekorten op het budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG). In Renkum is sprake van een aantal bijzondere lokale omstandigheden welke buiten de invloedssfeer van de gemeente Renkum liggen en waarmee wij ons ook onderscheiden ten opzichte van andere gemeenten in de regio. Als gevolg hiervan is over het jaar 2012 aan onze gemeente een IAU toegekend en over de jaren 2013 tot en met 2015 een MAU. Met ingang van 2015 is er sprake van een nieuw verdeelmodel BUIG en een nieuwe Vangnetregeling. Wij doen daar een beroep op.

In 2015 bedraagt het tekort op het BUIG-budget € 817.000, oftewel een tekort van 11,6%. Op basis van de Vangnetregeling komt 7,5% van dit tekort (€ 527.000) voor rekening van de gemeente en wordt het meerdere (€ 290.000) in de Vangnetregeling vergoed. Dit onder de voorwaarde dat ons beroep op de Vangnetregeling wordt gehonoreerd.

Verstrekken bijzondere bijstand

Wij zien ook in 2015 een verdere groei van de bijzondere bijstand in de kosten voor

bewindvoering. De helft van het budget voor bijzondere bijstand wordt besteed aan bijzondere kosten in de bewindvoering.

Activiteiten

Verstrekken inkomensvoorzieningen

- Wij stellen maandelijks uitkeringen betaalbaar op grond van wettelijke voorschriften in Participatiewet, Bbz 2004, Ioaw en Ioaz (doorlopend);
- Wij stimuleren mensen in de bijstand om maatschappelijke nuttige activiteiten uit te voeren.

Verstrekken bijzondere bijstand

Wij verstrekken, op aanvraag, individuele bijzondere bijstand in extra noodzakelijke kosten van het bestaan.

Doelstelling

Arbeidsmarktondersteuning

Het realiseren van een mate van arbeidsparticipatie onder de Renkumse werkzoekende beroepsbevolking die minstens gelijk is aan landelijk gemiddelde.

Voor de uitvoering van de Participatiewet hebben we gekozen voor samenwerking met de regio Food-Valley. Uitgangspunt van de Participatiewet en van ons is dat mensen primair zelf verantwoordelijk zijn voor het vinden en behouden van betaald werk. Daar waar nodig ondersteunen wij mensen op grond van de Participatiewet bij het vinden en behouden van een baan.

Voortgang

In 2015 is het herstel van de economie ingezet. De werkgelegenheid volgt langzaam. In de marktsector groeit de werkgelegenheid terwijl de collectieve sector nog steeds een krimp laat zien. Het aantal vacatures neemt weer toe. De werkgelegenheid is meer flexibel dan voor de crisis zoals werk op uitzendbasis en als zelfstandige. In november 2015 bedroeg het percentage niet-werkende werkzoekenden (uitgedrukt als percentage van de beroepsbevolking) landelijk 11,1%, in Gelderland 10,1% en in FoodValley 8,3%. Het percentage niet-werkende werkzoekenden in gemeente Renkum is 9,5%. Dit is hoger dan november 2014 toen het landelijk percentage 10,3% bedroeg en het gemeentelijk percentage 8,2%. Hieruit blijkt dat de mensen die vaak langer werkloos zijn nog niet mee profiteren van de aantrekkende economie.

Activiteiten

Arbeidsmarktregio

In de arbeidsmarktregio FoodValley is de arbeidsmarktondersteuning regionaal afgestemd. Het Regionaal Werkgeversservicepunt FoodValley geeft uitvoering aan de werkgeversdienstverlening. Het bestaat uit alle accountmanagers van alle deelnemende gemeenten, UWV en SW-bedrijven. De (personeels)behoefte van de werkgever staat centraal. In het afgelopen jaar is gewerkt aan de structuur, het opstellen en uitvoeren van het marktwerkingsplan, communicatie en ICT. Sinds november is het team branchegericht georganiseerd. Het werkgeversservicepunt heeft in 2015 1786 bedrijfscontacten gelegd, waarvan 882 nieuwe contacten. Dit leverde 1170 vacatures op waar 829 werknemers op geplaatst konden worden. Hiermee heeft het werkgeversservicepunt haar taakstelling gehaald, maar er zijn nog geen vergelijkingscijfers.

Het Regionaal Werkbedrijf (een bestuurstaafel van werkgevers, werknemers, gemeenten en UWV) heeft de opdracht om de banenafpraak in de regio uit te voeren. Dit zijn de 125.000 extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Door steeds wijzigende regelgeving en ingewikkelde procedures blijft het een stroperig proces. Op basis van het evenredige aandeel van Renkum zouden er eind 2016 18 extra banen gerealiseerd moeten zijn. In Renkum zijn er via het Sociaal Team 6 werknemers in een baan gestart die aan de banenafpraak voldoet. Bij dit resultaat zijn de resultaten van het UWV en Permar WS niet meegenomen. Deze gegevens komen regionaal in beeld, maar zijn nog niet beschikbaar.

Uitvoeringsplan en resultaten

In augustus 2015 is het Uitvoeringsplan Participatiewet onderdeel Arbeidsmarktondersteuning vastgesteld. In dit plan staan de uitgangspunten, prioriteiten en doelstellingen op het gebied van participatie en werk verwoord. Arbeidsmarktondersteuning is onderdeel geworden van het Sociaal Team. De ontwikkeling van het team en de implementatie van het plan zijn nog in volle gang. Naast het bovenstaande kunnen als resultaten van arbeidsmarktondersteuning voor 2015 worden genoemd:

- Er is een gestructureerde samenwerking met de Renkumse scholen voor speciaal onderwijs en het Sociaal Team zodat jongeren die het nodig hebben direct begeleid worden naar de arbeidsmarkt of naar dagbesteding. Er is ook een regionale overlegstructuur;
- We hebben de 101Talentenmarkt gefaciliteerd, die meer dan geslaagd was met meer dan 400 bezoekers;
- 2GetThere heeft van september 2014 tot september 2015 66 jongeren begeleid waarvan er tenminste 7 weer naar school gaan en 10 een betaalde baan hebben;
- De lokale afstemming tussen economisch beleid en arbeidsmarktondersteuning leidt tot een verbetering van de dienstverlening aan ondernemers. Dit krijgt in 2016 verder vorm;
- De totale aanpak van arbeidsmarktondersteuning leverde een bijdrage:
 - o aan het vinden van werk voor 58 bijstandsgerechtigden waardoor zij niet meer inkomensafhankelijk zijn;
 - o aan het vinden/behoud van een parttime baan voor 20% van de huishoudens met een bijstandsuitkering ;
 - o aan 102 positieve trede-ontwikkelingen van mensen met een bijstandsuitkering op de participatieladder die weer meer participeren dan voorheen.

De resultaten over 2015 zijn lager dan de behaalde resultaten over 2014 (uitstroom van 72 uitkeringsgerechtigden) en de doelstellingen zoals vastgelegd in de het Uitvoeringsplan. Te noemen oorzaken zijn:

- tegenvallende resultaten Baanbrekend Gelderland;
- personele inzet voor de banenafpraak levert nog een beperkt resultaat op;
- in het laatste kwartaal heeft het herschikken van het sociaal team invloed gehad op de inzet en capaciteit van de consultants Werk & Participatie;
- We zijn door de overgang van taken verantwoordelijk geworden voor nieuwe doelgroepen zoals jongeren die voorheen een Wajong uitkering ontvingen;
- Onze inzet beperkt zich niet tot het laten uitstromen van bijstandsgerechtigden. We zetten ook in op het voorkomen dat inwoners bijstandafhankelijk worden (directe aansluiting speciaal onderwijs en arbeidsmarkt).

Baanbrekend Gelderland

Van juli 2014 tot juli 2015 werkte Renkum samen met Uitzendorganisatie Randstad en gemeente Rheden in Baanbrekend Gelderland. De samenwerking leverde voor Renkum niet het beloofde resultaat op. Het was met name teleurstellend dat Baanbrekend Gelderland niet in staat bleek om

kandidaten te plaatsen met een middellange afstand tot de arbeidsmarkt en een beperkte loonwaarde. Toen dit na een aantal maanden duidelijk werd, zijn er voornamelijk kandidaten aangemeld met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt. Het streven was om tenminste 76 Renkumse werkzoekenden te plaatsen op betaald werk. De samenwerking leverde ook geen bijdrage aan de regionale samenwerking in het regionaal werkgeversservicepunt FoodValley. Het project heeft in totaal € 224.400 gekost waarmee uiteindelijk 68 mensen geplaatst zijn op een betaalde baan. Van een plaatsing was sprake wanneer een kandidaat tegen betaling werkzaam was bij een bedrijf of organisatie op basis van een uitzend-, detachings- of arbeidsovereenkomst van tenminste 12 u per week. Het aantal plaatsingen is opgenomen in de hiervoor genoemde aantallen over 2015 en ook 2014. Door een verschil van definities zijn de bovengenoemde resultaten en de plaatsingen niet goed met elkaar te vergelijken.

Social return on investment

Renkum heeft social return on investment (SROI) opgenomen in het gemeentelijk Inkoop- en aanbestedingsbeleid. Het levert een bijdrage aan het Renkumse arbeidsmarktondersteuning- en participatiebeleid. In 2015 bestond de bijdrage uit:

- Tijdelijk werk in de wegenbouw voor 3 werknemers bij het project aan de Utrechtseweg in Oosterbeek en inzet van een Wajongere;
- Een werkervaringsplek voor een leerling van het Vierbeekcollege, tijdelijk werk voor een bijstandsgerechtigde, 2 leerwerkplekken voor een BBL-leerlingen, bij de bouw van het Vierbeekcollege;
- Tijdelijk werk voor een bijstandsgerechtigde bij de reconstructie van de Dorpstraat.

Permar 2015

2015 heeft, naast nadenken over de toekomst van de Permar WS, in het teken gestaan van het krijgen van helderheid en duidelijkheid over de financiële situatie van de Permar WS. Er zijn maatregelen genomen in de bedrijfsvoering en een aantal zaken, zoals de kwekerij zijn doorgelicht en afgestoten.

De GR is aangepast op de nieuwe wetgeving en de Permar is, onder regime van een nieuwe interim directeur, energiek aan de slag gegaan met het implementeren van de bevindingen van het Berenschot rapport en met het realiseren van "een omslag in denken en doen" binnen de Permar. Ze richten zich meer op plaatsingen bij reguliere werkgevers: de beweging van binnen naar buiten realiseren.

1G. Maatwerkvoorzieningen

Doelstelling
We willen maatwerk in het gebiedsgericht werken. Uitgangspunt is de meest efficiënte werkwijze en niet de geografische omvang. Wij stimuleren burenhulp, zonder daarbij privacy uit het oog te verliezen en professionele ondersteuning te verdringen. We kiezen daarom ook voor een brede inzet van het PGB model. Binnen de wettelijke kaders wordt een eigen bijdrage in de (zorg)kosten gevraagd. De doelstelling is de inwoner zo lang mogelijk zelfredzaam en maatschappelijk actief te laten blijven. Waar nodig wordt voorzien, met eigen financiële verantwoordelijkheid van inwoners, in individuele hulp.

Voortgang

In de Wmo 2015 komt het compensatiebeginsel niet terug. Wij geven vorm aan de maatwerkvoorziening: een op behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen.

De consulenten leggen huisbezoeken af. In het gesprek wordt op maat bekeken welke ondersteuning de klant nodig heeft.

Producten die onder Maatwerkvoorzieningen vallen zijn:

Advies en ondersteuning (onafhankelijk advies), Sociaal, juridische dienstverlening, Begeleiding, Huishoudelijke hulp, Persoonlijke verzorging (Wmo-deel), rolstoelen, woningaanpassingen, begeleid wonen (niet wonen/zorg), bijzonder vervoer (scootmobiel, Wmo-vervoer, zorgtaxi), leerlingenvervoer, dagbesteding, maatwerkvoorzieningen op het gebied van de jeugdzorg, mantelzorg, maatschappelijke opvang en cliëntondersteuning.

Het PGB gebruik in de jeugd is stabiel. Soms wordt een PGB ingezet omdat specifieke diensten niet zijn ingekocht, waar gebruikers voorkeur voor ZIN aangaven.

Er is regionaal een toename geconstateerd van Jeugd GGZ aanvragen. Die trend wordt lokaal niet gevolgd.

Er is een risico op afwenteling tussen jeugdhulp en passend onderwijs geconstateerd. De scheidslijn wordt strak bewaakt.

De inzet van Jeugdbescherming (JBGI) is afgenomen over de hele regio. JBGI signaleert wel een toename in crisis gevallen. Dit geldt niet voor Renkum.

Voor jeugdbescherming is een regionaal transformatieplan opgesteld, waarin ook de transformatie van het beschermingsoverleg is meegenomen, meer thuisnabij waar mogelijk.

Het innovatiefonds sociaal domein laat in 2015 een overschot zien. Veel aanvragen waren gericht op bestaand aanbod en voldeden niet aan de randvoorwaarden van (lokale) vernieuwing.

Activiteiten

Verwerving en contractering Wmo 2015 en Jeugdhulp

De gemeente Renkum werkt op het gebied van inkoop en contractmanagement voor het sociaal domein samen met de regiogemeenten, waarbij de gemeente Arnhem de coördinerende rol heeft. Eind 2014 heeft de gemeente Arnhem 140 contracten voor de gemeente Renkum afgesloten. Al snel is duidelijk geworden dat de nieuwe contractering voor zowel zorgaanbieders als gemeenten een werkwijze is, waarin partijen elkaar (opnieuw) moesten vinden. In dat kader heeft 2015 vooral gefungeerd als overgangsjaar om de processen in te richten. Daarnaast is gebleken dat zorgaanbieders moeite hadden te voldoen aan de gemaakte afspraken rondom facturatie en het leveren van managementrapportage. De gemeente Renkum heeft in overleg met de regiogemeenten gezamenlijke verbeteracties richting de zorgaanbieders ingezet. Dit heeft ertoe geleid dat de facturatie momenteel grotendeels voldoet aan de wensen van de gemeente Renkum. Het nieuwe jaar 2016 zal vooral in het teken staan van nieuwe aanbestedingen, zodat we vanaf 2017 de kanteling echt kunnen realiseren.

Pilot Algemene voorziening Huishoudelijke Hulp Toelage 2015 - 2016

Op basis van het "Plan van Aanpak Huishoudelijke Hulp Toelage van de gemeente Renkum", dat de gemeente samen met Thuiszorg Groot Gelre en Tzorg heeft opgesteld, heeft het ministerie van VWS voor zowel 2015 als 2016 een toelage beschikbaar gesteld. Wij hebben bij de implementatie van de algemene voorziening HHT nadrukkelijk de overige partijen betrokken, die in de gemeente Renkum zijn gecontracteerd voor Hulp bij het Huishouden. Wij zetten met het vormgeven van een algemene voorziening voor ondersteuning aan huis in op integrale ondersteuning aan en om huis, in combinatie met en ter potentiële versterking van het informele netwerk.

In het Plan van Aanpak Huishoudelijke Hulp Toelage heeft de gemeente Renkum ook additionele middelen voor zowel 2015 als 2016 aangevraagd. Deze aanvraag is door het ministerie van VWS niet gehonoreerd. Tegen dit besluit zijn wij in beroep.

Aanbesteding Hulp bij het Huishouden 2016

In het najaar van 2015 is de Hulp bij het Huishouden volgens een Meervoudig onderhandse procedure aanbesteed, waarbij de nieuwe inzichten van de gemeente zijn opgenomen in het bestek. Om de keuzevrijheid van de cliënten te vergroten en de samenwerking in de keten van zorg en ondersteuning te versterken zijn - naast de zes al gecontracteerd aanbieders - twee nieuwe aanbieders uitgenodigd voor deze aanbesteding. Vijf van de zes al gecontracteerde aanbieders hebben offerte uitgebracht. De twee uitgenodigde nieuwe aanbieders hebben niet ingeschreven. Aan de vijf partijen, die hebben ingeschreven, is de opdracht gegund. In december 2015 zijn - in het kader van relatiebeheer - gesprekken gevoerd met deze aanbieders, waarin werkafspraken zijn gemaakt. De uitkomsten van deze gesprekken vormen een goede basis voor het in gezamenlijkheid realiseren van de gemeentelijke ambities: verhoging van kwaliteit tegen zuiniger inkoop.

Aanbesteding hulpmiddelen

In het najaar van 2015 hebben wij ook voor de hulpmiddelen een aanbestedingstraject doorlopen. Dit traject heeft er toe geleid dat we een contract hebben afgesloten met RSR. Met deze aanbieder krijgen we de zelfde kwaliteit tegen lagere kosten.

Leerlingenvervoer

Het leerlingenvervoer kent ook in schooljaar 2015-2016 een doorlopend project "Samen reizen met"... met als doel zo veel mogelijk leerlingen zelfstandig met openbaar vervoer te leren reizen. In januari en juni hebben in totaal 14 leerlingen een certificaat ontvangen als teken, dat ze d.m.v. het project zelfstandig naar school hebben leren reizen. Onder hen 3 leerlingen die nu dagelijks met het OV naar hun school in Nijmegen reizen.

Doelgroepenvervoer

Mede met het zicht op het aflopende contract van de Stadsregiotaxi in 2016 hebben in 2014 alle stadsregiogemeenten een onderzoek laten uitvoeren naar de toekomst van de Stadsregiotaxi en het gemeentelijk doelgroepenvervoer.

De belangrijkste conclusies uit dit onderzoek zijn, dat de kosten de komende jaren verder toenemen en de bijbehorende (sociale) budgetten daarentegen verder afnemen. In 2020 wordt voor de regio Arnhem - Nijmegen een tekort verwacht van zo'n €11 miljoen (bron: Cissonius).

Verbetering van de efficiëntie en meer grip krijgen op de kosten en de kwaliteit van het vervoer is dus noodzakelijk. Hiervoor zijn vijf aanbevelingen gedaan. Eén van de belangrijkste aanbevelingen is: het sturen op bundeling van vervoer en hiermee samenhangend één (nieuwe) aanbesteding van het doelgroepen- en aanvullend vervoer. Hieraan en aan het maken van nieuwe afspraken met de provincie in het kader van de Basismobiliteit is in 2015 een aantal stappen gezet. De contracten voortkomend uit deze regionale aanbesteding moeten 1 september 2016 ingaan, wanneer het contract van de Stadsregiotaxi afloopt. De eerste aanbestedingsronde is in december opgestart.

Alle 19 gemeenten hebben eind 2015 het voornemen uitgesproken met elkaar samen te werken in een Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO). Dit om het contractmanagement n.a.v. de aanbestedingen te kunnen voeren, om als regio de SamenwerkingsOvereenkomst met de Provincie te kunnen tekenen en om verkregen managementinformatie te kunnen verwerken richting de deelnemende gemeenten.

Tegemoetkoming meerkosten personen met een beperking of chronische problemen

De Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten is evenals de Compensatie eigen risico afgeschaft. Voor het verstrekken van een tegemoetkoming aan personen met een beperking of chronische problemen, die daarmee verband houdende aannemelijke meerkosten hebben, zijn de "Regels tegemoetkoming meerkosten gemeente Renkum 2016" vastgesteld.

Toezichthouderfunctie Wmo: calamiteiten en kwaliteit

Eind 2015 is het calamiteitentoezicht ingericht en heeft onze gemeente - evenals de andere gemeenten in de Regio Arnhem - de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden als toezichthouder aangewezen. Het kwaliteitstoezicht wordt in 2016 met betrokken gemeenten in de regio gefaseerd ontwikkeld.

Jeugdhulp ontwikkelingen en verbinden netwerken

2015 heeft naast de transitie in het kader gestaan van het verbinden van netwerken rondom jeugd. De verbindingen tussen huisartsen en jeugdartsen en -verpleegkundigen is hiervan een onderdeel, naast de intensivering van de samenwerking onderwijs en jeugdartsen, -verpleegkundigen. Ook in het netwerk rondom jeugdbescherming (Jeugdbescherming Gelderland, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, Casusoverleg Beter beschermd en de gecertificeerde instellingen) is gestart met de transformatie gericht op preventieve interventies in samenwerking met het sociaal team, andere werkwijze inzake casus overleg (ook meer preventief gericht) en meer sturing op eerder afschalen en organisatie van lokaal vangnet. In de zware jeugdhulp gaan de ontwikkelingen van ambulantisering door wat beter aansluit bij de uitgangspunten van het sociaal domein, 1 gezin, 1 plan, 1 regio en thuisnabij.

De consulenten jeugd van het sociaal team zijn gestart met werken vanuit triage: enkelvoudige problematiek versus complexe problematiek en de inzet die daarbij hoort. Binnen het team is expertise jeugd op het gebied van jeugdbescherming, maatschappelijk werk, leerplicht en orthopedagogie vertegenwoordigd. Regionaal zijn de teams qua expertise vergelijkbaar. De nieuwe lokale werkwijze heeft zich regionaal al vertaald naar minder inzet van Jeugdbescherming Gelderland (voorheen bureau jeugdzorg).

Lokaal ontwikkelt zich een hechtere samenwerking met de jeugdhulpaanbieders die binnen onze gemeentelijke grenzen zijn gevestigd. Deze samenwerking is gericht op transformatie vanuit een integrale benadering. Denk daarbij met name aan de 18-/18+ problematiek.

Wat zijn de kosten?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	44.505	43.311	38.095	5.216
Baten	32.429	30.985	31.145	160
Saldo van baten en lasten	-12.077	-12.326	-6.950	5.376
Mutatie reserve	393	453	-4.690	-5.143
Gerealiseerd resultaat	-11.684	-11.873	-11.640	234

02 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit

Visie

Wij wonen in een bijzondere gemeente. De omgeving waarin wij leven heeft een aantrekkelijk karakter met landgoederen, sprengbeken en markante zichtlijnen. Deze groene omgeving moeten we koesteren, benutten en behouden. Er zijn veel voorzieningen die we willen behouden. Bovendien moet onze gemeente goed bereikbaar zijn voor inwoners en bezoekers.

Duurzaamheid maakt een integraal onderdeel uit van alle ontwikkelingen. De ontwikkelingen in de dorpscentra stimuleren de levendigheid van de dorpen en de maatschappelijke participatie van de inwoners. De gemeente wil samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties de ontwikkelingen vormgeven.

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wat wij per beleidsterrein willen bereiken, is uitgewerkt in de programmabegroting. Om niet in herhaling te vallen, verwijzen wij u naar de Begroting 2015.

Producten

- 2A. Ruimtelijke ontwikkeling
- 2B. Wonen
- 2C. Bestemmingsplannen
- 2D. Omgevingsvergunning
- 2E. Mobiliteit

2A. Ruimtelijke ontwikkeling

Doelstelling
De (bestaande) woningbouwprojecten worden waar mogelijk verder uitgevoerd of opgestart. De directe omgeving van nieuwe (bouwplannen) plannen is leidend voor een goede inpassing.

Voortgang
Deze doelstelling is op een flink aantal locaties gerealiseerd. Om oude woningbouwlocaties te herstarten bleek afwaarderen onvermijdelijk. Deze afwaardering past binnen het daarvoor beschikbaar gestelde budget. Bij alle plannen is de directe omgeving leidend, dit wordt geborgd door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit.

Activiteiten

Woningbouwprojecten op gang brengen

Aan de projecten Oosterbeek Hoog, Dalzone, Neder Veluwe College (NVC) Dennenkamp en 3B4 Midden, Noord en Zuid is hard gewerkt en zijn stappen gezet. In het geval van Oosterbeek Hoog en Dalzone heeft dat geresulteerd in (financiële) veranderingen en daarmee een doorstart van de projecten. Voor de projecten 3B4 Noord en Midden zijn afspraken voor de verkoop met een ontwikkelende partij vastgelegd. Het op gang brengen van 3B4 Zuid heeft wat meer voeten in de aarde. Voor het NVC is eind dit jaar de aanbesteding opgestart.

Omwonenden betrekken bij de projecten

Dit gebeurt op verschillende manieren. Over de Talsmalaan hebben wij diverse keren gesproken en afspraken gemaakt, met de Vrienden van park Hartenstein. Met als doel om over het terrein van de Pieter Reyenga Mavo in Oosterbeek om gezamenlijk te komen tot een stedenbouwkundig kader.

Bij de aanbesteding voor nieuwbouw ter plaatse van het NVC had een afgevaardigde van het buurtcomité zitting in de selectiecommissie en worden omwonenden uitgenodigd om hun bevindingen te geven op het ontwerp.

Ook voor andere locaties zijn inloop- of informatieavonden georganiseerd om omwonenden op de hoogte te brengen van de bouwplannen en zo mogelijk invloed te geven op de gepresenteerde plannen (bv zorgcentrum Beekdal Heelsum, woningbouwlocatie voormalige politiebureau Doorwerth, Oosterbeek Hoog).

Ruimtelijke Uitvoeringsparagraaf (RUP)

Wij hebben de werkzaamheden aan het RUP uitgesteld om capaciteitsredenen.

Voldoen aan de eisen

Het is een uitgangspunt bij onze projecten dat nieuwe (woning)bouwprojecten moeten voldoen aan de actuele eisen op het gebied van stedenbouw, ruimtelijke inpassing, duurzaamheid en wonen.

Methodiek projecten

In het najaar heeft een stagiaire onderzocht of de Methodiek projectmanagement 2012 nog steeds voldoet of aanpassingen mogelijk zijn zodat het proces versneld en vereenvoudigd kan worden. Het bleek dat vooral bij kleine projecten behoefte is aan meer standaardisatie van brieven. Vooral om afspraken met de ontwikkelende partij en qua werkverdeling vroegtijdig vast te leggen. Aanpassen van de methodiek is niet nodig.

Doelstelling
Dorpskernen moeten aantrekkelijk blijven met voldoende voorzieningen en woningen. Prioriteit ligt bij de centra van Doorwerth en Renkum.

Voortgang
Het centrum van Renkum is in 2015 opgeknapt. Aan de plannen voor het centrum van Doorwerth wordt hard gewerkt. Zie verder bij Activiteiten.

Activiteiten

Gebiedsvisie Centrum Doorwerth

In september heeft u de kaders vastgesteld voor de volgende fase van de ontwikkelingen in het centrum van Doorwerth. Aan een nieuw plan voor het centrum van het dorp wordt door een bewonersgroep gewerkt (burgerplanvorming). Hierbij worden zij begeleid door gemeentelijke projectleider, een stedenbouwkundig bureau en leden van de KNHM. Doel is om te komen tot een levendig dorpshart dat als het sociale centrum van het dorp ervaren en gezien wordt. In zomer 2016 wordt het plan verwacht waarna de besluitvorming volgt.

Gebiedsvisie Centrum Renkum

Het Europaplein is in het voorjaar vrijwel geheel van een nieuwe inrichting voorzien en de Dorpsstraat is tegelijkertijd plaatselijk aangepast. Beide hebben een impuls aan het dorp gegeven. Financieel is het project exact binnen de budgetten gebleven. De evaluatie van het maatregelenplan is in het najaar aan u aangeboden. Ook het verloop van het proces is geëvalueerd. In 1e kwartaal 2016 zullen de uitkomsten met de raad gedeeld worden.

2B. Wonen

Doelstelling

Voor alle doelgroepen moeten voldoende, goede woningen betaalbaar en bereikbaar zijn, vooral voor jonge gezinnen.

Voortgang

Door het uitvoeren van o.a. de route kaart uit de Nota Wonen 2014 spant de gemeente zich in samen met partners om de doelstelling te bewerkstelligen. De voortgang van de activiteiten uit de route kaart worden hieronder beschreven.

Activiteiten

Businesslab in Doorwerth

Het businesslab is in 2015 afgerond en ondergebracht bij het regieteam ROM-Samenleving.

Gezamenlijk krachtenbundeling voor huisvestingsopgave woningen in de zorgsector

In 2015 is de beleidsnotitie Wonen en Zorg voor de doelgroep senioren vastgesteld. De beleidsnotitie wordt in 2015 en volgende jaren gehanteerd bij de beoordeling van ontwikkelingen op het gebied van zorgwoningen voor ouderen. Zoals de ontwikkeling rond de verzorgingstehuizen Overdal, Felixoord en de Sonnenberg.

Onderzoek woningen voor mensen met een handicap of begeleidingsvraag

In 2015 is met de sector onderzoek uitgevoerd naar de woningbehoefte voor deze doelgroep. Deze vergelijken we met het aanbod van geschikte woningen voor deze mensen. Daarnaast hebben wij de begeleidingsvraag van zelfstandig wonende met begeleidingsbehoefte in kaart gebracht. Het eindrapport wordt in 2016 in de raad behandeld.

Verleidingsstrategieën inzetten voor woningverbetering particuliere woningen

Door de benodigde inzet voor statushouders is het vervolg van Project "buurten over energie" uitgesteld naar 2016. In 2016 gaan wij een plan van aanpak opstellen om de particuliere woningeigenaar te stimuleren woningverbetering toe te passen aan de woning.

Wel is er op de duurzaamheidsmarkt die eind september is georganiseerd ruim aandacht besteed aan verbetermogelijkheden op het gebied van duurzaamheid en levensloopbestendigheid.

Om inwoners meer te stimuleren hun woningen te verbeteren is er een voorstel ingediend om de stimuleringsleningen particuliere woningverbetering om te zetten naar de SVn Blijverslening, de duurzaamheidslening aan te scherpen en voor Vereniging van Eigenaren een nieuwe stimuleringslening voor woongebouwverbetering in het leven te roepen.

Prioriteren en keuzes maken in woningbouwprogramma

In 2015 zijn afspraken gemaakt over het prioriteren van de woningbouwplannen volgens de nieuwe systematiek voor sturing, 'het stoplichtenmodel'. In dit stoplichtenmodel worden overwegingen van flexibiliteit, behoefte en de juiste locatie meegenomen. Eind 2015 is het overzicht van het woningbouwprogramma bijgewerkt en regionaal afgestemd. Jaarlijks worden de afspraken geactualiseerd. In 2016 wordt daarvoor een regionaal woonmarktanalyse uitgevoerd.

Continuering Bewust Wonen campagne

Aan de hand van het plan van aanpak is met een interne projectgroep aangevuld met een externe adviseur het vervolg opgepakt. In december is een eerste netwerkbijeenkomst georganiseerd met als doel commitment bij beoogde samenwerkingspartners ophalen voor Bewust Wonen 2016 en te

oogsten wat deze partners nodig hebben om hun klanten bewust te maken. De uitkomsten van de bijeenkomst worden gebruikt voor een vervolg bijeenkomst. Daar willen wij vragen: wat kunnen we voor elkaar betekenen om Bewust Wonen weer onder de aandacht te brengen.

Prestatieafspraken met Vivare

In 2015 hebben wij nieuwe prestatie afspraken gemaakt. Nu gaan we over op de uitvoering. Daarnaast worden, door de nieuwe wet, jaarlijks de prestatie afspraken bijgewerkt. Daarvoor geldt de Nota Wonen 2014 als onderlegger. Voor de nieuwe afspraken brengt de woningcorporatie een bod uit.

Zes Tinten Groen

Dit project ligt stil. Momenteel zijn wij aan het beraden hoe wij ons als gemeente beter kunnen profileren. Dit met als doel een eenduidige, herkenbare profilering (ook op het gebied van recreatie en toerisme) van de gemeente Renkum.

SVn startersleningen

In 2016 continueren wij de uitvoering van de SVn startersleningen.

2C. Bestemmingsplannen

Doelstelling
De (bestaande) woningbouwprojecten worden waar mogelijk verder uitgevoerd of opgestart. De directe omgeving van nieuwe (bouwplannen) plannen is leidend voor een goede inpassing.

Voortgang
Deze doelstelling is op een flink aantal locaties gerealiseerd. Om oude woningbouwlocaties te herstarten bleek afwaarderen onvermijdelijk. Deze afwaardering past binnen het daarvoor beschikbaar gestelde budget. Bij alle plannen is de directe omgeving leidend, dit wordt geborgd door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit.

Activiteiten

Actualiseren bestemmingsplannen

Vanwege de grote hoeveelheid (particuliere en project)bestemmingsplannen in 2015 is de planning en de behandeling van de actualisatie van de bestemmingsplannen in 2015 jaar deels anders geworden dan in 2014 gepland.

- bestemmingsplan 'Oosterbeek-Centrum 2015' op 30 september 2015 vastgesteld. Het bestemmingsplan voor de rest van het zuiden van Oosterbeek is doorgeschoven naar begin 2016. In dat bestemmingsplan wordt een klein deel van het aanliggende buitengebied meegenomen;
- bestemmingsplan 'Kabeljauw 9 e.o., 2015' is op 30 september 2015 vastgesteld;
- de bestemmingsplannen voor Wolfheze en een deel van het Buitengebied (het gebied van de Uiterwaarden en een van het Renkums Beekdal) worden eind 2016 opgestart.
- het bestemmingsplan voor het gehele Buitengebied wordt in 2017 opgestart;
- bestemmingsplan 'Veentjesbrug' wordt halverwege 2016 in ontwerp ter inzage gelegd;
- het bestemmingsplan 'Klingelbeekseweg' wordt, afhankelijk van de voortgang in het project, medio 2016 in ontwerp ter inzage gelegd.

2D. Omgevingsvergunning

Doelstelling

Behouden en benutten van het aantrekkelijke karakter van onze omgeving met enerzijds het uitgangspunt van regulering en anderzijds meer verantwoordelijkheid van de inwoners en lagere kosten.

Voortgang

De uitgangspunten voor het behouden en benutten van onze omgeving zijn verder versterkt door overdracht van omgevingstaken naar de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) ter bevordering van kwaliteit, samenwerking en kostenreductie.

Activiteiten

Samenwerking en kwaliteit bevorderen: overdracht WABO-taken aan ODRA

De overdracht van WABO-taken van Renkum naar de ODRA heeft plaatsgevonden op 1 oktober 2015. Inwoners en bedrijven kunnen een afspraak maken met medewerkers van de ODRA.

Doelstelling

Komen tot een uitvoerbare bomenverordening.

Voortgang

De nieuwe bomenverordening is nog niet vastgesteld in 2015 en zal in het eerste halfjaar van 2016 aan uw raad worden voorgelegd.

Activiteiten

Heroverweging afschaffing kapverordening en invoering beschermde bomenlijst

Het voorstel ter vaststelling van een nieuwe bomenverordening wordt uw raad in 2016 voorgelegd.

2E. Mobiliteit

Doelstelling

De bereikbaarheid van onze dorpen wordt ten minste behouden en mobiliteit in alle vormen wordt versterkt.

Voortgang

De bereikbaarheid van met name Oosterbeek is in 2015 verhoogd door de maatregelen op de Utrechtseweg. Verder is de bereikbaarheid gelijk gebleven.

Activiteiten

Regionale afstemming bereikbaarheid

- In de zomer hebben we maatregelen op de Utrechtseweg in Oosterbeek laten uitvoeren om de doorstroming van de Utrechtseweg te verbeteren. Dit is in goed overleg met de omliggende ondernemers gegaan. Hierdoor kon in december 2015 de HOV-lijn Arnhem-Wageningen gaan rijden.
- Het doortrekken van de Valleilijn (Arnhem-Amersfoort) zal moeten wachten op een gedeeltelijke aanbesteding van het huidige lijnennet van NS (2020).

- Ondersteunen van de lobby voor een nieuwe fietsverbinding over de Rijn. In overleggen met gemeente Arnhem halen wij steeds deze fietsverbinding aan. Echter, in de plannen van Arnhem is deze verbinding op lange termijn geschoven.
- Stimuleren van goede (nacht- en buurt-) busverbindingen (doorlopend). De buurtbus heeft over 2014, ondanks veel wegwerkzaamheden (N225), een groei van 4% gerealiseerd. In 2015 waren er 30.618 instappers, dat is een groei van 7% ten opzichte van 2014.

Toegankelijkheid openbaar vervoer

Het project ophogen bushaltes is afgerond. De kosten daarvoor zijn binnen de beschikbaar gestelde provinciale middelen gebleven.

Snelfietsroute Arnhem Wageningen

In 2015 is bestuurlijke overeenstemming over de maatregelen en de kostenverdeling vastgelegd. Over het traject tussen Parenco en de Broekhorst loopt nu nog overleg tussen de provincie en Rijkswaterstaat. Zodra dit traject definitief is, wordt gestart met de (voorbereiding van de) te treffen maatregelen.

Lokale aanpak fiets

De Lokale aanpak fiets was begin 2015 gereed. Hierin is, doordat het regionaal is opgepakt, summier de verbetering van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid voor fietsverkeer in onze gemeente uitgewerkt, beoordeeld vanuit alle betrokken disciplines. Voor ons lokale beleid biedt dit daarom een globale basis, die in het MUP een verdiepingsslag heeft gekregen in de zin van enkele specifieke fietsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld de aanpak van paaltjes op fietspaden.

Drielse veer

Jobstap heeft aangegeven niet langer zitting te willen hebben in het bestuur van het Drielse veer. Daarom zijn we op zoek gegaan naar nieuwe bestuursleden. Dit nieuwe bestuur bestaat uit D. van Uitert, F. Witjes en G. Maessen, en heeft als belangrijke taak om eerst het veer helemaal up to date te maken inclusief de hele organisatie.

Meerjarenuivoeringsplan 2015-2018 opstellen

Februari 2016 is een herzien Meerjarenuivoeringsplan Verkeer (MUP 2015-2018) ter vaststelling aan u voorgelegd.

Doelstelling
De verkeersveiligheid in onze dorpen wordt verbeterd.

Voortgang
Het meest concreet geldt dat het oversteken van de Utrechtseweg in Oosterbeek veiliger is geworden door de uitgevoerde maatregelen.

Activiteiten

Onderstaande activiteiten zijn alle opgenomen in het nieuwe MUP dat in februari 2016 aan u ter vaststelling is voorgelegd.

Spoorwegovergang Wolfheze

Er speelde lang onduidelijkheid over de verdeling van de kosten van het (afkopen van het) onderhoud van de maatregelen. Binnen ProRail aan de ene kant en binnen de provincie en de gemeente aan de andere kant leefden verschillende opvattingen over waar 'de bal lag', waardoor er enige tijd geen acties zijn uitgezet. Dit had halverwege 2015 tot consequentie dat een deel van het

gereserveerde budget bij ProRail nu niet meer beschikbaar is en dat ook het vorig jaar geformeerde projectteam binnen ProRail werd ontbonden. Een nieuwe insteek is nu om het project op te pakken in het kader van het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen (LVO). Dit is eind 2015 constructief opgepakt door initiator provincie Gelderland, waarbij gemeente Renkum een belangrijke rol blijft spelen.

Langzaam verkeer bij oversteekplaatsen

Er is doorlopend aandacht voor de verkeersveiligheid van langzaam verkeer bij oversteekplaatsen. Waar nodig en mogelijk (in combinatie met andere werkzaamheden) worden maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te verbeteren. Bij de werkzaamheden rond de Utrechtseweg in Oosterbeek zijn vier oversteekplaatsen voorzien van speciale verlichting en signalering. Het effect hiervan blijkt zeer positief te zijn. Binnen het nieuwe MUP is opgenomen dat wij op basis van een prioritering van alle oversteekplaatsen deze voorziening mogelijk ook elders gaan plaatsen.

Schoolomgevingen

De laatste schoolomgevingen worden in 2016 uniform en herkenbaar ingericht. Van belang hierbij is ook de ontwikkeling van MFC 3B4. In 2016 is hier meer duidelijkheid over, waarna de laatste schoolomgevingen definitief uniform en herkenbaar kunnen worden ingericht. Uit onderzoek is gebleken dat een deel van de reeds geplaatste gekleurde 'Julie'-palen moet worden verplaatst of in de praktijk niet altijd noodzakelijk zijn. Wij zullen deze in 2016, waar nodig, verplaatsen en de overblijvende palen hergebruiken wij bij de andere schoolomgevingen.

Sportcomplexen

De knelpunten op en rond de sportcomplexen, zoals sportpark De Bilderberg, worden in 2016 in beeld gebracht; waar nodig worden maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te optimaliseren.

Verkeerseducatie

In 2015 zijn een opfriscursus voor oudere bestuurders en een fietsinformatiedag voor senioren georganiseerd.

Verkeersveiligheid tijdens reconstructies

Bij alle lopende provinciale projecten is de gemeente Renkum nauw betrokken om te waarborgen dat de veiligheid voor het verkeer (ook langzaam verkeer) en de aanwonenden (oversteekbaarheid) goed wordt geregeld.

Doelstelling
Zorgen voor voldoende goede parkeervoorzieningen.

Voortgang
Daar waar parkeerproblemen zijn gesignaleerd, zijn deze zo goed mogelijk opgelost of de locatie is in het meerjarenplan opgenomen.

Activiteiten

Blauwe zone(s)

De monitoring van de blauwe zone in Oosterbeek en het onderzoek naar de mogelijkheden voor een blauwe zone in Renkum en Doorwerth worden doorgeschoven naar 2016. Dit omdat het

begeleiden van de werkzaamheden op de Utrechtseweg meer tijd kostte dan voorzien (met name de communicatie met o.m. ondernemers).

Elektrische auto's

Het rijden met elektrische auto's wordt gestimuleerd door hiervoor randvoorwaarden te scheppen. Voor het parkeren en opladen van elektrische auto's zijn beleidsregels vastgesteld. Er is provinciale subsidie beschikbaar en ontvangen voor de aanschaf van 8 laadpalen. Deze worden in 2016 geplaatst.

P&R terrein Wolfheze

Bij het station Wolfheze wordt een P&R terrein aangelegd, inmiddels is overeenstemming hierover tussen NS en Pro Rail. Dit project heeft bij de NS een tijdje stilgelegen, maar na ons aandringen heeft de NS eind 2015 het initiatief genomen tot een herstart. De verwachting is dat het P+R terrein in de eerste helft van 2016 wordt aangelegd.

Fietsparkeren

Bij bushaltes, stations en winkelcentra is het aantal fietsparkeerplaatsen aanzienlijk vergroot. Vooral bij de HOV-haltes is ook een flink aantal overdekte plaatsen gerealiseerd. In totaal zijn er in 2015 204 fietsparkeerplaatsen bij gekomen.

Deelauto's

De markt voor deelauto's heeft nog geen signaal afgegeven. In 2016 wordt de markt stevig gestimuleerd mee te werken aan het realiseren van een deelautoproject.

Wat zijn de kosten?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	11.594	9.065	10.180	-1.115
Baten	8.655	4.070	5.357	1.287
Saldo van baten en lasten	-2.939	-4.995	-4.824	172
Mutatie reserve	163	1.634	1.518	-116
Gerealiseerd resultaat	-2.776	-3.361	-3.306	56

03 Milieu, klimaat & duurzaamheid

Visie

Gemeente Renkum biedt aan bewoners en bezoekers de mogelijkheid in een natuurlijke omgeving te ontspannen en te genieten en zich bewust te zijn van de waarde ervan. 'Landschap' is één van de vier kernkwaliteiten van onze gemeente. De mooie groene omgeving moeten we koesteren, benutten en behouden. Daarom willen wij een gemeente zijn die inwoners en instellingen stimuleert tot opwekken van duurzame energie, het zuinig en bewust omgaan met water, energie en afval én die actief stimuleert tot meehelpen met het in stand houden van onze natuur, landschap en biodiversiteit. Duurzaamheid is een leidend principe. De stimulans is ook bedoeld om te komen tot een circulaire economie, waarbij zoveel als mogelijk afvalstoffen weer als gelijkwaardige grondstof in de economie terug komt.

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wat wij per beleidsterrein willen bereiken, is uitgewerkt in de programmabegroting. Om niet in herhaling te vallen, verwijzen wij u naar de Begroting 2015.

Producten

- 3A. Milieu en duurzaamheid
- 3B. Energie en klimaat
- 3C. Bos en landschap
- 3D. Water en riolering
- 3E. Afvalverwijdering en -verwerking

3A. Milieu en duurzaamheid

Doelstelling
De gemeente Renkum is een duurzame, groene gemeente die duurzaam ontwikkelt en bouwt, en inwoners, bedrijven en instellingen stimuleert tot energiebesparing en het opwekken van duurzame energie.

Voortgang
De gemeente probeert op verschillende manieren een duurzaam voorbeeld te zijn voor haar inwoners. Door inwoners, bedrijven en instellingen te stimuleren om energie te besparen of duurzame energie op te wekken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de duurzaamheidslening voor maatschappelijke instellingen, het faciliteren van burgers met buurtinitiatieven en het voornemen om zonnepanelen op het gemeentehuis te (laten) leggen.

Activiteiten

Het ondersteunen van inwoners en organisaties die concrete duurzame initiatieven willen ontplooiën

- Op 26 september 2015 is een duurzaamheidsmarkt (met aandacht voor levensloopbestendigheid) voor inwoners op het Raadhuisplein in Oosterbeek georganiseerd.
- Het project Buurten over Energie is afgerond. Het doel van het project was om eigenaar-bewoners te verleiden om gezamenlijk hun woningen te verduurzamen. De gemeente had hierbij niet de regie, maar faciliteerde daar waar nodig was. Inmiddels faciliteren we ook een groep bewoners in Heveadorp, die bezig zijn om met een initiatief om gezamenlijk zonnepanelen te laten leggen op woningen in Heveadorp.
- Naast gesprekken met initiatiefnemers om hun initiatieven te ondersteunen zoeken we ook naar mogelijkheden om initiatieven met elkaar te verbinden. Zo werken bijvoorbeeld de Stichting

Renkums Beekdal, Zes dorpen schoon, het Venster en de gemeenten samen aan het opstellen van een afvalproject voor basisscholen. Het idee is dat dit project in de eerste helft van 2016 op een pilotschool wordt uitgetoetst.

- In 2015 hebben we van de Stadsregio Arnhem Nijmegen subsidie gekregen voor acht laadpalen.
- Met de Stichting Renkums Beekdal doorlopen we een traject om te komen tot meerjarige prestatieafspraken. Deze worden begin 2016 vastgelegd.
- Het verduurzamen van evenementen is doorgeschoven naar 2016.
- In 2015 hebben we twee duurzaamheidszonnetjes uitgereikt. In september stond de uitreiking van het derde zonnetje gepland. Voor dit zonnetje waren er wat bijzondere omstandigheden en daarom is lang gewacht op de mogelijkheid om een afspraak te maken. Helaas is deze afspraak er niet meer van gekomen en is dit zonnetje niet uitgereikt.

Het (opstellen en) uitvoeren van een programma Milieu en Duurzaamheid

Als de raad in 2016 de Routekaart Klimaatneutraal 2040 vaststelt, komen de paragrafen Duurzaamheid en Energie en Klimaat uit de Milieunota te vervallen. De werkzaamheden Milieuvergunningen en -meldingen en Milieutoezicht, handhaving en klachtenbehandeling worden uitgevoerd door de Omgevingsdienst Regio Arnhem. Verder moeten de thema's wateren riolering en afvalverwijdering en -verwerking op een eigen plek in de begroting worden verantwoord. Een speciaal programma Milieu en Duurzaamheid is daarmee achterhaald.

Fairtrade

Op 1 mei 2015 is een convenant ondertekend met de Fairtrade werkgroep voor de duur van drie jaar. De werkgroep heeft vervolgens een jaarplan opgesteld met daarin concrete doelen en acties gericht op het behouden van de status van Fairtrade gemeente. Voor het uitvoeren van deze activiteiten is een subsidie verstrekt aan de werkgroep. Dit jaarplan zal worden geëvalueerd en deze evaluatie zal tegelijkertijd met het nieuwe jaarplan aan het college worden voorgelegd.

3B. Energie en klimaat

Doelstelling
De gemeente Renkum is in 2040 klimaatneutraal.

Voortgang
Met het opstellen (en het door de raad laten vaststellen) van de <i>Routekaart Renkum klimaatneutraal 2040</i> , wordt een belangrijke stap gezet in het bereiken van de bovenstaande doelstelling. De routekaart klimaatneutraal wordt medio voorjaar 2016 aan de Raad aangeboden

Activiteiten

Het uitvoering geven aan het stappenplan om in 2040 klimaatneutraal te zijn

In 2015 is gewerkt aan (het opstellen van) de *Routekaart Renkum klimaatneutraal 2040*. De RTA-werkgroep klimaatneutraal heeft bouwstenen verzameld en gesprekken gehouden, die meegenomen zijn bij de opstelling van de routekaart. In de routekaart worden de doelen en activiteiten beschreven om de ambitie, om in 2040 een klimaatneutrale gemeente te zijn, te behalen. De routekaart Klimaatneutraal 2040 wordt u in 2016 ter vaststelling aangeboden.

Het voortzetten van de isolatiesubsidie voor woningeigenaren

Op basis van het nieuwe budget dat is verkregen voor 2015 (vanaf eind oktober 2014) hebben we tot september aan 230 particuliere woningeigenaren een subsidie voor woningisolatie verstrekt. Het gaat daarbij om een bedrag van circa €114.000 aan totaal toegekende subsidies. De provincie

Gelderland heeft haar fout bij het toekennen van de beschikking hersteld door het isolatiebudget met € 25.500 te verhogen. Totale subsidie is hiermee op € 150.645 vastgesteld. Tevens is door de provincie Gelderland uitstel van de projecttermijn tot 1 april 2016 verleend. Hierdoor kunnen ongeveer 50 nieuwe aanvragen in behandeling genomen worden.

Het stimuleren van maatschappelijke organisaties om gebruik te maken van de duurzaamheidslening

Er zijn een tweetal duurzaamheidsleningen verstrekt aan maatschappelijke instellingen, namelijk de Airborneschool en de bibliotheek in Oosterbeek. In totaal gaat het om €275.000 aan leningen. Ook de sportverenigingen zijn benaderd met de vraag om deel te nemen aan een landelijke duurzaamheidsregeling eventueel in combinatie met de maatschappelijke duurzaamheidslening van de gemeente. Van deze sportverenigingen heeft de Hockeyvereniging Oosterbeek interesse getoond, met hen zijn we in gesprek.

Het onderzoeken van de rentabiliteit van het (laten) plaatsen van zonnepanelen op gemeentelijke vastgoed

Er is overleg met de Energie coöperaties Rijn en IJssel en Vallei en Eem voor het respectievelijk plaatsen van zonnepanelen op het gemeentehuis en het MFC. Februari 2016 is er een overleg met de afdeling vastgoed over de businesscases van de coöperaties. Streven is om voorjaar 2016 een definitief go/no go te geven. Tegelijkertijd onderzoeken we hoe de Brede School Oosterbeek Laag verduurzaamd kan worden.

3C. Bos en landschap

Doelstelling

Het blijven beschermen en waar nodig ontwikkelen van de aanwezige waarden van bos, landschap en inheemse flora en fauna in de gemeente.

Het ondersteunen van vrijwilligerswerk en andere initiatieven vanuit inwoners- of belangengroepen die de kwaliteit van bos en landschap verbeteren of in stand houden. Hierbij is het openbare karakter een voorwaarde.

Het conform FSC-voorwaarden beheren van de gemeentelijke (landgoed-)bossen, die een belangrijk deel van ons landschap vormen. Hierbij is er blijvend aandacht voor een financieel gezonde exploitatie.

Voortgang

Zowel de eerste als tweede doelstelling is bereikt doordat verschillende vrijwilligersgroepen zoals IVN een belangrijke bijdrage hebben geleverd. Heidevelden op de Bilderberg en de Buunderkamp zijn opengehouden. Deze laatste locatie is een belangrijke biotoop voor de daar aanwezige zandhagedis.

In de winter van 2014/2015 zijn de Cardanusbossen gedund conform de bepalingen uit het Bosbeleidsplan. Toetsing van FSC heeft steekproefsgewijs plaatsgevonden. De financiële doelstellingen zijn hierbij behaald.

Activiteiten

Landschapsontwikkelingsplan (LOP)

De geplande actualisatie van het landschapsontwikkelingsplan heeft door herprioritering niet plaatsgevonden, maar is doorgeschoven naar 2016. Initiatieven op het gebied van natuur, landschap en biodiversiteit worden ondersteund (2014-2018). In 2015 is een initiatief voor de realisatie van een oeverwaluwand in de Jufferswaard en het beheer van het Hartensepad (klompenpad Renkums Beekdal) ondersteund. Er is een bijdrage geleverd aan het herstel van de tuinmuur op landgoed Oranje Nassau's Oord.

Actualiseren Bosbeleidsplan

De voorbereidingen voor het actualiseren van het bosbeleidsplan zijn gestart. Dit uitvoerings- en beleidsplan wordt ter besluitvorming aangeboden in de raad van november 2016.

Bestrijding Japanse Duizendknoop

De proef Bestrijding Japanse Duizendknoop wordt voortgezet (NVWA & Probos; 2014-2017). De uitgekozen bestrijdingsmaatregelen in het kader van de proef (maaien en op sommige locaties in combinatie met bespuiting met Ultima) hebben voornamelijk een voorzichtig effect op de hergroei van de plant.

Naast de bovengenoemde proef is dit voorjaar aan de Nico Bovenweg in Oosterbeek gestart met het begrazen van Japanse Duizendknoop door varkens. Ook dankzij de medewerking van een aantal enthousiaste omwonenden is dit een geslaagd experiment met een positieve uitstraling die veel media-aandacht heeft getrokken. Hoewel de Japanse Duizendknoop niet weg is, heeft dit experiment bijgedragen aan de sociale cohesie in de omgeving en meer aandacht gegeven aan het zeldzame huisdierras Bonte Bentheimer Landvarken en meer bewustzijn gecreëerd voor het aandeel en de aard van het vlees in ons voedsel. Het project is geëvalueerd en wordt begin 2016 ter informatie bij de griffie ter inzage gelegd. Het experiment krijgt in 2016 een vervolg.

Afronding projecten Renkums Beekdal

Alle deelprojecten zijn succesvol afgerond zoals de Faunapassage Hartenseweg, Japanse Duizendknoop, asfaltering Beukenlaan, Toegankelijkheid & Beleving (incl. Klompenpad). Een uitzondering is de Sprengenkop. Dit deelproject is stopgezet, omdat er geen financiering was voor de opgetreden meerwerkkosten. In overleg met Provincie en Ministerie zijn de overgebleven gelden besteed aan de parkeerplaats (P-Veluwe) bij het Informatiecentrum Renkums Beekdal.

Landschapsherstel Rosandepolder

In 2015 is Geldersch Landschap en Kasteelen gestart met het project Landschapsherstel in de Rosandepolder. Hiervoor is een bijdrage gereserveerd vanuit het Landschapsontwikkelingsplan, die in 2015 deels is uitbetaald. De uitvoering gaat verder in 2016.

3D. Water en riolering

Doelstelling

We zetten ons in voor een mooi, veilig, schoon, gezond en duurzaam beheer van het watersysteem en de waterketen. Daarmee vergroten we de kwaliteit van het beheer tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. De inwoner ziet wat we bereiken en we zijn transparant over de kosten. Wij voldoen aan de zorgplichten vanuit de Wet milieubeheer en de Waterwet door het opstellen van een Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (v-GRP).

Naast de wettelijke taken zijn de doelen uit het Bestuursakkoord Water (BAW) in het v-GRP verwerkt.

Voortgang

Met de vaststelling van het Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP+ Water stroomt) is een stap gezet richting een mooi, veilig, schoon, gezond en duurzaam beheer van het watersysteem en de waterketen. De kwaliteit van het beheer wordt vergroot, tegen zo laag mogelijke kosten. Met het vGRP+ wordt voldaan aan de zorgplichten van de Wet Milieubeheer en de Waterwet. De doelen uit het bestuursakkoord Water (BAW) zijn in het vGRP+ verwerkt.

Activiteiten

Gemeentelijk Rioleringsplan

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP+ Water stroomt) is door u vastgesteld. In 2016 wordt een start gemaakt met de uitvoering daarvan.

Klimaatadaptatie

De landelijke onderzoeken in het kader van klimaatadaptatie zijn actief gevolgd om antwoord te krijgen op Renkumse vragen. De vragen betreffen met name (de mate van) optreden van verschijnselen als droogte en hittestress. Ook blijft het permanent een vraag hoe maatregelen op het gebied van wateroverlast/omgaan met hevige neerslag, droogte en hittestress doelmatig kunnen worden ingezet.

3E. Afvalverwijdering en -verwerking

Doelstelling

Het scheidingspercentage huishoudelijk afval in 2018 naar 75% brengen. Verlaging van de gemeentelijke belastingen door inwoners directe invloed te geven op de aangeboden hoeveelheid restafval.

Voortgang

In 2015 is het scheidingspercentage van het huishoudelijk afval gezakt tot net onder de 60%. Ondanks landelijke en lokale aandacht voor het beter scheiden is het aantrekken van de economie een belangrijke factor die een tegengesteld effect laat zien. Men consumeert meer waardoor er meer afval geproduceerd wordt. Met het vaststellen van een nieuw afvalbeleid wordt een nieuwe impuls gegeven aan het beter voldoen aan het scheidingspercentage. Uit de berekeningen blijkt dat met het nieuwe systeem de doelstelling realistisch wordt.

Activiteiten

Behalen van een afvalscheidingspercentage van 75%

Begin 2015 is gestart om een 'houtschoolschets' te maken hoe het nieuwe afvalbeleidsplan eruit zou kunnen zien om te voldoen aan een afvalscheidingspercentage van 75% (omgerekend is dit 140 kg/inwoner/jaar). Vervolgens zijn inwoners opgeroepen om mee te denken over de mogelijkheden om de doelstelling te halen. In twee sessies heeft een groep betrokken inwoners met elkaar op een interactieve manier gebrainstormd over de mogelijkheden om 75% van het restafval te kunnen hergebruiken. Hierbij hebben de inwoners zelf goed gekeken naar realiseerbaarheid en of de oplossingen bijdragen aan de doelstelling. Vervolgens is op basis van de uitkomsten van de brainstormsessie een enquête opgesteld die inwoners via www.renkum.nl in konden vullen. Daarnaast is op 2.000 willekeurige adressen een brief op de deurmat gevallen met het verzoek de enquête in te vullen. De resultaten van deze enquête zijn meegewogen bij de uitwerking van het nieuwe Afvalbeleidsplan Gemeente Renkum: '*Grondstoffen zijn nodig, restafval is onnodig*'. Uit de enquête is naar voren gekomen dat 96% van de respondenten bereid is het afval beter te scheiden

van de grondstoffen en dat 77% invloed wil hebben op de eigen afvalstoffenheffing. In januari 2016 heeft uw raad ingestemd met het Afvalbeleidsplan.

Parallel aan dit traject is de inzameling van PMD (Plastic, Metalen (blik) en Drinkenkartons) gestart vanaf 1 september 2015. Bewoners kunnen gebruik maken van een nieuwe plastic zak waarin, naast het bestaande verpakkingsplastic, ook de drankenkartons en blik wordt aangeboden. De invoering van het inzamelen van PMD draagt bij aan een hoger percentage van afvalscheiding. Door het regelmatig houden van sorteeranalyses wordt in kaart gebracht wat de effecten hiervan zijn.

Analyse grof en fijn restafval

In het najaar van 2015 is gestart met de afvalsorteeranalyse. De reden hiervan is om goed te kunnen monitoren wat de resultaten zijn van het inzamelen van PMD.

Educatieve zwerfvuilactie

Met de Bernulphusschool in Oosterbeek is een pilot gestart en is een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de duur van vier jaar. Binnen deze periode wordt vier keer per jaar een lesprogramma vanuit 6DorpenSchoon aangeboden. Kinderen leren hierbij waarom afval gescheiden moet worden aangeboden en welke gevolgen het heeft als (zwerf)afval in het milieu terecht komt. Speciale aandacht wordt gegeven aan 'plasticsoup'. 6DorpenSchoon legt hierbij nadrukkelijk verbinding met de inwoners in de omgeving van de school. De inwoners helpen samen met de kinderen mee met het opruimen van zwerfafval in de omgeving. Inmiddels zijn er meer scholen aangehaakt op deze actie. Samen met 't Venster, Stichting Renkums Beekdal en 6Dorpen Schoon is een lespakket in ontwikkeling om vanaf het schooljaar 2016-2017 dit onderwerp op te nemen in het pluspakket van het Cultuurmenu. Men kan hierbij kiezen uit de volgende lessen:

- Introductie: Wat is afval? Afval in de natuur en afval door de mens
- Zwerfafval: Plastic Soup en prikactie in de openbare ruimte
- Afvalscheiding (met bezoek aan afvalbrenghstation)
- Afval als grondstof
- Afval vroeger

Daarnaast hebben ook verenigingen zich gemeld om buurten te adopteren en vier keer per jaar te ontdoen van zwerfafval. Dit vergroot de betrokkenheid van inwoners bij het zwerfafval en het voorkomen ervan. Er wordt naar gestreefd om een groot deel van de gemeente te laten adopteren en hiermee invulling te geven aan het voorkomen en verwijderen van zwerfafval.

Wat zijn de kosten?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	6.297	7.174	7.231	-56
Baten	7.014	7.733	7.856	123
Saldo van baten en lasten	717	559	626	67
Mutatie reserve	-177	63	38	-25
Gerealiseerd resultaat	541	622	664	42

04 Veiligheid

Visie

Iedereen in de gemeente Renkum kan hier ook op langere termijn in rust en veiligheid opgroeien en wonen.

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wat wij per beleidsterrein willen bereiken, is uitgewerkt in de programmabegroting. Om niet in herhaling te vallen, verwijzen wij u naar de Begroting 2015.

Producten

- 4A. Integraal veiligheidsbeleid
- 4B. Toezicht en handhaving
- 4C. Veilig thuis

4A. Integraal veiligheidsbeleid

Doelstelling
Het gevoel van veiligheid in de gemeente Renkum hoog houden in samenwerking met inwoners en partners (politie, brandweer, Solidez, Veiligheidshuis etc.).   • Onze invloed aanwenden om inbraken en andere vormen van criminaliteit tegen te gaan;• Zorgdragen voor een adequaat niveau van brandveiligheid: voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen van ongevallen bij brand; Het minimaliseren van de gevolgen van eventuele rampen en incidenten.

Activiteiten

Opstellen nieuw integraal Veiligheidsplan Renkum

Dit plan is opgesteld en besproken in uw raad. De acties lopen. Een belangrijk speerpunt voor dit jaar is aanpak hennepsteelt. In 2015 is op het onderwerp Hennepsteelt fors ingezet door de gemeente en de politie. De politie is meer toezicht gaan houden. We hebben het in 2014 opgestelde handhavingsbeleid toegepast. Dit heeft resultaat gehad. We zien een daling in 2015 van 14 ontdekte kwekerijen naar 8 kwekerijen. We kunnen dus concluderen dat onze gezamenlijke aanpak vruchten afwerpt.

Begin dit jaar was ook de sluiting van een horecagelegenheid wegens harddrugshandel een belangrijk onderwerp. Deze casus gaf zicht op een wereld die voor gemeente als Renkum nieuw maar niet onverwacht was.

Daarnaast hebben we ook het onderwerp prostitutie aan de hand gehad. op basis van een bestaande casus hebben we onze rol hierin duidelijk gekregen en gepakt. In samenwerking met de politie en andere betrokkenen hebben we deze casus tot een goed einde gebracht.

Uit de casussen blijkt dat de rol die de gemeente speelt op dit gebied grote toegevoegde waarde heeft naast andere partners omdat we in staat zijn de integraliteit te zien en de verbindingen te leggen.

We hebben in 2015 ervaring op kunnen doen in de samenhang aanbrengen tussen veiligheid en zorg. In 2016 zetten we deze ervaring in om deze samenhang verder te verbeteren en ontwikkelen.

Het binnen de wettelijke kaders leveren van brandweezorg

De samenwerking met de brandweer verloopt volgens afspraken. Er loopt een project doorontwikkeling repressieve organisatie(DOR), hierover heeft uw raad de gelegenheid gehad om zienswijzen in te dienen, er waren geen zienswijzen.

Verder professionaliseren regionale samenwerking op het gebied van crisisbeheersing

Het crisisplan Veiligheidsregio is inmiddels een goed lopend proces waarin de rollen en taken helder zijn. Een aantal regionale crises heeft het plan en de inzet van mensen getest met goed resultaat. Het regionale proces rondom crisisbeheersing is professioneel en efficiënt.

Medio 2016 wordt het geactualiseerde regionale crisisplan 2016 – 2017 actief.

Om multidisciplinaire samenwerking tussen hulpverleningsdiensten en gemeenten verder te optimaliseren en professionaliseren vinden vanaf september 2015 Multifunctionele Realistische Oefeningen (MRO's) plaats in verschillende gemeenten.

Bij deze vorm van oefenen worden alle disciplines ingezet. Daarnaast vinden er diverse systeemtesten plaats met de gemeentelijke beleidsteams (GB) waarvan de resultaten aan het Ministerie worden overlegd.

In december 2015 is het systeem van Renkum getest. Hierbij is de opkomsttijd en het kennisniveau getest. Dit is succesvol verlopen.

4B. Toezicht en handhaving

Doelstelling

Transparant toezicht houden en effectief handhaven met een belangrijk accent op het voorkomen van overtredingen. Dit doen we samen met alle inwoners, bedrijven en andere betrokken partijen en organisaties.

Voortgang

In 2015 heeft uw raad nieuw handhavingsbeleid en bijbehorend uitvoeringsprogramma vastgesteld.

De activiteiten zoals benoemd zijn onderdeel van een continu proces dat goed verloopt.

In september is een voorstel voor overdracht van de overige WABO taken bij ODRA per 1 oktober 2015 in uw raad behandeld. De taken en mensen zijn per 1 oktober overgedragen aan ODRA.

De gemeente Renkum zet sinds 2015 Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's) in tijdens de grotere/ grote evenementen. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst met gemeente Arnhem gesloten.

In december zijn deze BOA's ingezet voor het houden van toezicht op vuurwerkbepalingen.

Vanaf 2016 zal deze samenwerking worden uitgebreid met inzet van de BOA's op de reguliere taken zoals het handhaven van bijvoorbeeld het parkeerbeleid waarbij BOA's ondersteuning bieden aan politie.

Activiteiten

- Er wordt een gericht maatschappelijk netwerk opgebouwd met stakeholders, zoals belangenorganisaties, doelgroepen, burgerplatforms en bedrijven.
- Er is een gedegen regie over en samenwerking met de overige handhavingspartners VGGM (GGD en Brandweer) en ODRA, alsmede samenwerkingen met overige (bestuurs- en/of strafrechtelijke) organen. Bij ODRA worden naast de milieutaken in 2015 ook de bouwtaken ondergebracht ter uitvoering
- Toezicht en sanctionering vindt transparant plaats op:
 - a. de activiteiten zoals benoemd in de Wabo (o.m. bouw- en sloopwerkzaamheden, brandveiligheid, milieu-inrichtingen, planologische gebruik in overeenstemming met het bestemmingsplan, monumenten, APV);
 - b. kinderopvang, zoals bedoeld in de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (hierna: Wkkip, kinderopvang of Wet kinderopvang);
 - c. de openbare orde en (verkeers-)veiligheid, waaronder de APV, voor zover hier een gemeentelijke bevoegdheid aanwezig is;

- d. de overige bijzondere regelgeving ten aanzien van de fysieke leefomgeving, zoals o.m. de Drank- en horecawet, Wegenwet en de Winkeltijdenwet.

4C. Veilig thuis

Voortgang

De regionale organisatie Veilig Thuis Midden Gelderland (opvolging AMHK) is per 1 januari 2015 operationeel. Wij hebben werkafspraken gemaakt over signalen en meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling zodat het Sociaal Loket direct betrokken wordt en daarmee de zorg voor slachtoffer en dader dicht bij huis geleverd wordt.

In dit verband hebben we een aantal afspraken vastgelegd over:

- De uitvoering van wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling rond de lokale aanpak;
- De uitvoering van de wet Tijdelijk Huisverbod voor daders van huiselijk geweld en;
- De calamiteitenaanpak bij maatschappelijke onrust.

In het eerste kwartaal is bij Veilig thuis een wachtlijst ontstaan van het aantal meldingen. Met de inzet van extra medewerkers bij Veilig thuis worden de signalen nu sneller opgepakt.

Activiteiten

Lokale uitvoering van regionaal uitvoeringsprogramma:

Tijdens twee bijeenkomsten zijn medewerkers geïnformeerd over huiselijk geweld en kindermishandeling; uitwisseling van informatie over de uitvoering van wet meldcode, over samenwerking met Veilig thuis en het veiligheidshuis.

Vanuit verschillende disciplines is een regiegroep gevormd en getraind tot aandachtsfunctionaris/specialist. Deze aandachtsfunctionaris pakt signalen direct op en koppelt ze terug met het sociaal team. Het sociaal team beoordeelt vervolgens welke actie te ondernemen en stemt, indien van toepassing af met Veilig Thuis.

Uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod in de veiligheidsketen.

Wat zijn de kosten?

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	2.753	2.772	2.835	-63
Baten	68	226	327	101
Saldo van baten en lasten	-2.685	-2.545	-2.508	38
Mutatie reserve				
Gerealiseerd resultaat	-2.685	-2.545	-2.508	38

05 Openbare ruimte

Visie

Renkum is een mooie groene gemeente en wordt hierdoor alom geprezen. Wij zetten ons in voor het behoud van deze kwalitatief hoogwaardige woon- en werkomgeving onder andere door het goed onderhouden van de gemeentelijke plantsoenen, parken en begraafplaatsen.

Ten aanzien van onze wegen, straten en pleinen wordt uitvoering gegeven aan de wettelijke taak tot het in stand houden van de bestaande asfalt- en elementenverhardingen.

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wat wij per beleidsterrein willen bereiken, is uitgewerkt in de programmabegroting. Om niet in herhaling te vallen, verwijzen wij u naar de Begroting 2015.

Producten

5A. Groenonderhoud

5B. Wegen, straten en pleinen

5A. Groenonderhoud

Doelstelling
Streven naar het verhogen van het onderhoudsniveau van groen, door middel van het anders aanbesteden en/of samenwerking.

Voortgang
Het streven naar de doelstelling blijft van kracht. De genoemde punten worden o.a. meegenomen in de actualisatie van het Groenstructuurplan.

Activiteiten

Tweejaarlijkse evaluatie groen

De groenschouw wordt in 2016 geïntegreerd in een totale schouw van de openbare ruimte in het kader van de bezuinigingstaakstelling van het team BOR.

Actualisatie Groenstructuurplan

Er is een start gemaakt voor de actualisatie van het Groenstructuurplan 2004-2014. Hiervoor is er een bewonersavond georganiseerd waarbij inwoners hun visie op het openbaar groen hebben gegeven. In gezamenlijkheid zijn tijdens deze avond de belangrijkste punten bepaald en deze worden opgenomen in het Groenstructuurplan. Het Groenstructuurplan wordt in juni 2016 ter vaststelling aangeboden.

Uitvoeren Groenbeheer- en Groenstructuurplan

Door een noodzakelijke verschuiving van het renovatiebudget naar het onderhoudsbudget is er in het plantjaar 2015/2016 minder groen gerenoveerd dan was beoogd.

Alleen de vakken waarover afspraken zijn gemaakt met inwoners zijn gerenoveerd. De reguliere renovatie is doorgeschoven naar het plantjaar 2016/2017. In het plantjaar 2015/2016 zijn in totaal 261 nieuwe bomen geplant, waaronder de renovatie van het bomenbestand aan de Hogenkampseweg en de renovatie van de kenmerkende coniferenlanen op begraafplaats "Zuid" in Oosterbeek. De overige bomen zijn geplant in het kader van de uitvoering herplantplicht en/of uitvoering van het Groenstructuurplan.

Ten behoeve van het project snippergroen zijn zowel in april als in november brieven verzonden naar potentiële kopers. Dit heeft beperkt extra respons opgeleverd. Wij nemen ons voor dit project in het voorjaar 2016 af te ronden.

Inwonersparticipatie

In 2015 is in Oosterbeek de werkgroep Wijnand van Arnhemweg opgericht. Zij richten zich op het herstel van de voormalige boomgaard in hun buurt. Tuingroep Beethovenlaan Doorwerth heeft langs de Beethovenlaan en de Van der Molenallee rhododendrons aangeplant. Het project met Pro-Persona is gestopt omdat er onvoldoende cliënten zijn om werkzaamheden in de wijk uit te voeren. Overige voorbeelden van lopende projecten zijn: Bato's Wijk en Hartenstein in Oosterbeek en Groene Helling in Renkum/ Heelsum.

Inwonersparticipatie heeft niet alleen plaatsgevonden door buurtgroepen maar ook bij de vervanging van bomen aan de Hogenkampseweg en Molenbeekstraat is de buurt nauw betrokken. Bij de vervanging van het bomenbestand aan beide wegen zijn minder bomen terug geplant op gemeentegrond. De bomen zijn geplant op plaatsen waar ze tot volle wasdom kunnen komen, zonder onevenredige overlast. Om de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een groene omgeving gestalte te geven, zijn er bewoners die ook een boom in hun tuin willen. Gemeente Renkum plant deze, waarna de eigenaar van de tuin het onderhoud voor zijn of haar rekening neemt. Bij de Hogenkampseweg zijn dit 6 bomen, bij de Molenbeekstraat zijn het er 23.

5B. Wegen, straten en pleinen

Doelstelling

Streven naar het verhogen van het onderhoudsniveau voor wegen, waarbij het wettelijke niveau de minimumnorm is. Indien mogelijk gebeurt dat door anders en slimmer aan te besteden of samen te werken, waar mogelijk nog meer dan nu. Middelen die daardoor worden bespaard, worden ingezet voor het verhogen van het onderhoudsniveau.

Voortgang

In 2015 zijn diverse onderhoudswerkzaamheden gecombineerd met verkeersmaatregelen. Door een verschuiving van wegen tussen 2016 en 2015 konden enkele wegvakken in één keer worden opgepakt, waardoor de totaalkosten hiervoor lager zijn uitgevallen. Met de besparing is extra onderhoudswerk uitgevoerd.

Activiteiten

Werk met werk maken

Er zijn nadrukkelijk combinaties gemaakt tussen verkeersmaatregelen en werkzaamheden aan de openbare ruimte zoals wegonderhoud, reconstructie- en/of rioolprojecten en groenonderhoud. Een voorbeeld hiervan is het wegonderhoud van de Utrechtseweg in het centrum van Oosterbeek en dat van de Schelmseweg. Dit is direct meegenomen in de werkzaamheden ten behoeve van de HOV-lijn Arnhem Wageningen. Bij de werkzaamheden aan de Hogenkampseweg zijn ook de bomen vervangen.

Onderhoud wegen

Onderhoud van asfalt- en elementenverharding heeft plaatsgevonden op basis van de planning zoals die op 4 juni 2015 als bijlage bij de raadsbrief was opgenomen. De kosten van de aannemer zijn lager uitgevallen dan geraamd. Hierdoor is het mogelijk geweest in 2015 een groter wegvak van de Van der Molenallee in onderhoud te nemen dan gepland.

Doelstelling

Straatverlichting moet zo veel mogelijk duurzaam zijn, minder verlicht, daar waar dat kan zonder de veiligheid aan te tasten.

Voortgang

In 2015 is het vervangingsbestek uit 2014 afgerond en zijn er nog lichtpunten vervangen in combinatie met andere werkzaamheden. De vervanging geschiedt 100% door led verlichting, waardoor ons areaal steeds duurzamer wordt. Minder verlichten wordt waar mogelijk opgenomen in het nieuwe beleidsplan.

Activiteiten

Beleidsplan Openbare Verlichting

In de eerste helft van 2015 is een meerjarenprioritering opgesteld, waaruit blijkt dat het beschikbare vervangingsbudget voldoende is voor de eerstkomende 3 jaar, maar dat er ook daarna nog veel lichtpunten vervangen moeten worden. Daarom is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om met de structureel beschikbare onderhouds- en elektrabudgetten, in combinatie met het tijdelijke vervangingsbudget, het totale verlichtingsareaal in gemeente Renkum langjarig te vervangen en te onderhouden.

Om een nauwkeurig overzicht te krijgen van het energiegebruik ten behoeve van het beleid zijn er inmiddels 160 slimme meters geïnstalleerd. De nieuwe energieleverancier De Vrije Energie Producent (DVEP) brengt eens per twee maanden verslag uit van het verbruik. In de komende tijd worden er nog ca. 90 meters geïnstalleerd. Hierdoor komt er meer grip op en inzicht in het energieverbruik.

Vervanging lichtpunten

Op basis van het huidige beleidsplan zouden tot en met 2017 nog circa 540 lichtpunten vervangen moeten worden. Samen met een deskundig extern bureau wordt, op basis van een prestatiegerichte dialoog, de kennis uit de markt benut om vervanging en onderhoud van het volledige areaal op een andere manier aan te besteden. Om die reden is het vervangingsbestek in 2015 nog niet op de markt gezet.

Wat zijn de kosten?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	6.674	7.402	7.469	-68
Baten	341	369	465	96
Saldo van baten en lasten	-6.333	-7.032	-7.004	28
Mutatie reserve	550	949	824	-125
Gerealiseerd resultaat	-5.783	-6.083	-6.180	-97

06 Economie & Cultuur

Visie

Renkum kent een grote diversiteit aan ondernemers. Zij zorgen voor werkgelegenheid en behoud van de leefbaarheid in onze dorpen. Daarom worden bestaande ondernemingen gekoesterd en het vestigingsklimaat wordt zo aantrekkelijk mogelijk gemaakt.

De kernkwaliteiten van onze gemeente (cultuurhistorie, Airborne, kunst en cultuur en landschap) worden versterkt om de woonkwaliteit nog aantrekkelijker te maken, economie te stimuleren en recreatie en toerisme te bevorderen.

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wat wij per beleidsterrein willen bereiken, is uitgewerkt in de programmabegroting. Om niet in herhaling te vallen, verwijzen wij u naar de Begroting 2015.

Producten

- 6A. Ondernemen en bedrijvigheid
- 6B. Recreatie en toerisme
- 6C. Kunst, cultuur en cultuurhistorie

6A. Ondernemen en bedrijvigheid

Doelstelling
Een aantrekkelijker gemeente zijn voor ondernemers door een intensievere samenwerking met het bedrijfsleven, het versterken van structuren en het leggen van koppelingen met andere beleidsterreinen.

Voortgang
Wij hebben het afgelopen jaar veel geïnvesteerd in het leggen en onderhouden van contacten met bedrijven en organisaties van bedrijven. Daarbij is steeds oog voor andere beleidsterreinen, denk in het geval van de bedrijven aan bijv. de uitvoering van de Participatiewetgeving en de WSW.

Activiteiten

Het opstellen van een kadernota Economie

In 2015 zijn wij begonnen met het opstellen van een kadernota Economie. Daarbij worden ondernemers in de gemeente intensief betrokken. De Kadernota wordt deze zomer afgerond.

Het aanstellen van een volwaardige bedrijfscontactfunctionaris

Naast de bedrijvencontactfunctionaris is voor een periode van een jaar een strategisch beleidsmedewerker economie aangesteld die onder andere als opdracht heeft de kadernota Economie op te stellen. Uit deze nota zal moeten blijken hoe in het vervolg de verbinding tussen ondernemers en de gemeente en de ondernemers onderling moet worden georganiseerd. Daarnaast zal de nota ingaan op de taken en de prioriteiten van de nieuwe bedrijvencontactfunctionaris.

Het verbeteren van de (digitale) dienstverlening aan ondernemers

In aanvulling op het inrichten van een volwaardige functie bedrijfscontactfunctionaris, wordt ook breder ingezet op het verbeteren van de dienstverlening aan ondernemers. Een onderdeel daarvan is het verbeteren van de informatie voor ondernemers op de gemeentelijke website. Met het gereedkomen van de nieuwe website is ook een goed vindbaar en overzichtelijke sectie voor ondernemers ingericht.

Eind 2015 moeten alle eerstelijns vragen door het Servicepunt worden afgehandeld. Ondernemers komen ook steeds vaker met complexere vragen. Daarmee kunnen ze zowel per mail (bedrijven@renkum.nl) als rechtstreeks bij de bedrijvencontactfunctionaris terecht. Naast bovenstaande komen we veel bij ondernemers tijdens werkbezoeken.

Het verminderen van de bureaucratie en het aantal overbodige regels

Dit wordt onderdeel van het Kaderplan Economie.

Het helpen van mensen (met een arbeidshandicap) aan werk door dit actief onder de aandacht te brengen bij bedrijven

De verstevigde samenwerking tussen de gemeentelijke consultants is al in 2015 gestart en zal in 2016 moeten leiden tot een meer positief resultaat.

Het uitvoering geven aan het project herstructurering bedrijventerreinen voor de bedrijventerreinen Klingelbeekseweg, Veentjesbrug, Cardanuslaan en Schaapsdrift

- *Schaapsdrift.* In 2015 is het project revitalisering van de Schaapsdrift bijna geheel afgerond en in oktober is het vernieuwde bedrijventerrein feestelijk geopend. Bij de revitalisering hebben we de Industrieweg en de Energieweg opnieuw geasfalteerd/ bestraat; het fietspad langs de Schaapsdrift deels verbreed en verlicht; de openbare verlichting vervangen (door LED verlichting); en hebben we een netwerk voor glasvezel aangelegd. In 2015 zijn we ook gestart met het aanpassen (verbeteren) van het openbaar groen, een project dat begin 2016 wordt afgerond. Onder andere met het oog op het beheren van het openbaar groen en het glasvezelnetwerk is in 2015 een bestuur voor het bedrijventerrein opgericht.
- *Klingelbeekseweg.* De gesprekken met de grondeigenaren op het bedrijventerrein door KWP om tot een gezamenlijke herontwikkeling te komen zijn nog niet afgerond en gaan in 2016 door. Een aantal particuliere grondeigenaren overwegen nog over deelname in de beoogde herontwikkeling naar een werklandschap. De gesprekken tussen ons en KWP over de samenwerkingsovereenkomst lopen ook nog door tot in 2016.
- *Cardanuslaan.* In het najaar van 2015 zijn we gestart met de planvorming voor de revitalisering van de Cardanuslaan. We hebben in december een eerste bijeenkomst voor de bedrijven en bewoners op de Cardanuslaan georganiseerd en we hebben ook een projectgroep samengesteld bestaande uit een afvaardiging van de bedrijven. Deze projectgroep gaat in 2016 aan de slag met het opstellen van een eerst een conceptontwerp voor de Cardanuslaan en daarna met een definitief ontwerp.
- *Veentjesbrug.* In 2015 zijn we gestart met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor de Veentjesbrug, die in het eerste kwartaal van 2016 ter inzage wordt gelegd. Daarnaast zijn in 2015 gesprekken gevoerd met de eigenaar van een aantal bedrijfskavels die we in het kader van de herontwikkeling willen verwerven.

Het stimuleren van samenwerking tussen onderwijsinstellingen, ondernemers en overheid

Binnen de regio is een Triple Helix organisatie gestart waar de regionale samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid gestimuleerd wordt. De gemeente Renkum steunt deze samenwerking en de effecten hiervan moeten (op langere termijn) ook binnen de gemeente merkbaar worden. Niet alleen de samenwerking met de regio Arnhem Nijmegen is in beeld maar in 2016 zal ook de samenwerking met Foodvalley verstevigd worden. Binnen de gemeente zal in de kadernota Economie handen en voeten worden gegeven aan het leggen van verbindingen tussen de gemeente, andere overheden, ondernemers en overheidsinstellingen. Een voorbeeld hiervan is het ondersteunen van Powerlab op het bedrijvenpark Arnhem Buiten.

Renkum-centrum

Het Europaplein en de Dorpsstraat zijn volgens plan heringericht. In de Dorpsstraat zijn groenelementen geplaatst en enkele bomen geplant om het winkelgebied aantrekkelijker te maken. Om het fietsende publiek tegemoet te komen mag, als pilot, gefietst worden in de Dorpsstraat en er zijn hekjes geplaatst bij winkels om de fiets tegen te parkeren.

Het Europaplein is gedeeltelijk omgezet in een grasveld met daarom heen een modern plantsoen, nieuwe speeltoestellen en een fonteintje. In het voormalige kantoorpand van Vivare aan dit plein vestigen zich huisartsen en fysiotherapeuten.

6B. Recreatie en toerisme

Doelstelling

Het ondersteunen van initiatieven die de kernkwaliteiten van de gemeente Renkum (cultuurhistorie, Airborne, kunst en cultuur, landschap) versterken.

Voortgang

Meerdere projecten en investeringen hebben bijgedragen aan de versterking van met name de kernkwaliteit Landschap.

Activiteiten

In de vaart brengen van het Renkumse Veer tussen Renkum en Heteren

Begin juli is het Renkums Veer in de vaart genomen. Dit recreatieve fiets-voetveer kan twaalf personen per keer overzetten. Wij zijn in gesprek met partijen die interesse hebben om nabij de veerstoep een kleinschalige horecavoorziening te plaatsen.

Fietspendelboot

De fietspendelboot heeft ook deze zomer gevaren, op zeven dinsdagen in juli en augustus. Deze boot had in onze gemeente twee aanmeerplekken: bij de veerstoep in Renkum (aan een tijdelijk geplaatste ponton) en bij de passantensteiger bij kasteel Doorwerth. De evaluatie gaf te weinig reden om een vervolg in 2016 te overwegen.

Het benutten van de toeristische potentie van landgoederen en buitenplaatsen

In het najaar hebben de vijf landgoedgemeenten van Gelders Arcadië hun eerste toeristische product gepresenteerd. Het is een brochure met landgoedverhalen per gemeente en een fietsroute langs een selectie van de bezienswaardige landgoederen en buitenplaatsen. Parallel aan dit product werd een App gepresenteerd waarmee toeristen en bewoners uit de vijf landgoedgemeenten met hun mobiele telefoon in het veld verhalen over de landgoederen kunnen binnenhalen. Een deel van die verhalen is ook opgenomen in de reeks brochures.

Kernwaarden als dragers van nieuwe toeristische producten

Bij het verbeteren van de beleefbaarheid van de landgoederen profiteert Renkum van extra subsidiemiddelen die via de v.m. Stadsregio ter beschikking zijn gesteld. Het ging om onderstaande zaken:

- de Hemelse Berg, herstel gedenknaald en plaatsen van twee glazen zitelementen alsmede plaatsen van een 'historiespel' nabij de Eendjesvijver.
- de Pietersberg, informatiepaneel en herstel groenstructuur
- de Sonnenberg, geel-zwarte entreemarkeringen.

Airbornetoerisme

De merknaam "Slag om Arnhem" én de positie van de Stichting Airborne Feelings willen we versterken door aansluiting van en afstemming met de gemeenten Arnhem en Overbetuwe.

De vier Airbornegemeenten hebben een opdracht geformuleerd voor de uitvoering van dit project. In het najaar van 2015 is een begin gemaakt met de onderzoeksopdracht.

Een nieuwe dimensie aan bestaande structuren

Langs de Fonteinallée, ten westen van het stuwcomplex, zijn twee plekken ingericht waar passerende fietsers worden gestimuleerd af te stappen en een korte wandeling te maken over een stukje van landgoed de Duno: 'Fiets af - Duno op'. Dit gebied is in eigendom bij het Geldersch Landschap dat op haar beurt werkt aan een omvangrijk herstelplan voor het gehele landgoed. Tijdens de wandeling krijgen inmiddels onzichtbaar geworden elementen op dit landgoed een speels vormgegeven, informatief accent.

De realisatie van een nieuw Klompenpadenstelsel in 2016 over de stuwwallen (Noordberg tot Duno) en uiterwaarden geeft extra belevingsmogelijkheden. De routes worden zodanig dat meerdere mogelijkheden ontstaan en zowel ten noorden, als ten zuiden langs de Nederrijn kan worden gewandeld. Hierbij worden de veerponten (Lexkesveer, Renkumse Veer en Drielse Veer) verbonden. Kasteel Doorwerth neemt hierin een centrale plaats. De routes van de klompenpaden worden samen met actieve inwoners gepland en naderhand beheerd.

Toeristische regiokaart

Stichting Airborne Feelings heeft voor 2015 een geheel vernieuwde toeristische regiokaart uitgebracht. In deze kaart is een deel van de ruimte met betaalde advertenties rendabel gemaakt zodat de middelen voor een herdruk daarmee zijn binnengehaald.

6C. Kunst, cultuur en cultuurhistorie

Doelstelling
Het ondersteunen van kunst-, cultuur en cultuurhistorische initiatieven die de kernkwaliteiten van de gemeente Renkum (cultuurhistorie, Airborne, kunst en cultuur, landschap) versterken.

Voortgang
In 2015 zijn cultuur en cultuurhistorie ondersteund. De focus lag hierbij op de kernkwaliteiten Landgoederen, Airborne en Kunstenaarsgemeente. Daarnaast is er voor deze thema's onderzocht wat er nodig is om deze te versterken voor de toekomst.

Activiteiten

Cultuurvisie

In 2015 is er gewerkt aan een concept Cultuurnota. Hiervoor zijn er verschillende gesprekken geweest met betrokkenen op het gebied van kunst, cultuur, cultuurhistorie en cultuureducatie.

Ook zijn er gesprekken geweest met de RTA Cultuur. De verwachting is dat deze in mei 2016 in uw raad kan worden besproken.

Gemeente als kunstenaarsgemeente

In de eerste helft van 2015 is onderzocht of de gemeente Renkum kunstenaarsgemeente is, wat hiervoor nodig is en welke communicatiemiddelen ingezet moeten worden ingezet voor het vergroten van de landelijke bekendheid van de gemeente Renkum als kunstgemeente.

Uit het onderzoek blijkt dat de gemeente historisch gezien een kunstenaarsgemeente is en dat er voldoende potentieel is om dit ook te continueren. Daarvoor is het nodig kunst te verbinden met

maatschappelijke, ruimtelijke en economische ontwikkelingen. De in de gemeente wonende kunstenaars zijn hierbij belangrijke partners van de gemeente. Om inspiratie op te doen heeft een delegatie van kunstenaars, culturele organisaties en het gemeentebestuur een bezoek gebracht aan de gemeente Bergen.

In 2015 heeft de gemeente de volgende organisaties gestimuleerd: Museum Veluwezoom, Scarabee, Scarabee ArtBorne, stichting Marius van Beek, Kunst op Zondag en de Kunstroute.

Centrum Landschap, Kunst en Cultuur Renkum

In 2015 hebben we de stichting Veluwezoom 2.0. ondersteund met de planontwikkeling voor een centrum voor landschap, kunst & cultuur. Hiervoor is de inspirerende naam ZOOM gekozen.

Op 8 september j.l. is een presentatie gehouden voor de raad en is het bidbook aangeboden aan het gemeentebestuur. Tevens is op die datum een website opengesteld, zodat men de ontwikkelingen kan volgen. Voor de benodigde investeringen en de exploitatie gaat de stichting fondsen werven.

Papiergeschiedenis

De werkgroep Papiergeschiedenis heeft met ondersteuning van de gemeente Renkum gewerkt aan een Inspiratieboek, dat op 26 mei j.l. is aangeboden aan het gemeentebestuur. Voor de realisatie van het papiermuseum Renkum zien zij het Klooster in Renkum als belangrijke locatie.

Airborne

Na de 70e Herdenking in 2014 is de behoefte ontstaan om nauwer samen te werken met de vier Airbornegemeenten om de Airbornegeschiedenis en de Herdenkingen inhoudelijk te versterken en gezamenlijk te promoten. Ook vanuit de betrokken organisaties wil men de onderlinge samenhang van activiteiten vergroten en gezamenlijk inzetten op pr en marketing.

In 2015 is er door de werkgroep van de Stichting Airborne Herdenkingen een eerste aanzet gegeven in het plan `De Slag Maken`. De vier Airbornegemeenten ondersteunen deze ontwikkeling en hebben een vervolgoopdracht verstrekt met als doel de herinnering aan de Slag om Arnhem levend houden en gezamenlijk oorlogsverleden (nog) beter op de kaart zetten. Daarbij wordt de eigenheid van de betrokken organisaties gewaardeerd.

Het resultaat van de opdracht is een voorstel ontwikkelen voor samenwerking waarin meer kansen kunnen worden benut én waarbij lokale autonomie wordt behouden. Ook komt er een voorstel welke rol en bijbehorende taken bij de gemeente horen en welke rol van de betrokken organisaties wordt verwacht.

Renovatie Concertzaal

In 2015 is de renovatie van de Concertzaal gestart met de beschikbaar gemeentelijke middelen. Met deze renovatie is de Concertzaal beter uitgerust voor de functie als cultureel podium en voldoet daarmee aan de huidige eisen.

Daarnaast zijn facilitaire zaken zoals licht, geluid en podium uitgebreid, zodat een bredere culturele programmering mogelijk is.

De exploitant heeft een stichting opgericht die de culturele programmering verzorgt.

Literair erfgoed

Eind augustus 2015 is met stimulering van de gemeente wederom het Poëziefestival "Het Park vertelt" gehouden en is er eind 2015 de derde (nieuwe) dorpsdichter gekozen.

In 2015 hebben we nog geen literaire prijs ingesteld om het literair erfgoed te stimuleren. Dit pakken we in 2016 op.

Cultuur als middel voor participatie en talentontwikkeling

In het uitvoeringsplan van het sociaal domein wordt cultuur als middel ingezet voor participatie en talentontwikkeling. Mensen worden o.a. door deel te nemen aan kunst- en cultuuractiviteiten in hun eigen kracht gezet. Hiervoor is het noodzakelijk de (amateur)kunst, cultuurverenigingen en de bibliotheek te ondersteunen en faciliteren om meer verbindingen te leggen.

De bibliotheek is een van de partners in de ontwikkeling van WeHelpen. Daarnaast worden culturele organisaties gestimuleerd mee te denken in de participatie.

Wat zijn de kosten?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.212	1.189	1.380	-191
Baten	58	528	690	162
Saldo van baten en lasten	-1.154	-661	-690	-29
Mutatie reserve	515	18	55	37
Gerealiseerd resultaat	-639	-643	-635	9

07 Inwoner, bestuur & organisatie

Visie

De verhouding tussen inwoners en gemeente verandert snel. Inwoners ontplooiën steeds meer eigen initiatieven en willen meer verantwoordelijkheid. Inwoners willen meer mogelijkheden om zelf hun zaken met de gemeente te regelen. De gemeente kan bovendien steeds minder zelf doen. Onze visie is een gemeentelijke overheid die minder boven de inwoners staat, maar meer ernaast. Daarbij hoort een gemeentelijke dienstverlening die aansluit bij de eisen van deze tijd

We gaan ervan uit dat Renkum een zelfstandige gemeente blijft. Een open discussie in de raad over de bestuurlijke toekomst zal worden gevoerd. Om de huidige uitdagingen aan te kunnen, gaat gemeente Renkum versneld samenwerken met omliggende gemeenten. Gemeente Renkum ligt aan de rand van belangrijke samenwerkingsverbanden (Stadsregio, Food Valley, G3 en G12) en blijft daarom ook over de grenzen van die samenwerkingsverbanden heen samenwerking zoeken. Zowel op het gebied van bedrijfsvoering als beleid. Voordat stappen worden gezet naar samenwerkingsvormen, wordt de raad gevraagd hierover een uitspraak te doen. Hierbij is het uitgangspunt dat steeds wordt beoordeeld in welk samenwerkingsverband gemeente Renkum het beste haar ambities kan realiseren. Daarnaast worden de wettelijk verplichte samenwerkingsverbanden voortgezet.

Wat hebben wij bereikt en wat hebben wij daarvoor gedaan?

Wat wij per beleidsterrein willen bereiken, is uitgewerkt in de programmabegroting. Om niet in herhaling te vallen, verwijzen wij u naar de Begroting 2015.

Producten

- 7A. Besturingsfilosofie en inwonerparticipatie
- 7B. Organisatieontwikkeling
- 7C. Servicepunt
- 7D. ICT
- 7E. Belastingen
- 7F. Vastgoed
- 7G. Bestuur en organisatie

7A. Besturingsfilosofie en inwonerparticipatie

Doelstelling

Een gemeente die initiatieven van inwoners stimuleert, serieus neemt, meer ruimte geeft en niet afremt. Een gemeente die openstaat voor ideeën en kennis van inwoners en daar samen met inwoners iets mee doet. Samenwerking met inwoners met als uitgangspunten vertrouwen, transparantie en gelijkwaardigheid. Een gemeente die niet beheerst en bepaalt, maar beïnvloedt en behartigt. Inwonerparticipatie en overheidsparticipatie worden zoveel mogelijk op alle beleidsterreinen toegepast.

Voortgang

Uit de signalen die wij uit het maatschappelijke middenveld ontvangen ontlenen wij het vertrouwen dat wij op de goede weg zijn. In dit voorjaar wordt u het audit-onderzoek naar inwoner- en overheidsparticipatie (interne audit) ter kennisgeving voorgelegd.

Activiteiten

Besturingsfilosofie

In 2014 is de nota besturingsfilosofie vastgesteld. De nota geeft richting via een drietal routes: a) Verschuiving van verantwoordelijkheden; b) Het vergroten van bestuurskracht; c) Het vergroten van maatschappelijke en politieke betrokkenheid (burgerparticipatie).

Verschuiving van verantwoordelijkheden

In 2015 is de afweging of een taak door de gemeente, de markt of de samenleving moet worden uitgevoerd een uitgangspunt van handelen geworden. Bij de voorbereiding van de besluitvorming vindt deze afweging plaats. Voorbeelden zijn te vinden binnen alle programma's van de begroting. Op 1 september is door de directie de opdracht verstrekt om nader te onderzoeken welke gevolgen de decentralisaties en intergemeentelijke samenwerking voor de totstandkoming en de organisatie voor "beleid" hebben. Tevens is een organisatieontwikkelingstraject opgestart om te definiëren welke competenties en vaardigheden hierdoor zijn veranderd en hoe de ambtelijke organisatie hierop dient te anticiperen.

Hierbij zal worden gevraagd aan "afnemers" van dat beleid welke taken bij een gemeentelijke organisatie horen en welke verschuivingen nodig zijn. Een cultuuromslag begint immers bij een eerste gesprek hierover.

Doelstelling

De gemeente Renkum wil haar bestuurskracht versterken door krachtenbundeling met andere partijen. Dit kan plaatsvinden in diverse vormen van samenwerking met als streven een positieve bijdrage te leveren aan de samenleving vanuit ieders eigen kracht. Samenwerking met andere gemeenten en partijen is gebaseerd op het uitgangspunt dat die samenwerking in het belang van onze inwoners is.

Voortgang

Volgens onze afspraken uit de notitie 'Intergemeentelijk Werken Georganiseerd' worden intergemeentelijke vormen van samenwerking met uw raad besproken. Soms is dit in de vorm van een businesscase, soms in de vorm van het uiten van wensen en bedenkingen, al naar gelang de vorm van samenwerking.

Vergroten bestuurskracht

Samenwerking (G3)

In oktober is u het voorstel worden voorgelegd om de uitvoeringstaken van het ambtelijk apparaat in samenwerking met Rheden en Arnhem, de IGUO, te gaan doen. Het college heeft de kaders ontvangen en zal de bedrijfsplannen van de onderdelen en van het totaal toetsen aan deze kaders en onderbrengen in deze bedrijfsvoeringsorganisatie. Op basis van uw besluit zijn op dit moment kwartiermakers aan het werk om de overgang van de taken voor te bereiden. Het doel is op 1 januari 2017 de genoemde taken in de IGUO te hebben gebundeld. Gesprekken met Wageningen, om bedrijfsvoeringstaken in samenwerking vorm te geven, hebben opgeleverd dat Wageningen geïnteresseerd kijkt naar deze ontwikkeling maar haar visie op de organisatie van haar taken een andere is dan de G3. Zij wil een robuuste organisatie zijn die de taken voor haar inwoners zelf wil behartigen.

Samenwerking ODRA

In juli is ingestemd met het voorstel tot overdracht van alle WABO taken en de daarbij behorende formatie van Renkum aan ODRA per 1 oktober. Met dit voorstel bent u in september akkoord

gegaan. Vanaf dat moment zijn we onze regie op deze samenwerking gaan inrichten voor het totaal. De samenwerking is goed waardoor wij betrokken zijn bij verbeteringen binnen de ODRA.

Samenwerking: stappenplan

Samen met de voorstellen tot samenwerking is met uw raad het stappenplan over effectiviteit, efficiency, bestuurlijke grip, organisatievorm en exit strategie gedeeld. De nota Intergemeentelijk Werken Georganiseerd (IGS) vormt hiervoor de leidraad. Soms kan door afstemming met andere gemeenten niet altijd de letter van de nota gevolgd worden maar wordt de geest ervan gevolgd. In ieder geval is het uitgangspunt van discussie met uw raad.

G12

In 2015 is geen voorstel meer tot stand gekomen over de samenwerkingsstructuur inkoop Sociaal Domein G12 voor de periode 2017 en verder. Hierin zouden de door u vastgestelde uitgangspunten rondom de samenwerking in de G12 worden meegenomen. De ambtelijke en bestuurlijke samenwerking hebben echter wel geleid tot een gezamenlijk te volgen aanbestedingsmodel "Interactief Aankoopstelsel" het IAS. De G12 besturen doen een gezamenlijke marktconsultatie bij de zorgaanbieders wat kan leiden tot een substantiële regionale gezamenlijke aankoop. Of en welke rechtsvorm en organisatie hierbij dienend is zal in 2016 duidelijk worden. Uw eerder vastgestelde uitgangspunten zijn daarbij leidend.

Inwonerparticipatie: Toekomst adviesraden

In 2015 is gewerkt met drie adviesraden te weten de Wmo-adviesraad, de adviesraad Participatiewet en de jongerenraad. De Wmo- adviesraad is gevraagd ook advies te geven betreffende de Jeugdwet. Jeugdthema's worden daarnaast aan de jongerenraad voorgelegd. Over de toekomst van de adviesraden wordt nagedacht, het vormt een van de transformatiethema's van 2016.

Coaches Sociaal Domein

In de kadernota 'De kunst van het samen leven, de transformatie' is de visie op de ontwikkeling van het sociaal domein beschreven.

Onderdeel van deze kadernota betreft het werken met zogenaamde coaches Sociaal Domein, die een belangrijke rol vervullen bij het vorm en inhoud geven aan meer 'zorgen dat' in plaats van 'zorgen voor'. Gemeenten in het land experimenteren momenteel volop met de doorontwikkeling van sociale teams, daarbij behorende werkwijzen en benodigde competenties. Zo ook de gemeente Renkum. De pilot waarin we inmiddels werken met coaches Sociaal Domein vormt de belangrijkste basis voor alle veranderingen in het Sociaal Team

Gebiedsgericht werken

De integrale aanpak van problemen op meerdere leefgebieden geven wij vorm door de inzet van coaches sociaal domein. Deze coaches sociaal domein verkennen in één of meerdere gesprekken de problemen die de inwoner ervaart, de oplossingen binnen eigen kracht of eigen netwerk en de eventuele professionele ondersteuning die de inwoner nodig heeft. Dit leidt tot een integraal plan van aanpak, door de klant zelf opgesteld, ondersteund door de coach.

Dorpsplatforms

Dorpsplatforms nemen steeds meer het initiatief om zich te betrekken bij de uitvoering van maatschappelijke plannen.

Onderzoek invoering digitaal burgerpanel

Met een digitaal platform kan gemeente Renkum in verschillende fasen van het beleidsvoeringsproces de mening van betrokken inwoners peilen.

Er zijn oriënterende gesprekken geweest met twee experts in online onderzoek en digitale inwonerpanels. Daarnaast is gekeken naar hoe omliggende gemeenten inwonerpanels inzetten en welk systeem zij hiervoor gebruiken. In oktober 2015 is een bezoek gebracht aan gemeente Bronckhorst om kennis te nemen van hun ervaringen met een digipanel.

Stadsregio

De Gemeenschappelijke Regeling Stadsregio Arnhem Nijmegen is inmiddels formeel opgeheven. Aan de bestuurlijke samenwerking in de regio is nu vorm gegeven door middel van het instellen van een zgn. Gemeenschappelijk Orgaan. Dit is de minst vergaande vorm van regionale samenwerking. De thema's waarop de samenwerking zich richt zijn: wonen, mobiliteit en economie.

Beschikbaar stellen financiële middelen burgerinitiatieven

Van de subsidieregeling inwonerinitiatieven is maximaal gebruik gemaakt, dat wil zeggen dat het beschikbare budget nagenoeg volledig is toegewezen. Een greep uit de gerealiseerde projecten: het aanleggen van een beachvolleybalaccommodatie op sportpark de Bilderberg, de aanleg van een oeverwaluwand in de uiterwaarden bij Renkum, het aanleggen (en onderhouden) van een strook grond met rhododendrons in Doorwerth, het maken van een boek en een film in het kader van het 100 jarig bestaan van Heveadorp, het inrichten van een perceel grond aan de Wijnand van Arnhemweg tot boomgaard en het treffen van voorzieningen voor de passantenhaven nabij het sluizencomplex aan de Fonteinallee.

Nota Burgerparticipatie

Momenteel worden enkele burgerparticipatietrajecten geëvalueerd. Begin 2016 nodigen wij u uit voor een avond waarbij we de ervaringen van inwoners en onszelf willen plaatsen naast uw ervaringen rond het burgerparticipatieproject Renkum Centrum.

Bij maatschappelijke opgaven waar een ruimtelijke component aan de orde is, wordt de lijn van meer ruimte geven aan betrokken burgers doorgetrokken

Dit is bij tal van ontwikkelingen aan de orde. Van grote gebiedsontwikkelingen zoals Doorwerth centrum, tot kleine (bouw)projecten. Het betrekken van omwonenden en bedrijven bij de wegwerkzaamheden in Oosterbeek-centrum is een goed voorbeeld van deze nieuwe aanpak. Steeds meer raken inwoners en ook de betrokken medewerkers bedreven om elkaar op te zoeken en samen tot oplossingen te komen die voor alle partijen werkbaar zijn.

7B. Organisatieontwikkeling

Doelstelling
Gemeentelijke dienstverlening aanpassen aan de eisen van deze tijd door gebruik van moderne digitale mogelijkheden en een uniforme en goed ingerichte eerste ingang voor klantcontacten, ongeacht het door de klant gekozen kanaal (web, balie, telefoon, post).

Voortgang

We hebben begin 2015 een project gestart om de organisatie in relatief korte tijd Digitaal Zaakgericht te laten werken. Op 7 juli 2015 zijn we met de hele organisatie in één keer van de bestaande situatie naar de nieuwe gegaan. Daarmee hebben we het benodigde fundament gelegd voor de doorontwikkeling van een efficiënte en effectieve dienstverlening die in 2016 verder vorm krijgt. Andere actuele onderwerpen zijn de toptaken website, digitale afhandeling van producten, ontwikkeling van ons Servicepunt etc. Specifieke ontwikkelingen worden bij de desbetreffende producten vermeld.

Activiteiten

Programma dienstverlening

Om de gemeentelijke dienstverlening aan te passen aan de eisen van deze tijd is een Programma Dienstverlening ingericht. Dit programma kent vier hoofddoelen:

1. Het realiseren van één ingang voor contacten, die eerstelijns klantvragen voor 80% in het eerste contact, direct goed afhandelt.
2. Het uitbreiden en optimaliseren van de 'één bron'-gedachte: één bron voor alle gemeentelijke productinformatie.
3. Verbeteren van de (dienstverlenings-) processen en kwaliteitsborging.
4. Aandacht richten op gewenste cultuurveranderingen die bovengenoemde doelen ondersteunen.

Vanuit het Programma Dienstverlening worden organisatiebreed initiatieven ontplooid om de dienstverlening te verbeteren. Dit betreft deels activiteiten met een hoge impact op de dienstverlening en de gehele organisatie. Het effect is vaak van invloed op meerdere teams. Zo hebben we begin 2015 een project gestart om de organisatie in relatief korte tijd Digitaal Zaakgericht te laten werken. Op 7 juli 2015 zijn we met de hele organisatie in één keer van de bestaande situatie naar de nieuwe gegaan. Daarmee hebben we het benodigde fundament gelegd voor de doorontwikkeling van een efficiënte en effectieve dienstverlening die in 2016 verder vorm krijgt. Andere actuele onderwerpen zijn de toptaken website, digitale afhandeling van producten, ontwikkeling van ons Servicepunt etc. Specifieke ontwikkelingen worden bij de desbetreffende producten vermeld.

Doelstelling

Stroomlijnen van processen om te komen tot een goed ingerichte organisatie om de nieuwe werkzaamheden die de gemeente in het kader van decentralisatie van de Jeugdwet, de Participatiewet, Passend Onderwijs en de nieuwe Wmo(2015) efficiënt uit moeten kunnen voeren.

Voortgang

Voor een toelichting op de doelstelling wordt naar onderstaande tekst verwezen.

Activiteiten

Programma Sociaal Domein

Met ingang van 1 januari 2015 zijn de decentralisaties van taken in het sociaal domein een feit. Het jaar 2015 heeft voor een groot deel in het teken gestaan van de transitie; het inregelen van deze taken binnen onze gemeentelijke organisatie. Deze omvangrijke transitie is ook gepaard gegaan met de nodige implementatieproblemen, waaronder de gegevensoverdracht jeugd en de problemen bij de SVB. De inschatting is dat deze problematiek eind van 2015 grotendeels is opgelost en de basis voor een groot deel op orde is, waarmee we ook meer sturing kunnen aanbrengen, aan de nieuwe taken, en aan onze nieuwe rol. Eind 2015 is reeds gestart met de transformatie, die in

2016 verder vorm en inhoud krijgt. De kaders zijn hiervoor beschreven in de kadernota sociaal domein 'De kunst van samen leven in de gemeente Renkum, de transformatie'.

Doelstelling

De ontwikkeling van de organisatie sluit aan bij de ontwikkelingen in de samenleving. De organisatie is een effectief en efficiënt werkende eenheid. De klant staat centraal.

Voortgang

- De colleges en gemeenteraden hebben een akkoord gegeven op het voornemen om een BVO te starten voor de bedrijfsvoeringstaken van de gemeenten Rheden, Arnhem en Renkum. Daarbij zijn doelstellingen voor de 4 K's (Kosten, Kwaliteit, Kansen en Kwetsbaarheid) het uitgangspunt.
- Kwartiermakers zijn in 2015 binnen het sociaal domein actief aan de slag gegaan met de inrichting van de teams en de werkprocessen. Een van de resultaten is de nieuwe rol voor de Coaches sociaal domein. Door een integrale en holistische aanpak van problematiek binnen een huishouden dragen zij zorg voor effectieve en duurzame oplossingen.
- Team BOR werkt aan een duurzame maatschappelijke meerwaarde voor de Renkumse samenleving en het bestuur. Het wordt een team waarmee, door bundeling van kennis en expertise en samenwerking met aannemers en partners, het integrale beheer van de openbare buitenruimte en de kwaliteit van de dienstverlening aan de inwoners wordt verbeterd en geoptimaliseerd.

Activiteiten

Ontwikkeling Personeel & Organisatie

De modernisering van het strategisch personeelsbeleid, met als basis de strategische personeelsplanning, is verder uitgewerkt. Onderdeel hiervan dat voor een aantal functies de benodigde competenties en vaardigheden veranderen. Deze worden in beeld gebracht en zijn input voor gesprekken met medewerkers

- De onderhandelingen met de medezeggenschap (BGO G3) over de harmonisering van arbeidsvoorwaarden hebben nog niet geleid tot overeenstemming. Dit is echter nog wel steeds de wens van de drie gemeenten en de IGUO. Dit wordt in 2016 vervolgd.
- De organisatie heeft een taakstelling te realiseren, ook op het gebied van de personele formatie. Het realiseren van personele mobiliteit, zowel intern als extern is hierdoor een speerpunt, alsmede het invullen van de noodzakelijke bezetting.
- Het nieuwe en uniforme beloningshoofdstuk van de CAR-UWO is uitgewerkt en per 1 januari 2016 ingegaan. Bepaalde lokale vergoedingen zijn door het nieuwe beloningshoofdstuk komen te vervallen.
- De consequenties van een regiegemeente voor personeel en organisatie (zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin) worden inzichtelijk gemaakt en uitgewerkt. Dit heeft onder meer geleid tot een opdracht voor verschillende kwartiermakers binnen de organisatie. Dit is een dynamisch proces.
- In het kader van de Participatiewet is (met hulp van het UWV en het Werkgevers Service Punt) onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor plaatsing van mensen uit het doelgroepenregister in een garantiebanaan. Dit heeft in 2015 nog niet geleid tot een match.

7C. Servicepunt

Doelstelling

Het verlenen van een goede service aan onze inwoners.

Voortgang

De eerste online diensten zijn voor onze inwoners beschikbaar. Het direct goed beantwoorden van klantvragen vanuit één bron voor gemeentelijke productinformatie is speerpunt in het optimaliseren van onze dienstverlening.

Activiteiten

Beschikbaar maken van minimaal 20 digitale producten die online aangevraagd kunnen worden (2015-2018)

De eerste drie diensten zijn vanaf 7 juli 2015 voor de inwoner online beschikbaar. In 2016 en verder breiden we onze online diensten uit.

Het aanpassen van onze bezoektijden en uitbreiden werken op afspraak

Vanaf 1 januari 2015 zijn de bezoektijden voor alle loketten gelijk. Ook kunnen inwoners de hele dag op afspraak terecht voor het aanvragen van de meest gevraagde producten zoals een reisdocument en, rijbewijs. De afspraak kan nu telefonisch gemaakt worden. Binnenkort is dit ook online mogelijk.

Doelstelling

Het realiseren van één ingang voor contacten, die eerstelijns klantvragen voor 80% in het eerste contact, direct goed afhandelt.

Voortgang

Het realiseren van één ingang voor contacten is ingericht. De eerstelijns klantvragen worden in het eerste contact voor 30% goed afgehandeld. Dit percentage zal in de komende jaren verder omhoog gebracht worden.

Activiteiten

- De medewerkers telefonie & receptie zijn individueel en als groep getraind in het verlenen van hostmanship. Het effect is dat er minder klachten zijn en een positieve bijdrage levert aan de klanttevredenheid.
- Het zaakgericht werken is in 2015 uitgevoerd. In de doorontwikkeling zullen we in 2016 klantgerichte informatie kunnen verstrekken. Daarmee kunnen we nog meer eerstelijns klantvragen beantwoorden.
- De formatie en de bezetting van het servicepunt is op het gewenste volume gebracht.
- We werken sinds eind 2015 met een nieuwe klantgeleidingssysteem. Het systeem biedt ons meer mogelijkheden op het gebied van managementinformatie. We monitoren wachttijden en bezetting zodat we meer inzicht krijgen in de pieken en dalen.
- In 2016 willen we werken met een kwaliteitshandvest met servicenormen zodat de inwoner weet wat hij van ons mag verwachten.
- Voor het bundelen van klantcontacten in ons gemeentehuis hebben we een plan van eisen vastgesteld. Dit leidt ertoe dat we in 2016 de centrale hal verbouwen.

7D. ICT

Doelstelling

De informatiestromen in onze organisatie zijn zoveel mogelijk digitaal en met elkaar verbonden om een effectieve en efficiënte inrichting van onze processen en een optimale dienstverlening te faciliteren.

Voortgang

In juli 2015 is de gemeente Renkum gestart met Zaakgericht Werken voor de hele organisatie. Deze eerste fase heeft een fundament gelegd voor Zaakgericht Werken. De organisatie werkt inmiddels op een standaard wijze met het zaakstelsel door de generieke uitrol van alle dienstverlenende processen. Vanaf dit fundament zullen de mogelijkheden van het stelsel verder gebruikt worden voor een efficiënte en effectieve dienstverlening.

Activiteiten

Informatie Beveiliging

Op 1-1-2016 treedt de Meldplicht Datalekken in werking. In het najaar van 2015 wordt intern onderzocht of de gemeente aan deze wet voldoet. Het CBP heeft ondertussen richtlijnen uitgevaardigd. Waar nodig zullen er extra maatregelen genomen worden om aan deze wetgeving te voldoen.

Samenwerking

U heeft in uw besluit de kaders bepaald om de bedrijfsvoeringstaken in samenwerking met Rheden en Arnhem vorm te geven. Een eerste onderdeel dat essentieel is voor de overige onderdelen van de bedrijfsvoering is ICT. Het bedrijfsplan hiertoe is opgeleverd en de kwartiermaker zal op basis hiervan starten met de voorbereiding voor de overgang van Technisch Beheer op 1 maart 2016 en Functioneel Beheer en Informatie Beheer op 1 januari 2017.

Op het gebied van harmonisatie van applicaties en informatiebeleid zijn de eerste gesprekken gevoerd tussen de G3 gemeenten. Het strategisch informatiebeleid komt erg overeen en is zeker geen belemmering om harmonisatie voor te bereiden.

Basisregistraties

In 2015 is de aansluiting op de basisregistratie Kadaster gerealiseerd. De aansluiting op de basisregistraties WOZ en BGT lopen nog door tot in 2016. Het opwerken van de data voor de BGT zal nog doorlopen tot en met 2018.

Digitalisering

Het zaakstelsel is in juli 2015 in gebruik genomen voor de externe processen. Hier wordt in het najaar 2015 en het voorjaar 2016 op voortgebouwd om ook de interne processen en e-diensten via het zaakstelsel af te gaan handelen.

7E. Belastingen

Doelstelling

We willen een gemeente zijn die zuinig omgaat met overheidsgeld. Het financieel huishoudboekje is op orde, structurele lasten worden gedekt met structurele inkomsten. Hierbij streven we naar lagere lasten voor de inwoners.

Voortgang

Het uitvoeren van de belastingtaken is afgestemd op de doelstelling.

Activiteiten

Onderzoek koppeling rioolheffing aan waterverbruik

Het resultaat van het onderzoek zal voor de zomer van 2016 aan de raad worden voorgelegd. De voorbereiding van het nieuwe GRP heeft meer tijd gevraagd dan voorzien, waardoor de vertaling naar de rioolheffing ook pas later gemaakt kan worden.

Onderzoek mogelijkheden afschaffing hondenbelasting

Het resultaat van het onderzoek naar aanleiding van de aangenomen motie Hondenbelasting (raad 4 november 2015) zal bij de Voorjaarsnota 2016 aan de raad worden aangeboden.

Invoering Diftar voor afvalstoffenheffing

De voorbereidingen worden getroffen om in lijn met het in januari 2016 vastgestelde Afvalbeleidsplan Gemeente Renkum 2016 - 2020 Diftar voor de afvalstoffenheffing in te voeren per 1 januari 2017.

7F. Vastgoed

Doelstelling

- Vastgoed hanteert een inspanningsverplichting om de diverse eigen accommodaties duurzamer te maken.
- Sportaccommodaties worden, waar mogelijk, overgedragen aan sportverenigingen, beheer en onderhoud maken hiervan onderdeel uit.

Onderzoek naar decentralisatie van nieuwbouw, onderhoud en renovatie van schoolgebouwen naar onderwijsorganisaties.

Voortgang

Het verduurzamen van de gemeentelijke accommodaties wordt meegenomen met het regulier onderhoud van de verschillende onderdelen.

Voor het groot onderhoud van het gemeentehuis zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd waarbij ook de component duurzaamheid is meegenomen.

Voor het verzelfstandigen van de sportaccommodaties zijn verschillende trajecten ingang gezet en hebben voorbereidingen plaatsgevonden. Feitelijke overdracht heeft, op sportpark Wolfheze na, nog niet plaatsgevonden.

Activiteiten

Duurzame oplossingen hebben prioriteit binnen bestaande budgetten

Bij de aula van de begraafplaats in Renkum heeft dakonderhoud plaats gevonden. Het bestaande dak is nu mede voorzien van isolatie. De verwachte reductie van CO2 uitstoot is 900 kg per jaar.

In het gemeentehuis worden geleidelijk alle tl-lampen vervangen door ledverlichting.

Bij de gemeentelijke gebouwen wordt de noodverlichting met conventionele armaturen vervangen door led-armaturen.

Overdracht sportaccommodaties

Zie hiervoor de voortgang zoals beschreven bij product 1C Sport.

Met verzelfstandiging van de sportaccommodaties zal er geen of nagenoeg geen tariefstelling meer nodig zijn.

MFC 3B4

Op verschillende momenten zijn informatieavonden voor o.a. inwoners geweest om de voortgang van de ontwerpfase te presenteren. Het bestemmingsplan is eind juni door u vastgesteld. In november heeft u ingestemd met het voorstel over het uitgewerkt beheermodel. Het bestuur van de beheerstichting in oprichting is gevormd. De ontwerpfase is afgerond en de Europese aanbesteding bouw is opgestart. Definitieve gunning vindt plaats in het eerste kwartaal 2016. De aanbesteding sloop is uitgevoerd en heeft tot gunning geleid.

Doordecentralisatie onderwijs

In samenwerking met betrokken schoolbesturen is een start gemaakt met het onderzoek ten aanzien van decentralisatie van nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen. Hiervoor zijn in 2015 verschillende bijeenkomsten geweest met de schoolbesturen. Tevens is er een bijeenkomst met u geweest over onderwijshuisvesting waarin ook volledige doordecentralisatie is besproken. De wetswijziging ten aanzien van overheveling buitenonderhoud per 1 januari 2015 is meegenomen. Over de financiële consequenties van deze wetswijziging is een voorstel aan de schoolbesturen gedaan. Verwacht wordt dat het eerste kwartaal 2016 hier duidelijkheid over komt.

7G. Bestuur en organisatie

Doelstelling

Een optimale interactie tussen raad, college en organisatie, gericht op een zo efficiënt en effectief mogelijk samenwerking.

Voortgang

Wij hebben de overtuiging dat op dit vlak voortgang is geboekt, maar het is ondoenlijk die met cijfers te staven. Duidelijk is echter dat de kwaliteit van de raadsvoorstellen is toegenomen. De samenwerking tussen de raad en de organisatie op het gebied van de RTA is tot stand gebracht. Afstemming vindt plaats in reguliere overleggen zoals de Driehoek, het fractievoorzittersoverleg en de RTA begeleidingsgroep.

Activiteiten

Uitvoering geven aan activiteiten in het kader van de bedrijfsvoering

Uitvoering geven aan de bedrijfsvoering is een continu proces. Voor verbeteringen in de bedrijfsvoering is daarom ook continu aandacht. Inmiddels raken de medewerkers meer en meer vertrouwd met het Zaak Gericht Werken. Veel aandacht is gegeven aan de samenwerking G3, ook vanuit de gedachte dat gezamenlijk de bedrijfsvoering voeren winst oplevert (4 K's: kwaliteit, kosten, kansen voor medewerkers, kwetsbaarheid).

Voor wat betreft de gezamenlijke inkoop Jeugd en WMO in G12 verband zijn grote stappen gezet, zowel in vertrouwen als in pragmatische aanpak.

Wat zijn de kosten?

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	13.667	16.405	17.755	-1.350
Baten	5.837	6.699	7.721	1.022
Saldo van baten en lasten	-7.830	-9.707	-10.034	-327
Mutatie reserve	551	1.658	1.284	-374
Gerealiseerd resultaat	-7.278	-8.049	-8.750	-701

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

De hiervoor genoemde lasten en baten per programma resulteren voor 2015 per saldo in een uitgavenpost. Om deze uitgaven te bekostigen hebben we een aantal algemene dekkingsmiddelen. Deze algemene dekkingsmiddelen zijn, in tegenstelling tot de bij de programma's genoemde baten, vrij in te zetten binnen de begroting. Daarnaast is er een niet programmagebonden bedrag apart gezet voor onvoorzien uitgaven. In de volgende tabel is een en ander samengevat.

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Rekening
01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg	-11.640
02 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit	-3.306
03 Milieu, klimaat & duurzaamheid	664
04 Veiligheid	-2.508
05 Openbare ruimte	-6.180
06 Economie & Cultuur	-635
07 Inwoner, bestuur & organisatie	-8.750
Totaal programma's	-32.354
00 Algemene dekkingsmiddelen	32.084
Totaal resultaat	-270

In deel II (de jaarrekening) wordt een overzicht gegeven van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen. Hier vindt u tevens een nadere uitwerking met betrekking tot de algemene uitkering, de OZB en overige belastingen en overige algemene dekkingsmiddelen.

Stelpost onvoorzien

In lijn met het dualisme is de besteding van de bedragen ten laste van de post onvoorzien gedelegeerd aan het college. Daarbij mag alleen gebruik gemaakt worden van deze post wanneer de betreffende voorstellen onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. In de tussentijdse rapportages en in de jaarrekening rapporteren wij over de aanwending van de post onvoorzien.

In de volgende tabel is een overzicht te vinden van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien in 2015.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Beschikbaar	165
Aanspraken t/m najaarsnota	10
Aanspraken na najaarsnota	43
Restant	112

Onderzoek Permar

Op 24 juni heeft de raad besloten volwaardig deel te nemen aan het door de gemeente Ede geïnitieerde onderzoek naar de situatie bij de Permar. Focus in het onderzoek ligt op zowel de oorzaken en analyse van wat er de afgelopen periode niet goed is gegaan, als de vraag welke leerpunten deze analyse oplevert voor de toekomst. De onderzoeksuitkomsten kunnen worden meegenomen bij de aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling Permar die 1 januari 2016

dient te zijn geëffectueerd. Voor de begeleiding van het onderzoek wordt een stuurgroep gevormd met daarin per volwaardig deelnemende gemeente twee raadsleden (coalitie en oppositie). Het onderzoek wordt uitbesteed en uitgevoerd door een extern bureau. De kosten worden conform de voor Permar gangbare verdeelsleutel verdeeld over de participerende gemeenten. Uw raad heeft besloten voor maximaal € 10.000 bij te dragen aan het onderzoek. De bijdrage wordt gedekt uit de post onvoorzien.

Continuïteit cultuureducatie

Na het opstellen van de najaarsnota hebben we besloten om 't Venster een kostenvergoeding te verlenen van € 42.500 voor de ombuiging van een cursusorganisatie naar een organisatie voor binnenschoolse cultuureducatie. Met ingang van de begroting 2014 is een ombuiging van € 75.000 doorgevoerd op de subsidie aan 't Venster. Tegelijkertijd heeft de gemeente Wageningen een taakstelling opgelegd binnen het culturele veld. De gemeente Renkum heeft naast de taakstelling ook gesteld dat het beschikbare budget ingezet moet worden voor cultuureducatie binnen het onderwijs. Dit houdt ook een indirecte bezuiniging in. Van het bedrag dat 't Venster ontvangt, worden deels ook de kosten voor de uitvoerende culturele organisaties betaald. Het aantal leerlingen staat vast en er is geen verdienmodel meer. 't Venster is in 2012 en 2013 bij het proces tot de "Ombuigingen" betrokken geweest en heeft aangegeven dat zij de bezuiniging kunnen opvangen, maar gaf tevens het signaal af dat de bezuinigingsopgave zou leiden tot "ombuigings"kosten. Reden daarvoor was dat 't Venster bij het verwerken van de bezuinigingen kosten heeft moeten maken voor de inrichting van een organisatie voor binnenschoolse cultuureducatie. In het weerstandsvermogen is rekening gehouden met het risico dat we als gemeente een deel van deze "ombuigingskosten" voor onze rekening zouden moeten nemen om de continuïteit van de cultuureducatie te kunnen waarborgen, tot het proces om cultuureducatie een nieuwe vorm te geven waarbij scholen eigenaar worden van het cultuuronderwijs is afgerond (verwacht 1-7-2017). Om die reden is de vergoeding aan 't Venster betaald uit de post onvoorzien als onderdeel van de weerstandscapaciteit.

Paragrafen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bepaald dat in de begroting een aantal verplichte paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. Het doel van de paragrafen is om onderwerpen die verspreid in de begroting staan gebundeld weer te geven. Hiermee wordt van deze onderdelen een dwarsdoorsnede gegeven van alle programma's.

Op grond van de artikelen 9 en 24 van het BBV moet de begroting de volgende paragrafen bevatten:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid

Naast deze verplichte paragrafen hebben we een paragraaf subsidies opgenomen.

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Inleiding

Lokale heffingen zijn inkomsten voor de gemeente, betaald door de burgers. Het zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges, die de overheid heft op grond van wettelijke bepaling van haar inwoners en gasten.

Deze heffingen kunnen worden onderscheiden in:

1. Belastingen: uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening (algemeen belang), maar ook publiek-individuele vormen van dienstverlening zonder een duidelijke relatie tussen dienstverlening en belasting (voornamelijk OZB).
2. Retributies: uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening: burger moet ook betalen als hij de dienst niet wenst (afvalstoffenheffing en rioolrecht).
3. Leges: individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard (paspoorten, vergunningen enz.). Betaling vindt alleen plaats bij afname van de producten.

Opbrengsten

In deze paragraaf zullen wij ingaan op het gemeentelijk beleid voor de bepaling van de tarieven en realisatie van de inkomsten voor belastingen, retributies en leges.

In een gecombineerde aanslag worden de OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting aan de belastingplichtige in rekening gebracht. Over 2015 zijn de aanslagen per 31 januari opgelegd. Daarnaast zijn de nog op te leggen belastingen over 2013 en 2015 in 2015 in rekening gebracht.

In het vervolg wordt aangegeven wat de opbrengsten zijn over belastingjaar 2015 en de effecten van de aanslagen over oudere jaren.

OZB

Tarieven OZB

In de begroting 2015 zijn de uitgangspunten weergegeven voor de bepaling van de OZB inkomsten in 2015. Bij de behandeling van de begroting 2015 is besloten om de tarieven OZB 2015 te laten stijgen met betrekking tot de inflatie, waardeontwikkeling WOZ-waarde voor 2014 en voor 2015. Voor woningen stijgen de tarieven hierdoor met 4,78% en voor niet-woningen met 5,4%

Op basis van deze gegevens zijn de tarieven voor 2015 als volgt vastgesteld:

Tarief in % van de waarde onroerend goed	2015	2014
Woning		
Eigenaar	0,1204	0,1149
Niet-woning		
Eigenaar	0,2376	0,2255
Gebruiker	0,1930	0,1830
Totaal	0,4306	0,4085

De geraamde opbrengst voor het belastingjaar 2015 is € 6.220.000. De opbrengst OZB die hierdoor behaald moet worden heeft betrekking op het huidige areaal. Deze begroting is in de najaarsnota 2015 naar boven bijgesteld naar € 6.238.500.

Opbrengsten OZB/RZB

Via de gecombineerde aanslagen over belastingjaar 2015 wordt de OZB in rekening gebracht. Vervolgens worden gedurende het jaar verminderingen en ontheffingen toegepast. De vermindering en ontheffingen hebben onder andere te maken met afhandeling van bezwaar- en beroepschriften.

De kwijtscheldingen zijn bij de OZB opgenomen als opbrengsten. De kwijtscheldingen worden binnen het minimabeleid opgenomen als een last. De bruto opbrengst van de OZB 2015 is als volgt:

OZB/RZB <i>Bedragen x € 1.000</i>	Bedrag	Vermindering/ ontheffing	Bruto opbrengst
Woning			
Eigenaar	4.278	43	4.235
Niet-woning			
Eigenaar	1.237	24	1.213
Gebruiker	814	34	780
Totaal	6.329	101	6.228

In het jaar 2015 zijn er aanslagen over oude jaren in rekening gebracht en hebben over oude jaren verminderingen plaatsgevonden. Per saldo levert dit nog een nadeel op van €5.000.

Totale OZB in 2015 <i>Bedragen x € 1.000</i>	
Aanslagen 2015	6.228
Nog op te leggen over 2015	13
Totaal belastingjaar 2015	6.241
Effect van oude belastingjaren	-5
Totale opbrengst	6.236
Begroot	6.238
Resultaat	-2

Het totale nadeel van OZB ten opzichte van de begroting bedraagt € 2.000. Dit nadeel bestaat uit een structureel voordeel van € 3.000 over 2015 (OZB/RZB woningen eigenaren € 26.000 voordeel; OZB niet-woning eigenaar € 20.000 voordeel en OZB niet-woningen gebruiker € 44.000 nadeel) en incidenteel nadeel van €5.000 (OZB/RZB woningen eigenaren € 2.000 nadeel; OZB niet-woningen eigenaren € 3.000 voordeel en OZB niet-woningen gebruikers € 6.000 nadeel).

Afvalstoffenheffing

Tarieven afvalstoffenheffing

Bij de berekening van de tarieven gingen wij uit van 4.509 eenpersoons, 5.072 tweepersoons en 4.113 huishoudens van drie of meer personen. De tarieven zijn in onderstaande tabel weergegeven.

	2015	2014
<i>Bedragen in euro's</i>		
Tarieven		
1-persoon	217,90	220,20
2-persoons	248,20	250,70
3-persoons of meer	278,80	281,60
Stijging/ daling t.o.v. vorig jaar	-1,0%	

De geraamde opbrengst voor het belastingjaar 2015 was € 3.388.000.

Opbrengsten afvalstoffenheffing

Via de gecombineerde aanslagen over belastingjaar 2015 wordt de afvalstoffenheffing in rekening gebracht. Vervolgens worden gedurende het jaar verminderingen en ontheffingen toegepast. Dit heeft, onder andere, te maken met verhuizing van de belastingplichtige.

De kwijtscheldingen zijn bij de afvalstoffenheffing opgenomen als opbrengsten. De kwijtscheldingen worden binnen het product belastingen bij programma 9 opgenomen als een last. De opbrengst afvalstoffenheffing voor 2015 bedraagt:

Afvalstoffenheffing	Bedrag	Vermindering / ontheffing	Bruto opbrengst
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
1-persoon	1.038	31	1.007
2-persoons	1.328	19	1.309
3-persoons of meer	1.115	16	999
Totaal	3.481	66	3.415

Over oude jaren zijn aanslagen opgelegd en verminderingen/ ontheffingen toegepast van - € 3.000. Dit levert een resultaat op dat ten laste komt van het boekjaar 2015.

Totale afvalstoffenheffing in 2015	
<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Aanslagen 2015	3.415
Nog op te leggen over 2015	0
Totaal belastingjaar 2015	3.415
Effect van oude belastingjaren	-3
Totale opbrengst	3.412
Begroot	3.388
Resultaat	24

Het resultaat op de inkomsten afvalstoffenheffing is meegenomen bij de bepaling van de storting in c.q. onttrekking uit de voorziening afvalstoffenheffing.

Rioolheffing

Tarieven rioolrecht

Bij de bepaling van een kostendekkend rioolrecht gelden voor de kostprijsbepaling de volgende uitgangspunten:

- alle lasten en baten zoals geraamd op het product "Riolering en Water";
- 100% van de kwijtscheldingen over de rioolheffing;
- 50% van de lasten van de straatreiniging;
- 100% van de perceptiekosten belastingen.

De tarieven zijn in de volgende tabel weergegeven.

Tarieven	2015	2014
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Eigenaren		
Woning per aansluiting	87,49	86,21
Niet-woning per aansluiting	353,38	353,38
Gebruiker		
Woningen:		
1-persoonshuishouden	54,72	53,91
2-persoonshuishoudens	109,44	107,83
Vanaf 3-persoonshuishoudens	164,16	161,74
Niet woningen:		
Tot en met 250 m ³	192,70	192,70
Stijging/daling t.o.v. vorig jaar	(alleen woningen) 1,49%	

De geraamde opbrengst voor het belastingjaar 2015 was € 3.218.000.

Opbrengsten rioolheffing

Via de gecombineerde aanslagen over belastingjaar 2015 wordt de rioolheffing in rekening gebracht. Vervolgens worden gedurende het jaar verminderingen en ontheffingen toegepast. Een vermindering heeft, onder andere, te maken met verhuizing van de belastingplichtige.

De kwijtscheldingen zijn bij de rioolheffing opgenomen als opbrengsten. De kwijtscheldingen worden binnen het product belastingen bij programma 7 opgenomen als een last. De opbrengst rioolheffing voor 2015 bedraagt:

Rioolheffing <i>Bedragen x € 1.000</i>	Bedrag	Vermindering/ ontheffing	Bruto opbrengst
Woningen: vast bedrag (eigenaars)	1.261	11	1.250
Gebruikers:			
1-persoon	259	7	252
2-persoons	583	8	575
3-persoons of meer	651	9	642
Niet woningen: Vast bedrag (eigenaars)	269	6	263
Waterverbruik (gebruikers)	222	9	213
Totaal	3.245	50	3.195

Over oude jaren zijn aanslagen opgelegd en verminderingen/ontheffingen toegepast van € 63.000. Bij de jaarrekening 2014 was er geen rekening mee gehouden dat over oude jaren nog verrekeningen zouden plaatsvinden. Dit levert een resultaat op dat ten gunste komt van het boekjaar 2015.

Totaal rioolheffing in 2015 <i>Bedragen x € 1.000</i>	
Aanslagen 2015	3.195
Nog op te leggen over 2015	0
Totaal belastingjaar 2015	3.195
Effect van oude belastingjaren	63
Totale opbrengst	3.258
Begroot	3.218
Resultaat	40

Het nadeel dat hier ontstaat zal worden meegenomen bij de bepaling van de storting in c.q. onttrekking uit de voorziening rioolheffing.

Hondenbelasting

Tarieven hondenbelasting

Op basis van de algemene uitgangspunten voor de bepaling van de jaarlijkse tariefstelling zijn de tarieven (afgerond) hondenbelasting in de volgende tabel weergegeven.

<i>Bedragen in euro's</i>	2015	2014
Eerste hond	62,60	62,70
Tweede hond	104,50	104,60
Derde en volgende hond	146,30	146,50
Stijging t.o.v. vorig jaar	-0,1%	

In de begroting is een opbrengst geraamd van € 194.000.

Opbrengsten hondenbelasting

De opbrengst van de hondenbelasting in 2015 is als volgt:

Hondenbelasting <i>Bedragen x € 1.000</i>	Bedrag	Vermindering/ ontheffing	Bruto opbrengst
Eerste hond	157	8	149
Tweede hond	34	3	31
Derde en volgende hond	6	1	5
Totaal	197	12	185

Totaal hondenbelasting in 2015 <i>Bedragen x € 1.000</i>	
Aanslagen 2015	185
Nog op te leggen over 2015	0
Totaal belastingjaar 2015	185
Effect van oude belastingjaren	-1
Totale opbrengst	184
Begroot	194
Resultaat	-10

Toeristenbelasting

Tarieven toeristenbelasting

Met ingang van 2007 worden twee tarieven gehanteerd, namelijk één voor campings en andere eenvoudige verblijfsaccommodaties en één voor hotels. De tarieven voor 2015 zijn weergegeven in de volgende tabel (afgerond op 5 cent).

Toeristenbelasting <i>Bedragen in euro's</i>	2015	2014
Tarief per overnachting voor:		
Hotels	1,75	1,75
Campings	0,95	0,95
Stijging t.o.v. vorig jaar		
- Hotels	0,0%	
- Campings	0,0%	

In de begroting is een opbrengst geraamd van € 349.000.

Opbrengsten toeristenbelasting

Bij bepaling van de opbrengsten over belastingjaar 2015 wordt uitgegaan van het aantal overnachtingen 2014 van 201.708 (140.326 hotels en 61.382 campings) tegen de tarieven van 2015 Dit betekent dat er een opbrengst over 2015 van € 304.000 wordt verwacht.

Totaal toeristenbelasting in 2015 <i>Bedragen x € 1.000</i>	
Nog op te leggen over 2015	304
Effect van oude belastingjaren	-3
Totale opbrengst	301
Begroot na wijziging	349
Resultaat	-48

Kwijtscheldingen

Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Kwijtscheldingen per belasting/ retributie <i>Bedragen x € 1.000</i>	
Rioolheffing	63
Afvalstoffenheffing	157
Hondenbelasting	10
Overig	0
Totaal	230

Samenvattend waren de totale kwijtscheldingen over 2015 als volgt:

Totaal kwijtschelding in 2015 <i>Bedragen x € 1.000</i>	
Kwijtschelding 2015	219
Kwijtscheldingen oude jaren	11
Totaal kwijtscheldingen in 2015	230
Begroot na wijziging	237
Resultaat	7

Leges

Hieronder vallen de leges voor:

- de producten van team burgerzaken (w.o. paspoorten, rijbewijzen);
- vergunningen (waaronder bouwvergunningen, gebruikersvergunningen, kapvergunningen);
- lijkbezorgingsrechten;
- marktgelden;
- overig.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgenomen dat de gemeente in de begroting en de jaarstukken moet aangeven:

- welke risico's er spelen;
- welke capaciteit (middelen) er beschikbaar is bij tegenvallers;
- wat het beleid is ten aanzien van de risico's, de capaciteit en de relatie tussen beide.

In deze paragraaf zal worden ingegaan op ons weerstandsvermogen in 2015. Daarbij wordt eerst stilgestaan bij het beleid van onze gemeente. Vervolgens komt de weerstandscapaciteit aan de orde. Daarna wordt ingegaan op de risico's waarvan sprake is binnen onze gemeente. Tot slot worden conclusies getrokken over het weerstandsvermogen.

Op basis van het vernieuwde BBV moeten een aantal financiële kengetallen worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en de jaarstukken. Voor een belangrijk deel betreft dit de kengetallen die op basis van onze financiële verordening zijn opgenomen in de financieringsparagraaf. Omwille van de transparantie en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten, zullen wij deze kengetallen nu presenteren in deze paragraaf.

Beleid

De hoofdlijnen van ons beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen en risicomanagement is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Renkum, die op 29 oktober 2014 door uw Raad is vastgesteld. De verdere uitwerking vindt jaarlijks plaats in de begroting.

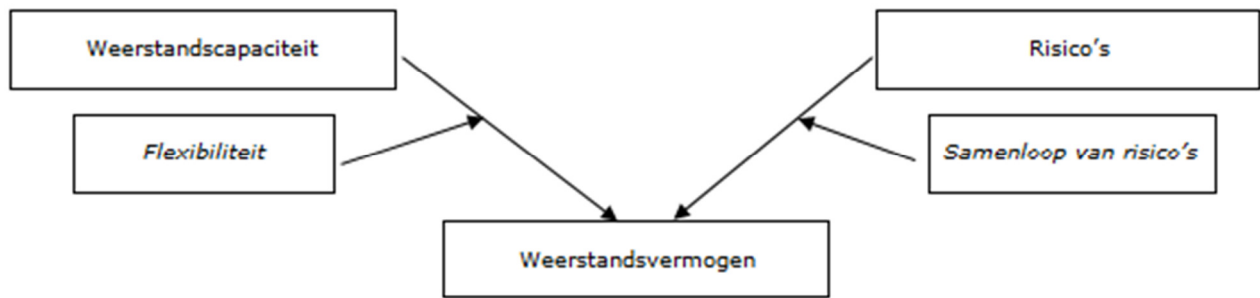
Risicomanagement is als een continu proces vormgegeven binnen de organisatie. Daarvoor is het risicomanagement ingebed binnen het beleidsvormingsproces en de planning- & controlcyclus. Het proces van risicomanagement omvat drie stappen: inventariseren, analyseren en beheersen. In hoofdlijnen zijn er vier mogelijkheden om risico's te beheersen, namelijk: elimineren, reduceren, overdragen of accepteren. Als een risico niet kan worden geëlimineerd, gereduceerd of overgedragen, dan wordt het risico geaccepteerd en zal de eventuele (financiële) schade middels de weerstandscapaciteit moeten worden afgedekt. Dit betekent overigens niet per definitie dat het risico niet beïnvloedbaar is en daarom maar geaccepteerd moet worden. Het betekent dat het risico op dit moment geaccepteerd wordt en niet op één of andere wijze is afgedekt.

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre een gemeente in staat is tegenvallers op te vangen. Van belang is daarbij om vast te stellen in hoeverre tegenvallers kunnen worden opgevangen zonder dat dit consequenties heeft voor het voorgenomen beleid in de (meerjaren)begroting.

Voor de bepaling van het weerstandsvermogen zijn twee factoren van belang, namelijk:

- de weerstandscapaciteit en
- de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

In schema kan dit als volgt worden weergegeven:

Het kan noodzakelijk zijn om de weerstandscapaciteit aan te vullen, bijvoorbeeld omdat er nieuwe risico's zijn ontdekt. Het tempo waarin dit gebeurt is afhankelijk van de flexibiliteit van de (financiële) organisatie. Bepaalde kostenposten kunnen sneller worden omgebogen dan andere.

De samenloop van risico's heeft een dubbele inhoud. Enerzijds kan de samenloop van risico's ertoe leiden dat de weerstandscapaciteit 'op' raakt. Anderzijds kunnen kleine risico's, risico's die individueel niet van belang zijn, indien ze gelijktijdig of kort na elkaar zich voordoen, toch een risico voor de weerstandscapaciteit gaan vormen.

In het vervolg van deze paragraaf zal worden ingegaan op onze weerstandscapaciteit. Vervolgens komen de risico's aan de orde. Tot slot zullen conclusies worden getrokken over het weerstandsvermogen van de gemeente en zal aanvullend worden ingegaan op enkele financiële kengetallen. In deze paragraaf worden alleen de uitkomsten op hoofdlijnen aangegeven. Meer gedetailleerde informatie in terug te vinden in bijlage 2.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt c.q. kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Daarbij worden incidentele en structurele weerstandscapaciteit onderscheiden.

Met het eerste wordt het vermogen bedoeld om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van het voorzieningenniveau dat de gemeente haar burgers wil aanbieden.

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van het bestaande beleid.

In bijlage 2 vindt u de inventarisatie van de weerstandscapaciteit voor de jaren 2016 tot en met 2020. Op grond daarvan concluderen we het volgende over de huidige weerstandscapaciteit:

Weerstandscapaciteit <i>Bedragen x € 1.000</i>	2016	2017	2018	2019	2020
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		1.912			
Begrotingsruimte					
Kostenreductie					
Totaal structureel	0	1.912	0	0	0
Incidentele capaciteit					
Post onvoorzien	165	165	165	165	165
Weerstandreserve	1.341				
Onbenutte belastingcapaciteit					
Stille reserves					
Begrotingsruimte incl. buffer	105	370	427	183	
Kostenreductie					
Totaal incidenteel	1.611	535	592	348	165
Totaal weerstandscapaciteit	1.611	2.447	592	348	165

Risico's

Bij de inventarisatie van risico's worden de risico's ingedeeld naar de paragrafen in de begroting. Dit betekent dat we risico's onderscheiden op het gebied van lokale heffingen, kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en subsidies.

In het kader van het weerstandsvermogen moet overigens worden bedacht dat niet alle risico's daadwerkelijk risico's voor het weerstandsvermogen van de gemeente zijn. Risico's waarvoor reeds een voorziening, verzekering of bestemmingsreserve is gevormd, worden uiteraard niet meegenomen in deze inventarisatie. Dit geldt ook voor risico's waarvoor reeds in de projectbegroting c.q. de kostencalculatie een post onvoorzien is opgenomen.

In bijlage 2 zijn de risico's in beeld gebracht die op dit moment bekend zijn. Van de risico's is aangegeven wat de kans is dat het risico zich voordoet en wat het financiële gevolg van het risico is. De totale risico-omvang is bepaald door de kans te vermenigvuldigen met het financiële gevolg. Voor de beoordeling van de kans gebruiken we de volgende 5 klassen:

Klasse	Kans (waarschijnlijkheid)	Procentueel
1	Zeer klein	1-20 %
2	Klein	21-40 %
3	Gemiddeld	41-60 %
4	Groot	61-80 %
5	Zeer groot	81-100 %

Voor de beoordeling van het financiële gevolg hanteren we de volgende klassenindeling:

Klasse	Bandbreedte financieel gevolg in euro's
1	0-25.000
2	25.001-50.000
3	50.001-100.000
4	100.001-250.000
5	Meer dan 250.001

Hieruit volgen de volgende risicobedragen per paragraaf.

Risico's Bedragen x € 1.000	2016 Inc	2016 Str	2017 Inc	2017 Str	2018 Inc	2018 Str	2019 Inc	2019 Str	2020 Inc	2020 Str
Lokale inkomsten	194	140	108	240	245	0	245	0	245	0
Onderhoud kapitaal- goederen	238	0	88	0	88	0	88	0	88	0
Financiering	51	0	42	0	34	0	28	0	22	0
Bedrijfsvoering	550	53	322	0	137	0	137	0	137	0
Verbonden partijen	0	0	302	0	292	0	319	0	319	0
Grondbeleid	745	0	106	0	0	0	0	0	0	0
Subsidies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.777	193	966	240	795	0	815	0	809	0

Weerstandsvermogen

In de voorgaande onderdelen zijn we ingegaan op de weerstandscapaciteit en de risico's. Zoals eerder gezegd, bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen kan in twee soorten worden verdeeld, te weten:

Statisch weerstandsvermogen

Met het statisch weerstandsvermogen (ook wel het éénjarige weerstandsvermogen genoemd) wordt bedoeld de mate waarin tegenvallers opgevangen kunnen worden zonder dat dit tot beleidswijzigingen in het begrotingsjaar zelf leidt. Het gaat er om of de gemeente voldoende middelen heeft om een risico in het lopende jaar op te vangen. Het voordoen van het risico mag er niet toe leiden dat de gemeente haar beleid moet aanpassen.

Dynamisch weerstandsvermogen

Het is ook mogelijk dat een risico gevolgen heeft voor meerdere jaren. Het dynamisch weerstandsvermogen (ook wel het meerjarige weerstandsvermogen genoemd) is de mate waarin de gemeente tegenvallers kan opvangen zonder dat dit consequenties heeft voor meerdere begrotingsjaren.

Het in kaart brengen van het statisch en dynamisch weerstandsvermogen geeft de gemeente inzicht in hoeverre ze in staat is om risico's op te vangen in het huidige jaar en komende jaren. Met dit inzicht kan de gemeente tijdig maatregelen treffen om problemen te voorkomen.

Het weerstandsvermogen is niet uit te drukken in een bedrag. Het betreft een kwantificering van de confrontatie tussen de weerstandscapaciteit en de financiële risico's. Wij berekenen het statisch en het dynamisch weerstandsvermogen als volgt:

$$\text{Statisch weerstandsvermogen} = \frac{(\text{Incidentele weerstandscapaciteit jaar t t/m t+4})}{((\text{Inc. risico's jaar t t/m t+4}) + (\text{str. risico's jaar t}))} \times 100 \%$$

$$\text{Dynamisch weerstandsvermogen} = \frac{(\text{Structurele weerstandscapaciteit jaar t+1 t/m t+4})}{(\text{Structurele risico's jaar t+1 t/m t+4})} \times 100 \%$$

Aan het weerstandsvermogen geven we de volgende kwalificaties:

Weerstandsvermogen	Beoordeling
> 100 %	Uitstekend
80 % - 100 %	Ruim voldoende
60 % - 80 %	Voldoende
40 % - 60 %	Matig
< 40 %	Slecht

Wij streven naar een statisch en dynamisch weerstandsvermogen van minimaal 80 en maximaal 100%.

Het statisch en dynamisch weerstandsvermogen van onze gemeente kan op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten als volgt worden vastgesteld.

Statisch weerstandsvermogen	
Risico's ten opzichte van incidentele weerstandscapaciteit	
Incidentele risico's 2016 t/m 2020	5.163
Structurele risico's 2016	193
Totaal	5.356
Aanwezige incidentele weerstandscapaciteit 2016 t/m 2020	
	3.251
Percentage	61%

Dynamisch weerstandsvermogen	
Risico's ten opzichte van structurele weerstandscapaciteit	
Structurele risico's 2016 t/m 2020	433
Totaal	433
Aanwezige structurele weerstandscapaciteit 2016 t/m 2020	
	1.912
Percentage	442%

De conclusie op basis van het voorgaande luidt dat het statisch weerstandsvermogen "voldoende" is, en niet voldoet aan de gestelde norm van 80%. Het dynamisch weerstandsvermogen is meer dan uitstekend.

In eerdere begrotingen is besloten de "overcapaciteit" op het dynamisch weerstandsvermogen mee te nemen bij de bepaling van het statisch weerstandsvermogen. De incidentele weerstandscapaciteit komt daarmee op 90% en voldoet aan de gestelde norm.

Ten opzichte van de laatste rapportage over het weerstandsvermogen in de begroting 2016, heeft ons weerstandsvermogen zich positief ontwikkeld. Oorzaak hiervan ligt met name binnen het sociaal domein. De reserve sociaal domein is in 2015 aanzienlijk toegenomen. Deze reserve dient als eerst buffer voor de risico's binnen het sociaal domein. Hierdoor is een beroep op het weerstandsvermogen naar verwachting niet aan de orde.

Financiële kengetallen

Op grond van een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten wordt het verplicht een aantal financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Het betreft de volgende kengetallen:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- kengetal grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden.

De uitkomst van deze kengetallen voor onze gemeente is weergegeven in de volgende tabel. De berekening is opgenomen in bijlage 2.

Financiële kengetallen	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Netto schuldquote	13 %	17 %	12 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	13 %	17 %	12 %
Solvabiliteitsratio	36 %	33 %	33 %
Grondexploitatie	12 %	9 %	7 %
Structurele exploitatieruimte	0 %	1 %	1 %
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde voorgaand jaar	119 %	118 %	118 %

Deze kengetallen komen voort uit de nieuwe aanpassingen vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Deze zijn met ingang van de begroting 2016 en jaarrekening 2015 verplicht.

Beoordeling ontwikkeling kengetallen

De netto schuldquote wijkt nauwelijks af van het percentage in 2013. Het percentage geeft aan dat onze schuldenlast relatief laag is ten opzichte van de eigen middelen. Dit betekent dat de rente- en aflossingslast een relatief beperkt onderdeel vormt van de gemeentelijke uitgaven.

De solvabiliteitsratio, oftewel het eigen vermogen in verhouding tot het balanstotaal is licht verslechterd t.o.v. 2014. We hebben geïnvesteerd in scholen, mfc3B4 en riolering. Voor deze investeringen is externe financiering aangetrokken.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. In 2015 is de grondwaarde van een aantal projecten afgeboekt op basis van nieuwe contracten. Dit verklaart de daling van het percentage.

De structurele exploitatieruimte is beperkt. Aangezien nog steeds sprake is van een structureel sluitende meerjarenbegroting, is dat geen probleem.

De woonlasten t.o.v. het landelijke gemiddelde worden alleen op begrotingsbasis berekend. Hierdoor is het percentage in de jaarrekening gelijk aan het percentage in de begroting 2015.

De provincie Gelderland gaat voor de beoordeling van de gemeentelijke begroting uit van een categorisering van de kengetallen. Zij nemen de netto schuldquote niet mee in hun oordeel. De omvang van het weerstandsvermogen wordt daarentegen wel meegenomen in het oordeel. De categorieën, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest, zijn opgenomen in de onderstaande tabel. De score van Renkum is vetgedrukt weergegeven.

Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Solvabiliteitsratio	> 50 %	20 - 50 %	< 20 %
Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %	> 35 %
Structurele exploitatieruimte	Begr. en MJB > 0 %	Begr. of MJB > 0 %	Begr. en MJB < 0 %
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde voorgaand jaar	< 95 %	95 - 105 %	> 105 %
Weerstandsvermogen	> 100 %	80 - 100 %	< 100 %

Bovenstaande score houdt in dat Renkum Oranje (matig) scoort. Voor de bepaling van de toezichtsvorm (repressief of preventief toezicht) blijft het reëel en structureel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting het bepalende criterium.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn investeringen waarvan het nut zich over een reeks van jaren uitstrekt. In de Begroting 2015 is in deze paragraaf het beleidskader omtrent het onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen gegeven. Verder is inzicht gegeven in het niveau van de voorzieningen en de beschikbare middelen.

Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen komen op diverse beleidsvelden voor. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de exploitatielasten gemoeid. Een goed overzicht is daarom van belang voor uw raad voor een goed inzicht in de financiële positie.

In het jaarverslag wordt aangegeven wat in het verslagjaar is gerealiseerd, de financiële consequenties hiervan en welke ontwikkelingen er zijn geweest.

Het beleid van de gemeente Renkum voor het onderhoud van kapitaalgoederen is opgenomen in de volgende plannen:

Nota	Vaststelling
Beleidsnota Wegbeheer Renkum 2012-2016	raad d.d. 21 december 2011
Actualisatienota Wegbeheer 2015-2017	2014; in 2017 wordt een nieuwe Beleidsnota aan u voorgelegd
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan + "Water Stroomt 2016 - 2020	16 december 2015
Beleidsnota Beheer Gemeentelijke Accommodaties (BGA; onderhoudsplanning t/m 2017)	ter kennisname commissie bedrijvigheid d.d. 14 november 2007
Groenstructuurplan 2003	31 maart 2004, looptijd 10 jaar. Herziening in 2015, planning is dat deze in het 2 ^e kwartaal 2016 aan u wordt aangeboden.
Bosbeleidsplan (2003)	25 juni 2003, looptijd 10 jaar. Herziening is in voorbereiding en wordt in het 4e kwartaal 2016 aangeboden.
Bomenverordening gemeente Renkum 2009	herziening is in voorbereiding
Groenbeheerplan 2012-2017	inwerkingtreding januari 2012
Beleidsnota openbare verlichting 2006-2015	In 2016 wordt een nieuwe beleidsnota ter vaststelling aangeboden.

Voor de eerste drie plannen gaat het om groot onderhoud wat loopt via een onderhoudsvoorziening/ reserve. Voor de realisatie van de overige genoemde plannen zijn jaarlijks middelen opgenomen binnen de begroting.

Onderhoud wegen

- De gemeente heeft als wegbeheerder de verplichting haar wegen verantwoord te beheren en te onderhouden. De gemeente is volgens het Burgerlijk Wetboek wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de verharding.

- De totale oppervlakte van verhardingen in het beheer van de gemeente bedraagt circa 1.523.000 vierkante meter. Circa 83% hiervan bevindt zich binnen de bebouwde kom, 17% ligt daarbuiten.

Beleidsnota Wegbeheer Renkum

De beleidsnota BWR 2012-2016 is in 2011 door u vastgesteld. In 2013 is een Actualisatienota opgesteld en in 2014 is de Actualisatienota 2015-2017 door u vastgesteld. In 2017 wordt een nieuwe beleidsnota aan u voorgelegd.

Onderhoudsniveau

De laatste jaren (tot en met 2014) is onderhoud gepleegd op kwaliteitsniveau C, conform de CROW (landelijk erkent instituut voor normen en richtlijnen). In de Actualisatienota 2015-2017 is vastgelegd dat de komende jaren onderhoud wordt gepleegd op een gecombineerd kwaliteitsniveau B/C, waarbij de belangrijkste ontsluitingswegen en fietspaden op niveau B en de overige op niveau C worden onderhouden.

Wat hebben we in 2015 gedaan?

Het wegonderhoud voor asfalt en voor elementenverhardingen is voor twee jaar (met mogelijke uitloop van nogmaals maximaal twee jaar) gegund aan aannemers.

Vervolgens hebben wij, ook op basis van de ingediende prijzen, de onderhoudsplanningen van 2015 en 2016, alsmede mogelijke combinaties met onder andere verkeersmaatregelen geanalyseerd. Onder andere doordat er afgelopen jaren minder uitgaven zijn geweest dan begroot, zijn er in 2015 veel projecten gecombineerd. Voorbeelden hiervan zijn:

- Van der Molenallee. Deze stond oorspronkelijk voor meerdere jaren gepland, maar is nu grotendeels in 2015 opgepakt.
- Utrechtseweg in Oosterbeek. Een groot deel van het onderhoud is meegenomen in de verkeersmaatregelen voor het HOV Arnhem Wageningen.

Onderstaande straten zijn in 2015 uitgevoerd

Omdat wij pas na de zomervakantie konden starten met uitvoering, hebben wij in 2015 geen slijtlagen aangebracht. Dit schuift door naar 2016.

Asfalt	Elementen
Utrechtseweg, Oosterbeek	Van der Molenallee Doorwerth
Dennenkampweg Oosterbeek	Hogerheide Oosterbeek
Valkenburglaan Oosterbeek	Utrechtseweg, Oosterbeek
Kerklaan Doorwerth	Patrimoniumweg Heelsum
Van der Molenallee Doorwerth	Sportlaan, Heelsum
Fonteinallee Doorwerth	Kapelleboom Doorwerth
Koninginnelaan Heelsum	Generaal Urquhartlaan en binnenplein gemeentehuis
Utrechtseweg, Heelsum	Rozensteeg Oosterbeek
	Kerkepad Oosterbeek

Projecten

In 2015 zijn als projecten uitgevoerd:

- Hogenkampseweg. Boomrenovatie in combinatie met betere beloopbaarheid trottoirs.
- Utrechtseweg Oosterbeek. Verkeersmaatregelen ten behoeve van Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) Arnhem Wageningen in combinatie met wegonderhoud in het winkelgebied.

- Schelmseweg. Asfaltverbetering, oplossen waterafvoerproblemen in combinatie met betere fietsvoorzieningen en invoering 30 km/uur ten behoeve van het HOV Arnhem Wageningen.

Achterstallig onderhoud

Bij onderhoud op niveau C bleek de laatste jaren het aandeel achterstallig onderhoud, conform het CROW, toe te nemen. Door onderhoud te plegen op combinatieniveau B/C wordt verwacht dat dit aandeel achterstallig onderhoud niet toeneemt, maar stabiel blijft of zelfs iets afneemt. Er is voor gekozen om na de zomer van 2016 een weginspectie uit te voeren. Dat is dan ook het eerste moment dat bovenstaande verwachting getoetst wordt. De reden om de weginspectie in het najaar uit te voeren is dat er op die manier direct in het begin van 2017 kan worden gestart met de voorbereiding en de uitvoering van het geplande onderhoud in dat jaar. En de resultaten uit de weginspectie zijn daardoor nog betrouwbaarder.

Reserve onderhoud wegen

De stand van de reserve onderhoud wegen laat in 2015 het volgende verloop zien:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk
Stand 31-12-2014	878	878
Dotatie 2015		
Onttrekking 2015	-729	-696
Stand 31-12-2015	149	183

Openbare verlichting

- De gemeente is volgens het Burgerlijk Wetboek wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de openbare verlichting. Deze aansprakelijkheid heeft alleen betrekking op de verkeersveiligheid en laat de sociale veiligheid buiten beschouwing.
- Lichtmasten circa 5.830 stuks (waarvan circa 1.465 stuks ouder dan 40 jaar)
- Armaturen circa 6.160 stuks (waarvan circa 2.200 stuks ouder dan 20 jaar)
- LED armaturen 635 stuks

Boekwaarde

Binnen de exploitatie is er jaarlijks budget voor o.a. stroomverbruik en onderhoud. Een deel van de vervanging van openbare verlichting wordt geactiveerd; de activa wordt op de balans geplaatst en er wordt over afgeschreven, over de boekwaarde per 1 januari wordt rente toegerekend. De rente en afschrijving vormen de kapitaallasten. Deze kapitaallasten zijn onderdeel van de jaarlijkse exploitatielasten.

In de volgende tabel is de boekwaarde per 31 december 2015 weergegeven:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	per 31-12-2015
Openbare verlichting	759

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau is sober.

Er is een groot percentage lichtmasten en armaturen volledig afgeschreven. Oude armaturen worden vervangen door nieuwe energiezuinige armaturen led-lampen en uitgevoerd met een dimregime om zo nog meer energie te besparen. In 2015 is een meerjarenprioriteringsplan

opgesteld, waaruit blijkt, op basis van leeftijd, kwaliteitsniveau en duurzaamheid, welke masten en armaturen als eerste moeten worden vervangen voor een zo groot mogelijke veiligheid en besparing.

Wat hebben we in 2015 gedaan?

Er is een meerjarenprioriteringsplan opgesteld. Hieruit blijkt dat met het beschikbare vervangingsbudget gedurende drie jaar de belangrijkste lichtpunten vervangen kunnen worden. Gezien de gemiddelde leeftijd van het areaal moet ook in de jaren daarna nog een flinke vervanging volgen, terwijl het vervangingsbudget dan is verbruikt. Daarom is eind 2015 een onderzoek gestart naar een nieuwe aanpak van het onderhoud en de vervanging van de openbare verlichting. Hierbij gelden onze budgetten en onze wensen/eisen als basis, waarmee aan marktpartijen om innovatieve ideeën gevraagd wordt om ons volledige areaal gedurende 10-15 jaar te laten branden. Het is de bedoeling om in 2016 aan te besteden en daarmee een geschikte partij te vinden.

Achterstallig onderhoud

Op dit moment zijn ca. 1.465 lichtmasten ouder dan 40 jaar en ca. 2.200 armaturen ouder dan 20 jaar. In het meerjarenprioriteringsplan is niet (alleen) de leeftijd bepalend voor de prioritering maar de veiligheid. Door een nieuwe insteek te kiezen, waarbij wij de markt stimuleren met innovatieve ideeën te komen, verwachten wij dat het achterstallig onderhoud de komende jaren terugloopt.

Reserve

Omwille van de veiligheid, en tevens in het kader van duurzaamheid, is in de Begroting 2014 besloten circa 800 in zeer slechte staat zijnde lichtmasten in 2014-2017 te vervangen. De begrote kosten zijn circa € 1.400 per lichtpunt (mast+armatuur). Er is eenmalig € 1.120.000 vanuit de Algemene reserve aan de 'reserve openbare verlichting' gedoteerd.

De stand van de reserve vervanging openbare verlichting laat in 2015 het volgende verloop zien:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk
Stand 31-12-2014	1.096	1.096
Dotatie 2015		
Onttrekking 2015	-190	-178
Stand 31-12-2015	906	918

Komende twee jaar zal het restant worden ingezet voor de nieuwe aanpak van openbare verlichting.

Riolering

- De gemeente is wettelijk verplicht een GRP op te stellen. In het GRP is weergegeven hoe de gemeente haar rioleringstaak vorm wil geven. In het GRP worden de doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden betreffende het rioleringssysteem beschreven en een langjarige financiële doorkijk gegeven, zodat jaarlijks een verordening rioolheffing kan worden vastgesteld.
- De riolering binnen de gemeente Renkum bestaat uit circa 172 km vrijvervalriolering en circa 21,7 km druk- en persleidingen, 75 pompunits voor drukriolering en 13 rioolgemalen.
- Onderhoudsniveau: duurzaam.

Boekwaarde

Binnen de exploitatie is er jaarlijks budget voor o.a. stroomverbruik, onderhoud, schoonmaakkosten etc. Vervangingen worden geactiveerd; de activa wordt op de balans geplaatst en er wordt over afgeschreven, over de boekwaarde per 1 januari wordt rente toegerekend. De rente en afschrijving vormen de kapitaallasten. Deze kapitaallasten zijn onderdeel van de jaarlijkse exploitatielasten.

In de volgende tabel is de boekwaarde per 31 december 2015 weergegeven:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	per 31-12-2015
Riolering algemeen (voorgaande GRP's)	1.687
Afkoppelen hemelwater	4.193
Riolering	3.844
Riolen en gemalen: onderzoekskosten	187
Pompen, gemalen, bassins, buffer	814
Zorgplicht afvalwater	1.163
Totaal	1.889

Wat hebben we in 2015 gedaan?

Er is een vGRP+ Water stroomt opgesteld, waarbij in financiële zin rekening is gehouden met onderhoud (kleine reparaties) en groot onderhoud/vervanging in de gehele planperiode. Nu dit plan is vastgesteld (december 2015) wordt gestart met de uitwerking hiervan in jaarplannen.

Achterstallig onderhoud

Er is niet zo zeer een achterstand maar er is een aantal reparatieprojecten voorzien:

- ontluchtingsputten uiterwaarden
- keerwand Utrechtseweg-Kasteelweg Doorwerth
- taluds/fundatie bruggetje Kerkweg Heelsum
- reparaties berging Nico Bovenweg Oosterbeek

Voorziening rioolheffing

Om schommelingen in de rioolheffing te voorkomen werken we, evenals bij de voorziening Afvalstoffenheffing, met een voorziening Rioolheffing. Aan deze voorziening worden eventuele exploitatieresultaten, de egalisatiebijdragen voor het toekomstig groot onderhoud en de spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen gedoteerd/ onttrokken.

De stand van de egalisatiereserve Rioolheffing laat het volgende verloop zien:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk
Stand 31-12-2014	6.740	6.740
Dotatie 2015 (saldo)	552	721
Onttrekking 2015 (saldo)		
Stand 31-12-2015	7.292	7.461

De toevoeging van € 735.000 is als volgt opgebouwd (bedragen x € 1.000):

Exploitatie product Riolering en water	1.276
Minus: 50% straatreiniging	-346
Minus: BTW en kwijtscheldingen	-195
Plus: deflatie (-2% over de stand van de reserve per 1-1)	-14
Totaal	721

Het budget in de voorziening is benodigd voor de grootschalige vervangingen welke de komende jaren op de planning staan.

Groen

- Het niveau van onderhoud in de woonwijken is 'sober'. Dit is een standaard beschrijving (landelijk) conform de RAW systematiek, waarin wordt beschreven hoeveel onkruid er mag staan in een plantsoen of wat de lengte van het gras mag zijn. Op de gemeentelijke begraafplaatsen is een zgn. "plus niveau" van toepassing. Hier worden andere handelingen voorgeschreven dan in de wijken.
- Het dagelijks beheer wordt nu uitgevoerd volgens één RAW-bestek, in combinatie met een samenwerkingsverband met Permar. In de bestekken staan de gewenste beelden, bijvoorbeeld ten aanzien van de hoeveelheid onkruid op verhardingen, met het bij behorende areaal vermeld.
- Binnen de meerjaren(exploitatie)begroting is budget beschikbaar voor 'bos- en landschap ' en 'groenonderhoud'.

Boekwaarde begraafplaatsen

Binnen de exploitatie is er jaarlijks budget voor o.a. stroomverbruik, onderhoud, schoonmaakkosten etc. Vervangingen worden geactiveerd; de activa wordt op de balans geplaatst en er wordt over afgeschreven, over de boekwaarde per 1 januari wordt rente toegerekend. De rente en afschrijving vormen de kapitaallasten. Deze kapitaallasten zijn onderdeel van de jaarlijkse exploitatielasten.

In de volgende tabel is de boekwaarde per 31 december 2015 weergegeven:

<i>Bedrag x € 1.000</i>	per 31-12-2015
Begraafplaatsen (Plantsoenen en parken)	620

Beleidsnota/ beheernota

Het Beleidsplan Groenbeheer is in 2012 vastgesteld voor een periode van vijf jaar. Vanaf 2012 moet het niveau, conform uw besluit, minimaal op sober komen te liggen met accenten (extra onderhoud) op zichtlocaties, bijvoorbeeld de parken (onderhoudsniveau Accent). Ook in 2015 is ernaar gestreefd het gewenste niveau te behalen door o.a. zelfwerkzaamheid van inwoners (op accentlocaties), verbetering eigen organisatie (een deel van het onderhoud zelf uitvoeren) en verkoop van snippergroen (geld vrijmaken voor extra onderhoud accentlocaties).

Wat hebben we in 2015 gedaan?

Zowel uit bestaande budgetten als uit de verkoop van snippergroen zijn er in het boekjaar 2015 geen extra financiële middelen voorhanden geweest om accentlocaties beter te onderhouden. Op het gebied van inwonersparticipatie is er naast de bestaande initiatieven, zoals het onderhoud van Park Bato's wijk, een buurtgroep opgestart bij de Wijnand van Arnhemweg. Zij zijn gestart met het herstellen van de oude boomgaard in deze buurt. In Doorwerth heeft de tuingroep Beethovenlaan langs de Beethovenlaan en de Van der Molenallee rhododendrons aangeplant.

Achterstallig onderhoud

De versleten en om te vormen groenvakken zijn al eerder in beeld gebracht. Uitgangspunt was dat de benodigde financiële middelen voor de renovatie van deze groenvakken, zouden worden gedekt uit de verkoop van snippergroen, conform het besluit van uw raad. De verkoop van snippergroen heeft echter niet het verwachte resultaat opgeleverd. Door overhevelen van een deel van het renovatiebudget naar het onderhoudsbudget zijn er in het seizoen 2015-2016 alleen plantvakken

gerenoveerd op die plekken waar afspraken zijn gemaakt met inwoners. Het verder renoveren van versleten plantvakken is door het gebrek aan financiële middelen niet mogelijk. Voorbeelden hiervan zijn de vakken bij de Transvaalstraat en de hoek Emmastraat - Willem-Alexanderstraat.

Water

- Onderhoudsniveau: niet van toepassing.
- Het beheer van de waterlopen zoals de beken en sprengen is in handen van Waterschap Vallei & Eem. In overleg met de gemeente is een beheer- en onderhoudsplan opgesteld. De gemeente is verantwoordelijk voor de duikers in en bruggen over deze waterlopen.
- Financiële middelen: ten aanzien van water wordt met de waterpartners overleg gepleegd. Hierbij worden de Europese Kaderrichtlijn Water besproken en eventuele maatregelen uitgewerkt.
Te nemen maatregelen zijn in zoverre voor gemeente Renkum van toepassing meegenomen in **Water** stroomt (vGRP+ 2016 – 2020).

Wat hebben we in 2015 gedaan?

N.v.t.

Achterstallig onderhoud

N.v.t.

Gemeentelijke gebouwen (excl. Schoolgebouwen)

Bij het onderhoud van gemeentelijke gebouwen wordt onderscheid gemaakt tussen onderhoud aan algemene gebouwen en aan schoolgebouwen. In deze paragraaf gaat het om het onderhoud van de algemene gebouwen.

- Beleidsnota Beheer Gemeentelijke Accommodaties (BGA) (meerjarenonderhoudsplan (MOP 2008-2017)
- Onderhoudsniveau: sober en doelmatig (gemiddeld "redelijk" conditieniveau)
- Voorziening en reserve groot onderhoud gebouwen.

Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen vindt plaats op basis van de Beleidsnota Beheer Gemeentelijke Accommodaties (BGA). Onderdeel van deze beleidsnota is het meerjarenonderhoudsplan (MOP) waarin de planning van de onderhoudswerkzaamheden voor een periode van tien jaar is opgenomen. Jaarlijks wordt deze bijgesteld naar aanleiding van het schouwen van panden en het verschuiven van de tijdsbalk. Door het toevoegen van nieuwe jaarlagen en daarmee samenhangende werkzaamheden wordt de onderhoudsvoorziening jaarlijks geactualiseerd.

Onderhoud in 2015

De gebouwen in het kernareaal, waarbij volgens de MOP onderhoud nodig was, zijn geschouwd. Na deze schouw is per gebouw een uitvoeringsplan opgesteld met daarin de uit te voeren werkzaamheden. Op basis van dit uitvoeringsplan zijn offertes opgevraagd, is opdracht verstrekt en zijn de werkzaamheden uitgevoerd. De gebouwelementen die in 2015 voor vervanging gepland stonden, maar waar tijdens de schouw bleek dat deze nog niet aan vervanging toe waren, zijn in de MOP verplaatst naar een later planjaar.

Achterstallig onderhoud/ risico's /maatregelen

De gebouwen in het niet-kernareaal bevatten over het algemeen wel achterstallig onderhoud. Deze gebouwen worden door de gemeente van de hand gedaan.

Renovaties

Een aantal gebouwen uit het kernareaal zijn de komende jaren toe aan renovatie. Een functionele keuze over de toekomst van deze gebouwen alsmede de renovatieplannen worden nog uitgewerkt.

Legionella

Als gebouweigenaar zijn wij wettelijk verplicht om legionella te voorkomen en te bestrijden in het leidingwatersysteem. Het leidingwatersysteem van de vastgoedobjecten voldoet aan de gestelde eisen. Twee maal per jaar worden monsters genomen om te controleren of het leidingwater voldoet aan de wettelijke eisen. Het structureel spoelen van het leidingwatersysteem (het beheren) moet nog verder worden uitgewerkt.

De stand van de reserve groot onderhoud gebouwen laat voor 2015 het volgende verloop zien:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk
Stand 31-12-2014	1.350	1.350
Dotatie 2015		
Onttrekking 2015	0	-53
Stand 31-12-2015	1.350	1.297

De stand van de voorziening groot onderhoud gebouwen laat voor 2015 het volgende verloop zien:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk
Stand 31-12-2014	1.148	1.148
Dotatie 2015	368	368
Onttrekking 2015	-851	-107
Stand 31-12-2015	665	1.409

Overig

Gedenktekens, beelden, hekwerken, afscheidingen en grenspalen, zijn geen onderdeel van het kernareaal. In de voorziening gemeentelijke gebouwen is hier dan ook geen rekening mee gehouden. Deze objecten zijn grotendeels geïnventariseerd, maar de verschillende vormen van regulier onderhoud zijn nog niet inzichtelijk.

Onderhoud in 2015/ achterstallig onderhoud

Gedenktekens, beelden, hekwerken, afscheidingen en grenspalen, worden op dit moment meegenomen in het dagelijks onderhoud. Op het moment dat de vormen van regulier onderhoud volledig inzichtelijk zijn, wordt nader bekeken hoe hier structureel mee om te gaan. Op dit moment behoeft het onderhoud geen extra aandacht.

Sportaccommodaties

De sporthallen en gymzalen zijn onderdeel van het kernareaal. Het groot onderhoud is daarom onderdeel van het meerjarenonderhoudsplan (MOP) gemeentelijke accommodaties. Ook het groot onderhoud van de op de sportparken aanwezige gemeentelijke eigendommen (kleedgebouw,

tribune, berging e.d.) is in het MOP meegenomen. Al het planmatige onderhoud dat na het schouwen van de gebouwen nodig was, is uitgevoerd in 2015. Uitzondering hierop is de Rijnkom. Uit strategische overwegingen wordt het onderhoudsniveau op de ontwikkelingen van het project MFC 3B4 afgestemd.

Onderhoud in 2015/ achterstallig onderhoud

Voor sportaccommodaties binnen het kernareaal geldt hetzelfde als bij de overige gemeentelijke gebouwen: het MOP is op orde en de voorziening is toereikend waardoor geen achterstallig onderhoud ontstaat.

De gebouwen in het niet kernareaal bevatten over het algemeen wel achterstallig onderhoud. Deze gebouwen worden echter door de gemeente van de hand gedaan.

Schoolgebouwen

Vanaf 1/1/2015 is de gemeente Renkum niet meer verantwoordelijk voor het buitenonderhoud van de schoolgebouwen. Het rijk heeft deze vanaf die datum aan de schoolbesturen gedecentraliseerd.

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de financierings- of treasuryfunctie van decentrale overheden. De treasuryfunctie wordt hierbij gedefinieerd als:

"het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's".

De gemeente Renkum hanteert twee instrumenten op het gebied van financiering. De kaders voor het financieringsbeleid zijn vastgelegd in de "Financiële verordening gemeente Renkum". In de financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening komen de specifieke voornemens respectievelijk de uitvoering van het beleid op het gebied van financiering aan de orde.

In deze financieringsparagraaf gaat het College in op de voornemens bij de uitvoering van het treasurybeleid in 2015. Daarbij zijn allereerst de algemene ontwikkelingen die de financieringsfunctie beïnvloeden weergegeven. Vervolgens wordt kort ingegaan op het treasurybeheer in 2015. In dit hoofdstuk komen alleen de hoofdlijnen aan de orde. Gedetailleerde gegevens vindt u in bijlage 3.

Ontwikkelingen

Renteontwikkeling

Eén van de belangrijkste externe ontwikkelingen waarmee rekening gehouden moet worden binnen het treasurybeleid is de renteontwikkeling. We maken daarbij onderscheid tussen de korte rente (looptijd < 1 jaar) en de lange rente (looptijd > 1 jaar).

De 3-maandsrente bedroeg eind 2014 0,08 %. In 2015 is dit percentage gedaald tot een negatieve rente van -0.13 %. De 10-jaarsrente noteerde eind 2014 0,8 %. Eind 2015 ligt deze rente net onder de 1,0 %.

De verwachting van de grote banken is dat de korte en lange termijn rente het komende jaar op een laag niveau zullen blijven liggen. In de meerjarenbegroting rekenen voor de rente over het financieringstekort met 0,5 % voor 2016, 1 % voor 2017 oplopend tot 3 % met ingang van 2019. De rekenrente voor lange termijn financiering en voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is vastgesteld op 3 %. Voor de naar verwachting nieuw aan te trekken lening in 2016 is gerekend met een rentepercentage van 1 %.

Schatkistbankieren en wet HOF

Sinds 2014 is het verplicht schatkistbankieren door decentrale overheden ingevoerd. Dit houdt in dat gemeenten, provincies, waterschappen en door hen op basis van de wet Gemeenschappelijke regelingen opgerichte openbare lichamen de middelen die zij (tijdelijk) niet nodig hebben voor de uitoefening van hun taken en verantwoordelijkheden – met andere woorden hun overtollige middelen – aanhouden in de schatkist. Middelen kunnen worden aangehouden via een rekening-courant of in één of meer deposito's. Gezien onze liquiditeitspositie heeft de invoering van het schatkistbankieren voor onze gemeente nauwelijks rentederving tot gevolg.

Op 23 april 2013 heeft de Tweede Kamer der Staten-Generaal met een ruime meerderheid ingestemd met het wetsvoorstel houdbare overheidsfinanciën. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) stelt dat de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven om te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. De wet kwantificeert deze

gelijkwaardige inspanning echter niet, maar stelt dat deze wordt ingevuld door na aanvang van een nieuw kabinet in een bestuurlijk overleg een EMU-saldopad voor de gezamenlijke decentrale overheden af te spreken. Op 18 januari 2013 hebben het Rijk en de decentrale overheden een financieel akkoord gesloten. Onderdeel daarvan is genoemd saldropad voor de EMU-macronorm voor de gezamenlijke decentrale overheden. Realisatiecijfers van het CBS laten zien dat in 2013 en 2014 de decentrale overheden de ambitie voor het EMU-saldo hebben gerealiseerd. Voor de jaren 2015, 2016 en 2017 werd, op basis van ramingen van het Centraal Planbureau, verwacht dat de decentrale overheden binnen de afgesproken norm blijven van het financieel akkoord. Op basis van realisatiecijfers 2015 van het CBS en ramingscijfers van het CPB wordt bezien of de geprojecteerde daling van de tekortnorm in 2016 en 2017 verantwoord en mogelijk is. In het financieel akkoord is afgesproken dat deze kabinetsperiode van een sanctie wordt afgezien zolang er geen sanctie uit Europa volgt.

Treasurybeheer

Treasurybeleid gemeente Renkum

De doelstelling van ons treasurybeleid is op hoofdlijnen het blijvend toegang houden tot financiële markten tegen acceptabele condities, zonder ongewenste risico's en tegen minimale kosten. Daarnaast willen we renteresultaten optimaliseren, een goede financiële infrastructuur opzetten en onderhouden en adequate informatiestromen realiseren.

Het realiseren van deze doelstellingen heeft continu de aandacht. Hiervoor is het nodig maatregelen te treffen op het gebied van risicobeheer, gemeentefinanciering en kasbeheer.

Renterisiconorm en kasgeldlimiet

Als maatstaf voor een goed treasurybeleid geldt het renterisico dat wordt gelopen over lang en kort vreemd vermogen. Als richtlijn voor het lang vreemd vermogen geldt de renterisiconorm. Deze norm houdt in dat maximaal over 20% van het begrotingstotaal per 1 januari renterisico mag worden gelopen. Voor 2015 betrof dit een bedrag van € 16,5 miljoen. Wij hebben ruimschoots aan deze norm voldaan. Ook voor de komende jaren verwachten wij aan deze norm te kunnen voldoen. Het renterisico over vlottende schuld wordt bepaald in relatie tot de kasgeldlimiet. Deze limiet geeft de maximaal toegestane omvang van de vlottende schuld weer. De hoogte van de kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal per 1 januari. Voor 2015 is de limiet € 7,0 miljoen. Dit was niet voldoende om het financieringstekort op basis van de huidige leningenportefeuille op te vangen. In 2015 hebben wij een tweetal nieuwe leningen aangetrokken voor totaal € 5,7 miljoen. In verband met een aantal grote investeringen verwachten wij dat wij in 2016 aanvullend een langlopende lening zullen moeten aantrekken. Meer informatie hierover vindt u in bijlage 3.

Ontwikkeling schuldpositie

Voor een oordeel over de gezondheid van de financiële positie van de gemeente is de ontwikkeling van de hoogte van de schuld van de gemeente van groot belang. Het onderwerp schuldpositie binnen gemeenten is lang onderbelicht geraakt, doordat de aandacht meer lag bij het eigen vermogen. In de financiële verordening gemeente Renkum 2015 heeft de schuldpositie meer uitdrukkelijk een plaats gekregen. Op basis daarvan wordt in de financieringsparagraaf van de begroting gerapporteerd over:

- de solvabiliteitsratio;
- de ontwikkeling van de netto schuld per inwoner;
- de ontwikkeling van de netto schuld als percentage van de gemeentelijke inkomsten;
- de ontwikkeling van de som van de voorraden (bouwgrond) als percentage van de gemeentelijke inkomsten;

- de ontwikkeling van de som van de leningen aan derden en de leningen aan verbonden partijen als percentage van de gemeentelijke inkomsten.

Met ingang van de begroting 2016 en de jaarstukken 2015 moeten deze financiële kengetallen op basis van het BBV worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en de jaarstukken. Omwille van de transparantie en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten, hebben wij deze kengetallen ook opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In de Begroting 2015 zijn in de paragraaf bedrijfsvoering het beleid en de risico's ten aanzien van de bedrijfsvoering beschreven. Om de doelstellingen die we hebben genoemd in de programma's te kunnen realiseren is een goede bedrijfsvoering noodzakelijk. Criteria met betrekking tot een goede bedrijfsvoering zijn daarbij:

- rechtmatigheid: handelen volgens de geldende wet- en regelgeving;
- betrouwbaarheid: de (wettelijke) regels voorspelbaar uitvoeren en handhaven;
- transparantie: inzicht bieden in de uitvoering van de programma's en de ondersteunende processen;
- doelmatigheid: het realiseren van bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen;
- doeltreffendheid: de effecten bereiken die beoogd waren;
- responsiviteit: inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen en de wensen van de burgers.

De beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering hangen nauw samen met de in het programma Inwoner, bestuur & organisatie genoemde voornemens. In deze paragraaf wordt met name ingegaan op de beleidsvoornemens die te maken hebben met de verbetering van de dagelijkse uitvoering van de bedrijfsvoeringsprocessen.

In de Begroting 2015 zijn we ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen binnen onze gemeente die te maken hebben met de verbetering van de dagelijkse uitvoering van de bedrijfsvoeringsprocessen. In dit jaarverslag geven we verantwoording over deze in de Begroting 2015 opgenomen ontwikkelingen.

Financiële en controle verordeningen

In het kader van de Gemeentewet is het verplicht dat alle gemeenten beschikken over een drietal verordeningen genoemd naar de respectievelijke artikelen in de Gemeentewet, te weten:

- art. 212: de financiële verordening (vigerend 1-1-2006; in de raadsvergadering van 29 oktober 2014 is de herziene verordening vastgesteld, inwerkingtreding is 1-1-2015);
- art. 213: de controleverordening (inwerkingtreding 1-1-2006);
- art. 213a: de verordening betreffende doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken (vastgesteld op 18-12-2013).

Met deze verordeningen formuleert uw raad belangrijke kaders om de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het geformuleerde beleid te waarborgen.

Audits:

Op basis van de verordening betreffende doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken, informeren wij u in deze paragraaf over de stand van zaken met betrekking tot de audits. Wij beginnen met het auditplan 2016. Daarna geven wij een overzicht van de tot nu toe uitgevoerde audits. Tot slot vindt u de stand van zaken van de uitvoering van de verbeterplannen die door de proceseigenaren zijn opgesteld n.a.v. de uitgevoerde audits.

Onderzoeksplan interne audits 2016

Audit	Beknopte beschrijving	Type onderzoek	Status
Audit Beleids-en uitvoerings- cyclus	Gemeentelijk beleid wordt gemaakt en uitgevoerd in stappen. Deze stappen vormen de gemeentelijke beleids- en uitvoeringscyclus. Via deze audit wordt inzicht verschaft in hoe het proces van beleidsontwikkeling en -uitvoering in de gemeente Renkum verloopt.	Onderzoek naar de doelmatigheid van het proces van beleidsontwikkeling en uitvoering.	In maart 2016 is de fase van ambtelijk hoor en wederhoor afgerond. Eind maart zal het MT opdracht geven aan de proceseigenaar om een verbeterplan op te stellen. Na vaststelling van het verbeterplan door het college zal de raad zowel het auditrapport als het desbetreffende verbeterplan ter informatie ontvangen.
Lijncontrole/ terugblik- onderzoek	Onderhoud wegen	De lijncontrole heeft betrekking op de processen uit de voorgaande audit. Het doel hiervan is om cyclisch te beoordelen of er aanleiding is de desbetreffende processen opnieuw onder de loep te nemen.	De lijncontrole is in februari 2016 van start gegaan en zal mogelijk begin april afgerond worden.
Audit "Grip op processen"	In het kader van intergemeentelijke samenwerking en doorontwikkeling van ZGW is grip op processen urgent. Via deze audit wordt inzicht verschaft in hoe het ontwerpen, het beheersen en het verbeteren van gemeentelijke processen in de praktijk verloopt met het doel om waar nodig deze cyclus verder te stroomlijnen.	Onderzoek naar de doelmatigheid van het proces van ontwerp, beheersing en verbetering van gemeentelijke processen.	De voorbereiding zal in april 2016 starten; het onderzoek wordt in het najaar afgerond.
Lijncontrole	Vastgoedbeheer	De lijncontrole heeft betrekking op de processen uit de voorgaande audit. Het doel hiervan is om cyclisch	De lijncontrole zal in het laatste kwartaal van 2016 plaatsvinden.

Audit	Beknopte beschrijving	Type onderzoek	Status
		te beoordelen of er aanleiding is de desbetreffende processen opnieuw onder de loep te nemen.	
Monitoring verbeterplannen	Inkoop Archief-en dossiervorming Burgerzaken Rioleringsbeheer	De monitoring van de verbeterplannen heeft betrekking op alle verbeterplannen die nog niet afgesloten zijn en geldt als sturingsinstrument voor het DT.	Twee keer per jaar uitgevoerd, bij begroting en jaarrekening. Jaarlijks wordt een rapportage ter informatie aan de raad aangeboden.
Coördinatie nieuwe verbeterplannen	verbeterplan "Beleids-en uitvoeringscyclus" verbeterplan "Grip op processen"	De auditor bewaakt de eenheid en consistentie van de verbeterplannen, die door de proceseigenaren zijn opgesteld.	Na accordering van het auditrapport door het DT hebben producteigenaren 8 weken de tijd om een verbeterplan op te stellen.

Overzicht uitgevoerde audits t/m ultimo 2015

Audit	Status desbetreffende verbeterplan december 2015: afgesloten
Bestemmingsplannen	lijncontrole uitgevoerd in 2012
Vastgoedbeheer	lijncontrole is gepland in 2016
Debiteuren welzijn	
Juridische kwaliteitszorg	lijncontrole omgevingsvergunning uitgevoerd in 2013
Onderhoud wegen	lijncontrole is gepland in het eerste kwartaal 2016
Flexibilisering secretariaten	
Renkum Europaproof	
Subsidieverstrekking	lijncontrole is vervallen i.v.m. onderzoek rekenkamer
Communicatie	
Fraudebestendigheid	lijncontrole is uitgevoerd eerste kwartaal 2015
Effectiviteit re-integratie	
Mandaatregeling	
Waarderend onderzoek WMO	

Audit	Status desbetreffende verbeterplan december 2015: in uitvoering
Inkopen en aanbestedingen	Verbeterplan vastgesteld door college; drie verbetermaatregelen in uitvoering, vijf geïmplementeerd
Archief- en Dossiervorming	Verbeterplan vastgesteld door college; drie verbetermaatregelen in uitvoering, zes geïmplementeerd
Dienstverlening Burgerzaken	Verbeterplan vastgesteld door college; drie verbetermaatregelen in uitvoering, vier geïmplementeerd

Audit	Status desbetreffende verbeterplan december 2015: in uitvoering
Rioleringsbeheer	Verbeterplan vastgesteld door college; vijf verbetermaatregelen in uitvoering, drie geïmplementeerd

Afgesloten verbeterplannen

In de verbeterplannen geven de proceseigenaren aan welke concrete acties worden ondernomen om de aanbevelingen n.a.v. de uitgevoerde audit op te volgen. Een aantal verbeterplannen heeft het predicaat "afgesloten" gekregen. Dat betekent dat aanbevelingen uit de audit zijn opgevolgd of dat er zodanige gewijzigde omstandigheden zijn binnen het team/ het product/het proces, dat aanbevelingen niet langer relevant zijn.

Na het afsluiten van de verbeterplannen door het MT, worden de processen uit de afgesloten verbeterplannen via een lijncontrole gevolgd. Dat wil zeggen, de processen worden door de auditor doorlopen om te beoordelen of er aanleiding is het desbetreffende proces opnieuw onder de loep te nemen. De lijncontroles vormen een blijvend onderdeel van de auditcyclus. De auditcyclus van de gemeente Renkum is ingericht op basis van de kwaliteitscirkel van Deming (Plan-Do-Check-Act).

Vier verbeterplannen in uitvoering

Eind 2015 zijn vier verbeterplannen in uitvoering. Deze verbeterplannen worden twee keer per jaar gemonitord door het MT.

Van de verbeterplannen staan hieronder vermeld:

- de strekking van de verbetermaatregelen die nog niet (volledig) zijn geïmplementeerd;
- de stand van zaken ultimo 2015;
- de datum van de verwachte realisatie

Verbeterplan inkoop en aanbestedingen

Strekking openstaande verbetermaatregelen	Stand van zaken ultimo 2015	Datum verwachte realisatie
Procesgang en beheersmaatregelen		
Een digitale checklist wordt ontwikkeld door middel van een pilot bij ICT i.s.m. financiën. Hierin wordt de procesgang opgenomen, met aandacht voor functiescheiding en 4-ogenprincipe.	<u>Pilot:</u> is vervallen i.v.m. digitalisering aanbestedingsproces G5 . Het inkoopproces is inmiddels opgenomen in het zaaksysteem. Dit betekent dat alle documenten die noodzakelijk zijn rondom een inkoop gezamenlijk digitaal worden gearhiveerd in één zaak. Wij constateren dat de organisatie behoefte heeft aan meer ondersteuning tav het inkoopproces. De inkoopadviesfunctie wordt in 2016 opnieuw vormgegeven om meer grip te krijgen op inkoop.	n.v.t. Q1 2016 Medio 2016
Beheersinstrumenten		
Een aantal beheersinstrumenten wordt	De spendanalyse over 2015 is afgerond. Daarbij zijn geen grote fouten bij	gereed

Strekking openstaande verbetermaatregelen	Stand van zaken ultimo 2015	Datum verwachte realisatie
ingevoerd: de aangepaste checklists IC inkopen en aanbestedingen; het advies van de inkoopcoördinator; het inkoopjaarplan; de jaarlijkse uitgavenanalyse; het contractenregister; de verplichtingenadministratie.	aanbestedingen geconstateerd. Het gebruik van het overige inkoopinstrumentarium laat echter te wensen over. De nieuwe inkoopadviseur wordt ingezet om hier stappen in te maken.	Q2/Q3 2016

Verbeterplan archief- en dossiervorming

Strekking openstaande verbetermaatregelen	Stand van zaken ultimo 2015	Datum verw. realisatie
Visie digitale archivering en beleidsregels		
Het op te stellen beleidsplan Informatiebeheer zal op hoofdlijnen de nieuwe ontwikkelingen voor de korte en middellange termijn schetsen (1 tot 3 jaar). Hierin wordt de visie op het terrein van digitale archivering opgenomen.	Het Informatiebeleidsplan 2016 – 2019 is in concept gereed. Het onderdeel Informatiebeheer is in dit plan opgenomen.	Q1/2 2016
Procesbeschrijvingen en dossiervorming		
De teamleiders beschrijven/ actualiseren hun primaire werkprocessen	Deze aanbeveling geldt organisatiebreed en overstijgt het thema archief- en dossiervorming. Zaakgericht werken is zeker een hulpmiddel hierbij. De processen die prioriteit hebben vanwege de ontwikkeling IGUO krijgen prioriteit. Plan wordt daarop ingericht en afgestemd	mei 2016
In overleg met de desbetreffende medewerker Informatiebeheer, stellen de teams documentenlijsten op. Hierin is aangegeven welke documenten in een dossier thuishoren.	Deze aanbeveling geldt organisatiebreed en overstijgt het thema archief- en dossiervorming. Zaakgericht werken is zeker een hulpmiddel hierbij. De processen die betrekking hebben op de IGUO krijgen prioriteit. Plan wordt daarop ingericht en afgestemd .	mei 2016

Verbeterplan dienstverlening Burgerzaken

Strekking openstaande verbetermaatregelen	Stand van zaken ultimo 2015	Datum verw. realisatie
Normen dienstverlening		
Een kwaliteitshandvest wordt opgesteld op basis van het VNG-modelkwaliteitshandvest.	Voor de wachttijden volgen we al de servicenormen van de VNG. De kwaliteitshandvest wordt binnenkort opgesteld.	Dit doen we in het 3 ^{de} kwartaal van 2016.
Het klantenbegeleidingssysteem wordt zo ingericht dat de servicenormen gemonitord kunnen worden.	We monitoren de wachttijden via het klantgeleidingssysteem. Zodra we meer servicenormen vaststellen zorgen we ook voor betrouwbare monitoring van deze normen.	Zie hierboven
We gebruiken het klantenbegeleidingssysteem om pieken en dalen in de dienstverlening in kaart te brengen en inzet van het personeel hierop af te stemmen.	We maken pieken en dalen inzichtelijk. Dit zetten we af tegen de beschikbare uren.	Zie hierboven

Verbeterplan Rioleringsbeheer

Strekking openstaande verbetermaatregelen	Stand van zaken ultimo 2015	Datum verw. realisatie
Prestaties		
Specifieke en meetbare <i>prestaties</i> voor het team worden vastgelegd . De KPI's worden met collegae Platform Water Vallei en Eem geformuleerd. Ofwel: -uitzetten van vervolgacties aan de hand van beschikbaar materiaal; -eigen matrix ontwikkelen; -aanbeveling niet overnemen.	In PWVE-verband wordt geprobeerd een stap te maken in het formuleren van KPI's mbt de doelen van het Bestuursakkoord Water. Wij gaan over om a.d.h.v. een beschikbaar voorbeeld PI's te maken.	Dit wordt in Q1 van 2016 opgepakt. Q2 2016
-Teamplan en IWP's op elkaar afstemmen. -Grove planning vGRP+ verfijnen naar zowel IWP als teamplan.	Tijdens de IWP gesprekken wordt de afstemming van de plannen besproken en afgestemd. Dit is een doorlopend proces van verbeteren en ontwikkelen	Doorlopend

Strekking openstaande verbetermaatregelen	Stand van zaken ultimo 2015	Datum verw. realisatie
Procesdoelmatigheid		
-BOR BeheerPlan Riolering (BPR) actualiseren;	Het GRP 2016-2020 is opgesteld. Van hieruit gaat de projectleider aan de slag met het (meerjaren) beheerplan en vervolgens het uitvoeringsplan.	Q2 2016
-inventarisatie organisatieprocessen;	Is gepland	Q2 2016
-opstellen teameigen Bedrijfsvoering kalender.	Wordt meegenomen in ontwikkeltraject team BOR	Q4 2016
-Maken van IBOR-notities.	Wordt gewerkt aan project coördinatie	Q3 2016
-Zoeken naar bruikbare voorbeelden van een Beheerplan Riolering en van jaarlijkse riolerings-beheerplannen en deze omzetten naar een Renkumse matrix.	Wordt gewerkt aan projectcoördinatie en afstemming activiteiten in openbare ruimte.	Q3 2016
-Vertaling naar begroting	Actie loopt, er wordt gekeken naar herindeling van FCL-nummers, zodat op product- en taakveldniveau in de begroting gemakkelijker inzichtelijk wordt wat er gebeurt.	Q3 2016
Inzicht in de kosten		
Een Meerjaren Investeringsplan(MIP) IBOR wordt opgesteld	Het MIP kan worden opgesteld nadat het (meerjaren) beheerplan gereed is. Wij willen dit gerealiseerd hebben in nov. 2016	vóór de begroting 2017 (behandeling nov. 2016).

Organisatie en formatie

De formatieontwikkeling van 1-1-2015 naar 1-1-2016 is weergegeven in de volgende tabel:

Formatie in fte en bedragen	Fte's	Toelichting	Budget formatie
Formatie per 31.12.14	210,33		12.489.582
Taakstellingen			
niet invullen vacature facilitair	-0,5	Taakstelling functie bode	-14.000
niet invullen vacature BOR	-1	vakman/ voorman	-43.000
niet invullen vacature BOA/ BOR	-0,4	Taakstelling boswachter	-18.956
niet invullen vacature secretaresse	-0,4	Taakstelling functie secretaresse	-17.300

Formatie in fte en bedragen	Fte's	Toelichting	Budget formatie
niet invullen vacature ICT	-0,4	Taakstelling functie medewerker bedrijfsvoering	-16.989
niet invullen vacature samenleving	-0,3	Taakstelling functie leerplichtambtenaar	-21.694
Minder fte kwaliteit voor kwantiteit	-1,12	Taakstelling diverse functies	-5.457
niet invullen vacature BOA	-0,1	Taakstelling diverse TL BOA	-10.122
niet invullen vacature SOZA	-0,5	Taakstelling mw beleidsuitvoering	-25.067
niet invullen vacature SOZA	-0,5	Taakstelling mw publiek	-23.044
niet invullen vacature management	-0,4	Taakstelling management	-40.400
niet invullen vacature BOR	-0,7	Taakstelling vakman/ voorman	-29.666
niet invullen vacature Financiën	-0,5	Taakstelling Financien	-31.767
	-6,82		-297.462
Overige mutaties			
ODRA	-8,5	medewerkers die overgaan naar de ODRA	-577.334
formatieuitbreiding SOZA VJN 2015	3	Consulenten	172.500
Formatieuitbreiding sociaal team	0,7778	mw beleidsuitvoering	43.867
formatieuitbreiding servicepunt	0,4444	mw secretariael/ administratief	19.778
formatieuitbreiding stafbureau	2	Adviseurs	171.900
overige aanpassingen	0	wettelijke sociale lasten verrekend met de stelpost	211.118
	-2,2778		41.829
Formatie per 31.12.15	201,23	Subtelling in euro's	12.233.949
Mutaties per 01.01.2016			
Gedeeltelijk niet invullen functies	-6,00	Taakstelling nog in te vullen	-342.030
	-6,00		-342.030
Totaal formatie per 01.01.2016	195,23		11.891.919

In de Begroting 2016 staan nog een aantal formatie-gerelateerde taakstellingen open. In de volgende tabel vindt u een specificatie hiervan:

Specificatie taakstelling nog in te vullen	
7G. Personeel volgt budget/ aanvullende efficiencytaakstelling	140.226
11A. Integraal beheer openbare ruimte	126.804
5A. Beheer begraafplaatsen	75.000
Totaal	342.030

Programma dienstverlening

Om de gemeentelijke dienstverlening aan te passen aan de eisen van deze tijd is een Programma Dienstverlening ingericht. Dit programma kent vier hoofddoelen:

1. Het realiseren van één ingang voor contacten, die eerstelijns klantvragen voor 80% in het eerste contact, direct goed afhandelt.
 2. Het uitbreiden en optimaliseren van de 'één bron'-gedachte: één bron voor alle gemeentelijke productinformatie.
 3. Verbeteren van de (dienstverlenings-) processen en kwaliteitsborging.
 4. Aandacht richten op gewenste cultuurveranderingen die bovengenoemde doelen ondersteunen.
- Vanuit het Programma Dienstverlening worden organisatiebreed initiatieven ontplooid om de dienstverlening te verbeteren. Dit betreft deels activiteiten met een hoge impact op de dienstverlening en de gehele organisatie. Het effect is vaak van invloed op meerdere teams. Zo hebben we begin 2015 een project gestart om de organisatie in relatief korte tijd Digitaal Zaakgericht te laten werken. Op 7 juli 2015 zijn we met de hele organisatie in één keer van de bestaande situatie naar de nieuwe gegaan. Daarmee hebben we het benodigde fundament gelegd voor de doorontwikkeling van een efficiënte en effectieve dienstverlening die in 2016 verder vorm krijgt. Andere actuele onderwerpen zijn de toptaken website, digitale afhandeling van producten, ontwikkeling van ons Servicepunt etc. Specifieke ontwikkelingen worden bij de desbetreffende producten vermeld.

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

ICT neemt een belangrijke rol in bij het realiseren van de basisinfrastructuur voor de e-overheid en daarmee ook voor de bedrijfsvoering van de gemeente. De complexiteit van systemen neemt toe en de ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Dit vraagt om een robuuste maar ook flexibele ICT organisatie. Maar het kostenaspect mag ook niet uit het oog verloren worden. Met de voorbereidende werkzaamheden voor het opzetten van de samenwerkingsorganisatie IGUO, en daarbinnen GemICT, worden er stappen gezet om deze uitdagingen op te pakken.

Het stelsel van basisregistraties blijft in ontwikkeling. Dit betekent een uitbreiding van wettelijke taken voor de gemeente en een vergroting van de verantwoordelijkheid van de gemeente voor het (digitaal) verstrekken van juiste informatie. In 2015 is de basisregistratie BRK geïmplementeerd. Voor de basisregistratie WOZ worden nog werkzaamheden uitgevoerd.

Vanuit de bedrijfsvoering wordt continue gereageerd op wettelijke of maatschappelijke veranderingen. Dit vertaalt zich naar een behoefte aan nieuwe en/of aangepaste informatiesystemen. Aangepaste of nieuwe software moet hiervoor op een verantwoorde wijze worden geplaatst en geïntegreerd met de bestaande informatiesystemen. Deze taak wordt uitgevoerd door onze functioneel beheerders.

Informatiebeheer

Het informatiebeheer is gericht op de goede en geordende staat van archiefbescheiden (zowel analoog als digitaal). Daaronder wordt verstaan het:

- duurzaam toegankelijk maken en houden van (documentaire) informatie;
- (archief)beheer: tijdige vernietiging en juiste bewaring en overbrenging naar de archiefbewaarplaats (Gelders Archief).

Een goede integratie van documentair informatiebeheer in de bedrijfs- en werkprocessen is daarbij een voorwaarde. Op 7 juli 2015 is binnen onze organisatie zaakgericht werken ingevoerd voor de dienstverlenende werkprocessen/ zaaktypen. Na genoemde datum zijn ook de interne werkprocessen/ zaaktypen ontwikkeld en uitgerold (februari 2016). Met deze nieuwe oplossing is een sterke impuls gegeven aan de verbetering/versterking van het archiefbeheer.

Kwaliteitssysteem

In 2010 is de nieuwe Archiefregeling in werking getreden. Deze schrijft voor dat de zorgdrager (wij als college) voldoet aan toetsbare eisen van een door hem toe te passen kwaliteitssysteem. In de loop van 2015 is duidelijk geworden dat ook het archiefbeheer wordt overgebracht naar de Intergemeentelijke Uitvoeringsorganisatie (IGUO). Dit natuurlijke moment wordt gebruikt om voor de drie deelnemende gemeenten en de IGUO zelf het archiefbeheer te harmoniseren, eenduidig in te richten en met één kwaliteitssysteem te ondersteunen.

Digitalisering

In 2015 is zaakgericht werken ingevoerd. Zowel de dienstverlenende als de interne werkprocessen zijn uitgerold. Daarmee is een compleet digitale archiefstructuur gerealiseerd voor alle werkprocessen en wordt er op een paar kleine uitzonderingen na, geheel digitaal gewerkt.

Pandenarchief

Op grond van artikel 12, eerste lid, van de Archiefwet 1995 moeten archiefbescheiden, die ouder zijn dan twintig jaar en voor permanente bewaring in aanmerking komen, naar een archiefbewaarplaats worden overgebracht. Overbrenging moet in ons geval plaatsvinden naar het Gelders Archief (GA).

Ons huidige Pandenarchief bevat archiefbescheiden over de periode 1945 (incidenteel eerder) tot heden. Om praktische gebruiksredenen (vragen burgers en intern gebruik) heeft in de afgelopen jaren geen overbrenging van dit archief plaatsgevonden. Dit in tegenstelling tot andere delen van het archief die wél zijn overgedragen aan het GA. Door zowel de gemeentelijk archiefinspecteur als door de provincie Gelderland (Interbestuurlijk Toezicht) wordt al geruime tijd aangedrongen op een overbrenging van dit archief. Lange tijd is onduidelijk geweest op welke wijze de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) (start)dossiers van ons wil ontvangen. Eind 2015 is duidelijk geworden dat de ODRA digitale dossiers wil ontvangen. Daarom is in december 2015 opdracht verleend tot digitalisering van het pandenarchief.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

De gemeente heeft een groot aantal publieke taken die verschillend van aard en omvang zijn. Voor een optimale uitvoering worden sommige van deze taken gemeenschappelijk met andere (regio) partijen uitgevoerd. Dit is vaak efficiënter, effectiever, er is meer expertise en een grotere bestuurlijke kracht. Met deze partijen treft onze gemeente gemeenschappelijke regelingen of neemt deel in naamloze of besloten vennootschappen. Dit zijn de verbonden partijen.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft -toegespitst op de gemeente- als definitie: "een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft". Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Als een van deze belangen ontbreekt, dan kan nog steeds worden gesproken van een relatie met zo'n partij, maar die is dan niet als verbonden partij te beschouwen.

Op grond van het BBV rust op het college de verplichting in het kader van de begrotingscyclus in te gaan op de verbonden partijen. Dit vloeit logischerwijs voort uit de bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen met de risico's van dien. In 2015 is de Stadsregio Arnhem-Nijmegen formeel opgeheven (dus niet langer verbonden partij) en is de Coöperatieve Vereniging We Helpen er bijgekomen.

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten staat in artikel 15 welke informatie de paragraaf verbonden partijen in elk geval moet bevatten. Daarnaast zijn in artikel 21 van de Financiële verordening aanvullende wensen voor de informatie in deze paragraaf opgenomen: beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie binnen de verbonden partij; financiële ontwikkelingen en financiële ombuigingen binnen de verbonden partij; toelichting op de financiële positie voor de komende vier jaar binnen de verbonden partij, zijnde gemeenschappelijke regelingen; toelichting op de bij de verbonden partij gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen van de gemeente en het door de gemeente door te voeren en doorgevoerde risicobeperkende maatregelen.

In het vervolg van deze paragraaf gaan wij eerst in op onze visie en werkwijze ten aanzien van verbonden partijen. Vervolgens zullen wij per verbonden partij nadere informatie verstrekken op basis van het BBV en de financiële verordening. De onder "Bijdrage aan programma(s)" genoemde programma's, betreffen de programma's in de indeling die met ingang van de Begroting 2015 wordt gehanteerd.

Visie en werkwijze

In september 2014 heeft u de Notitie (intergemeentelijke) samenwerking georganiseerd vastgesteld als onderdeel van de besturingsfilosofie. In deze notitie is het volgende basisbeginsel voor samenwerking geformuleerd:

"Door krachten te bundelen met andere partijen kan Renkum duurzaam zelfstandig blijven en voldoende bestuurskracht genereren voor de toekomstige bestuurlijke uitdagingen. Deze

krachtenbundeling kan plaatsvinden in diverse vormen van samenwerking met als streven een positieve bijdrage te leveren aan de samenleving vanuit ieders eigen kracht.”

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	
Doel	Behartiging van de belangen op het gebied van hulpverlening bij ongevallen en rampen, openbare veiligheid en volksgezondheid
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling
Opgericht	3 maart 2011 (gewijzigd bij raadsbesluit nr. 9)
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	16 gemeenten in het gebied Midden Gelderland incl. regio West-Vallei
Belang gemeente	Renkum heeft in het AB één stem, net als de andere deelnemers. Besluiten betreffende de begrotingen en de jaarrekeningen worden genomen op basis van gewogen stemrecht.
Vertegenwoordiging	Burgemeester en wethouder mw. H.J. van den Berg hebben zitting in Algemeen bestuur (= regionaal college hulpverlening). De bestuurscommissie veiligheid en gezondheid kent grotendeels dezelfde samenstelling als het AB. De burgemeester en de portefeuillehouder zijn in hun kwaliteit van leden van het algemeen bestuur ook lid van deze bestuurscommissie
Missie en visie	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden zet op efficiënte wijze haar middelen in voor een optimale waarborging van de kwaliteit van het leven, in casu de veiligheid en de gezondheid, van de inwoners van het verzorgingsgebied. De dienst is dé wettelijk aangewezen hulpverleningsorganisatie op het terrein van brandweer, volksgezondheid en rampen
Bijdrage aan programma(s)	Programma 1 - maatschappelijke participatie, inkomen & zorg Programma 4 – veiligheid
Beleidsinformatie	
VGGM zorgt voor de gecoördineerde uitvoering van werkzaamheden wat betreft het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen, het organiseren en coördineren van ambulance-hulpverlening, het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen, het bevorderen van de totstandkoming van collectieve preventie (volksgezondheid) en de continuïteit daarvan, de afstemming tussen preventieve en curatieve gezondheidszorg, de uitvoering van collectieve preventie betreffende infectieziekten en ter zake van de gezondheidsrisico's voor jeugdigen.	

Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Wet Veiligheidsregio's

Met de komst van de Wet Veiligheidsregio's wordt het gemeentelijk rampenplan vervangen door een regionaal crisisplan. Hierin wordt in samenhang de regionale crisisorganisatie beschreven. In 2013 is het regionale crisisplan ingevoerd. De regionale crisisorganisatie is ingericht en actief.

Wet Publieke Gezondheid (WPG)

De gemeente blijft verantwoordelijk voor de bestrijding van infectieziekten. De bestrijding van epidemieën uit de A-groep valt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de Veiligheidsregio. De preventiecyclus wordt verankerd in de wet. Dit betekent dat gemeenten in hun lokale (gezondheids)nota's concrete doelstellingen en implementatieplannen op moeten nemen, met evidencebased interventies. De gemeentelijke taken behelzen ook preventieve ouderengezondheidszorg, psycho-sociale hulpverlening bij ongevallen en rampen en prenatale voorlichting.

Tijdelijke wet ambulanceZorg

Op dit moment is de Wet van 26 april 2012, houdende tijdelijke bepalingen over de ambulancezorg (Tijdelijke wet ambulancezorg) van kracht. De wet vervalt op 1 januari 2018.

Voor VGGM zijn in 2016 de navolgende zaken van belang:

- naleven van een meerjarenbegroting waarin een gestage krimp van het budget moet worden verwerkt;
- voldoen aan de prestatienorm m.b.t. responsetijd en aanrijdtijd.

Wet op de Jeugdzorg

Op 1 januari 2015 is de Jeugdwet van kracht geworden. Deze wet regelt dat de gemeente verantwoordelijk is voor een groot deel van de jeugdzorg. Een klein deel is ondergebracht bij de Wet Langdurige zorg en bij de Zorgverzekeringswet. De gemeente heeft een zorgplicht t.o.v. jeugdigen en hun ouders, het recht op zorg is vervallen.

De gemeente koopt de zorg in bij aanbieders en instellingen en levert de zorg in natura of via een PGB. Om uitvoering te geven aan deze taken wordt binnen het sociaal team de samenhang tussen jeugdhulp, wmo en participatie doorontwikkeld.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Met ingang van 1 januari is de Wmo 2015 in werking getreden. Hierin is afstand gedaan van de zogenaamde prestatievelden en heeft de gemeente een bredere samenhangende opdracht gekregen om de inwoners te ondersteunen. Deze bredere opdracht, inclusief de taken die voorheen onder de AWBZ vielen, zijn naar de gemeente overgeheveld met forse kortingen. Om deze taken te kunnen uitvoeren binnen de daartoe gestelde kaders wordt het sociaal team in samenhang met de taken vanuit de Jeugdwet en Participatiewetgeving doorontwikkeld.

Wet Kinderopvang

De Wet Kinderopvang is in 2010 gewijzigd in de Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen. In deze wet is het kwaliteitskader voor de kinderopvang en peuterspeelzalen verder uitgewerkt evenals het toezicht van de gemeente daarop met de bijbehorende handhavingsmogelijkheden. De GGD (van VGGM) is de wettelijk verplichte toezichthouder.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO)

De brandweer (VGGM) adviseert ons bij omgevingsvergunningen bouwen, (tijdelijke) omgevingsvergunningen brandveilig gebruik en gebruiksmeldingen maar ook (brandveiligheid) bij evenementen. De brandweer controleert jaarlijks alle bedrijven met een omgevingsvergunning brandveilig gebruik of gebruiksmelding. Wij zijn verantwoordelijk voor de administratieve en juridische verwerking van de adviezen.

De rollen en verantwoordelijkheden zijn per taakonderdeel uitgewerkt in gezamenlijk vastgestelde protocollen. Via periodiek werkoverleg wordt gestuurd op kwantiteit en kwaliteit (verbetering) op openbare orde zaken te vergroten.

Financiële gegevens

Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

De omvang van de brede doeluitering voor rampenbestrijding en crisisbeheersing (BDUR) neemt vanaf 2012 jaarlijks met 1,5% af, oplopend tot structureel 6 % vanaf 2015. Dit is een bedrag van € 74.806 in 2012 oplopend naar € 300.000 structureel.

Financiële bijdrage

Bedragen in €	2015	2016
Brandweer	1.784.142	1.822.822
Volksgezondheid (per inwoner)	12,36	12,74
JGZ (per inwoner)	0,06 p.i.	0,06 p.i.
Kinderopvang	60.000	60.000

Financiële positie komende 4 jaar (alleen i.g.v. gemeenschappelijke regelingen)

Bedrag in €	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Eigen vermogen	3.273.469	6.422.011	nb*	nb	nb	nb
Vreemd vermogen	26.203.001	26.841.697	nb*	nb	nb	nb
Totaal	29.476.470	33.263.708		nb	nb	nb
Exploitatieresultaat	211.546	3.148.541			nb	nb

**in de ontwerpbegroting is alleen de geconsolideerde begroting van de exploitatie opgenomen; geen balans.*

nb = deze gegevens zijn 'niet bekend'

De VGGM heeft in haar ontwerpbegroting 2016 (bladzijde 24) het volgende aangegeven "het maken van een meerjarenraming heeft voor Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland niet zo veel toegevoegde waarde. Dat komt omdat het budgettair kader in de verschillende financieringsstromen op jaarbasis wordt vastgesteld. Het verloop van de kosten in de verschillende domeinen wordt vervolgens op het budgettair kader afgestemd." Er zijn dus geen gegevens beschikbaar na 2016.

Beleidsmatige en financiële risico's

Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen/ risicobeperkende maatregelen.

Een groot deel van de bijdrage aan VGGM wordt bepaald door de inwonersbijdrage. Afgesproken is dat de VGGM de inwonersbijdrage incidenteel mag verhogen als het weerstandsvermogen van de VGGM onvoldoende hoog is.

Het beleid binnen de VGGM is dat alle brandweerposten functioneel gelijkwaardig aan elkaar dienen te zijn. Voor de brandweerposten Oosterbeek en Wolfheze wordt op dit moment een renovatieplan uitgewerkt om aan deze beleidsdoelstelling invulling te geven.

Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De opsomming van beleidsmatige ontwikkelingen is onderverdeeld in twee onderdelen, te weten: wettelijke ontwikkelingen en branche ontwikkelingen. VGGM wil de verschillende kansen en risico's voor gemeenten in beeld brengen om hen zo in staat te stellen hun verantwoordelijkheden te kunnen nemen.

De beleidsmedewerkers van de Veluwe gemeenten trekken in adviserende zin gezamenlijk op.

De burgemeester, de beleidsadviseur veiligheid en de directeur brandweer van de VGGM voeren periodiek overleg.

Ontwerp-begroting

De raad wordt in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze te geven (d.t.v. raadscommissie), maar vanwege korte aanlevertijd van stukken lukt dat vaak niet.

Advies wordt voorbereid door zgn 'kopgroep', de financiële experts van de grote gemeenten. Renkum neemt de adviezen van deze kopgroep over.

Begroting

Wordt door het AB vastgesteld.

Jaarstukken

Gaan naar GS; geen rol voor de gemeenteraad.

Financiële commissie adviseert aan AB

De burgemeester zit in deze commissie. Hij wordt geadviseerd door de 'kopgroep'.

De bestuurscommissie veiligheid en gezondheid adviseert aan het AB. De gemeentelijke vertegenwoordigers krijgen advies van hun beleidsmedewerkers.

Beoordeling en advies over samenwerking

De samenwerking in de veiligheidsregio is bij wet opgelegd (derhalve is uittreden geen overweging).

De beleidsdoelen moeten op efficiënte (kosteneffectieve) wijze worden gehaald. De ambtelijke advisering is daarop ingesteld.

Advies: samenwerking continueren

Permar	
Doel	Gemeenschappelijke uitvoering van taken als opgenomen in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw)
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling met een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam: Permar WS
Opgericht	Collegebesluit (tot wijziging) 12 oktober 2010
Vestigingsplaats	Ede
Partijen	Gemeente Scherpenzeel, Barneveld, Ede, Wageningen en Renkum
Belang gemeente	Elke deelnemer heeft in DB en AB één stem
Vertegenwoordiging	Mw. A.D. Ruwhof, portefeuillehouder, vertegenwoordigt Renkum in het DB en het AB.
Missie en visie	De naam Permar omvat de missie: <u>P</u> ersonen <u>m</u> arketing. Permar vindt het belangrijk dat medewerkers hun talenten optimaal inzetten en zo mogelijk verder ontwikkelen. Permar kijkt niet naar beperkingen, maar naar mogelijkheden.
Bijdrage aan programma:	Programma 1 – maatschappelijke participatie, inkomen & zorg Programma 5 – openbare ruimte
Beleidsinformatie	
De Permar is belast met de uitvoering van de Wsw voor vijf gemeenten en biedt als zodanig werkgelegenheid. Met de start van de Participatiewet op 1 januari 2015 kunnen er geen nieuwe werknemers meer in de Wsw stromen. De bedrijfsvoering staat onder druk als gevolg van de verlaging van de Rijkssubsidie. Dit betekent dat de Permar haar inkomsten steeds meer 'uit de markt' moet halen en dus ook steeds vaker marktconform moet werken. Dit gebeurt onder andere door de medewerkers in een zo regulier mogelijke werkomgeving te laten werken (de beweging van 'binnen	

naar buiten').

Verder heeft u ons verzocht om met de deelnemende gemeenten tot afspraken te komen om de gemeentelijke omzet bij Permar te verhogen naar tenminste 35% per rato van het aantal Wsw-werknemers per gemeente. Renkum voldoet ruimschoots aan deze opgave door met name de uitbesteding van groenonderhoud en nu ook de schoonmaak van het gemeentehuis..

Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Met de komst van de Participatiewet sluit de instroom in de Wsw. Het is nog onduidelijk welke rol Permar van de deelnemende gemeenten krijgt bij de uitvoering van de Participatiewet. Ook hierbij is het doel om de loonwaarde van mensen zo goed mogelijk te ontwikkelen zodat zij zo zelfstandig en regulier mogelijk kunnen werken.

Financiële gegevens

Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Zie hierboven.

Financiële bijdrage

<i>Bedragen in €</i>	2015	2016
Rijksbijdrage; onderdeel integratie-uitkering sociaal domein	3.042.000	2.809.0000 (voorlopig)

Financiële positie komende 4 jaar (alleen i.g.v. gemeenschappelijke regelingen)

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Cijfers op basis van jaarrekening 2014 en begroting 2015 en 2016 Permar					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Eigen vermogen	104	13	nb	nb	nb	nb
Vreemd vermogen	8.323	5.061	nb	nb	nb	nb
Totaal	8.323	5.074	nb	nb	nb	nb
Exploitatieresultaat	104	-913	-960	-2.347	-2.791	-3.114

nb = deze gegevens zijn 'niet bekend'

Beleidsmatige en financiële risico's

Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen/ risicobeperkende maatregelen

Exploitatietekorten blijven een punt van zorg. Wij hebben de bestuurlijke invulling van onze dubbelrol (zowel opdrachtnemer als opdrachtgever) eind 2015 veranderd. Wethouder Ruwhof vervult in het AB de rol van opdrachtgever en wethouder Heinrich die in het DB van opdrachtnemer. Hij houdt zich in het bijzonder bezig met de bedrijfsvoering.

Risico-beheersing (toezicht, advisering en invloed)

Ontwerp-begroting

Het DB ontvangt ambtelijk advies, op basis waarvan de ontwerp-begroting wordt opgesteld. Als de ontwerp-begroting is afgerond en het DB acht het gewenst voor verzending eerst nog met de

adviesgroep te overleggen, dan wordt dit overleg georganiseerd. Toezending aan gemeenteraad voor 1 mei (jaar T). Het AB stelt jaarlijks een vier-jaren meerjarenbeleidsplan op. Hierin wordt ook het financiële beleid belicht.

Begroting

de raden van de deelnemende gemeenten kunnen voor 1 juli een "zienswijze" geven, voordat de begroting door het AB wordt vastgesteld.

Jaarstukken

Permar legt jaarlijks verantwoording af in de vorm van managementrapportages.

Buiten begroting, jaarstukken etc. om informeert het DB van de Permar de gemeenteraad eens per twee maanden door middel van een informatiebulletin.

Als de omstandigheden dat vragen informeert/consulteert de portefeuillehouder tussentijds de raadscommissie (actieve informatieplicht). Overigens verplicht ook de GR daartoe (art. 13) te krijgen.

Stadsregio Arnhem Nijmegen	
Doel	De "oude" Stadsregio is in liquidatie. Om de samenwerking op een beperkt aantal beleidsterreinen voort te zetten is een nieuwe gemeenschappelijke regeling aangegaan, waarbij een Gemeenschappelijk Orgaan is ingesteld. Dit is de lichtste vorm van samenwerking. Kenmerkend verschil t.o.v. de oude situatie: de besluitvorming is terug op lokaal niveau.
Rechtsvorm	Wet gemeenschappelijke regelingen
Opgericht	Eind 2015 is de nieuwe gemeenschappelijke regeling vastgesteld.
Vestigingsplaats	
Partijen	(20) Gemeenten rondom Arnhem en Nijmegen
Belang gemeente	Besluitvorming ligt voortaan op lokaal gemeentelijk niveau. Het overleg in Stadsregioverband geldt als afstemmingsoverleg.
Vertegenwoordiging	Wethouder Heinrich vertegenwoordigt Renkum in het afstemmingsoverleg.
Missie en Visie	Gemeenten in het samenwerkingsverband blijven zich inzetten voor een aantrekkelijke, goed bereikbare en internationaal concurrerende regio. Een regio die aantrekkelijk is voor inwoners en waar bedrijven en instellingen willen investeren
Bijdrage aan programma(s)	Het afstemmingsoverleg zal tenminste betrekking hebben op onderwerpen in de sfeer van wonen, economie en mobiliteit.
Beleidsinformatie	
De Stadsregio is nu in liquidatie. Het nieuw ingestelde afstemmingsoverleg (GO) richt zich primair, maar niet per se uitsluitend op de beleidsterreinen wonen, mobiliteit en economie.	

Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Als speerpunten geldt de versterking van het beeld van een regio, die één economisch geheel vormt en het versterken van de concurrentiepositie van de regio. Ook de bereikbaarheid is daarbij belangrijk. Dat is de reden waarom is gekozen voor het construct van de Triple Helix. In deze

samenwerking worden doelen gerealiseerd door middel van een strategische uitvoeringsagenda die zal worden uitgewerkt in concrete projecten. In de Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen krijgt de samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen structuur. Per inwoner is hiervoor 1 euro gereserveerd, die ten laste komt van de bijdrage (€ 1,50) aan de nieuwe gemeenschappelijke regeling. Arnhem vervult als centrumgemeente een centrale rol, zowel wat betreft de financiële administratie als de secretariële ondersteuning.

Financiële gegevens

Het nieuwe gemeenschappelijk orgaan, de nieuwe samenwerkingsvorm van de 'stadsregio gemeenten', levert een besparing op van € 50.000.

Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Afhankelijk van besluitvorming over continuering samenwerking

Financiële bijdrage

Bedragen in €	2014	2015	2016
Bijdrage per inwoner	2,85	3,15	1,50

Financiële positie komende 4 jaar (alleen i.g.v. gemeenschappelijke regelingen)

Bedrag in €	2016	2017	2018	2019
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Exploitatieresultaat	0	0	0	0

Beleidsmatige en financiële risico's

Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen/ risicobeperkende maatregelen. De liquidatie van de Stadsregio is mogelijk zonder extra financiële offers van de deelnemende gemeenten.

Risico-beheersing (toezicht, advisering en invloed)

N.v.t.

Beoordeling en advies over samenwerking

Het oprichten van een GO laat zien dat voor voortzetting van regionale samenwerking, zij het op een bescheidener schaal en in een lichte vorm, voldoende draagvlak bestaat.

ACV	
Doel	Het inzamelen en transporteren van huishoudelijke afvalstoffen en het exploiteren van een afvalaanbiedstation
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap met werkmaatschappijen in de vorm van besloten vennootschappen (holdingstructuur)
Opgericht	Raadsbesluit toetreding: 31 januari 2001
Vestigingsplaats	Ede
Partijen	Gemeente Wageningen, Renkum, Ede en Veenendaal
Belang gemeente	Renkum heeft net als de andere aandeelhouders één stem in de AvA.
Vertegenwoordiging	Wethouder Heinrich vertegenwoordigt de gemeente in de algemene

	vergadering van aandeelhouders.
Missie en visie	Opdrachtgevende gemeenten, bedrijven en particulieren ontzorgen op het gebied van afval en reinigen en te opereren als de logische, regionale samenwerkingspartner
Bijdrage aan programma	Programma 3, milieu, klimaat & duurzaamheid
Beleidsinformatie	
De ACV houdt zich met uitvoeringszaken bezig. Afstemming tussen afvalbeleid en –uitvoering is geborgd in het periodieke overleg tussen ACV en gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk.	

Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Het afvalscheidingspercentage moet in 2018, op grond van het coalitieakkoord 2014-2018 (Veranderend Renkum), omhoog naar 75%. Inmiddels wordt door de landelijke overheid ingezet op een afvalscheiding van maximaal 100 kg ongescheiden restafval per persoon per jaar in 2020. In 2025 daalt dit gewicht tot 35 kg.

In het eerste kwartaal van 2016 worden hier voorstellen aan de raad voor gedaan.

Deze doelstelling past in wat wordt genoemd de 'circulaire economie', die erop is gericht zoveel mogelijk 'afvalstoffen' als grondstof weer in te zetten.

Landelijk is besloten dat op termijn het statiegeld kan verdwijnen. De Tweede Kamer heeft medio 2015 aanvullende prestatie-eisen gesteld aan de producenten, alvorens tot eventuele afschaffing over te gaan. Tot op heden is nog niet voldaan aan de gestelde prestatie-eisen.

De gemeenten zijn per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor het inzamelen en sorteren van kunststofverpakkingen. Dit is uitgebreid met blik en drankenkartons vanaf 1 september 2015. Deze potentiële grondstoffenstroom wordt in Wijster bij Attero gesorteerd.

Per 1 januari 2015 is een belasting voor het verbranden van restafval in Nederland van kracht. Renkums restafval wordt verwerkt in Duitsland en derhalve dient de gemeente Renkum deze nieuwe belasting in 2016 te gaan betalen.

Financiële gegevens

Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

N.v.t.

Financiële bijdrage

<i>Bedragen in €</i>	2014	2015
Uitgekeerd dividend	51.210	51.210
Kosten afvalinzameling ca.	2.732.063	2.854.360 (begroting)

Financiële positie komende 4 jaar (alleen i.g.v. gemeenschappelijke regelingen)

Beleidsmatige en financiële risico's

<i>Bedrag in €</i>	2014	2015*	2016	2017	2018
Eigen vermogen	10.353.000	nb	nb	nb	nb
Vreemd vermogen	22.555.000	nb	nb	nb	nb
Totaal (geconsolideerd)	32.908.000	nb	nb	nb	nb
Exploitatieresultaat	430.000	nb	nb	nb	nb

nb = deze gegevens zijn 'niet bekend'

Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen/ risicobeperkende maatregelen

De oude zgn. 'prioriteitsaandelen', waarvan Renkum, Wageningen en Ede er aanvankelijk één hadden en waaraan het stemrecht in de AvA was gekoppeld zijn als uitloei van de toetreding van Veenendaal vervallen. Met de toetreding van Veenendaal zijn de aandelen gesplitst (nominaal € 1,-), en tevens zijn de prioriteitsaandelen omgezet in gewone aandelen. Vervolgens is in artikel 32 van de Statuten bepaald dat alle cruciale besluiten in de AvA slechts genomen kunnen worden met algemene stemmen (unanimiteit). Elke gemeente/ aandeelhouder heeft dus één stem.

Afhankelijk van het bedrijfsresultaat en de bestemming die aan de winst wordt gegeven, ontvangt de gemeente jaarlijks dividend. De solvabiliteit voldoet aan het gestelde criterium (30 procent). Vanwege discussie binnen de ACV over een eventuele bijstelling van dit percentage, is de besluitvorming over de uitkering van extra dividend over 2015 aangehouden.

Risico-beheersing (toezicht, advisering en invloed)

De aandeelhoudende gemeenten hebben periodiek overleg met de controller van de ACV. In dit overleg worden de begrotingen, jaarstukken etc. besproken. Met de portefeuillehouder worden de adviezen van de financiële consultants/ controllers besproken.

Daarnaast is er twee keer per jaar overleg met de commissaris (door Renkum en Wageningen gekozen).

Beoordeling en advies over samenwerking

De ACV is een goed functionerend en renderend bedrijf, getuige de jaarlijks uitkering van een behoorlijk dividend. Deze uitkering staat echter onder druk door een mogelijke invoering van Vennootschapsbelasting voor uitvoerders van overheidstaken.

Advies: aandeelhouderschap continueren

Gelders Archief	
Doel	Het beheren van (oude) archiefbescheiden en collecties
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling (Regeling Regionaal Historisch Centrum "Gelders Archief")
Opgericht	Raadsbesluit toetreding: 5 maart 2002
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland.
Belang gemeente	Renkum heeft één stem in het AB
Vertegenwoordiging	Burgemeester J.P. Gebben vertegenwoordigt behalve Renkum ook Rheden en Rozendaal in het algemeen en het dagelijks bestuur, dat om redenen van vermindering van bestuurlijke last uit dezelfde personen bestaat.
Missie en visie	Het Gelders Archief is een betrouwbare partner voor het beheren van de collecties (zowel fysiek als digitaal) van en voor zijn publieke en particuliere relaties. Door optimalisering van de toegankelijkheid van de collectie, draagt het bij aan een transparante overheid en aan kennisverspreiding over het verleden van Gelderland.
Bijdrage aan programma:	Programma 7 – Inwoner, bestuur en organisatie
Beleidsinformatie	
GA beheert archiefbescheiden ouder dan twintig jaar. GA fungeert als inspecteur van onze archieven en controleert of wij op de juiste wijze met documenten (digitaal en fysiek) omgaan en of de bewaaromstandigheden (fysiek kelder en digitaal met software) goed zijn.	

Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Het GA heeft te maken met een verregaande digitalisering. Voor het optimaal kunnen bedienen van de klanten zijn extra investeringen noodzakelijk. Daarnaast wordt door het GA deelgenomen aan de landelijke ontwikkelingen voor de inrichting van een E-depot. Deze ontwikkeling is onvermijdbaar. Aanvullende financiering daarvoor is nodig.

Financiële gegevens

Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Door de economische situatie is het mogelijk dat bezuinigingen vanuit de rijksoverheid of deelnemende gemeenten van invloed zijn op de financiële situatie.

Financiële bijdrage

<i>Bedragen in €</i>	2014	2015
Bijdrage	156.171	159.300

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2016	2017	2018	2019
Eigen vermogen	600	600	600	600	600
Vreemd vermogen	20.500	20.000	19.500	19.000	18.500
Totaal	21.100	20.600	20.100	19.600	19.100
Exploitatieresultaat	0	0	0	0	0

Beleidsmatige en financiële risico's

Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen/ risicobeperkende maatregelen
Vanaf de oprichting had het GA jaarlijks een structureel tekort. Sinds 2013 boekt GA een positief bedrijfsresultaat op basis van de structurele lumpsum en inkomsten.

Vanaf 2013 wordt er – gelet op dit positieve resultaat- gewerkt aan de opbouw van het weerstandsvermogen.

Risico-beheersing (toezicht, advisering en invloed)

Ontwerp-begroting

Het DB stelt voor 1 mei (jaar T) de ontwerp begroting vast.

Begroting

Het AB stelt voor 1 juli (jaar T) de begroting vast

Jaarstukken

AB stuurt gemeenteraad voor 1 juli (jaar T+1) financieel verslag toe, incl. verklaring accountant; college neemt bijdrage op in eigen ontwerp- begroting.

Het DB brengt jaarlijks voor 1 april een financieel verslag uit (inclusief accountantsverklaring als bedoeld in art. 393 van Boek 2 van het BW). De gemeenteraad heeft het college gemachtigd namens hem te reageren op de ontwerp-begroting (vanwege de beperkte reactietijd).

Beoordeling en advies over samenwerking

Het Gelders Archief (GA) is belast met een deel van de beheerstaken. Eén van de belangrijkste taken is het beheren van de blijvend te bewaren archiefbescheiden in de door het GA aangewezen archiefbewaarplaats(en). Daarnaast heeft het GA een toezichhoudende en adviserende rol ten

aanzien van de overige (vernietigbare) archiefbescheiden. Dit toezicht wordt uitgevoerd door de archivaris (de directeur van het GA). De archivaris houdt als het ware toezicht op het dagelijks (archief)beheer door de teamleiders en het Team ICT & Informatiebeheer. De archivaris voert daartoe jaarlijks controles uit op belangrijke archiefonderdelen en rapporteert hierover aan het college.

Advies: samenwerking continueren

Euregio Rijn Waal	
Doel	Op basis van grensoverschrijdende samenwerking streven naar een sterke economische, sociale en maatschappelijke positie van de Euregio Rijn-Waal. Daarbij richt de Euregio zich op de volgende werkgebieden: - Grensoverschrijdende ruimtelijke ordening en verbetering van de grensoverschrijdende infrastructuur. - Grensoverschrijdend toerisme en samenwerking binnen het MKB en technologieoverdracht. - Landbouw, plattelandontwikkeling, milieubescherming. - Kwalificering en arbeidsmarkt. Ontwikkeling van een geïntegreerde arbeidsmarkt, samenwerking op het gebied van beroepsopleiding. - Communicatie tussen burgers en overheid, samenwerking tussen sociale- en medische zorginstellingen. De regeling is een instrument om door middel van overleg en samenwerking
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling op basis van een internationale overeenkomst met een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam: Euregio Rijn Waal
Opgericht	Renkum is toegetreden bij raadsbesluit van 27 januari 2010
Vestigingsplaats	Kleve
Partijen	Deelnemers zijn Nederlandse en Duitse gemeenten, Kamer van Koophandel Centraal Gelderland, regionale overheden en overige publiekrechtelijke lichamen in het grensgebied rondom de Rijn, de Waal en de Maas
Belang gemeente	Renkum heeft 3 stemmen in de Euregioraad
Vertegenwoordiging	Wethouder Heinrich en twee raadsleden vertegenwoordigen Renkum in het algemeen bestuur van de Euregio, de Euregioraad
Missie en visie	
Bijdrage aan programma	Divers
Beleidsinformatie	
De structuurfondsen vormen een van de hoofdpunten van de Europese begroting. Voor de periode 2014-2020 is doelstelling 2 de "bevordering van de regionale ontwikkeling ter bevordering van de concurrentiekracht" en doelstelling 3 "de Europese territoriale samenwerking" voor Renkum van belang. Uit een door de EU- commissie gemaakte analyse van de EU- begroting blijkt dat de doelstelling van Europese samenwerking overeind blijft , maar ook dat de projecten meer resultaatgericht moeten zijn. De Euregio volgt deze ontwikkelingen op de voet.	

Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

N.v.t.

Financiële gegevens

Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

N.v.t.

Financiële bijdrage

Bedragen in €	2014	2015	2016
Bijdrage	8.100	8.100	8.100

Financiële positie komende 4 jaar (alleen i.g.v. gemeenschappelijke regelingen)

	2014	2015	2016	2017	2018
Eigen vermogen					
Vreemd vermogen					
Totaal					
Exploitatieresultaat					

Beleidsmatige en financiële risico's

Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen/ risicobeperkende maatregelen

N.v.t.

Risico-beheersing (toezicht, advisering en invloed)

Stukken in het kader van de begrotingscyclus worden de gemeenten toegestuurd. De Euregio-raad neemt daarover besluiten.

De gemeente ontvangt de jaarverslagen van de Euregio

Beoordeling en advies over samenwerking

De samenwerking in Euregio-verband komt steeds beter uit de verf. Dat vertaalt zich nog niet in klinkklare munt, maar over de grenzen heen kijken en participeren in grensoverschrijdende projecten is ook een vorm van verrijking. Renkum gaat daarvan direct of indirect profijt trekken.

GR Onderwijszaken	
Doel	Het voldoen aan gemeentelijke doelstellingen op het terrein van de volwasseneneducatie. schooluitval
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Opgericht	Raadsbesluit wijziging gemeenschappelijke regeling: 27 juni 2012
Partijen	Gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal, Duiven, Westervoort, Zevenaar, Rijnwaarden, Lingewaard, Overbetuwe
Vertegenwoordiging	De portefeuillehouder onderwijs van Rheden vertegenwoordigt ook Renkum en Rozendaal in het dagelijks bestuur (benoeming door het GRO, op voordracht van deelnemende gemeenten).
Missie en visie	
Bijdrage aan programma	Programma 1, maatschappelijke participatie, inkomen & zorg
Beleidsinformatie	
De GRO stelt de hoofdlijnen van het beleid voor volwasseneneducatie vast in een regionaal educatief plan. In dit plan worden afspraken gemaakt over het benodigde aanbod voor Nederlandse	

taal en rekenen en de inkoop hiervan voor de regio Midden Gelderland.

Arnhem is contactgemeente, ontvangt de middelen en zorgt dat er een regionaal gedragen educatieprogramma ligt. Het ambtelijk overleg volwassenen educatie bereid het educatieprogramma voor.

De GRO is ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de RMC-functie. De RMC-functie wordt uitgevoerd door de contactgemeente Arnhem. Gemeente Renkum neemt niet deel aan de leerplichtfunctie.

Beleidsontwikkelingen

Met de wijziging van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) per 1 januari 2015 is volwasseneducatie gekoppeld aan de indeling van de arbeidsmarktregio. Renkum kiest er voor om bij Midden Gelderland te blijven vanwege de verbinding van het onderwijs in de regio Arnhem.

De verplichting om educatie bij ROC's in te kopen komt geleidelijk te vervallen. De middelen mogen besteed worden aan formele educatie (diploma gericht) en aan informele educatie (niet diploma gericht). GRO zorgt dat educatie middelen behouden blijven voor lezen en schrijven voor volwassenen in het belang van de aanpak laagletterdheid.

Financiële gegevens

Bedragen in €	2015	2015
Bijdrage	2.167	2.172 (±)

Beleidsmatige en financiële risico's

Voor het overlegorgaan zelf zijn er geen financiële risico's. Het betreft hier alleen een overlegplatform voor gemeenten.

De GRO wordt ondersteund door twee medewerkers in dienst van de gemeente Arnhem. Zij worden bekostigd door alle deelnemende gemeenten (op basis van het inwonersaantal). Bij opheffen van de GR leidt dit tot een beperkt risico dat gedragen wordt door alle deelnemende gemeenten.

Risico-beheersing (toezicht, advisering en invloed)

Het GRO stuurt jaarlijks de ontwerpbegroting voor 15 april naar de deelnemende gemeenten toe. Zij kunnen het GRO "van hun gevoelens doen blijken", waarna het GRO -rekening houdend met de ingebrachte reacties- voor 1 juli daaropvolgend tot vaststelling overgaat. Over elk dienstjaar wordt rekening en verantwoording afgelegd: de voorlopige rekening wordt voor 1 juli vastgesteld en GS ter goedkeuring aangeboden.

Beoordeling en advies over samenwerking

Er is geen reden beëindiging van de samenwerking te overwegen.

Advies: samenwerking continueren

BNG Bank	
Doel	De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.

Rechtsvorm	naamloze vennootschap
Opgericht	1914
Vestigingsplaats	Den Haag
Partijen	Gemeenten, provincies, Staat der Nederlanden, waterschappen en andere openbare lichamen
Belang gemeente	0,16 % (89.739 van totaal 55.690.720 aandelen)
Vertegenwoordiging	Wethouder Heinrich vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Missie en visie	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.

Beleidsinformatie

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van EUR 2,50).

Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt, zien wij ons aandelenbezit in BNG Bank als een duurzame belegging.

Financiële gegevens

Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

BNG Bank verwacht dat de omvang van nieuw verstrekte langlopende leningen in 2015 licht lager zal uitkomen dan in het voorgaande jaar. De nieuwe verstrekkingen betreffen naar verwachting vooral herfinanciering van aflopende leningen. Het renteresultaat over 2015 zal naar verwachting lager uitkomen dan over 2014. De aanhoudend lage markttrente veroorzaakt een dalende trend van de renteopbrengst uit de eigen middelen van de bank. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor de politieke en economische ontwikkelingen binnen de Europese Unie. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2015.

Financiële bijdrage

<i>Bedragen in €</i>	2014	2015
Uitgekeerd dividend	1,27 per aandeel (dividend over 2013)	0,57 per aandeel (dividend over 2014)

Financiële positie komende 4 jaar (alleen i.g.v. gemeenschappelijke regelingen)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Eigen vermogen	3.582.000.000	nb	nb	nb	nb	nb
Vreemd vermogen	149.891.000.000	nb	nb	nb	nb	nb
Totaal	153.473.000.000	nb	nb	nb	nb	nb
Exploitatieresultaat	126.000.000	nb	nb	nb	nb	nb

nb = deze gegevens zijn 'niet bekend'

Beleidsmatige en financiële risico's

Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen/ risicobeperkende maatregelen

De gemeente heeft 89.739 aandelen, destijds aangekocht voor (omgerekend) € 2,50.

BNG keert jaarlijks dividend uit. Besluiten over het dividend over 2015 worden in het voorjaar tijdens de AvA genomen.

Risico-beheersing (toezicht, advisering en invloed)

Jaarlijks ontvangt de gemeente de jaarrekening, het jaarverslag en eventueel andere ter zake zijnde voorstellen van de BNG ter vaststelling in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Toezicht en beoordeling

BNG keert jaarlijks een behoorlijk dividend uit. Er is geen reden de aandelen te verkopen.

Advies: aandeelhouderschap continueren.

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	
Doel	De VNG is een vereniging die de belangen behartigt van de gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij Rijk en provincies. Daarnaast heeft de VNG een adviesfunctie voor haar leden.
Rechtsvorm	Vereniging
Opgericht	
Vestigingsplaats	Den Haag
Partijen	Gemeenten in Nederland (op vrijwillige basis)
Belang gemeente	Één stem in de ledenvergadering
Vertegenwoordiging	De gemeente oefent invloed uit via de ledenvergadering resp. ledenraadplegingen (stemrecht)
Missie en visie	voor en door alle gemeenten
Beleidsinformatie	
N.v.t.	

Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

N.v.t.

Financiële gegevens

Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

N.v.t.

Financiële bijdrage

Bedragen in €	2015	2016
Bijdrage	1,10 per inwoner	1,15 per inwoner

Financiële positie komende 4 jaar (alleen i.g.v. gemeenschappelijke regelingen)

	2014	2015	2016	2017	2018
Eigen vermogen	64.382	nb	nb	nb	nb
Vreemd vermogen	2.111	nb	nb	nb	nb
Totaal	66.493	nb	nb	nb	nb
Exploitatieresultaat	877	nb	nb	nb	nb

nb = deze gegevens zijn 'niet bekend'

Beleidsmatige en financiële risico's

Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen/ risicobeperkende maatregelen

Risico-beheersing (toezicht, advisering en invloed)

De VNG informeert haar leden en hun bestuurders/ medewerkers via het VNG-Magazine. Daarnaast heeft de VNG een website. Jaarlijks wordt het VNG-congres gehouden. D.m.v. ledenraadplegingen worden de gemeenten over bepaalde vraagstukken gepolst

Beoordeling en advies over samenwerking

Er is geen reden het lidmaatschap te beëindigen.

Advies: lid blijven

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	
Doel	Het verminderen van kwetsbaarheid en het verbeteren van de kwaliteit van de vergunningverlening, toezicht en handhaving tegen lagere kosten (dan verhoudingsgewijs de huidige)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Opgericht	Raadsbesluit tot toetreding 26 september 2012
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	11 gemeenten rondom Arnhem (incl. Arnhem) en de provincie Gelderland.
Belang gemeente	ODRA is een platform van bestuurlijke afstemming
Vertegenwoordiging	Wethouder mw. A.D. Ruwhof maakt deel uit van het Algemeen Bestuur en zit mede namens Doesburg, Rheden en Rozendaal in het in het Dagelijks Bestuur.
Missie en visie	
Bijdrage aan programma	Programma 2, ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit
Beleidsinformatie	
De ODRA voert voor de gemeente Renkum taken op het gebied van de Wet milieubeheer uit. Vanaf 1 oktober 2015 heeft de gemeente Renkum ook de bouwtaken en de juridische APV taken aan de ODRA overgedragen.	

Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

De ODRA voert vanaf 1 oktober 2015 ook de bouwtaken en juridische APV taken uit voor de gemeente Renkum.

Financiële gegevens

Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Zie tabel hieronder.

Financiële bijdrage (taken milieubeheer, WABO taken nog niet bekend)

<i>Bedragen in €</i>	2014	2015	2016
Bouwtaken	0	209.735	887.900
Milieutaken	206.800	201.840	198.300

Financiële positie komende 4 jaar (alleen i.g.v. gemeenschappelijke regelingen)

<i>Bedragen in €</i>	2014	2015	2016	2017	2018
Eigen vermogen	1.405.000	nb	nb	nb	nb
Vreemd vermogen	0	nb	nb	nb	nb
Totaal	1.405.000	nb	nb	nb	nb
Exploitatieresultaat	539.000	nb	nb	nb	nb

nb = deze gegevens zijn 'niet bekend'

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inhoud grondbeleid

Op 27 juni 2007 heeft de raad de nota Grondbeleid vastgesteld. Met de nota grondbeleid wordt beoogd een kader te bieden waarbinnen politiek-bestuurlijke besluiten genomen kunnen worden. Besluiten die staan in het teken van het toekennen van functies (bestemmingen) aan grond. Grondbeleid is dus een instrument om het gewenste ruimtelijk beleid te bevorderen en te realiseren.

Grondbeleid is een instrument dat naast andere kan worden ingezet om bepaalde bestemmingen te realiseren. Het blijft niet beperkt tot het via het bestemmingsplan mogelijk maken van bepaalde functies. Het kan ook leiden tot het ontwikkelen van stedenbouwkundige plannen, het verwerven van gronden en het uitgeven van kavels voor o.a. woningbouw. In de ruimtelijke ordening gaat het erom te komen tot een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van de beschikbare ruimte over degenen die ruimte vragen ("claims" van bewoners, winkels, sociaal-culturele ruimten, bedrijven, openbaar groen etc.). Grond is schaars, dus in het toekennen van claims worden na afweging van belangen keuzes gemaakt. Het resultaat van die afweging wordt vastgelegd in het bestemmingsplan.

Voor de (her)ontwikkeling van bouwlocaties worden kosten gemaakt. Het gaat o.a. om kosten voor de verwerving van de grond - als de gemeente aankoopt - en het beheren en het uitgeven van gronden alsmede kosten voor de aanleg van wegen & pleinen, riolering, verlichting en openbaar groen en speelruimte. Deze kosten kunnen worden gedekt uit de opbrengsten die normaal gesproken uit bouwprojecten voortvloeien. Indien de gemeente het eigendom van de grond heeft, is dat mogelijk via de opbrengsten bij de gronduitgifte. Indien andere partijen echter het eigendom in handen hebben, moet de gemeente zoeken naar andere manieren om haar kosten op de zakelijk belanghebbenden bij het bouwproject te verhalen.

Grondbeleid is er mede op gericht de verdeling van de kosten en baten bij de ontwikkeling van bouwlocaties tussen de betrokken partijen te regelen. Daarover moeten tussen partijen duidelijke afspraken worden gemaakt. De Grondexploitatiewet biedt hiervoor een kader.

In het kader van de begrotingcyclus legt het college jaarlijks verantwoording af over de projecten. In deze paragraaf Grondbeleid gaan we op hoofdlijnen in op onze voornemens met betrekking tot de grondexploitatie in 2015.

Beleidsdoelen en ontwikkelingen

De belangrijkste beleidsdoelen en ontwikkelingen worden hierna per project weergegeven.

3B4 Woningbouw

De woningbouwplannen in 3B4 zijn te verdelen in 3 kleinere gebieden in plangebied 4 (noorden, midden en zuid) en plangebied 3B. Het bestemmingsplan waarbij de bouw van 64-100 woningen planologisch mogelijk wordt gemaakt, is gedeeltelijk door Raad van State vastgesteld. Op grond van dit globale bestemmingsplan worden er gefaseerd en voor elke deelgebied, deelbestemmingsplannen opgesteld.

3B4 Noord

In het deelgebied noord is het woningbouwprogramma nagenoeg gerealiseerd en opgeleverd. Voor een klein gebied binnen 3B4 Noord (1.584 m²) wordt met een ontwikkelaar een CPO traject voor betaalbare woningbouw voorbereid. De benodigde (deel)bestemmingsplanprocedure wordt in het eerste kwartaal 2016 opgestart. Verkoop van de woningen/kavels start in het tweede kwartaal van 2016.

3B4 Midden

Deelgebied midden bestond uit een aantal vrije kavels bestemd voor de particuliere ontwikkeling. Deze particuliere ontwikkeling kwam niet van de grond. Er is nu een overeenkomst gesloten met een ontwikkelaar voor de afname en ontwikkeling van deze gronden. Een (deel)bestemmingsplanprocedure wordt in het eerste kwartaal 2016 opgestart.

3B4 Zuid

Voor het gebied zuid is een bouwplan opgesteld voor de bouw van 38 woningen waarvan 23 appartementen. De appartementen zijn gerealiseerd en opgeleverd. Vanwege de economische crisis en de daarmee samenhangende stagnerende verkoop heeft de projectontwikkelaar de gemeente medio 2012 gevraagd om mee te werken aan de optimalisatie van dit plan. Inmiddels zijn begin 2015 de kaders voor de ontwikkeling op deze locatie aangepast (22 sociale huurwoningen) met de kanttekening dat het plan meer moet aansluiten op de wensen van de omgeving en de ontwikkelingen rondom het MFC. Deze kanttekening maakt dat opnieuw met de ontwikkelaar als ook Vivare gesproken wordt over (de haalbaarheid) van het plan.

Oosterbeek Hoog

Binnen het plan Oosterbeek Hoog zijn vanaf 2000 de volgende fasen gerealiseerd:

- Fase 1: twaalf vrije sector appartementen en 21 woningen (twee-onder-een-kap/vrijstaand vrije sector), periode 2000 – 2002.
- Fase 2 : twaalf appartementen en 32 woningen (twee-onder-een-kap/vrijstaand vrije sector) periode 2010-2011.
- Fase 3: 24 appartementen in opdracht van Vivare (sociale huur) periode 2011.

Met de afwaardering van de grondprijs, begin 2015, is het project weer opgepakt. De bouw van de 10 twee-onder-een kapwoningen is gestart en naar verwachting wordt medio dit jaar gestart met de bouw van de 14 appartementen aan de Utrechtseweg. Aansluitend wordt het laatste deel van de wijk woonrijp gemaakt en kan naar verwachting in 2017 het project afgerond worden.

Oosterbeek centrum (Dalzone)

Het project Dalzone betreft een inbreidingslocatie in het centrum van Oosterbeek, gelegen tussen de Utrechtseweg en Cornelis Koningstraat. De randvoorwaarden voor de woningbouwrealisatie zijn in 2007 in het Masterplan Dalzone vastgelegd. Het totale programma omvat de bouw van 8 appartementen, 2 commerciële ruimten en 24 woningen. Hiervan zijn in 2010 8 appartementen, de commerciële ruimten en 3 woningen gerealiseerd.

November 2015 heeft besluitvorming plaatsgevonden over een aanpassing van de (stedenbouwkundige) kaders en een afwaardering van de grondprijs. De verwachting is dat er in het tweede kwartaal van dit jaar de verkoop van de woningen opgestart wordt.

Mozartlaan

Het bestemmingsplan voor het project aan de Mozartlaan is onherroepelijk. Het betreft hier nieuwbouw van 25 appartementen en 6 woningen met stallingsgarages. Na wijziging van het bestemmingsplan zouden de planontwikkelingen verder uitgewerkt gaan worden. Ook dit project is door de kredietcrisis tot stilstand gekomen. Gezamenlijk met de ontwikkelaar/initiatiefnemer wordt gezocht naar mogelijkheden om het project weer van de grond te krijgen. De ontwikkelaar heeft op verzoek van de kerngroep Doorwerth zijn plan tot komende zomer opgeschort.

Woningbouw Dennenkamp

Voor het gebied Dennenkamp is al jaren sprake van een mogelijke andere inrichting van het gebied. Twee locaties zijn door de gemeenteraad aangewezen tot woningbouw ontwikkelingsgebied namelijk, Munninghofflaan en NVC Dennenkamp.

Munninghofflaan

Op 13 november 2013 heeft de Raad van State het bestemmingsplan voor 14 appartementen onherroepelijk verklaard. Op 9 februari 2015 is de omgevingsvergunning voor het bouwen van 14 appartementen verleend. Op 1 september 2015 heeft de Rechtbank het verzoek om voorlopige voorziening betreffende de kapvergunning niet-ontvankelijk verklaard. Vervolgens is gestart met de kap werkzaamheden en is de locatie bouwrijp gemaakt. Op 13 november 2015 heeft de notariële overdracht van de locatie aan Woningstichting Vivare plaatsgevonden.

NVC Dennenkamp

De raad heeft bij het besluit om woningbouw hier toe te staan een aantal kaders vastgesteld. Tijdens de aanbesteding van het project op de markt in 2012 is gebleken dat deze kaders voor verwarring zorgen bij de inschrijvende partijen. Om dit bij een tweede aanbesteding te voorkomen hebben wij de kaders enigszins gewijzigd. Nadat de kaders gewijzigd vastgesteld zijn (29 oktober 2014) is op 3 maart 2015 de vooraankondiging voor de aanbestedingsprocedure gepubliceerd op Tendered. Op 13 april 2015 moest deze aanbestedingsprocedure worden afgebroken vanwege het onvoldoende aantal inschrijvingen. In de periode daarna is een nieuwe meervoudig onderhandse aanbestedingsprocedure voorbereid. Op 15 oktober 2015 zijn (markt)partijen uitgenodigd om in te schrijven. Deze procedure is begin 2016 afgebroken, omdat geen inschrijving aan de kaders voldeed.

Gezien bovenstaande hebben we besloten om niet nogmaals een aanbesteding te doen, maar met een van de partijen verder te gaan. Deze partij heeft ons een aanbieding gedaan die past binnen de raads-kaders. Dit wordt nu verder uitgewerkt.

Bergerhof

Het gebied is, met Vivare als initiatiefnemer, herontwikkeld tot een mix van appartementen, grondgebonden woningen, vrijstaande woningen, etagewoningen en vrije kavels (totaal 134 woningen).

In het tweede kwartaal van 2016 wordt de laatste bouwfase van het plan (vrije kavels) woonrijp gemaakt en het aangrenzende deel van de Europalaan heringericht.

Veritasweg

Op deze locatie is in het verleden woningbouw beoogd in de vorm van appartementen. Hiervoor is een prijsvraag uitgeschreven voor een ontwerp op de locatie. De uiteindelijke contractpartij lukte het niet om het plan gerealiseerd te krijgen. In het vierde kwartaal van 2007 is besloten om het project opnieuw op te starten.

Met wat omzwervingen is in 2015 een overeenkomst met een partij gesloten die op de locatie short stay appartementen wil realiseren. De hiervoor benodigde bestemmingsplanprocedure wordt begin 2016 opgestart.

Talsmalaan

Op de locatie Talsmalaan was voorheen de bouw (uitbreiding, verplaatsing) van de Paasbergschool voorzien. Hiervan is echter in september 2007 aangegeven dat dit geen doorgang zal krijgen. De nieuwe invulling voor de locatie zal bepaald worden. Locatie heeft gevoelige historie dus goede bestuurlijke kadering is noodzaak.

Er is een beknopte stedenbouwkundige visie opgesteld. Deze is gepresenteerd aan onder andere Airborne museum, Vijf Dorpen in 't Groen, Vrienden van Hartenstein. In november 2011 zijn de kaders voor een ontwikkeling op de Talsmalaan verder geconcretiseerd. Het project heeft een tijd stilgelegen door de crisis op de woningbouwmarkt. Ondertussen zijn gesprekken gevoerd met makelaars als ook ontwikkelende partijen om te kunnen bepalen onder welke voorwaarde een ontwikkeling in deze nieuwe markt de meeste kans van slagen heeft. Daarbij is vooral zekerheid op een ontwikkelmogelijkheid een belangrijke voorwaarde.

In 2014 zijn gesprekken gestart met de Vrienden van Park Hartenstein om de komen tot een gezamenlijk gedragen stedenbouwkundige uitwerking. Of deze gesprekken leiden tot een gezamenlijke uitwerking zal begin dit jaar duidelijk moeten zijn.

Financiële positie en resultaatverwachting

Voor de volgende grondexploitatie projecten is een exploitatieberekening opgesteld over de hele planperiode:

- 3B4 Woningbouw
- Oosterbeek hoog
- Oosterbeek Centrum (Dalzone)
- Mozartlaan
- Dennenkamp (Woningbouw locatie NVC en Munninghoflaan)
- Bergerhof

Voor de volgende grondexploitatie projecten is nog geen exploitatieberekening over de hele planperiode opgesteld:

- Veritasweg
- Talsmalaan

Naast de grondexploitatie projecten zijn er projecten waarbij de gemeente geen grondpositie heeft. Dit zijn:

- Wolfsheide
- Willemsen Naaldhout
- Projecten Dorpsvernieuwingen

De projecten Dorpsvernieuwing zijn een verzameling van kleine projecten die gestart zijn op basis particulier initiatief, namelijk:

- Stenen Kruis Oosterbeek
- Pro Persona Wolfheze
- Hogenkampseweg Renkum
- WA Scholtenlaan Doorweth
- 3B4 Klomps Renkum
- 3B4 Heinekamp Renkum
- Utrechtseweg 123 Renkum
- Locatie voormalig politiebureau Doorwerth
- Verzorgingshuis Het Beekdal te Heelsum

Bij deze projecten wordt ervan uitgegaan dat deze kostenneutraal verlopen omdat de gemaakte kosten door de gemeente vergoed worden door de particuliere initiatiefnemer.

Resultaat 2015

Op basis van de recente inzichten bij het opstellen van de Jaarstukken 2015 is een aantal verschillen ten opzichte van het Najaarsnota 2015 geconstateerd. Beleidslijn is dat voor projecten met een verliesgevende exploitatieberekening het verwachte verlies voorzien moet worden. Op basis van de uitkomsten van de Najaarsnota 2015 is vastgesteld dat in 2015 voor een totaal bedrag van € 214.000 aan voorzieningen moet worden getroffen. Volgens de Jaarrekening 2015 moet een voorziening van € 1.475.000 worden getroffen voor de hogere verliezen. Het verschil van € 1.261.000 wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere opbrengst van € 1.248.000 bij het project Dalzone volgens het raadsbesluit van november 2015.

De te treffen voorziening wordt voor € 1.498.000, gedekt uit de weerstandsreserve. Dit betreft dekking voor lagere opbrengsten voor de projecten 3B4 van € 250.000 en de Dalzone van € 1.248.000.

Hieronder worden de verschillen tussen de jaarrekening en najaarsnota van de overige project toegelicht:

- 3b4 woningbouw: er kunnen geen kunnen worden doorberekend naar de ontwikkelaar.
- Oosterbeek hoog: de betaling van de kosten woonrijp maken en vergoedingen pas in 2016 gaan plaatsvinden.
- Mozartlaan: hogere kosten voor juridisch advies
- Dennenkamp: meer ambtelijk inzet
- Wolfsheide: toezicht een aanvullende civiele werkzaamheden
- Willemsen Naaldhout: geen externe kosten gemaakt

Daarnaast wordt van het project Raadhuisplein op basis van een particuliere initiatiefnemer een verlies ingeboekt van € 28.000 omdat het project is gestopt en voor er afspraken waren gemaakt over het verhalen van kosten. Het project GAWAR terrein is afgerond met een positief resultaat. Hierdoor kan het restant van de reserve GAWAR terrein vrijvallen.

In het volgende overzicht wordt per project het resultaat weergegeven:

Verliesgevende projecten 2015	Najaarsnota	Jaarrekening	Vershil
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
<i>Grondexploitatieprojecten in exploitatie</i>			
3b4 woningbouw	2.098	2.101	- 3
Oosterbeek hoog	4.139	4.136	3
Oosterbeek centrum (Dalzone)	60	1.308	- 1.248
Doorwerth centrum/Mozartlaan	904	907	- 3
Dennenkamp	9	14	- 5
<i>Overige projecten</i>			
Wolfsheide	76	83	- 7
Willemsen Naaldhout	14	12	2
Totaal verliesgevende projecten	7.300	8.561	-1.261
Reeds getroffen voorzieningen	7.086	7.086	0
Te treffen voorzieningen 2015	214	1.475	-1.261
Dekking uit weerstandsreserve	250	1.498	1.248
Resultaat na onttrekking reserve	36	23	-13
Gerealiseerde winst	102	102	0
<i>Afgesloten projecten:</i>			
Raadhuisplein Oosterbeek	0	-28	-28
GAWAR terrein (vrijval reserve)	0	27	27
Resultaat afgesloten projecten	0	-1	-1
Totaal resultaat projecten	138	124	-14

Paragraaf 8 subsidies

In de begroting 2015 is een subsidieparagraaf opgenomen Deze paragraaf is een is een financiële terugblik op die in de begroting 2015 genoemde posten, aangepast met door uw Raad/College goedgekeurde mutaties op de budgetcyclus 2015. Het gaat hier dus om een vergelijking tussen begroting 2015 en jaarstukken 2015. Dat impliceert dan ook dat hier bijvoorbeeld geen rekening is gehouden met bijvoorbeeld afwikkeling van subsidies over kalenderjaar 2014 (in kalenderjaar 2015). In de begroting 2015 zijn alleen de totalen per programma weergegeven, in de onderstaande tabel treft u de bedragen aan die daar de grondslag voor vormden en de verantwoording daarvan:

	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
<i>Bedragen x € 1.000 (af rondingsverschillen mogelijk)</i>				
P1 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg				
Bezoek en oppasservice	23	23	23	0
Buurtbemiddeling	8	11	11	0
Dorpshuizen/buurtopbouw Solidez	377	331	341	-10
Maatsch.werk: Solidez	371	371	371	0
Wmo: mantelzorgondersteuning	68	64	66	-2
Ontmoetingspunten	213	138	138	0
Sociale activering	31	31	31	0
Toegankelijkheid openbare gebouwen	15	3	0	3
Vrijwilligerscentrale	46	84	84	0
Dekking vrijwilligerscentrale	16	16	16	0
Hulp aan slachtoffers	0	7	7	0
Welzijnssubsidies zorg	29	0	0	0
Sociale raadslieden	0	13	13	0
Gedecentr.BDU uniform gedeelte	355	355	355	0
Autonoom maatwerkdeel JGZ	24	24	44	-20
Samen starten	5	5	0	5
Electronisch Kind Dossier	35	35	22	13
Buro Halt	7	8	8	0
Frontoffice CJG	40	0	0	0
Praktische gezinsondersteuning	25	0	0	0
Back office CJG	36	11	0	11
Jeugd en jongerenwerk Solidez	10	10	10	0
Projectkosten CJG	5	0	0	0
Jeugd en Jongerenwerk Bries	322	365	366	-1
Jeugdhulpverlening JEKK	48	0	0	0
Opvang Zorgwekkende Zorgmijders	35	0	0	0
Collectieve preventie GGZ	18	18	0	18
Maatjesvoorziening (Humanitas)/ buddyzorg (SWOA)/ Indigo	23	23	32	-9
Minimabeleid Stichting leergeld	10	10	4	6
Minimabeleid educat.tijdschriften	5	5	0	5

	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
<i>Bedragen x € 1.000 (af rondingsverschillen mogelijk)</i>				
Trajectbegeleiding sport	3	3	3	0
Minimabeleid jeugdsportfonds	13	13	0	13
Minimabeleid kindervakantieweek	4	4	4	0
Minimabeleid VVE Beleid	5	0	11	-11
Minimabeleid cultuur toeleiding	10	10	0	10
Minimabeleid soc.jur.dienstverlening	10	10	8	2
Welzijnssubsidies Jeugd	17	0	0	0
Sportbuurtwerk	183	204	205	-1
Schoolzwemmen	57	54	45	9
Zwembaden: Zwem instructiebad O'beek	43	43	46	-3
Sport: subsidies verenigingen	26	0	0	0
Sport: Reddingsbrigades	24	24	24	0
Sport: Zwemverenigingen	75	75	79	-4
Lokale educatieve agenda	86	83	58	25
Openbaar bibliotheekwerk	633	658	658	0
Ov.lasten of baten Wet inburgering	36	79	79	0
Centrum kunst en culturele vorming	186	229	229	0
Peuterspeelzalen Algemeen	164	74	60	14
Totaal P1 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg	3.775	3.524	3.451	73
P6 Economie en cultuur				
Openluchtrecre.: Subsidie VVV	53	53	54	-1
Musea, verzamelingen, exp. ruimten	58	58	58	0
Airborne herdenking	20	46	35	11
Kunst/cult.: subsidies verenigingen	40	0	5	-5
Totaal P6 Economie en cultuur	171	157	152	5
Afrondingen	2			
Totaal subsidies	3.948	3.681	3.603	78

Net als in de jaarrekening 2014 willen wij in deze jaarrekening inzicht te geven in diverse subsidies. Wij stellen voor om de bovengenoemde bedragen op programmaniveau nader te specificeren. De opstelling is als volgt:

Geboekt op	Eventuele naam	Bedrag	Eventuele omschrijving
Buro Halt	HALT Gelderland	8.054	
Schoolzwemmen	Optisport Renkum Bv	6.905	Schoolzwemmen
Schoolzwemmen	Zwembad Oosterbeek	37.684	Vergoeding schoolzwemmen
Lokale educatieve agenda	Vno-Ncw Midden	3.000	Techniekdag

Geboekt op	Eventuele naam	Bedrag	Eventuele omschrijving
Lokale educatieve agenda	Stichting Pas	17.900	OWWZ voor kinderen 0-23
Lokale educatieve agenda	'T Venster	2.000	Project Paasbergschool
Lokale educatieve agenda	Oranje Vereniging Oosterbeek	5.000	
Openbaar bibliotheek	St.Bib. Veluwezoom	687.659	Inclusief € 30.000 via de lokale educatieve agenda
Centrum .kunst en cultuur	'T Venster	228.973	
Reddingsbrigades	Reddingsbrigade	23.722	
Zwemverenigingen	Zwem Poloclub Rzc	75.438	
Zwemverenigingen	Sportver. Waag	1.940	Sporten op medisch advies 2015
Zwem en instructie bad O'beek	Zwembad Oosterbeek	45.582	
Minimabeleid	Stichting leergeld	4.167	Verstrekken 2e hands fietsen/computers aan jeugdigen
Trajectbegeleiding	Solidez	3.186	
Kindervakantieweek	Solidez	4.249	
VVE beleid	St.Bib. Veluwezoom	10.671	Voorlezen 2015
Dienstverlening	Humanitas Distr.Oost	8.000	Thuisadministratie inwoners 2015
Opvang statushouders	Vluchtelingenwerk	78.507	
Peuterspeelzalen	St. Dol-Fijn	47.500	
Peuterspeelzalen	Kinderopvang SKAR	12.276	
Bezoek en oppasservice	Solidez	23.325	
Buurtbemiddeling	Solidez	10.636	
Dorps/buurtopbouw	Solidez	331.339	
Dorps/buurtopbouw	Dorpsplatform Renkum-Heelsum	2.750	Verzelfstandiging dorpsplatform
Dorps/buurtopbouw	Ver. Dorpsbelang Wolfheze	1.000	Verzelfstandiging dorpsplatform
Dorps/buurtopbouw	Dorpsplatform	2.750	Dorpsplatform 2015
Dorps/buurtopbouw	Hevedorp	1.000	Dorpsplatform 2015
Dorps/buurtopbouw	Platform Doorwerth	2.500	Verzelfstandiging dorpsplatforms
Maatschappelijk werk	Solidez	370.595	

Geboekt op	Eventuele naam	Bedrag	Eventuele omschrijving
Wmo: mantelzorgondersteuning	Solidez	64.137	
Wmo: mantelzorgondersteuning	Alzheimer Veluwe	1.500	Alzheimercafé
Pakketmaatregel awbz	Solidez	111.122	Wmo ontmoetingspunten
Pakketmaatregel awbz	Zorgcentr. Felixoord	10.920	Wmo ontmoetingspunten
Pakketmaatregel awbz	Zonnebloem	500	subs algemene activiteiten 2015
Pakketmaatregel awbz	Zonnebloem D.H.W.	350	Dag uit Zonnebloem 2015
Pakketmaatregel awbz	Het Schild	3.760	Gespreksgroepen 2015
Pakketmaatregel awbz	Het Schild	11.180	Wmo ontmoetingspunten
Sociale activering	Solidez	30.520	
Vrijwilligersbeleid	Vrijw.Hulpd. V. Elkaar	550	subs.vrijwilligers Hulp 2015
Vrijwilligerscentrale	Solidez	83.795	Vrijwilligers ondersteuning 2015
Combifunctie i.r.t. mas	Solidez	15.618	
Hulp aan slachtoffers		6.671	Slachtofferhulp 2015
Jeugd- en jongerenwerk	Obs De Marlijn	324	Ontmoetingsplek 2015
Jeugd- en jongerenwerk	Solidez	365.405	
Lokaal maatwerk	Renkum Hart Veilig	4.225	Inspectie en onderh.AED's 2015
Jeugdgezondheidszorg	VGGM	354.508	Verlening Subs.2015 JGZ 0-4 jaar
Sportbuurtwerk	Cvv Redichem	655	subs.pupillenzaalvoetbaltoern.2015
Combinatiefunctie	Solidez	204.254	Sportbuurtwerk Solidez
WMO Sociale raadslieden	Rechtswinkel Renkum	13.000	Juridische ondersteuning 2015
Lokaal maatwerk gezondheidsbeleid	Renkum Hart Veilig	4.225	Inspectie en onderhoud AED's 2015
Jeugdgezondheidszorg	VGGM	12.474	verlening algemeen gedeelte
Jeugdgezondheidszorg	VGGM	31.192	Verlening maatwerk
Jeugdgezondheidszorg	VGGM	22.259	Verlening digitaal dossier
Zorgvernieuwingsprojecten	Stichting Indigo Gelderland	19.820	Collectieve preventie GGZ
Zorgvernieuwingsprojecten	St. Welzijn Ouderen	6.300	Buddyzorg 2015

Geboekt op	Eventuele naam	Bedrag	Eventuele omschrijving
Zorgvernieuwings- projecten	Humanitas Distr.Oost	5.475	"Brede" maatjesvoorziening
Opvoeden in	Solidez	5.392	
Jong in	Solidez	5.392	
Totaal pr. 1		3.453.831	
Kunst en cultuur	St Doorwerth Beleeft	1.000	
Kunst en cultuur	Vrienden Poëzie Geld	1.500	Verkiezing dorpsdichter 2015
Kunst en cultuur	Vrienden Poëzie Geld	2.500	Poëzie Festival 2015
Musea, verzamelingen	Veluwezoom Museum	13.000	Museale activiteiten 2015
Musea, verzamelingen	Marius Van Beek	4.730	Activiteiten cultuurmenu 2015
Musea, verzamelingen	Airborne Museum	40.000	Museale activiteiten 2015
Subsidie VVV	Bur. Voor Toerisme	54.016	
Airborne herdenking	Solidez	10.000	Airborne memories
Airborne herdenking	Scarabee	5.000	Airborneprojecten 2015
Airborne herdenking	Taptoe Oosterbeek	3.000	Taptoe 2015
Airborne herdenking	Stichting Wpf Renkum	1.500	Monument nabij Airborne Museum
Airborne herdenking	Renkum Leeft	3.000	Programma Renkum Airborne 2015
Airborne herdenking	Solexclub Pegalex	350	Airborne Solex Toertocht 2015
Airborne herdenking	Airborne Herdenking	7.000	Airborne Herdenkingen 2015
Airborne herdenking	Scarabee	5.000	subs.2e tranch Artbronepr.2015
Totaal pr. 6		151.596	
Totaal programma's		3.605.427	<i>Exclusief € 2.000 afronding</i>

Deel II Jaarrekening

Opzet van de jaarrekening

Met de jaarrekening legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af over het gevoerde financieel beheer in 2015. Bij het opstellen van een jaarrekening moeten we voldoen aan de wettelijke regels die daarvoor gelden. Deze regels zijn vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting
- de balans en de toelichting

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat:

- a. de gerealiseerde baten en lasten per programma;
- b. het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen;
- c. het gerealiseerde resultaat voor bestemming, volgend uit de onderdelen a en b;
- d. de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
- e. het gerealiseerde resultaat na bestemming, volgend uit de onderdelen c en d.

Daarnaast bevat het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening van de bovenstaande onderdelen ook de ramingen uit de begroting voor en na wijziging.

De toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat ten minste:

- a. voor de bovenstaande onderdelen a t/m e een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de programmarekening;
- b. een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien;
- c. een overzicht van de incidentele baten en lasten.

Opbouw

In het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en toelichting wordt per programma allereerst weergegeven wat de gerealiseerde baten en lasten van het betreffende programma zijn ('Wat heeft het gekost?'). Vervolgens wordt een totaaloverzicht van de afwijkingen per product gegeven. De vermelde afwijkingen betreffen het verschil tussen de begroting na wijziging en de programmarekening. Tenslotte worden alle afwijkingen groter dan € 25.000 toegelicht.

Vervolgens wordt in het daaropvolgende onderdeel een overzicht gegeven van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen. In het onderdeel resultaatbepaling worden het gerealiseerde resultaat voor bestemming, de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en het gerealiseerde resultaat na bestemming weergegeven. In de daarop volgende hoofdstukken wordt een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien gegeven, wordt ingegaan op de begrotingsrechtmatigheid en de incidentele baten en lasten.

De jaarrekening wordt afgesloten met de balans, de waarderingsgrondslagen van deze balans en de toelichting op de balans.

Baten en lasten en toelichting

Lasten <i>Bedragen * € 1.000</i>	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting na wijz 2015	Rekening 2015
01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg	28.510	44.505	43.311	38.028
02 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit	6.311	11.594	9.065	10.180
03 Milieu, klimaat & duurzaamheid	6.116	6.297	7.174	7.231
04 Veiligheid	2.678	2.691	2.709	2.766
05 Openbare ruimte	6.550	6.674	7.402	7.469
06 Economie & Cultuur	914	1.212	1.189	1.380
07 Inwoner, bestuur & organisatie	10.078	8.533	10.510	12.013
Totaal programma's	61.157	81.505	81.361	79.067
00 Algemene dekkingsmiddelen	-162	255	99	25
Totaal lasten	60.994	81.760	81.460	79.092
Baten				
01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg	17.926	32.429	30.985	31.078
02 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit	1.982	8.655	4.070	5.357
03 Milieu, klimaat & duurzaamheid	7.330	7.014	7.733	7.856
04 Veiligheid	10	6	164	259
05 Openbare ruimte	511	341	369	465
06 Economie & Cultuur	74	58	528	690
07 Inwoner, bestuur & organisatie	1.385	703	804	1.979
Totaal programma's	29.218	49.206	44.653	47.684
00 Algemene dekkingsmiddelen	32.597	30.323	31.625	31.837
Totaal baten	61.815	79.529	76.278	79.521
Saldo van lasten en baten	820	-2.231	-5.182	430
Mutaties reserves	-654	2.266	5.046	-700
Totaal resultaat	166	36	-136	-270

Programma 01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg

1. Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	44.505	43.311	38.095	5.216
Baten	32.429	30.985	31.145	160
Saldo van baten en lasten	-12.077	-12.326	-6.950	5.376
Mutatie reserve	393	453	-4.690	-5.143
Gerealiseerd resultaat	-11.684	-11.873	-11.640	234

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
1A. Algemene voorzieningen	-1.360	-2.111	-2.111	
1B. Gezondheid	-16.408	-1.721	-1.652	69
1C. Sport	-1.560	-1.538	-1.541	-3
1D. Educatie	-1.443	-1.408	-1.314	94
1E. Minima	-192	-278	-229	50
1F. Inkomensvoorziening	-3.608	-7.726	-7.702	25
1G. Maatwerkvoorzieningen	12.886	-18.829	-18.748	81
1 Integratie uitkering sociaal domein en WMO		21.737	21.656	-81
totaal	-11.684	-11.873	-11.640	234

2. Analyse afwijking

Alle afwijkingen groter dan € 25.000 zijn hieronder toegelicht (bedragen x € 1.000).

1A. Algemene voorzieningen

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.644	2.262	1.906	356
Baten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-1.644	-2.262	-1.906	356
Mutatie reserve	284	151	-205	-356
Gerealiseerd resultaat	-1.360	-2.111	-2.111	0

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Mantelzorg	111
Innovatiebudget	133
Inloopvoorziening	107
Overigen	5
Subtotaal	356
Mutatie reserve Sociaal domein	-356
Totaal na mutatie reserve	0

Toelichting afwijkingen

Mantelzorg

Dit budget bestaat uit het reguliere budget voor mantelzorg dat de gemeente sinds 2007 begroot. Hieruit is in 2015 de subsidie voor het steunpunt mantelzorg aan Solidez in 2015 betaald.

Daarnaast heeft de gemeente in 2015 extra budget van het Rijk ontvangen voor ondersteuning van mantelzorgers. De gemeente is ook verantwoordelijk geworden voor het verstrekken van het mantelzorgcompliment, en dat wordt uit dit budget bekostigd.

In het uitvoeringsplan mantelzorg (juli 2015) was geraamd dat 800 inwoners het mantelzorgcompliment zouden aanvragen in de vorm van een geldbedrag van 150 euro en 100 inwoners het compliment in de vorm van een voucher voor 10 uur huishoudelijke hulp. Daarnaast waren uitvoeringskosten voor het uitvoeren van de regeling mantelzorgcompliment begroot.

Uiteindelijk zijn er 340 complimenten in de vorm van het geldbedrag verstrekt en 5 in de vorm van 10 uur Huishoudelijk Hulp. Hierdoor is een deel van budget niet uitgegeven.

In 2016 zal het mantelzorgbudget onder meer worden aangewend om de taken van het sociaal team op het gebied van mantelzorgondersteuning uit te breiden omdat de subsidie aan het steunpunt mantelzorg van Solidez is beëindigd. Daarnaast zal het budget aangewend worden voor transformatie/ ontwikkeling nieuw beleid.

Innovatiebudget

Lokaal heeft in 2015 één ronde plaats gehad. Er zijn in die ronde negen aanvragen geweest waarvan er vier zijn gehonoreerd. Van de afgewezen aanvragen richtten veel aanvragen zich niet op innovatie of substitutie maar op regulier aanbod. Het budget is hierdoor niet uitgeput.

Inloopvoorziening

In 2015 is hier nog geen budget op uitgegeven omdat alle aandacht is uitgegaan naar de transitie (allereerst zorgen dat alle nieuwe taken konden worden uitgevoerd) en er weinig tijd/ ruimte was om al nieuwe dingen te ontwikkelen met het oog op de transformatie sociaal domein.

Voor 2016 hebben we subsidie gegeven aan stichting Talent van 35.000 voor een inloopvoorziening.

Mutatie reserve Sociaal domein

Het voordelig saldo van dit product is in de reserve sociaal domein gestort.

1B. Gezondheid

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	17.037	1.763	1.705	58
Baten	630	0	10	10
Saldo van baten en lasten	-16.408	-1.763	-1.695	69
Mutatie reserve	0	43	43	0
Gerealiseerd resultaat	-16.408	-1.721	-1.652	69

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Minimabeleid en participatie	29
Overigen	40
Subtotaal	69
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	69

Toelichting afwijkingen

Minimabeleid en participatie

Sinds de invoering van de Gelre pas gebruiken we het Jeugdsportfonds alleen voor mogelijke vergoeding voor kinderen om zwemdiploma A te behalen. Voor dit doel is er een samenwerkingsovereenkomst tussen 1 juli 2015 tot 1 juli 2017. Wij stellen ons hierbij voor een periode van 24 maanden garant voor een bedrag € 22.000 gelijk aan minimaal 87 kinderen (€ 250 per kind) die gebruik kunnen maken van het Jeugdsportfonds. Er zijn aanvragen ingediend voor een bedrag van 9000 euro. De verwachting is dat het budget voor 2016 voldoende is.

Er is sprake van gewijzigd minimabeleid waardoor afspraken mbt Stichting Leergeld per september 2015 zijn veranderd. Dat is de reden dat er bij St. Leergeld € 11.000 over is. In 2016 spannen we ons in om deze middelen alsnog in te zetten.

De organisatie die we inzetten voor thuisadministratie bleek minder besteed te hebben dan gesubsidieerd. Er is een bedrag van € 2.000 over kalenderjaar 2013 teruggevorderd. Hierdoor resteert € 4.000.

De post 'overigen' bestaat uit een optelling van meerdere kleinere voor- en nadelen en wordt om deze reden niet nader toegelicht.

1C. Sport

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.758	1.931	1.918	13
Baten	120	311	345	34
Saldo van baten en lasten	-1.638	-1.620	-1.573	47
Mutatie reserve	79	82	32	-50
Gerealiseerd resultaat	-1.560	-1.538	-1.541	-3

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Vorbereiding MFC 3b4	32
Combinatiefuncties	18
Overigen	-3
Subtotaal	47
Storting in reserve MFC 3B4	-32
Uitname reserve algemene uitkering	-18
Totaal mutaties reserves	-50
Totaal na mutaties reserve	-3

Toelichting afwijkingen

Sportaccommodaties/storting reserve MFC 3B4

Op 25 september 2013 heeft uw raad een motie aangenomen om een voordeel op de begroting Rijnkom en/of de stelpost MFC 3B4 in de hiervoor bestemde reserve te storten. Dat voordeel is een bedrag van samen € 32.000, en is aan de reserve MFC 3B4 toegevoegd.

Combinatiefuncties/reserve algemene uitkering

Door een voordeel op de uitgaven combinatiefuncties van € 18.000 is hetzelfde bedrag minder uit de reserve algemene uitkering gehaald. Dit bedrag blijft dan beschikbaar om later in te zetten

1D. Educatie

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.685	1.753	1.578	176
Baten	242	325	242	-83
Saldo van baten en lasten	-1.443	-1.428	-1.335	93
Mutatie reserve	0	21	21	0
Gerealiseerd resultaat	-1.443	-1.408	-1.314	94

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Lokale educatieve agenda	47
Overigen	46
Subtotaal	93
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	93

Toelichting afwijkingen

Lokale educatieve agenda (lea)

Door vertraging in de ontwikkeling van een Plan van Aanpak voor hoogbegaafde leerlingen is er in 2015 € 40.000 niet uitgegeven. Wij staan garant voor dit bedrag in het schooljaar 2015-2016. De scholen ontwikkelen op dit moment gezamenlijk het plan van aanpak.

De lokale educatieve agenda is een structureel budget. Als dit budget in 2016 niet voldoende is om het bedrag van € 40.000 op te vangen wordt dit in de voorjaarsnota 2016 voorgesteld. Naast deze € 40.000 is er op andere onderdelen lea een voordeel van € 7.000 ontstaan.

Overigen

De post 'overigen' bestaat uit een optelling van kleinere voordelen en wordt om deze reden niet nader tekstueel toegelicht. Het gaat om:

- Leerplicht 7V
- Jeugdgemeenteraad DC 2V
- Etnische minderheden/Statushouders 12V
- Peuterspeelzaalwerk 14V
- Rijksregeling Onderwijs Achterstanden Beleid 11V

1E. Minima

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	192	299	249	50
Baten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-192	-299	-249	50
Mutatie reserve	0	21	21	0
Gerealiseerd resultaat	-192	-278	-229	50

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Schuldhelpverlening	7
Activerend minimabeleid	43
Subtotaal	50
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	50

Toelichting afwijkingen

Schuldhelpverlening

Een belangrijk deel van de kosten in verband met preventie en nazorg kon worden bekostigd door het projectbudget dat door Zorgverzekeraar Menzis beschikbaar is voor de uitvoering van de budgetkringen. Hierdoor is een voordeel van € 7.000 gerealiseerd.

Activerend minimabeleid

Vanwege extra werkzaamheden als gevolg van de transities in het sociaal domein, is een aantal voor 2015 geplande ontwikkelactiviteiten (aanvullende preventie schulden jongeren, geven van voorlichting middels bijv. bijeenkomsten) in de planning doorgeschoven naar 2016. Dit is de belangrijkste oorzaak voor het resterend budget 'activerend minimabeleid'.

Ten slotte is er in verband met de overgang van de RenkumKaart naar de Gelrepas in 2015 € 30.000 extra geraamd, wat uiteindelijk niet volledig hoefde te worden ingezet. Dit heeft geleid tot een voordeel van € 18.000.

In 2016 zetten we er extra op in. Als dan meer geld benodigd is dan het budget toelaat beroepen we ons op de reserve sociaal domein.

Daarnaast is de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan het Hulpfonds dit jaar niet ingezet vanwege te hoge financiële reserve bij het Hulpfonds. Afsgesproken was dat het Hulpfonds weer een beroep kan doen op de gemeente als deze reserve tot een afsgesproken maximum zijn teruggebracht. In 2015 bleken de eigen reserves toereikend om de vragen voor financiële ondersteuning uit te voldoen. Dit leidt in totaal tot een voordeel van € 43.000 binnen het overkoepelend budget 'activerend minimabeleid'.

1F. Inkomensvoorziening

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	15.725	15.194	15.472	-278
Baten	12.117	7.363	7.770	407
Saldo van baten en lasten	-3.608	-7.831	-7.702	130
Mutatie reserve	0	105	0	-105
Gerealiseerd resultaat	-3.608	-7.726	-7.702	25

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Inkomensvoorziening	-8
Bbz	-12
Uitvoeringskosten	8
Bijzondere bijstand	-24
Re-integratie	162
WSW	4
Subtotaal	130
Mutatie reserve re-integratie	-105
Totaal na mutatie reserve	25

Toelichting afwijkingen

Inkomensvoorziening

In 2015 hebben wij een nadelig saldo van 817.000. Op grond van de Vangnetregeling worden budgetoverschrijdingen die het eigen risico van 7,5% van het toegekende budget overschrijden, volledig gecompenseerd. Dit onder de voorwaarde dat ons beroep op de Vangnetregeling 2015 wordt gehonoreerd. Voor 2015 betekent dit dat wij risicodragend zijn voor een bedrag van € 527.000. Ten gevolge van de verhoging van de rijksbijdrage in het laatste kwartaal 2015 is het risico dat voor de gemeente blijft ten opzichte van de voorjaarsnota met € 8.000 gestegen. Voor de overige € 290.000 wordt een beroep gedaan op de Vangnetregeling.

Voor de oorzaken van dit nadelige saldo en de maatregelen die wij hebben genomen om tot kostenreductie te komen, verwijzen wij u naar de raadsbrief "Analyse tekort op budget BUIG 2015" en het onderliggende document "Analyse en Maatregelen terugdringen tekort BUIG 2015" van 23 december 2015.

Bbz 2004

Binnen deze regeling is sprake van een nadeel van € 12.000. Binnen deze rijksregeling loopt de gemeente beperkte risico's. Zo blijft 10% van de advieskosten voor rekening van de gemeente (€ 1.500). Daarnaast ontvangt de gemeente een vast budget voor 25% van de kosten en een variabel budget voor de overige 75% van de kosten. Bij overschrijding van het vast budget (2015 € 13.000) blijven de eerste 15% van de kosten voor rekening van de gemeente (€ 2.000). Ten slotte verwacht het rijk dat de gemeente een substantieel deel van de uitgeleende middelen binnen deze regeling terugontvangt. Het rijk gaat hierbij uit van een vast percentage over het gemiddelde bedrag dat de afgelopen jaren uitgeleend is. Dit jaar zijn minder middelen terugontvangen dan het rijk verwacht (€ 6.500). De laatste € 2.000 hebben betrekking op een afrekening van de regeling uit 2013.

Uitvoeringskosten

Het voordeel is ontstaan door ontvangsten in verband met de door de gemeente opgelegde boetes wegens schending van de inlichtingenplicht op grond van de Participatiewet.

Bijzondere bijstand

De uitgaven voor bijzondere bijstand zijn in 2015 verder gestegen, wat leidt tot een negatief resultaat van € 24.000. Deze stijging is in belangrijke mate een gevolg van de stijgende aantallen inwoners voor wie bewindvoering (op last van de Rechtbank) is geïndiceerd. Deze post maakt 50%

uit van het gehele budget voor bijzondere bijstand. Ten opzichte van 2014 zijn de uitgaven voor deze specifieke kostenpost binnen de bijzondere bijstand met € 97.000 gestegen.

Daarnaast zien we dat de belangrijkste kostenposten bestaan uit kosten voor woninginrichting, woonkostentoeslag, eenmalig levensonderhoud, bijzondere bijstand voor jongeren onder de 21 jaar die in een instelling of inrichting verblijven en personen aan wie rechtens hun vrijheid is ontnomen op grond van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen. Deze personen hebben geen recht op algemene bijstand, maar wel recht op bijzondere bijstand.

Re-integratie

Het budget Re-integratie levert een positief saldo op van € 162.000. Dit is te verklaren door circa € 100.000 minder uitgaven aan Baanbrekend Gelderland dan was begroot. Dit project eindigde in juli 2015. Er zijn met name minder uitgaven gedaan omdat het project nauwelijks gebruik heeft gemaakt van een detacheringconstructie waar geld voor gereserveerd was. Vanaf 2015 is de Participatiewet van kracht en kunnen mensen met een arbeidshandicap in de banenafpraak aan het werk. Dit is in 2015 opgestart waardoor de resultaten in 2015 nog beperkt zijn. Hierdoor resteert een budget van € 40.000, begroot voor onder andere begeleiding en jobcoaching.

Binnen het budget Re-integratie is een budget Kinderopvang opgenomen. Naast de basisvoorziening die de Belastingdienst uitvoert, hebben gemeenten nog een klein budget beschikbaar voor een bijdrage in de kosten van kinderopvang. Wij hanteren hiervoor de draagkrachtregels van de bijzondere bijstand en vergoeden deze kosten binnen het budget Re-integratie.

Ook resteert er geld op een post dat speciaal beschikbaar wordt gesteld voor re-integratietrajecten voor ex-gedetineerden via het regionale Veiligheidshuis. De incidentele uitgaven kunnen niet gepland worden en zijn afhankelijk van het aantal inwoners dat hiervan gebruik moet maken. In 2015 was dit niet nodig.

Reserve Re-integratie

Door de onbenutte middelen bij re-integratie hoeft er geen onttrekking uit de Reserve Re-integratie plaats te vinden van € 105.000. Er is een positief saldo van € 57.000 binnen het taakveld re-integratie.

WSW

Vanaf 2015 is de financieringssystematiek van de WSW gewijzigd door de invoering van de Participatiewet. Het Rijk heeft hiervoor een berekeningssystematiek ontwikkeld op basis van verwachte arbeidsjaren. Permar WS en Presikhaaf Bedrijven, die voor onze gemeente de WSW uitvoeren, hebben maandelijks voorschotten ontvangen gebaseerd op de te verwachten aantal arbeidsjaren. Achteraf blijkt het werkelijk aantal gerealiseerde arbeidsjaren voor gemeente Renkum lager te liggen door uitstroom van medewerkers. Dit levert een voordeel t.o.v. de bevoorschotting op. Het Rijk heeft de bijdrage over 2015 in de loop van het jaar met € 64.000 naar beneden bijgesteld. Uiteindelijk resteert er een voordeel van € 107.000 op financiering van de WSW.

Permar WS kan de exploitatie van de WSW in 2015 niet volledig realiseren met de bijdragen van de gemeenten uit het participatiebudget. In het voorjaar van 2015 heeft de Permar een exploitatietekort begroot. In Renkum is hiervoor in de voorjaarsnota een extra bijdrage gereserveerd van € 120.000. Naast dit tekort is eind 2015 door Permar besloten de kwekerij af te stoten. De uiteindelijke jaarrekening 2015 van Permar is bij het opmaken van de gemeentelijke jaarrekening nog niet ontvangen. In de gemeentelijke jaarrekening wordt rekening gehouden met een bijdrage in het exploitatietekort van Permar van € 230.000. Per saldo resteert een voordeel

van ongeveer € 3.000. Naast dit resultaat was er nog een resultaat van € 1.000 in verband met de vrijval van de voorziening Reorganisatie Permar 2012 – 2014.

1G. Maatwerkvoorzieningen

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	6.464	20.197	15.268	4.930
Baten	19.320	1.338	1.121	-217
Saldo van baten en lasten	12.856	-18.859	-14.146	4.713
Mutatie reserve	30	30	-4.602	-4.632
Gerealiseerd resultaat	12.886	-18.829	-18.748	81

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Leerlingenvervoer	64
Zorg in natura begeleiding	1.383
Zorg in natura Jeugd	2.151
Landelijk werkende instellingen	63
Huishoudelijke hulp zorg in natura	150
Persoonsgebonden budget jeugd, begeleiding, en huishoudelijke hulp	450
Eigen bijdragen/ouderbijdragen	-210
Hulpmiddelen Wmo	190
Forfaitaire vergoedingen Wmo	300
Huishoudelijke hulptoelage	175
Collectief vervoer	16
Uitvoeringskosten	-25
Gehandicaptenparkeerkaart/ overige baten en lasten	5
Subtotaal	4.713
Mutatie reserve	-4.632
Totaal na mutatie reserve	*)81

*) zie tevens 1. Integratie-uitkering sociaal domein

Toelichting afwijkingen

Leerlingenvervoer

Gebaseerd op de aanbesteding in kalenderjaar 2014 voor vervoer vanaf schooljaar 2014/2015 is er geen aanpassing in het budget gedaan, omdat niet duidelijk was of dit tot een voordeel of nadeel ging leiden. Daarnaast is er met succes ingezet op het reizen van leerlingen met het openbaar vervoer. Mede daardoor zijn er minder leerlingen vervoerd met de taxi. De verwachting is dat er een structureel voordeel ontstaat die in de voorjaarsnota 2016 wordt opgenomen.

Zorg in natura begeleiding/zorg in natura jeugd

De verantwoording over zorg in natura begeleiding en zorg in natura jeugd hebben over het algemeen dezelfde onzekerheden. We willen deze dan ook tekstueel samen verwoorden.

Om een aantal redenen is alleen via een prognose die onzekerheden bevat het saldo te bepalen. (zie de risicoparagraaf). De uitkomst is als volgt.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Budget	Prognose	Restant
Zorg in natura begeleiding	2.900	1.517	1.383
Zorg in natura jeugd	8.074	5.923	2.151
Totaal	10.974	7.440	3.534

De prognose is bepaald door diverse bronnen buiten de boekhouding te raadplegen (zoals budget garanties en –plafonds gerelateerd aan omzet 2013). Zoals bekend mag worden verondersteld is kalenderjaar 2015 een jaar van transitie voor niet alleen gemeenten maar ook voor zorgaanbieders. Onze gemeente is, net als andere gemeenten, geconfronteerd met complexe factoren die het bepalen van de werkelijke lasten moeizaam maken. Zo is er een groot gedeelte van het jaar achterstand ontstaan door leveranciers die geen bsn nummers aan gemeenten kenbaar mochten maken. Daarnaast zijn declaraties van de zorgaanbieders over het algemeen laat aangeleverd, en als laatste belangrijk aspect kan het gegevensknooppunt genoemd worden die declaraties niet accepteert vanwege niet herkende/verkeerd ingevoerde zorgcodes.

Van de prognose € 7.440.000 is een bedrag van € 471.000 in de boekhouding verwerkt; dat betekent dat we voor een bedrag van € 6.969.000 aan verwachte kosten hebben opgenomen om nog in 2016 na te betalen over kalenderjaar 2015.

Een bedrag dat is onderhevig aan afwikkelingen in dit kalenderjaar over 2015, zoals toetsing van de bedragen en bijvoorbeeld bedragen die de gemeente mogelijk nog hoort te betalen op basis van omzetgarantie aan diverse leveranciers.

De onderschrijding kent in ieder geval een aantal mogelijke oorzaken. Enerzijds wordt het veroorzaakt door de toekenning van een budget dat is gebaseerd op sterk vervuilde gegevens uit Vektis. Daarin was het jaar 2013 de basis om te komen tot een budget verdeling naar gemeenten. Hierin speelt de vervuiling op het gebied van onduidelijkheid van het woonplaats-beginsel waardoor het niet onmogelijk is dat een ruimer dan noodzakelijk budget is toegewezen. Bovendien is rekening gehouden met de investering op transformatie. Omdat de transitie echter op 1 januari 2015 slechts voor een klein deel was gerealiseerd, heeft 2015 voornamelijk in het teken gestaan van alleen transitie, hetgeen een zware wissel heeft getrokken op de ambtelijke inzet om een zachte landing en continuïteit van zorg voor onze inwoners mogelijk te maken.

Landelijk werkende instellingen

Er is een terugloop van de inzet van Jeugdbescherming Gelderland (JBGld voorheen bureau jeugdzorg). Hier kunnen meerdere zaken aan de hand zijn. Ten eerste kan sprake zijn van een vertraging in de doorzetting naar de inzet van JBGld. Dat zou dan in de loop van 2016 zichtbaar moeten worden in de vorm van meer en zwaardere inzet, dit wordt althans door JBGld en de GI (gecertificeerde instellingen) zo verklaard.

Ten tweede speelt duidelijk een rol het feit dat alle sociale teams (wijkteams etc.) de expertise van voorheen bureau jeugdzorg zelf in huis hebben (voogd, jeugdbeschermer, algemeen maatschappelijk werk, gedragsdeskundige etc.) waardoor de teams zelf in staat zijn korte begeleiding (preventief) en doorverwijzing te verzorgen. Ook zijn de instellingen in de inkoop van 2015 gekort (1^e bezuinigingsslag). Mogelijk heeft deze meer effect dan op dit moment beoogd. Dat zou een vertraging van deze ontwikkeling (bereiken van beoogde bezuinigingen) in de komende jaren tot gevolg kunnen hebben.

Daarnaast kan sprake zijn van een vorm van na-ijleffect van bezuinigingen die eerder onder de zorgverzekeraars op de jeugdzorg hebben plaatsgevonden. Onder dat regime werden demoralisatie en ambulantisering van zorg reeds ingezet.

Huishoudelijke hulp zorg in natura

Bij de Begroting 2015 werd er vanuit gegaan dat een stijging zou kunnen ontstaan van het gebruik van HBH1 in verband met het afschaffen van de goedkope vorm van huishoudelijke hulp in de vorm van PGB seb en de gevolgen van het rijksbeleid m.b.t. de extramuralisering. Uiteindelijk werd lopende het jaar geconstateerd dat de vraag van huishoudelijke hulp lager werd dan de prognose. Wij denken dat oorzaak van de daling van het aantal ingezette uren hbh veroorzaakt is door:

- De WTCG korting van 33 procent op de eigen bijdrage, die sinds 1 januari 2015 is komen te vervallen. Dit heeft voor sommige mensen behoorlijk wat invloed op de hoogte van de eigen bijdrage. Vanwege de hoogte van de eigen bijdrage hebben een aantal inwoners een andere oplossing gezocht.
- De gevolgen van de kanteling. Tijdens de keukentafelgesprekken wordt samen met inwoners gekeken of zij zelf in staat zijn om ondersteuning in het huishouden te regelen. Wij merken in de praktijk dat met grote regelmaat inwoners zelf een particuliere hulp en/ of familie inschakelen. Er worden dus minder uren HBH ingezet.

Daarnaast worden er ook met grote regelmaat indicaties beëindigd i.v.m. overlijden, verhuizing buiten de gemeente etc., wat dus een afname in het aantal ingezette uren zal hebben. Uiteindelijk daalde het aantal geleverde uren zorg naar afgerond 111.500 uur, hetgeen een voordeel t.o.v. de raming oplevert van € 150.000.

Persoonsgebonden budget jeugd, begeleiding, en huishoudelijke hulp

De ramingen voor de PGB's waren vooral gebaseerd op de door het rijk verstrekte gegevens, welke enigszins gedateerd waren, en de ervaringscijfers met betrekking tot PGB huishoudelijke hulp. Op basis van de meest actuele cijfers van de Sociale Verzekeringsbank (SVB), zijn uiteindelijk maar voor € 1.270.000 aan kosten door de SVB vergoed, terwijl een budget van € 1.720.000 geraamd was. Per saldo levert dit een voordeel op van € 450.000. Naast het gebruik van gedateerde gegevens voor de raming, kan het voordeel mogelijk worden verklaard door de remmende werking van PGB gebruik omdat nu alleen nog sprake is van trekkingsrecht dat door de SVB wordt uitgevoerd. Ten slotte dien opgemerkt te worden dat er nog geen finale afrekening plaatsgevonden heeft met de SVB zodat in de loop van 2016 kan blijken dat de totale kosten over 2015 nog zouden kunnen veranderen.

Eigen bijdragen/ouderbijdragen

De eigen bijdrage wordt berekend op basis van de door de gemeente aangeleverde parameters en tarieven en de door de zorgaanbieders aangeleverde zorgkosten per cliënt. Als er minder zorg wordt ingezet dan geïndiceerd dan is er "evenredig" minder Eigen Bijdrage binnenkomt dan begroot.

Hulpmiddelen Wmo (woon, vervoer, rolstoelen)

Bij de najaarsnota hebben wij u al voorgesteld de stelpost t.b.v. de grote woningaanpassingen structureel vrij te laten vallen t.b.v. taakstelling op de Wmo. Ook dit jaar is gebleken dat de aanvraag voor grote woningaanpassingen beperkt is gebleven. Verder waren de aanvragen voor trapliften lager dan verwacht. Per saldo werd er in 2015 € 105.000 minder aan woonvoorzieningen verstrekt dan het geraamde bedrag. Het onderhoud aan hulpmiddelen (voornamelijk rolstoelen en scootmobielen) laat een dalende tendens zien t.o.v. voorgaande jaren. Voor dit jaar betekent dit een voordeel van € 23.000. Bij de verstrekking van scootmobielen en rolstoelen is een klein resultaat behaald van € 40.000. Het overige resultaat van € 22.000 is behaald door enkele incidentele baten (€ 9.000) en het niet volledig in hoeven zetten van het budget voor diverse lasten (€ 13.000).

Forfaitaire vergoedingen Wmo

Hieronder valt de meerkostenregeling die de vergoeding Wtcg-CER vervangt. Over 2015 kunnen mensen een beroep doen op deze regeling. De nieuwe regeling is net vastgesteld waardoor op deze post nog geen kosten zijn geboekt.

Huishoudelijke hulptoelage

In verband met de zeer korte tijdspanne, waarin een Plan van Aanpak Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) kon worden ingediend bij het ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport, is besloten om samen met twee van de zes gecontracteerde aanbieders van Hulp bij het Huishouden een plan in te dienen. Het ministerie heeft het plan goedgekeurd en voor zowel 2015 als 2016 een toelage van € 177.792 beschikbaar gesteld. Vervolgens zijn ook de overige gecontracteerde aanbieders van Hulp bij het Huishouden intensief betrokken bij de implementatie van de regeling, die op 1 september 2015 van kracht is geworden. Forse onderschrijding op het budget HHT is een landelijk fenomeen. VWS heeft dan ook besloten dat de HHT middelen van 2015 mogen worden overgeheveld naar 2016. Ook wordt meer ruimte gegeven voor het maken van op de lokale situatie afgestemde afspraken, waarmee cliënten en zorgaanbieders worden ondersteund in de transformatie.

In onze gemeente begint de regeling te ontluiken: in 2015 hebben 5 mensen gekozen voor een waardebon van € 225 (10 uren huishoudelijke ondersteuning) als blijk van waardering voor de mantelzorger. Deze zijn bij het budget voor mantelzorgcomplimenten verantwoord. Daarnaast is aan enkele inwoners HHT toegekend. Deze eerste toekenningen hebben nog niet geleid tot uitgaven in 2015. De HHT middelen van 2015 worden toegevoegd aan de reserve Sociaal domein. De ontstane beleidsruimte voor het maken van lokale afspraken ten behoeve van de transformatie zullen in 2016 worden benut.

Collectief vervoer

Het gebruik van zowel de regiotaxi als de zorgtaxi laten in 2015 een dalende tendens zien. Per saldo is er een voordeel gehaald van € 16.000

Uitvoeringskosten

Binnen deze post vallen onder andere de gemaakte onderzoekskosten t.b.v. de aanvragen van maatwerkvoorzieningen en de kosten voor aanbesteding van maatwerkvoorzieningen.

Daarnaast vallen onder deze kosten de uitvoeringskosten die gemaakt worden voor het opvangen van piekbelasting (onvoorziene extra werkdruk) binnen het voormalig zorgloket (nu Sociaal team). Per saldo is er binnen de uitvoeringskosten afgerond € 44.000 meer aan kosten gemaakt dan er budget was. Dit heeft voornamelijk te maken met de inzet van externe inhuur voor de extra werkdruk bij consultants Wmo dit jaar.

Ook vallen onder deze uitvoeringskosten de afkoop van regresrecht.

Op 1 januari 2015 is het regresrecht in de Wmo ingevoerd. Dit recht geeft gemeenten de bevoegdheid om Wmo-kosten te verhalen die het gevolg zijn van een ongeval waarvoor iemand aansprakelijk is. Artikel 2.4.4. van de Wmo 2015 bepaalt dat de VNG een overeenkomst met verzekeraars sluit over een door verzekeraars te betalen afkoopsom voor de schade zoals genoemd in art. 2.4.3.

Voor dit doel heeft de gemeente heeft een extra uitkering ontvangen € 19.000.

Per saldo is er op de uitvoeringskosten Wmo een nadeel ontstaan van € 25.000.

Mutatie reserve Sociaal domein

De exploitatie van het product maatwerkvoorzieningen sluit, met inachtneming van de genoemde onzekerheden, met een positief resultaat van € 4.713.000. Het resultaat van dit product wordt, conform afspraak, toegevoegd aan de reserve sociaal domein. Omdat er binnen product 1. Integratie uitkering Sociaal domein en Wmo nog een taakstelling resteerde van € 81.000 is deze taakstelling ingevuld met het positieve resultaat. Per saldo wordt er een bedrag van € 4.632.000 toegevoegd aan de reserve Sociaal domein.

1 Integratie uitkering sociaal domein en WMO

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	0	-89	0	-89
Baten	0	21.648	21.656	8
Saldo van baten en lasten	0	21.737	21.656	-81
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat		21.737	21.656	-81

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Restant taakstelling integratie-uitkering SD	-81
Subtotaal	-81
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	-81

Toelichting afwijkingen

De taakstelling binnen de integratie-uitkering sociaal domein (IU/SD) en Wmo (IU Wmo 2008) bestond bij de start van het begrotingsjaar uit de restant taakstelling HbH/hulpmiddelen ten bedrage van € 254.000, in verband met de verlaging het rijksbijdrage met 40% voor huishoudelijke hulp binnen de IU Wmo 2008.

Door mutaties van beide integratie-uitkeringen is in het loop van het jaar deze taakstelling verhoogd met € 277.000 bij de voorjaarsnota en € 35.000 bij de najaarsnota.

Zowel bij de voorjaarsnota (€ 191.000) als bij de najaarsnota (€ 287.000) zijn binnen de "bestaande budgetten" van het sociaal domein budgetten gevonden welke ingezet konden worden voor de ontstane taakstelling van € 566.000.

Per saldo resteerde een taakstelling van € 89.000. Voor een specificatie van de invulling van deze taakstelling verwijzen wij u naar de voorjaarsnota 2015 pagina 46/47 en de najaarsnota pagina 69/70.

Ultimo 2015 resteerde dus nog een taakstelling van € 89.000. Bij de decembercirculaire gemeentefonds 2015 heeft de gemeente een positieve bijstelling van haar integratie-uitkeringen gekregen van € 8.000. Per saldo resteert er nog een taakstelling van € 81.000. Dit nadeel kan opgevangen worden binnen de totale exploitatie van programma 1.

In de onderstaande tabel treft u de diverse mutaties m.b.t. de integratie uitkering schematisch aan.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015
Individuele voorzieningen (Wmo) (oorspronkelijke taakstelling)	254
Subtotaal	254
<i>Aanvullende taakstelling meicirculaire:</i>	
Integratie uitkering WMO hh	26
Integratie uitkering sociaal domein	251
Subtotaal	531
<i>Aanvullende taakstelling septembercirculaire:</i>	
Integratie uitkering sociaal domein	35
Subtotaal	566
Gerealiseerd VJN 2015	-191
Gerealiseerd NJN 2015	-287
Totaal gerealiseerd	-478
Nog in te vullen	89
<i>Aanvullende taakstelling decembercirculaire</i>	
Integratie uitkering WMO hh	-10
Integratie uitkering sociaal domein	2
Totaal resultaat	81

Programma 02 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit

1. Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	11.594	9.065	10.180	-1.115
Baten	8.655	4.070	5.357	1.287
Saldo van baten en lasten	-2.939	-4.995	-4.824	172
Mutatie reserve	163	1.634	1.518	-116
Gerealiseerd resultaat	-2.776	-3.361	-3.306	56

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
2A. Ruimtelijke ontwikkeling	-313	-917	-912	4
2B. Wonen	-247	1	3	2
2C. Bestemmingsplannen	-444	-437	-419	18
2D. Omgevingsvergunning	-1.001	-1.202	-1.185	17
2E. Mobiliteit	-771	-806	-792	14
totaal	-2.776	-3.361	-3.306	56

2. Analyse afwijking

Alle afwijkingen groter dan € 25.000 zijn hieronder toegelicht (bedragen x € 1.000).

2A. Ruimtelijke ontwikkeling

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	8.605	5.852	5.472	380
Baten	8.292	3.437	3.034	-403
Saldo van baten en lasten	-313	-2.415	-2.438	-23
Mutatie reserve	0	1.498	1.525	27
Gerealiseerd resultaat	-313	-917	-912	4

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Projecten grondexploitatie	-41
Overigen	18
Totaal	-23
Vrijval reserve GAWAR	27
Totaal na mutatie reserve	4

Toelichting afwijkingen

Projecten grondexploitatie

Zie paragraaf Grondbeleid

2C. Bestemmingsplannen

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	565	565	479	86
Baten	21	21	34	13
Saldo van baten en lasten	-544	-544	-446	98
Mutatie reserve	100	107	27	-80
Gerealiseerd resultaat	-444	-437	-419	18

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Bestemmingsplannen voor particulieren	20
Actualisaties bestemmingsplannen	80
Overigen	-2
Subtotaal	98
Mutatie reserve Bestemmingsplannen	-80
Totaal na mutatie reserve	18

Toelichting afwijkingen

Bestemmingsplannen voor particulieren

In 2015 zijn meer bestemmingsplannen voor particulieren gemaakt dan voorzien. De ambtelijke uren voor het maken en begeleiden van die bestemmingsplannen zijn in rekening gebracht bij de particuliere initiatiefnemers. Daardoor zijn er meer inkomsten dan gepland en levert dit een voordeel op.

Actualisaties bestemmingsplannen

De planning voor de actualisaties van de bestemmingsplannen is anders geworden dan gepland. Afgelopen jaar is Oosterbeek-Centrum geactualiseerd samen met een klein deel van het buitengebied. Mede door de vele particuliere bestemmingsplannen en bestemmingsplannen voor projecten zijn enkele actualisaties doorgeschoven in de tijd. Daarnaast zijn de kosten lager dan begroot omdat veel werk voor de actualisaties zelf wordt gedaan en er daardoor minder werk verricht moet worden door adviesbureaus.

Hierdoor kan de mutatie van de reserve Bestemmingsplannen € 80.000 lager zijn dan was begroot.

2D. Omgevingsvergunning

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.306	1.507	1.491	16
Baten	305	305	306	1
Saldo van baten en lasten	-1.001	-1.202	-1.185	17
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-1.001	-1.202	-1.185	17

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Bomenverordening	25
Overigen	-8
Subtotaal	17
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	17

Toelichting afwijkingen

Bomenverordening

Dit voordeel heeft betrekking op een stelpost die opgenomen is in verband met de toekomstige nieuwe bomenverordening (m.n. kap). In 2015 zijn hiervoor nog geen kosten gemaakt.

2E. Mobiliteit

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	871	873	2.444	-1.572
Baten	37	37	1.686	1.649
Saldo van baten en lasten	-834	-835	-758	77
Mutatie reserve	63	29	-34	-63
Gerealiseerd resultaat	-771	-806	-792	14

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
MUP (GVVP)	63
Overigen	14
Subtotaal	77
Mutatie reserve MUP	-63
Totaal na mutatie reserve	14

Toelichting afwijkingen

MUP (Meerjaren Uitvoeringsprogramma van het Gemeentelijk verkeer- en vervoersplan)

Voor deze afwijking zijn de volgende redenen te geven:

- De Snelfietsroute Arnhem Wageningen is nog niet uitgevoerd, maar er was in de begroting wel rekening gehouden met de kapitaallasten hiervan. Over dit project heeft u de stand van zaken in de raadsbrief van 19 november 2015 kunnen lezen.
- De spoorwegovergang Wolfheze is niet doorgegaan in 2015. Ook de kapitaallasten hiervan waren in de begroting meegenomen. Over dit project ontvangt u een aparte raadsbrief om u verder te informeren. Het project heeft in 2015 een aantal maanden stilgelegen, maar is begin 2016 weer voortvarend opgepakt door de provincie.
- Het project Dorpsplein Wolfheze is uitgevoerd. Door de ontvangen subsidie was hiervoor een lagere bijdrage uit het MUP nodig.
- Een project dat in 2015 niet is doorgegaan, is de Wolfhezerweg ten zuiden van het spoor, binnen de bebouwde kom. Dit wordt in 2016 opgepakt.
- Aanpak van de schoolomgevingen is in 2015 niet volledig uitgevoerd, omdat er lange tijd onduidelijkheid was over de toekomstige scholen bij MFC 3B4. In 2016 wordt de omgeving van de resterende scholen echter daadwerkelijk opgepakt.
- Voor het ophogen van de bushaltes is alsnog subsidie ontvangen. Dit was in de begroting niet meegenomen, omdat lange tijd onzeker was of deze subsidie nog toegekend zou worden.

Het ontstane voordeel van € 63.000 wordt teruggestort naar de reserve MUP.

Afwijking lasten en baten

Deze afwijkingen hebben m.n. betrekking op de uitgevoerde HOV-maatregelen Arnhem-Wageningen (€ 1.515.000) en die van fietsvoorzieningen bij bushaltes (€ 54.000). Beide projecten zijn gefinancierd (subsidie) door de provincie Gelderland.

Programma 03 Milieu, klimaat & duurzaamheid

1. Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	6.297	7.174	7.231	-56
Baten	7.014	7.733	7.856	123
Saldo van baten en lasten	717	559	626	67
Mutatie reserve	-177	63	38	-25
Gerealiseerd resultaat	541	622	664	42

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
3A. Milieu en duurzaamheid	-212	-212	-204	8
3B. Energie en klimaat	-94	-94	-86	7
3C. Bos en landschap	-259	-266	-269	-4
3D. Water en riolering	296	383	435	52
3E. Afvalverwijdering en -verwerking	811	811	788	-22
totaal	541	622	664	42

2. Analyse afwijking

Alle afwijkingen groter dan € 25.000 zijn hieronder toegelicht (bedragen x € 1.000).

3C. Bos en landschap

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	344	844	802	42
Baten	21	516	505	-11
Saldo van baten en lasten	-323	-329	-297	31
Mutatie reserve	63	63	28	-35
Gerealiseerd resultaat	-259	-266	-269	-4

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Landschapsontwikkelingsplan	35
Overigen	-4
Subtotaal	31
Mutatie reserve Landschapsontwikkelingsplan (LOP)	-35
Totaal na mutatie reserve	-4

Toelichting afwijkingen

Landschapsontwikkelingsplan/ Mutatie reserve Landschapsontwikkelingsplan (LOP)

Het landschapsherstelproject in de Rosandepolder (Geldersch Landschap en Kasteelen) is al wel gestart, maar nog niet gereed. De toegezegde bijdrage van € 20.000 schuift deels door naar 2016. De actualisatie van het Landschapsontwikkelingsplan wordt verschoven van 2015 naar 2016. De begrote budgetten voor externe ondersteuning ad. € 5.000 zijn niet uitgegeven in 2015.

In het Renkums Beekdal is de Sprengenkop niet uitgevoerd, maar in de plaats daarvan een nieuwe uitrit bij het informatiecentrum. Er was rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage voor de Sprengenkop van € 5.000 die nu vrijvalt.

In het Heelsums Beekdal waren werkzaamheden voorzien om het beekdal beter zichtbaar te maken. Deze maatregelen zijn niet uitgevoerd, maar worden opgeschoven tot na de reconstructie van de provinciale weg. Hierdoor is € 5.000 minder uitgegeven dan voorzien.

Het restant, totaal € 35.000, is in de reserve LOP gestort.

3D. Water en riolering

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	2.161	2.801	2.940	-139
Baten	3.224	3.184	3.375	191
Saldo van baten en lasten	1.064	383	435	52
Mutatie reserve	-768	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	296	383	435	52

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Pompen, gemalen, bassins, buffer	44
Rioolheffing	40
Reservering kapitaallasten (vervangings)investeringen GRP	168
Riolering: onderhoud	-36
GRP/ BRP/ beheerplan	-68
Overigen	73
Subtotaal	221
Mutatie voorziening Rioolheffing	-169
Totaal na mutatie voorziening	52

Toelichting afwijkingen

Pompen, gemalen, bassins, buffer

Op dit onderdeel is een voordeel behaald doordat de onderhoudskosten zijn gedaald. De hoofdgemalen en mini pompgemalen zijn door een geïntegreerd contract met meerjarige onderhoud aanbesteed. In 2015 is een groot deel van de mini pompgemalen mechanisch/elektrisch gerenoveerd. In totaal is er € 9.000 uitgegeven op een begroting van € 30.000 waardoor er een voordeel is van € 21.000. De overige € 23.000 heeft betrekking op kapitaallasten. Op het moment dat in de begroting geplande (vervangings)investeringen uitgesteld worden/ nog niet in gebruik genomen zijn, ontstaat er een voordeel op de begrote kapitaallasten.

Rioolheffing

Voor een nadere toelichting op het voordeel van € 40.000 verwijzen wij u naar Paragraaf 1 Lokale heffingen, onderdeel Rioolheffing.

Reservering kapitaallasten (vervangings)investeringen GRP

Voor 2015 zijn kapitaallasten gereserveerd ten behoeve van de diverse (vervangings) investeringen welke in het GRP 2010-2014 opgenomen zijn. Een aantal (vervangings) investeringsprojecten is nog niet opgestart, waardoor er een voordeel is ontstaan. Deze gelden blijven in de voorziening Rioolheffing beschikbaar, zodat uitvoering in een later stadium alsnog plaats kan vinden.

Riolering: onderhoud

Op dit onderdeel is € 36.000 meer uitgegeven dan begroot. Er is een toename van correctieve onderhoudskosten door de veroudering van het gemeentelijk rioolstelsel. Dit uit zich in een toename van verzakkingen en gaten in trottoirs van met name huis- en kolkaansluitingen. In 2015 is er, vanuit het beheerplan riolering, ook gestart met preventief onderhoud aan riolering. Dit heeft geleid tot de incidentele overschrijding van het budget.

Riolering: kapitaallasten

Als gevolg van nog in voorbereiding zijnde vervangingen (zoals in het GRP 2010-2014 opgenomen) en nog openstaande restantkredieten (zie tevens bijlage 4 kredieten), is een voordeel ontstaan m.b.t. kapitaallasten.

GRP/ BRP/ beheerplan

Op dit onderdeel is € 68.000 meer uitgegeven dan begroot. De overschrijding is veroorzaakt omdat bij het opstellen van een nieuw rioolmodel de maaiveldhoogte en de afstroming van regenwater, anders dan door de riolering, heel nadrukkelijk is meegenomen. Doordat oppervlakkige afstroming en infiltratie is meegenomen, is dit model veel beter in staat om de specifiek Renkumse omstandigheden (geaccidenteerd terrein, zand) te modelleren. In deze modelleringsslag is ook de situatie in de praktijk opnieuw geïnventariseerd en vastgelegd, waardoor er een kwaliteitsslag in het beheersysteem is gemaakt.

Overigen

Dit onderdeel bestaat uit een optelling van meerdere kleinere voor- en nadelen binnen de taakvelden telemetrie, hemelwater, riolering, afvalwater, grondwater en water algemeen en wordt om deze reden niet nader toegelicht.

Mutatie voorziening Rioolheffing

De rioolheffing is dekkend voor de kosten van riolering en water, straatreiniging (50%) en kwijtscheldingen. Het saldo wat in de jaarrekening ontstaat is toegevoegd aan de voorziening Rioolheffing.

Het voordeel van € 39.000 wat resteert, heeft betrekking op straatreiniging (€ 11.000), kwijtscheldingen (€ 28.000; zie tevens product 7E Belastingen) en deflatie (€ 13.000 i.v.m. rente - 2%).

3E. Afvalverwijdering en -verwerking

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	3.186	3.223	3.013	210
Baten	3.769	4.034	3.801	-232
Saldo van baten en lasten	583	811	788	-22
Mutatie reserve	228	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	811	811	788	-22

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Vervangingen	76
Vuilophaal en -afvoer	17
Vuilverwerking	-11
Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	24
Overigen	-38
Subtotaal	68
Mutatie voorziening Afvalstoffenheffing	-90
Totaal na mutatie voorziening	-22

Toelichting afwijkingen

Vervangingen (glascontainers/ duobakken/ minicontainers + opstelplaatsen OPK gestapelde bouw/ aanpassen ABS/ afvalpassen)

Deze vervangingsinvesteringen hebben grotendeels te maken met het nieuwe afvalinzamelsysteem. Er zijn uitgaven geweest voor advieskosten met betrekking tot het nieuwe afvalinzamelsysteem en voor het vervangen van defecte duobakken.

Een deel van de in 2015 geplande vervangingen heeft eind 2015 plaatsgevonden of is naar 2016 verschoven. Hierdoor is in 2015 een incidenteel voordeel ontstaan.

Vuilophaal en -afvoer

De afwijking betreft een normale fluctuatie bij het ophalen en afvoeren van ruim 15.000 ton huishoudelijk afval.

Vuilverwerking

Net zoals bij het vuilophaal en -afvoer betreft de afwijking een normale fluctuatie bij de verwerking van ruim 15.000 ton huishoudelijk afval.

Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing

Voor een nadere toelichting op het voordeel van € 24.000 verwijzen wij u naar Paragraaf 1 Lokale heffingen, onderdeel Rioolheffing.

Mutatie voorziening Afvalstoffenheffing

Het voordelig resultaat op afvalverwijdering en -verwerking houdt in dat de in 2015 opgelegde Afvalstoffenheffing hoger was dan noodzakelijk.

Binnen het product Afvalverwijdering en -verwerking is, zoals verantwoord, een voordeel van € 68.000 ontstaan. Daarnaast is als gevolg van lagere kwijtscheldingen (€ 22.000; zie tevens product 7E Belastingen) ten opzichte van de begroting de storting in de voorziening nog eens € 22.000 hoger. Totaal € 90.000.

Programma 04 Veiligheid

1. Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	2.753	2.772	2.835	-63
Baten	68	226	327	101
Saldo van baten en lasten	-2.685	-2.545	-2.508	38
Mutatie reserve				
Gerealiseerd resultaat	-2.685	-2.545	-2.508	38

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
4A. Integraal veiligheidsbeleid	-2.053	-1.913	-1.876	37
4B. Toezicht en handhaving	-632	-632	-632	
4C. Veilig thuis				
totaal	-2.685	-2.545	-2.508	38

2. Analyse afwijking

Alle afwijkingen groter dan € 25.000 zijn hieronder toegelicht (bedragen x € 1.000).

4A. Integraal veiligheidsbeleid

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	2.115	2.133	2.188	-54
Baten	62	220	312	92
Saldo van baten en lasten	-2.053	-1.913	-1.876	37
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-2.053	-1.913	-1.876	37

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Brandweertaken	33
Overigen	4
Subtotaal	37
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	37

Toelichting afwijkingen

De onderschrijding komt door een restitutie 2014 door de Brandweer.

Programma 05 Openbare ruimte

1. Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	6.674	7.402	7.469	-68
Baten	341	369	465	96
Saldo van baten en lasten	-6.333	-7.032	-7.004	28
Mutatie reserve	550	949	824	-125
Gerealiseerd resultaat	-5.783	-6.083	-6.180	-97

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
5A. Groenonderhoud	-2.683	-2.994	-3.122	-128
5B. Wegen, straten en pleinen	-3.100	-3.089	-3.057	31
totaal	-5.783	-6.083	-6.180	-97

2. Analyse afwijking

Alle afwijkingen groter dan € 25.000 zijn hieronder toegelicht (bedragen x € 1.000).

5A. Groenonderhoud

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	3.000	3.309	3.419	-110
Baten	287	315	297	-18
Saldo van baten en lasten	-2.713	-2.994	-3.122	-128
Mutatie reserve	30	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-2.683	-2.994	-3.122	-128

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Plantmateriaal en renovatie	-43
Begraafplaatsen	-30
Taakstelling beheer en onderhoud sportterreinen	-51
Overigen	-4
Subtotaal	-128
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	-128

Toelichting afwijkingen

Plantmateriaal en renovatie

- Er budget is overgeheveld van aankoop plantmateriaal/groenrenovatie naar onderhoud groen in verband met een tekort op het onderhoudsbudget en het besluit om de bermen ecologisch te beheren.
- De actualisatie van het Groenstructuurplan zorgde voor een extra kostenpost. Voor de actualisatie is een interactieve inspraakronde georganiseerd.
- Het onderhouden van de nieuwe aanleg van groen in het plantseizoen 2014-2015 zou door onze eigen buitendienst worden uitgevoerd. Door prioritering van werkzaamheden (o.a. zomerstorm) moest dit onderhoud worden uitbesteed in verband met toezeggingen aan bewoners.

- De reconstructie van de Hogenkampseweg zorgt voor een extra kostenpost in verband met schade aan leidingen en tuinmuren door wortels van de gekapte bomen.

Begraafplaatsen

Er zijn in 2015 minder mensen overleden en is er meer concurrentie van natuurbegraafplaatsen. Hierdoor zijn de inkomsten lager.

- Door de zomerstorm in 2015 was er relatief veel schade aan grafmonumenten die de gemeente als begraafplaatseigenaar heeft vergoed.
- De markante coniferenlanen op begraafplaats "Zuid" in Oosterbeek viel in 2015 ten prooi aan de Thuja bastkever. Maatregelen om deze kever te bestrijden om zo de resterende coniferenlaan te beschermen hebben gezorgd voor extra uitgaven.
- Ook de vervanging van de gasleiding naar de aula op begraafplaats Harten in Renkum heeft voor extra niet te voorziene kosten gezorgd.

Taakstelling beheer en onderhoud sportaccommodaties

In 2015 is € 149.000 van de € 200.000 taakstelling ingevuld. Het restant van € 51.000 is niet gevonden om de volgende redenen:

- Overdracht sportpark Duitse Kamp is wel geregeld, maar de vereniging ontvangt ter overbrugging een tijdelijke bijdrage die in 2016 stopt. Zodra dit stopt kan een deel van de taakstelling worden ingevuld.
- De overdracht van sportpark Hartenstein is nog niet geëffectueerd. Er is een stichting opgericht die in 2016 het beheer en onderhoud gaat verzorgen. Ook hier geldt dat zij voor een bepaalde periode een jaarlijkse bijdrage ter overbrugging ontvangen.
- Voor de overige parken geldt dat de overdracht van het beheer en onderhoud nog niet heeft plaatsgevonden en dat hier in 2015 oriënterende gesprekken over hebben plaatsgevonden. Naar aanleiding van de aangenomen motie wordt een stappenplan opgesteld om tot een overdracht van beheer en onderhoud te komen. In dit stappenplan wordt één en ander concreet uitgewerkt.

Omdat de overdrachten niet geregeld zijn, loopt het dagelijks onderhoud en het bespeelbaar houden van de velden door.

5B. Wegen, straten en pleinen

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	3.674	4.093	4.050	42
Baten	55	55	169	114
Saldo van baten en lasten	-3.620	-4.038	-3.882	156
Mutatie reserve	520	949	824	-125
Gerealiseerd resultaat	-3.100	-3.089	-3.057	31

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Gladheidsbestrijding	37
Groot onderhoud wegen	34
Telecommunicatie	118
Straatreiniging	-32
Inhuur transporten ACV	-33
Overige voorzieningen wegen	18
Overigen	14
Subtotaal	156
Mutatie reserve Wegenonderhoud	-34
Mutatie reserve Vervanging openbare verlichting	-12
Mutatie reserve Risico herstelkosten sleuven en lasgaten	-80
Totaal na mutatie reserve	31

Toelichting afwijkingen

Gladheidsbestrijding

In de begroting wordt een bedrag opgenomen dat gemiddeld nodig is voor een strooiseizoen. De weersomstandigheden in de maanden november en december 2015 waren zodanig dat er nauwelijks uitgerukt hoefde te worden voor gladheidsbestrijding. Daarom is een groter bedrag dan normaal niet besteed. Hier tegenover staat dat er meer rondes zijn gemaakt voor straatreiniging om onveilige situaties te voorkomen als gevolg van gladheid door restanten blad.

Groot onderhoud wegen/ mutatie reserve Wegenonderhoud

- Kort voor de zomervakantie is de definitieve planning bekend geworden. Hierdoor zijn de meeste werkzaamheden pas na de zomervakantie gestart en is er onvoldoende tijd geweest om alles uit te voeren.
- Door de late planning en door de weersomstandigheden konden er geen slijtlagen uitgevoerd worden. Door de tijdige onderkenning hiervan is er voor nagenoeg het begrote bedrag een alternatief gezocht voor de betreffende aannemer. Hierdoor is vooral een groter stuk van de Van der Molenallee aangepakt dan gepland.
- Door de krappe planning zijn o.a. de voetpaden langs de Utrechtseweg in Renkum/Heelsum en de verharding bij de aula van de begraafplaats aan de Van Limburg van Stirumweg niet opgepakt. Deze twee samen stonden begroot voor € 38.000.

Telecommunicatie/ mutatie reserve Risico herstelkosten sleuven en lasgaten

- Voor het project "Aanleg Glasvezel Oosterbeek" is in 2015 ca. € 60.000 aan lengteafhankelijke leges geïnd. Hiervan is € 4.000 aan externe directievoering en toezicht besteed, waarna € 56.000 resteert.
- De overige inkomsten uit lengteafhankelijke leges, € 24.000, komt uit overige instemmingen.
- Totaal € 80.000 wordt in de reserve Risico herstelkosten sleuven en lasgaten gestort.
- Daarnaast zijn er 'inkomsten' uit reguliere leges voor instemmingen. Deze hebben in 2015 voor ca. € 38.000 een meeropbrengsten gezorgd.

Straatreiniging

In het laatste kwartaal van 2015 is er nauwelijks sneeuw gevallen maar lagen er wel restanten blad die gladheid veroorzaakten. Er is ervoor gekozen extra reinigingsrondes te rijden om de veiligheid

te waarborgen. Hierdoor is een overschrijding op het budget ontstaan. Daar staat tegenover dat er minder gladheidsbestrijding nodig is geweest.

Inhuur transporten ACV

De meerkosten zijn het gevolg van een gewijzigde inzet bij renovaties en ombouw van groenstroken van het team BOR. Bij deze gewijzigde inzet is aan- en afvoer van materialen en groenafval aanzienlijk toegenomen.

Overige voorzieningen wegen

- Een deel van het voordeel is behaald door verhaalde schades aan verkeersborden e.d.
- Er is een nieuw contract afgesloten voor het onderhoud van de abri's. In dat contract is ook het herstel opgenomen van schades aan de abri's. Deze komen nu niet langer voor onze rekening waardoor er voordeel is ontstaan.

Overigen

Dit onderdeel bestaat uit een optelling van meerdere kleinere voor- en nadelen en wordt om deze reden niet nader toegelicht.

Programma 06 Economie & Cultuur

1. Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	1.212	1.189	1.380	-191
Baten	58	528	690	162
Saldo van baten en lasten	-1.154	-661	-690	-29
Mutatie reserve	515	18	55	37
Gerealiseerd resultaat	-639	-643	-635	9

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
6A. Ondernemen en bedrijvigheid	-63	-63	-76	-13
6B. Recreatie en toerisme	-222	-237	-217	20
6C. Kunst, cultuur en cultuurhistorie	-354	-344	-342	2
totaal	-639	-643	-635	9

2. Analyse afwijking

Alle afwijkingen groter dan € 25.000 zijn hieronder toegelicht (bedragen x € 1.000).

6A. Ondernemen en bedrijvigheid

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	621	593	579	14
Baten	58	528	488	-41
Saldo van baten en lasten	-563	-65	-92	-26
Mutatie reserve	500	3	16	13
Gerealiseerd resultaat	-63	-63	-76	-13

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Markten	-15
Bedrijventerrein "Schaapsdrift"	-13
Overigen	2
Subtotaal	-26
Mutatie reserve	13
Totaal na mutatie reserve	-13

Toelichting afwijkingen

Markten

Het tekort op het product Markten is voor ca. € 9.000 in toe te schrijven aan een samenstel van factoren. Er worden nu minder standplaatsen ingenomen ten opzichte van jaren geleden. Dat betekent minder inkomsten (marktgeden). De verwachting is dat deze trend, die al eerder is ingezet en die ook landelijk is waar te nemen, structureel is. Jaren geleden heeft de raad ermee ingestemd de kostendekkendheid van de marktgeden los te laten. Dat houdt in dat voor de weekmarkten kosten worden gemaakt (en geboekt) die niet worden doorberekend.

Bedrijventerreinen "Schaapsdrift"

Voor de inventarisatie van de mogelijkheden tot het oprichten van een beheersorganisatie voor het bedrijventerrein "Schaapsdrift" te Renkum zijn kosten gemaakt van € 26.000. Hiervan is een bedrag van € 13.000 aan subsidie ontvangen van de Provincie Gelderland.

Het gemeentelijk deel van deze kosten worden gedekt uit de egalisatie reserve algemene uitkering.

Programma 07 Inwoner, bestuur & organisatie

1. Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	13.667	16.405	17.755	-1.350
Baten	5.837	6.699	7.721	1.022
Saldo van baten en lasten	-7.830	-9.707	-10.034	-327
Mutatie reserve	551	1.658	1.284	-374
Gerealiseerd resultaat	-7.278	-8.049	-8.750	-701

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
7A. Besturingsfilosofie en inwonerparticipatie	-111	-121	-102	19
7B. Organisatieontwikkeling		-639	-639	
7C. Servicepunt	-791	-817	-810	7
7D. ICT	77	64	64	
7E. Belastingen	-581	-647	-718	-70
7F. Vastgoed	-3.128	-3.201	-3.259	-58
7G. Bestuur en organisatie	-2.744	-2.688	-3.286	-598
totaal	-7.278	-8.049	-8.750	-701

2. Analyse afwijking

Alle afwijkingen groter dan € 25.000 zijn hieronder toegelicht (bedragen x € 1.000).

7B. Organisatieontwikkeling

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	0	1.438	1.416	22
Baten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	-1.438	-1.416	22
Mutatie reserve	0	800	777	-22
Gerealiseerd resultaat		-639	-639	0

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Uitvoeringskosten implementatie sociaal domein	22
Subtotaal	22
Mutatie reserve Sociaal domein	-22
Totaal na mutatie reserve	0

Toelichting afwijkingen

Uitvoeringskosten implementatie sociaal domein

De uitvoeringskosten hebben een voordeel van € 22.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door het later (in 2016) opstarten van opleidingsplan voor het Sociaal team.

Mutatie reserve Sociaal domein

Omdat het opleidingsplan voor het sociaal team later opgestart behoefde het geraamde bedrag hiervoor niet uit de reserve gedekt te worden.

7D. ICT

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	3.036	3.371	2.895	475
Baten	3.036	3.228	3.027	-201
Saldo van baten en lasten	0	-143	131	274
Mutatie reserve	77	207	-67	-274
Gerealiseerd resultaat	77	64	64	0

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Applicatiebeheer	5
Investeringsplan	78
Technisch beheer	-59
Telefonie	13
Projecten	237
Subtotaal	274
Mutatie reserve ICT	-274
Totaal na mutatie reserve	0

Toelichting afwijkingen

Investeringsplan

Van het investeringsplan 2015 zijn, met uitzondering van 7 investeringen (kredietvolume € 258.000), alle investeringen in uitvoering genomen. 1 investering zal in 2015 afgerond worden. De kapitaallasten van de niet in uitvoering genomen en nog niet afgeronde investering, groot € 47.000, vallen hierdoor in 2015 vrij. Het voordeel is toegevoegd aan de reserve ICT, zodat deze middelen beschikbaar blijven voor de uitvoering van het investeringsplan.

Naast dit voordeel zijn er voor enkele investeringen voor € 31.000 budgetten vrijgemaakt uit andere producten. Deze bijdragen worden via het investeringsplan toegevoegd aan de reserve ICT t.b.v. de toekomstige kapitaallasten van deze investeringen.

Technisch beheer

Door de voortschrijdende ontwikkelingen in het Sociaal Domein en een stijging van het aantal personeelsleden dat mag thuiswerken, was het noodzakelijk om extra licenties inclusief onderhoud (o.a. Office, Windows en Citrix) en hardware (monitoren, laptops en tablets) aan te schaffen. Verder zijn er extra kosten gemaakt om beveiligde gegevensuitwisseling met externe partijen binnen het Sociaal Domein te faciliteren. Het totale nadeel bedraagt € 59.000

Telefonie

De kosten voor vaste telefonie en de gesprekskosten voor mobiele telefonie zijn sterk gedaald door het afsluiten van nieuwe voordelige contracten.

Projecten

Dit jaar is er minder uitgegeven aan incidentele projecten, door projecten planmatiger aan te pakken. Ook was er minder klein onderhoud waarbij inhuur van externen vereist was. De auditkosten vallen ook dit jaar lager uit dan geraamd. In de raming zit ook een buffer voor het geval een audit nogmaals uitgevoerd moet worden, of er extra werkzaamheden a.g.v. een audit nodig zijn. Het totale voordeel bedraagt € 70.000.

Door minder inzet van ingehuurde expertise, hebben we minder uitgegeven voor het project BGT. Per saldo resteert een voordeel van € 29.000. Dekking van dit project is gevonden binnen de reserve ICT. Dit voordeel wordt gecompenseerd door een lagere onttrekking uit de reserve van hetzelfde bedrag.

Gemeente Arnhem heeft minder inhuur hoeven plegen voor de werkzaamheden van het project BAG Adressen en Gebouwen. Deels omdat de werkzaamheden voortvarender verliepen dan geraamd. Per saldo resteert een voordeel van € 93.000. Dit voordeel wordt gecompenseerd door een lagere onttrekking uit de reserve van hetzelfde bedrag. De resterende werkzaamheden zullen in 2016 uitgevoerd worden. Bij de voorjaarsnota 2016 zal hiervoor opnieuw budget aangevraagd worden, met als dekking onttrekking uit de reserve.

GovUnited

Er zijn dit jaar minder kosten gemaakt voor het Zaakgericht Werken, o.a. door meer eigen personeel in te zetten. Voordeel binnen dit project bedraagt € 45.000.

Reserve ICT

Per saldo werd een onttrekking van de reserve begroot van 207.000. In onderstaande tabel is een verantwoording gegeven van de werkelijke onttrekking aan de reserve. Door een lagere exploitatie van de projecten BGT en BAG/WOZ behoefde substantieel minder onttrokken te worden aan de reserve. Daarnaast is conform afspraak het resultaat op het investeringsplan en resultaat op de overige exploitatie toegevoegd aan de reserve, zodat per saldo de exploitatie van ICT budgetair neutraal in de cijfers verloopt.

Mutaties reserve ICT <i>Bedragen in €</i>	begroot	realisatie	resultaat
Mutatie investeringsplan	38.000	116.000	78.000
BGT	-75.000	-46.000	29.000
BAG/WOZ	-170.000	-77.000	93.000
Overig resultaat exploitatie	0	74.000	74.000
Totalen	-207.000	67.000	274.000

7E. Belastingen

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	621	687	770	-83
Baten	40	40	52	12
Saldo van baten en lasten	-581	-647	-718	-70
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-581	-647	-718	-70

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Voorziening belastingdebiteuren	-95
Vergoeding administratiekosten	12
Kwijtscheldingen	7
Overigen	6
Subtotaal	-70
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	-70

Toelichting afwijkingen

Voorziening belastingdebiteuren

Als gevolg van de afwikkelingen van faillissementen van bedrijven zonder slotuitkering aan de gemeente en afronding van WSNP trajecten (Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen) van particulieren, zijn in dienstjaar 2015 meer vorderingen afgeboekt. Na analyse van het totaal van het vorderingenbestand per 31-12-2015 blijkt een extra storting van € 95.000 noodzakelijk om de voorziening belastingdebiteuren voldoende op niveau te brengen. Wij onderzoeken of de storting in de voorziening verhoogd moet worden. Hierbij houden wij rekening met de positieve ontwikkeling van de economie.

Vergoeding administratiekosten

Er is een voordeel van € 12.000 op de vergoeding invorderingskosten. Er zijn meer aanmaningen verzonden om de belastingaanslagen in te vorderen.

Kwijtscheldingen

Er is een voordeel van € 7.000 op het budget voor kwijtscheldingen.

7F. Vastgoed

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	5.644	6.629	6.731	-103
Baten	2.191	2.897	2.959	62
Saldo van baten en lasten	-3.453	-3.732	-3.772	-41
Mutatie reserve	325	531	514	-17
Gerealiseerd resultaat	-3.128	-3.201	-3.259	-58

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Gymzalen Renkum	35
Overig huisvesting onderwijs	36
Brede School Mariënborn/Marlijn	-31
Brede School Dennenborgh	-30
Onderzoek onderhoud en renovatie gemeentehuis	-54
Overig vastgoed	3
Subtotaal	-41
Mutatie reserve Onderwijshuishuisvesting	-71
Mutatie reserve Onderhoud gebouwen	54
Totaal na mutatie reserve	-58

Toelichting afwijkingen

Gymzalen Renkum

Van de verwachte kosten voor de gymzalen in Renkum is € 35.000 over. De kosten zijn inmiddels in de begroting van MFC 3B4 opgenomen en daarmee niet meer nodig.

De ambitie van het IHP staat (zoals bekend) onder financiële druk. Daarom storten we dit bedrag in de reserve onderwijshuisvesting. Het betreft overigens een structureel restant dat bij een geactualiseerd IHP later dit jaar als dekking voor dat IHP wordt opgenomen.

Overig huisvesting onderwijs

Op een budget van afgerond € 2,5 miljoen is er een voordeel van € 36.000 (1,4%). Dit is ontstaan door afwijkingen in bijvoorbeeld begrote versus werkelijke kapitaallasten (€ 16.000) op externe inhuur en € 8.000 op de stelpost IHP. Ook dit voordeel storten we in de reserve IHP.

Brede School Mariënborn/Marlijn

Bij de Brede School Mariënborn/Marlijn (BSOL) zijn extra kosten ter grootte van € 15.500 veroorzaakt door vervanging/reparatie van dak, goten, riool en zonwering van het 'gemeentelijk deel' van de BSOL. Dit zijn kosten die vallen onder 'dagelijks onderhoud'. Het beschikbare budget is met dit bedrag overschreden.

De energiekosten zijn verrekend met scholen en huurders. Een deel van de opbrengsten diende nog transitorisch te worden overgebracht naar 2014, waardoor in 2015 een tekort ad. € 15.000 is ontstaan.

Brede School Dennenborgh

Bij de Brede School Dennenborgh is sprake van leegstand hetgeen het resultaat met ca. € 14.000 beïnvloedt. Verder hebben er reparaties aan technische installaties plaatsgevonden. Hierdoor is het budget voor dagelijks onderhoud overschreden.

Onderzoekonderhoud en renovatie gemeentehuis

In 2015 is gestart met onderzoeken voor onderhoud en renovatie gemeentehuis. Hiervoor is € 53.500 aan kosten gemaakt. Deze kosten worden gedekt uit een onttrekking uit de reserve gebouwen.

7G. Bestuur en organisatie

Bedragen * € 1.000	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	2.974	2.888	4.448	-1.560
Baten	80	80	1.101	1.021
Saldo van baten en lasten	-2.894	-2.808	-3.346	-539
Mutatie reserve	150	120	60	-60
Gerealiseerd resultaat	-2.744	-2.688	-3.286	-598

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Pensioenen (ex)wethouders	-422
Subsidiebureau	-31
Rechtskundig advies	-17
Advieskosten (overig)	-31
P-budget	-194
Documentaire informatievoorziening (DIV)	109
Overigen	47
Subtotaal	-539
Mutatie reserve bezuiniging algemene uitkering (digitalisering pandenarchief)	-95
Mutatie reserve bezuiniging algemene uitkering (frictiekosten en besturingsfilosofie)	35
Totaal na mutatie reserve	-598

Toelichting afwijkingen

Pensioenen (ex)wethouders

Voor de voorziening van de pensioen voor (ex) wethouders is een extra bedrag van € 422.000 gestort. De huidige lage rekenrente leidt ertoe dat de voorziening bijgesteld moet worden om de verplichtingen af te dekken. Daarnaast is gebleken dat bij vier (ex)wethouders een correctie noodzakelijk was voor het nabestaandenpensioen die leidt tot hogere pensioenwaardes.

Subsidiebureau

Sinds 2011 is het Intergemeentelijk Subsidiebureau (IGS) werkzaam voor de gemeenten Renkum, Rheden, Arnhem, Overbetuwe en Lingewaard. De kosten van het IGS worden jaarlijks naar rato van behaalde subsidietoekenningen verdeeld over de vijf gemeenten. In 2015 heeft IGS voor € 3,1 miljoen aan subsidies binnengehaald. Hiervan was ruim € 0,7 miljoen voor de gemeente Renkum. Het betrof bijvoorbeeld subsidies voor de rotonde Bennekomseweg N783, spoorwegovergang Wolfheze, inloophuis Heelsum, Overdal Vilente en Fun4Kidzz. De kosten van het IGS zijn meestal niet subsidiabel. Hierdoor leidt de factuur van IGS tot een overschrijding binnen dit product. Conform de werkwijze bij andere ondersteunende taken, is er voor gekozen deze kosten centraal te verantwoorden.

Rechtskundig advies

Extra kostenpost door inhuur advocaat inzake een handhavingskwestie.

Advieskosten (overig)

Het budget is overschreden met € 31.000 door met name de aanloopkosten voor de IGUO.

P-budget

Het centrale en decentrale p-budget komt uit op een tekort van € 194.000. Daarmee is de taakstelling ad € 189.000, zoals eerder gemeld in de najaarsnota, niet behaald. Dit is het gevolg van inhuur bij diverse teams. De inhuur draagt bij aan de professionalisering van teams (zoals bij Serviceteam en Servicepunt). Daarnaast heeft de invoering van het zaakgericht werken geleid tot implementatiekosten (projectleiding en opleiding voor de medewerkers).

Documentaire informatievoorziening (DIV)	Bedrag
Inhuur zaakgericht werken	17
Digitalisering pandenarchief	95
Overigen	-3
Subtotaal	109
Mutatie reserve bezuiniging algemene uitkering (digitalisering pandenarchief)	-95
Totaal na mutatie reserve	14

Inhuur zaakgericht werken

In verband met zaakgericht werken is speciale expertise bij ICT ingehuurd. Deze is lager uitgevallen door minder inhuur.

Digitalisering pandenarchief

Het budget voor de digitalisering van het Pandenarchief (€120.000) is gedeeltelijk aangesproken (€ 25.000) voor een noodzakelijke digitalisering van de akten van de burgerlijke stand. Het restant wordt in 2016 gebruikt om het pandenarchief te digitaliseren.

Mutatie reserve bezuiniging algemene uitkering (digitalisering pandenarchief)

Het project digitalisering pandenarchief wordt gefinancierd uit een reserve. Doordat in 2015 het budget slechts gedeeltelijk is aangesproken, zal ook de onttrekking van de reserve voor dat bedrag plaatsvinden. De resterende reserve zal dienen als dekkingsmiddel voor de verdere afronding van het project in 2016.

Mutatie reserve bezuiniging algemene uitkering (fictiekosten en besturingsfilosofie)

In 2015 is € 35.000 vanuit genoemde reserve onttrokken ten behoeve van een onderzoek met betrekking tot de taakstelling integraal beheer openbare ruimte.

Programma 00 Algemene dekkingsmiddelen

1. Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	255	99	25	74
Baten	30.323	31.625	31.837	213
Saldo van baten en lasten	30.069	31.526	31.812	286
Mutatie reserve	271	271	271	
Gerealiseerd resultaat	30.340	31.797	32.084	286

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
0A. Algemene uitkering	22.004	22.825	23.067	242
0B. Belastingen	6.763	6.782	6.722	-60
0C. Overige algemene dekkingsmiddelen	1.573	2.191	2.295	104
totaal	30.340	31.797	32.084	286

2. Analyse afwijking

Alle afwijkingen groter dan € 25.000 zijn hieronder toegelicht (bedragen x € 1.000).

0A. Algemene uitkering

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	0	0	0	0
Baten	22.004	22.825	23.067	242
Saldo van baten en lasten	22.004	22.825	23.067	242
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	22.004	22.825	23.067	242

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Mutaties aantallen maatstaven 2015	154
Mutaties aantallen maatstaven oude jaren	88
Subtotaal	242
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	242

Toelichting afwijkingen

Mutaties aantallen maatstaven 2015

Ten opzichte van de bijgestelde begroting 2015 hebben nog mutaties van aantallen bij de maatstaven plaatsgevonden bij de algemene uitkering. De belangrijkste aanpassingen hebben betrekking op de aantallen van:

- lage inkomens € 72.000
- bijstandontvangers € 70.000
- omgevingsadresessendichtheid € 52.000
- WOZ-waarde -/- € 30.000
- Overig -/- € 10.000
- **Totaal € 154.000**

Mutaties aantallen maatstaven oude jaren

Over het jaar 2014 zijn aantallen van de maatstaven gemuteerd. De belangrijkste aanpassingen hebben betrekking op de aantallen van:

- lage inkomens € 74.000
- fysiek milieu € 46.000
- Overig -/- € 32.000
- **Totaal € 88.000**

0B. Belastingen

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	0	0	0	0
Baten	6.763	6.782	6.722	-60
Saldo van baten en lasten	6.763	6.782	6.722	-60
Mutatie reserve	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	6.763	6.782	6.722	-60

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Baten toeristenbelasting	-48
Overigen	-12
Subtotaal	-60
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	-60

Toelichting afwijkingen

Baten toeristenbelasting

Het aantal toeristische overnachtingen op basis van de aangiften over het jaar 2014 is achtergebleven bij de raming. Dit heeft geleid tot een lagere opbrengst toeristenbelasting 2014 van € 3.000. De opbrengst toeristenbelasting voor het jaar 2015 zal ook lager zijn dan geraamd. Op basis van de aangiften die tot nu toe bekend zijn, zal de opbrengst € 45.000 lager zijn. Gezamenlijk geeft dit een minderopbrengst van € 48.000.

0C. Overige algemene dekkingsmiddelen

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Begroot	Begroot na wijziging	Rekening	Afwijking
Lasten	255	99	25	74
Baten	1.556	2.018	2.049	30
Saldo van baten en lasten	1.302	1.920	2.024	104
Mutatie reserve	271	271	271	0
Gerealiseerd resultaat	1.573	2.191	2.295	104

Tabel afwijkingen

Omschrijving	Bedrag
Stelpost onvoorzien	112
Overigen	-8
Subtotaal	104
Mutatie reserve	0
Totaal na mutatie reserve	104

Toelichting afwijkingen

Stelpost onvoorzien

In 2015 is geen afspraak gemaakt op de stelpost onvoorzien voor een bedrag van € 112.000.

Resultaatbepaling

Inleiding

In dit hoofdstuk zullen we ingaan op de bepaling van het resultaat over het jaar 2015. Allereerst gaan we in op het gerealiseerde resultaat voor bestemming. Vervolgens komen de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves aan bod en daarop volgend het gerealiseerde resultaat na bestemming. Daarna geven we u op hoofdlijnen inzicht in de mutaties die na het samenstellen van de Najaarsnota 2015 hebben plaatsgevonden en gaan we in op de resultaatbestemming- en besteding.

Gerealiseerde saldo van lasten en baten

Het gerealiseerd resultaat voor bestemming, onderverdeeld in de netto lasten en baten, is als volgt:

<i>Bedragen * € 1.000</i>	2015
Netto lasten	79.092
Netto baten	79.521
Saldo van lasten en baten	430

Toevoeging en onttrekkingen aan de reserves

Op grond van het BBV worden de mutaties in de reserves afzonderlijk gepresenteerd. Het betreft de volgende mutaties:

Progr.	<i>Bedragen x € 1.000</i>	Bedrag
1	Sociaal Domein	-4.123
2	Reserve MUP	-63
2	GAWAR terrein	37
2	Reserve bestemmingsplannen	27
3	LOP	28
5	Reserve wegenonderhoud	696
5	Reserve vervangen openbare verlichting	178
5	Reserve herstelkosten sleuven lasgaten	-50
6	Airborne-activiteiten	8
6	Reserve bedrijven terreinen	-11
7	Reserve cofinanciering	61
7	Reserve mfc 3b4	-32
7	Reserve ICT	-67
7	Reserve onderhoud gebouwen	53
7	Reserve onderwijshuisvesting	253
alg. uitk	Reserve algemene uitkering	433
ov. alg. dekk.	Weerstandsreserve	1.498
ov. alg. dekk.	Vrije algemene reserve	287

Progr.	<i>Bedragen x € 1.000</i>	Bedrag
ov. alg. dekk.	Egalisatiereserve bezuiniging algemene uitkering	87
	Totaal mutaties reserves	-700

*) Door afrondingen kan de som van de afzonderlijke onderdelen afwijken van het totaal en/of saldo.

Voor nadere toelichting op de reserves verwijzen wij u naar de toelichting op de balans.

Gerealiseerd resultaat

In de volgend tabel vindt u een overzicht van het resultaat na bestemming.

<i>Bedragen * € 1.000</i>	2015
Netto lasten	79.092
Netto baten	79.521
Saldo van lasten en baten	430
Mutaties reserves:	
Algemene reserve	1.871
Bestemmingsreserve	-2.571
Totaal	-700
Saldo van lasten en baten	-270

Het rekening resultaat is als volgt te specificeren:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015
Resultaat gemeentebegroting	-394
Resultaat grondexploitatie	124
Totaal resultaat	-270

Analyse rekeningresultaat

In de volgende tabel vindt u een nadere specificatie van de totstandkoming van het rekeningssaldo over 2015. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de programma's.

Resultaat incl. mutaties reserves <i>Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)</i>	Begroot t/m najaarsnota	Resultaat jaarrekening	Afwijking
Programma 1			
Overigen	11.873	11.640	234
Subtotaal	11.873	11.640	234

Resultaat incl. mutaties reserves <i>Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)</i>	Begroot t/m najaarsnota	Resultaat jaarrekening	Afwijking
Programma 2			
C. Bestemmingsplannen	437	419	18
D. Omgevingsvergunning	1.202	1.185	17
E. Mobiliteit	806	792	14
Overigen	916	910	7
Subtotaal	3.361	3.306	56
Programma 3			
D. Water en riolering	-383	-435	52
E. Afvalverwijdering en -verwerking	-811	-789	-22
Overigen	572	560	12
Subtotaal	-622	-664	42
Programma 4			
A. Integraal veiligheidsbeleid	1.913	1.876	37
Overigen	632	632	0
Subtotaal	2.545	2.508	37
Programma 5			
A. Groenonderhoud	2.994	3.122	-128
Overigen	3.089	3.058	31
Subtotaal	6.083	6.180	-97
Programma 6			
Overigen	643	635	9
Subtotaal	643	635	9
Programma 7			
E. Belastingen	647	717	-70
F. Vastgoed	3.201	3.259	-58
G. Bestuur & organisatie	2.688	3.286	-598
Overigen	1.513	1.488	25
Subtotaal	8.049	8.750	-701
Algemene dekkingsmiddelen			
A. Algemene uitkering	-22.825	-23.067	242
B. Belastingen	-6.782	-6.722	-60
C. Overige algemene dekkingsmiddelen	-2.191	-2.295	105
Subtotaal	-31.797	-32.084	286
Totaal	136	270	-134

Resultaatbestemming- en besteding

Inleiding

Het BBV gaat uit van een resultaat vóór en een resultaat ná bestemming. Het resultaat vóór bestemming geeft het saldo aan van de baten en lasten. Vervolgens wordt het resultaat bestemd in de zin van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Daarna volgt het resultaat ná bestemming.

Bij de resultaatbestemming wordt onderscheid gemaakt tussen resultaatbestemming in de zin van de reeds geplande mutaties in reserves en de "echte" resultaatbestemming die ter besluitvorming wordt voorgelegd. Dit laatste wordt het voorstel tot resultaatbesteding genoemd.

De Jaarstukken 2015 sluiten met een nadelig saldo van € 270.000. Dit saldo bestaat uit een voordelig saldo van € 124.000 binnen de grondexploitatie en een nadeel van € 394.000 binnen de gemeentelijke exploitatie. In de jaarstukken vindt u een toelichting op het resultaat. Vaststelling van deze jaarstukken betekent dat de raad het college decharge verleent voor het in de jaarrekening verantwoorde financieel beheer.

Resumé

Op grond van het voorgaande, wordt het rekeningresultaat 2015 als volgt besteed:

Resultaatbestemming en –besteding jaarrekening	2015
<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Saldo van lasten en baten	430
Mutaties reserves	-700
Storting in reserve	0
Resultaat na bestemming	-270
Resultaatbesteding	
Overloopposten	0
Resultaat na besteding	-270

Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

In lijn met het dualisme is de besteding van de bedragen ten laste van de post onvoorzien gedelegeerd aan het college. Daarbij mag alleen gebruik gemaakt worden van deze post wanneer de betreffende voorstellen onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. In de tussentijdse rapportages en in de jaarrekening rapporteren wij over de aanwending van de post onvoorzien.

In de volgende tabel is een overzicht te vinden van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien in 2015. In deel I (het jaarverslag) is reeds een nadere uitwerking met betrekking tot de genoemde onttrekkingen gegeven.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Beschikbaar	165
Aanspraken t/m najaarsnota	10
Aanspraken na najaarsnota	43
Restant	112

Het restant van de post onvoorzien van € 112.000 komt ten gunste van het jaarrekeningresultaat.

Begrotingsrechtmatigheid

Met ingang van 2004 wordt de jaarrekening door de accountant ook beoordeeld op de financiële rechtmatigheid. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid wordt aandacht besteed aan overschrijdingen van de begroting. De Begroting 2015 is op programmaniveau door uw raad vastgesteld, zodat voor budgetoverschrijdingen op programmaniveau goedkeuring moet worden gevraagd. Om te voldoen aan het begrotingsrechtmatigheidscriterium worden de volgende budgetoverschrijdingen van de lasten ten opzichte van de begroting gemeld.

Lasten <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot na wijz. 2015	Rekening 2015	Over- schrijding
1. Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg	43.353	43.686	-333
2. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit	9.080	10.243	-1.163
3. Milieu, klimaat & duurzaamheid	7.174	7.231	-56
4. Veiligheid	2.709	2.766	-57
6. Economie & cultuur	1.189	1.378	-189
7. Inwoner, bestuur & organisatie	10.635	12.371	-1.736

1. Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg

Binnen programma 1 zijn de lasten binnen het product 1F. Inkomensvoorziening overschreden (ca. € 278.000). Deze lasten worden gecompenseerd door gerelateerde ontvangsten binnen hetzelfde product. Per saldo is sprake van een nadeel van € 20.000 dat wordt verklaard uit een hoger eigen risico binnen de BUIG en hogere uitgaven binnen de Bbz. Dit zijn open-einde regelingen. Hiermee zijn de uitgaven rechtmatig.

Voor de overige producten binnen programma 1 is het saldo van lasten en baten gemuteerd op de reserve Sociaal Domein en Mfc 3b4 (product 1C). Binnen de producten 1B, 1C en 1G is sprake van hogere inkomsten die mede leiden tot een storting in de reserve (=uitgave). Hiermee zijn deze uitgaven afgedekt door gerelateerde inkomsten en dus rechtmatig.

2. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit

Binnen programma 2 zijn de lasten binnen het product 2E. Mobiliteit overschreden. Dit heeft m.n. betrekking op de uitgevoerde HOV-maatregelen Arnhem-Wageningen (€ 1.515.000) en die van fietsvoorzieningen bij bushaltes (€ 54.000). Beide projecten zijn gefinancierd (subsidie) door de provincie Gelderland. Hiermee zijn de uitgaven rechtmatig.

3. Milieu, klimaat & duurzaamheid

Binnen programma 3 zijn de lasten binnen het product 3B. Energie en klimaat overschreden (ca. € 151.000). Dit heeft betrekking op het project isolatiesubsidie voor woningeigenaren welke door provincie Gelderland wordt gefinancierd. De uitgaven zijn daarmee rechtmatigheid.

Verder is er binnen het product 3D. Riolering en water een overschrijding (ca. € 112.000) m.b.t. het project explosievenonderzoek Heelsumsebeek te Renkum. Hiervoor is een suppletie-uitkering vanuit het Gemeentefonds ontvangen.

4. Veiligheid

Binnen programma 4 zijn de lasten binnen het product 4A. Intergraal veiligheidsbeleid overschreden (ca. € 33.000). Reden hiervoor is dat de nog te ontvangen baten als gevolg van de afrekening over 2015 als inkomst is geboekt. In feite is dus geen sprake van een overschrijding.

6. Economie & cultuur

Binnen programma 6 zijn de lasten binnen het product 6B. Recreatie en toerisme overschreden. Dit heeft betrekking op het project optimalisering toeristische recreatieve verbindingen (ca. € 150.00) welke door provincie Gelderland wordt gefinancierd.

Verder is er een overschrijding van ca. € 42.000 i.v.m. het project belevingswaarde landgoederen. Ook dit wordt door de provincie Gelderland gefinancierd.

Verder is er een overschrijding binnen het product 6C. Kunst, cultuur en cultuurhistorie. Dit betreft voor ca. € 32.000 een onderzoek naar de renovatie van de concertzaal. Hiervoor is een uitname uit de reserve co-financiering gedaan. Hiermee zijn de uitgaven rechtmatig.

7. Inwoner, bestuur & organisatie

Binnen programma 7 zijn de lasten binnen het product 7C. Servicepunt overschreden. Dit gaat om uitgaven (ca. € 119.000) die gecompenseerd worden door direct daaraan gerelateerde inkomsten. De uitgaven zijn hierdoor als rechtmatig te bestempelen. De overschrijding binnen product 7E. Belastingen (ca. € 90.000) betreft een storting in de voorziening belastingdebiteuren. Deze storting is gebaseerd op vastgesteld beleid (financiële verordening) en daarmee rechtmatig.

Verder is er binnen 7F. Vastgoed een overschrijding ca. € 113.000). Hiertegenover staat een uitname uit de reserve onderhoud gebouwen (ca. € 54.000). De resterende uitgaven betreft onderhoudskosten aan twee brede scholen die niet waren voorzien, maar welke wel onontkoombaar waren op basis van geldend beleid.

Binnen product 7G. Bestuur en organisatie is er een overschrijding van € 288.000 i.v.m. de niet gehaalde taakstelling maatschappelijk vastgoed. Dit is in de Najaarsnota 2015 gemeld, maar aan de batenkant verwerkt. Verder is er een overschrijding op het taakveld intergemeentelijk subsidiebureau (ca. € 259.000). Hiertegenover staan bijdragen van de overige hierbij aangesloten gemeenten.

Als gevolg van de huidige lage rekenrente was het nodig de voorziening Niet actief personeel en wethouders bij te stellen om de verplichtingen af te dekken. Daarnaast bleek voor vier (ex)wethouders een correctie noodzakelijk voor het nabestaandenpensioen, tezamen ca. € 422.000. In verband met uitbetaling van opgebouwd (wethouders)pensioen is in 2015 een bedrag van € 504.000 ontvangen. Dit bedrag is in de voorziening Niet actief personeel en wethouders gestort.

Binnen het p-budget is er een overschrijding van ca. € 194.000.

Incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 28 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten geven we in de jaarstukken inzicht in de incidentele baten en lasten. Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die zich maximaal drie jaar achtereenvolgens voordoen. In de onderstaande tabel is opgenomen welke baten en lasten in deze jaarrekening zijn opgenomen die aan dit criterium voldoen. We hebben ons daarbij uit praktische overwegingen beperkt tot baten en lasten van € 100.000 of meer. Voor de volledigheid merken we nog op dat in dit overzicht niet is meegenomen wanneer structurele budgetten incidenteel niet uitgegeven zijn.

Incidentele baten en lasten	Begroot	Begroot na wijz.	Progr. Rek.
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Programma 1			
1F. BUIG	322	449	457
1F/7G Formatie inkomensvoorziening/Sociale zaken	117	289	289
1F. Permar	0	242	242
Programma 2			
2A. Resultaat grondexploitatie (m.n. Bergerhof)	37	-101	-87
2B. Stimuleringsleningen	0	-269	-269
2D. Omgevingsvergunning; inkomstenderving	71	71	71
Programma 3			
3D. Inflatie voorziening riolering	0	-204	-204
Programma 4			
4A. Brandweer	0	-183	-216
Programma 7			
7C. Verkiezingen	49	49	49
7E. Voorziening dubieuze debiteuren	0	60	130
7F. Taakstelling maatschappelijk vastgoed	0	288	288
7G. Voorziening wethouders	0	0	422
Algemene dekkingsmiddelen			
Onvoorziene uitgaven	165	165	0
Inzet reserve algemene uitkering	-127	-127	-127
Verkoop Benedendorpsweg 188	0	-135	-135
Totaal incidentele baten en lasten	634	594	910
Waarvan baten	-19	-948	-967
Waarvan lasten	653	1.542	1.877

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Conform artikel 4.1 van de WNT dienen onderstaande gegevens openbaar gemaakt te worden in de jaarstukken (betreffende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen):

<i>Bedragen in €</i>	Dhr. J. Steverink		Mw. J. Le Comte	
	2015	2014	2015	2014
Functie	Directeur	Directeur	Griffier	Griffier
Omvang dienstverband	1 fte	1 fte	1 fte	1 fte
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Nee	Nee
Dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging:				
Beloning	94.699	90.784	78.508	68.710
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	1.382	1.152	0	0
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	13.962	15.238	11.101	11.047
Totaal bezoldiging	110.043	107.174	89.609	79.757
Toepasselijk WNT-maximum	178.000	230.474	178.000	230.474

Balans per 31 december

ACTIVA bedragen x € 1.000	31-12-2015	21-12-2014
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	0	0
Materiële vaste activa	42.865	39.065
Investeringen met economisch nut	30.077	26.892
Investeringen met economisch nut , ter bestrijding van kosten en heffing kan worden geheven	12.788	10.582
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	0	1.585
Financiële vaste activa	18.923	18.201
Leningen aan openbare lichamen als bedoeld in art. 1, onderdeel a van de wet financiering decentrale overheden	15.445	15.230
Leningen aan deelnemingen	1.057	1.057
Leningen aan overige verbonden partijen	2.419	1.909
Bijdragen aan activa in eigendom	2	5
TOTAAL VASTE ACTIVA	61.788	57.266
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	6.015	7.401
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	6.015	7.401
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar	10.127	6.560
Overige vorderingen	10.127	6.560
Liquide middelen	99	29
Kassaldi	11	11
Banksaldi	88	18
Overlopende activa	1.266	891
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen ten laste van volgende begrotingsjaren	1.266	891
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	17.508	14.881
TOTAAL GENERAAL	79.296	72.147

PASSIVA bedragen x € 1.000	31-12-2015	31-12-2014
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	26.134	25.706
Algemene reserve	9.480	11.186
Bestemmingsreserve	16.924	14.354
Gerealiseerde resultaat	-270	166
Voorzieningen	13.492	12.646
Egalisatievoorzieningen	13.492	12.646
Vaste schulden met rente typische looptijd van 1 jaar of langer	25.678	21.800
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	25.678	21.800
TOTAAL VASTE PASSIVA	65.304	60.152
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met rente typische looptijd korter dan 1 jaar	12.953	10.254
Overige kasgeldleningen	3.000	3.000
Banksaldi	922	1.950
Overige schulden	9.031	5.304
Overlopende passiva	1.040	1.742
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	1.040	1.742
Totaal vlottende passiva	13.993	11.996
Totaal generaal	79.296	72.148

**) afrondingsverschillen zijn mogelijk*

Waardelingsgrondslagen

Wettelijke voorschriften

Op de jaarrekening zijn de bepalingen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van toepassing. De jaarrekening bevat de balans inclusief een toelichting.

Waardering van activa en passiva

Algemeen

De activa en passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, tenzij hierna een andere grondslag wordt vermeld.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. De afschrijvingen worden lineair berekend. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. De verkrijgingprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak van de vervaardiging worden opgenomen. De afschrijvingen geschieden deels lineair op basis van de economische levensduur en deels op basis van annuïteiten (met name voor afschrijvingskosten die in tarieven doorberekend worden en/of waarvoor een gelijke bijdrage van rijk, provincie of derden wordt verkregen).

Bijdragen van derden ten behoeve van bepaalde investeringen zijn in mindering gebracht op de desbetreffende activapost. Ten behoeve van bepaalde investeringen gevormde reserves zijn tot de inwerkingtreding van het BBV (2004) eveneens in mindering gebracht op de desbetreffende activapost.

Financiële vaste activa

De waardering van de verstrekte langlopende geldleningen is samengesteld uit de nominale waarde minus de gerealiseerde aflossingen.

De deelnemingen zijn tegen de verkrijgingsprijs gewaardeerd.

Voorraden

De voorraden van in exploitatie genomen projecten worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten. Onder de bijkomende kosten zijn onder andere toegerekende rente en personeelskosten begrepen. Indien van toepassing wordt tegen lagere marktwaarde gewaardeerd. Wanneer van een complex binnen de voorraad onderhanden werk een uiteindelijk verlies wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening getroffen. Deze voorzieningen zijn in mindering gebracht op de waarde van de voorraden.

Kosten van niet in exploitatie genomen gronden worden alleen geactiveerd wanneer er een reëel en stellig voornemen bestaat dat deze in de nabije toekomst zullen worden bebouwd. Deze verwachting moet zijn gebaseerd op een raadsbesluit, waarin inhoud wordt gegeven aan ambitie

en planperiode. De vervaardigingskosten worden geactiveerd tot maximaal het niveau van de huidige marktwaarde van de grond.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen de nominale waarde. Voor incurante vorderingen wordt een voorziening opgenomen. Deze wordt in mindering gebracht op de vordering.

Reserves

Reserves zijn de vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken. Bedrijfseconomisch gezien zijn reserves vrij te bestemmen. Dit is echter niet het geval wanneer de politiek een bepaalde bestemming aan de reserve heeft gegeven (= bestemmingsreserve in tegenstelling tot de algemene reserve). Een deel van de algemene reserve bestaat uit het weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen is bedoeld om risico's op te vangen die in de Risicoparagraaf zijn vermeld.

Onder reserves wordt ook verstaan:

egalisatierekeningen die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht wegens door de organisatie geleverde prestaties.

Voorzieningen

Van een voorziening is sprake als het gaat om te kwantificeren financiële verplichtingen of risico's (als een risico niet is te kwantificeren moet dit risico opgenomen worden in de Risicoparagraaf). Elke voorziening moet de omvang hebben van de betreffende verplichting of het betreffende risico (groter of kleiner is niet toegestaan). Mutaties in voorzieningen vloeien uitsluitend voort uit het aanpassen van de omvang van een voorziening aan een nieuw noodzakelijk niveau of verminderingen wegens aanwending voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. Daarbij is rekening gehouden met de vastgestelde kwaliteitseisen. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag, is het beleid verder toegelicht.

Langlopende schulden

De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde minus de gerealiseerde aflossingen. Onder de langlopende schulden worden alle geldleningen o/g opgenomen met een restant looptijd groter dan één jaar.

Afwijking grondslagen ten opzichte van voorgaande jaren

De grondslagen zijn, indien nodig, aangepast aan de bepalingen van het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

Staat van baten en lasten

De lasten en baten worden aan de jaren toegerekend waarop ze betrekking hebben. Mutaties met betrekking tot het boekjaar die in een eerder of later jaar plaatsvinden worden als transitoria meegenomen. Bij de resultaatbepaling wordt uitgegaan van het voorzichtigheidsbeginsel. Verliezen worden genomen zodra ze bekend zijn en opbrengsten worden genomen zodra ze gerealiseerd zijn.

Doorrekeningmethodieken kostenverdeelstaat

Toelichting kostenverdeelstaat

De gehanteerde systematiek van kostenverdeling is gelijk aan voorgaande jaren.

Bij de kostenverdeling in deze jaarrekening zijn verder de volgende uitgangspunten gehanteerd: de kostenverdeling vindt plaats op basis van de begrote kosten en de begrote urenverdeling; een uitzondering wordt gemaakt voor de grondexploitatieprojecten. Daarbij vindt de doorbelasting wel plaats op basis van de werkelijke uren; de saldi die ontstaan op de kostenplaatsen doordat de werkelijke baten en lasten afwijken van de begroting worden verantwoord op functie 960.

Afschrijvingslasten en rente

De afschrijvingslasten en rentelasten worden toegerekend en bepaald op een wijze zoals vermeld onder 'vaste activa' en 'resultaatbepaling'. Naast aan derden betaalde rente worden tevens de gedeerde renteopbrengsten als gevolg van financiering van vaste activa met eigen middelen (reserves en voorzieningen) als last verantwoord. Een deel van deze berekende rente wordt toegevoegd aan de voorzieningen als inflatiecorrectie, het resterende deel is ten gunste van de exploitatie gebracht.

De rentetoerekening vindt in hoofdlijnen plaats op basis van het renteomslagpercentage en wordt berekend over de balanswaarde van de vaste activa aan het begin van het boekjaar. Het gehanteerde renteomslagpercentage is op begrotingsbasis vastgesteld en bedraagt 5% met uitzondering van het percentage gehanteerd bij de financiële vaste activa en verstrekte geldleningen. Bij deze categorie vaste activa is het doorbelastingpercentage gelijk gesteld aan de te ontvangen vergoedingspercentages.

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Er is geen immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

Conform artikel 35 van het BBV worden materiële vaste activa onderverdeeld in:

- Investerings met een economisch nut:
Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:
Hierbij gaat het om activa die geen economisch, maar uitsluitend een maatschappelijk nut hebben. Ze genereren geen middelen, er is geen markt voor.

De boekwaarde van de materiële vaste activa, gesplitst naar economisch en maatschappelijk nut, is als volgt samengesteld:

Omschrijving	Beginstand	Afschrijving	Vermeer-/vermindering	Eindstand
MVA: Bedrijfsgebouwen	21.047	-1.294	3.481	23.234
MVA: Grond-, weg- en waterb.werken	11.357	-624	1.953	12.686
MVA: Gronden en terreinen	2.558		-30	2.528
MVA: Machines, app. en install.	907	-136		771
MVA: Overig	2.873	-484	971	3.360
MVA: Vervoermiddelen	133	-50	14	97
MVA: Woonruimten	189			189
Totaal materiële vaste activa	39.065	-2.588	6.389	42.865

	Beginstand	Afschrijving	Vermeer-/vermindering	Eindstand
Economisch nut	26.892	-409	3.589	30.077
Economisch nut met heffingen	10.582	-594	2.800	12.788
Maatschappelijk nut	1.585	-1.585		0
Totaal materiële vaste activa	39.065	-2.588	6.389	42.865

Specificatie vermeerderingen/verminderingen

MVA: Bedrijfsgebouwen

Aanp.schoolgebouw Wijn.v.Arnhemweg	1.390
Aanpassen Airborneschool	576
Aquarijn Renkum	728
Concertzaal	139
MFC 3B4	485
Nieuwbouw Radar/ABS Utr.weg	13
Noodlokalen Marlijn	-25
Ondergrondse aansluit.Utr.weg	64
Parkeerverhardingen etc. Radar/ABS	100
Vorbereiding centrale hal	10
MVA: Bedrijfsgebouwen	3.481

MVA: Grond-, weg- en waterb.werken	
Bergingsbezinkbassins	1
Groene bergingen Br.Streeflandweg	21
Johannahoeve	72
Kruisp.Wolfhezerwg-Parallelwg WL2	
Maatregelen wateroverlast	12
Renovatie mini pompgemalen	367
Riolering project Dorpsstraat e.o.	1.378
Verv.riolering Zuiderb-Ploegs-Fang	69
Wateroverlast Weverstraat	33
MVA: Grond-, weg- en waterb.werken	1.953

MVA: Gronden en terreinen	
GAWAR terrein	-30
MVA: Gronden en terreinen	-30

MVA: Overig	
Afvalpassen	67
Beveiliging Veentjesbrug	13
ICT Investeringsen	190
Inventaris	28
Meetpunt gladheidsbestrijd.Hartensew	27
MFC 3B4	392
Ondergrondse glasbakken	220
Waterpomp	34
MVA: Overig	971

MVA: Vervoermiddelen	
Peugeot Partner uitvoerder groen	14
MVA: Vervoermiddelen	14

Financiële vaste activa

Omschrijving	Beginstand	Vermeerdering	Vermin-dering	Afschrijving	Eindstand
FVA: Bijdr.aan activa in eigend.3e	5			-3	2
FVA: Kap.verstr. aan gem.reg.	1.057				1.057
FVA: Leningen aan openbare lichamen	15.230	225	-10		15.445
FVA: Overige langlopende leningen	1.909	542	-32		2.419
Totaal financiële vaste activa	18.201	767	-42	-3	18.923

Leningen aan openbare lichamen

In 2015 zijn twee leningen voor duurzaamheidsmaatregelen voor maatschappelijk instellingen verstrekt, namelijk:

<i>bedragen x € 1.000</i>	
Bibliotheek	150
Airborneschool	75
Totaal	225

Overige langlopende leningen

Dit betreft voornamelijk leningen die via de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting worden verstrekt. Deze is als volgt opgebouwd:

Soort lening <i>bedragen x € 1.000</i>	Uitgeleend	In rekening courant	Totaal
Leningen via Stimuleringsfonds:			
Stimuleringslening kwaliteit Renkum	342	144	486
Starters leningen	1.046	263	1.309
Particuliere woningverbetering	109	195	304
Duurzaamheidsleningen	14	289	303
Subtotaal	1.511	891	2.402
Leningen fietsplan			17
Totaal			2.419

De vermeerderingen betreffen de rentevergoedingen oude jaren van € 257.000 en de rentevergoedingen van € 17.000 over 2015. Daarnaast is de 2e tranche van € 250.000 voor startersleningen gestort volgend het raadsbesluit van 26 september 2012.

Voor leningen fietsplan bedraagt de vermeerderingen € 18.000 en de verminderingen € 22.000.

Daarnaast komt de vermindering van € 10.000 door de verkoop van inschrijving grootboek bij Ministerie van Financiën.

Flottende activa

Voorraad

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2014
Grondexploitatie	14.576	14.480
Voorziening t.b.v. grondcomplexen	-8.561	-7.079
Totaal Voorraad	6.015	7.401

Getroffen voorziening <i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2014
3B4 Renkum woningbouw	2.101	1.845
Oosterbeek hoog	4.136	4.155
Oosterbeek centrum (Dalzone)	1.309	60
Wolfsheide Wolfheze	83	69
Willemsen/Naaldhout Wolfheze	12	34
Winkelcentrum de Weerd/Mozartlaan	907	896
Dennenkamp woningbouw	14	20
Projecten dorpsvernieuwing		
Totaal getroffen voorziening	8.561	7.079

Vorraden

Op de volgende pagina's treft u een verloopoverzicht aan van de complexen in exploitatie. Ook hierbij zijn de getroffen voorzieningen in een aparte kolom zichtbaar gemaakt.

Specificatie projecten (vermeerderingen) <i>Bedragen x € 1.000</i>	01-01-2015	Grond aankopen	Interne doorber.	VTU extra	Ov. Kosten bouwrijp/ aanleg	Rente bijschrijving	Overige bestedingen
Grondexploitatieprojecten in exploitatie							
3B4 bouwgrondexploitatie	3.737	0	38	14	0	57	40
Oosterbeek hoog	5.007	0	13	4	0	26	0
Oosterbeek centrum Dalzone	2.427	0	18	8	0	53	1
Winkelcentrum de Weerd/ Mozartlaan	1.112	0	6	3	0	6	0
Dennenkamp (woningbouw)	1.309	0	35	8	0	39	0
Bergerhof	-52	0	2		0	-2	
Totaal	13.540	0	112	37	0	179	41
Grondexploitatieprojecten niet in exploitatie							
Talsmalaan	482	0	6	0	0	14	0
Veritasweg	230	0	4	8	0	7	0
Totaal	712	0	10	8	0	21	0
Overige projecten							
Wolfsheide	31	0	11	10	0	-1	400
Willemsen Naaldhout	169	0	2	0	0	4	0
Projecten dorpsvernieuwing	28	0	74	9	0	0	41
Totaal	228	0	87	19	0	3	441
Totaal projecten	14.480	0	209	64	0	203	482

Interne doorberekening

Inzet ambtelijke organisatie van 1.628 uur voor projecten.

VTU extern

Inhuur externe projectleider en advies.

Bouwrijp/ aanleg

Civiel werk aan diverse projecten.

Rentebijschrijving

Er wordt een rente van 3% toegerekend over de boekwaarde per 1 januari 2015.

Overige besteding

Betreft OZB, planschade en vergoedingen.

Specificatie projecten (verminderingen) <i>Bedragen x € 1.000</i>	Verkopen	Subsidies rijk	Overige vermin- deringen	Reserve afgesloten complexen	Saldo 31-12- 2015
Grondexploitatie- projecten in exploitatie					
3B4 bouwgrondexploitatie	0	0	48	0	3.837
Oosterbeek hoog	0	0	160	0	4.890
Oosterbeek centrum Dalzone	0	0	0	0	2.507
Winkelcentrum de Weerd/ Mozartlaan	0	0	0	0	1.127
Dennenkamp (woningbouw)	350	0	11	0	1.029
Bergerhof	0	0	50	-102	-0
Totaal	350	0	269	-102	13.390
Grondexploitatie- projecten niet in exploitatie					
Talsmalaan	0	0	0	0	502
Veritasweg	0	0	7	0	241
Totaal	0	0	7	0	743
Overige projecten					
Wolfsheide	0	200	0	0	250
Willemsen Naaldhout	0	0	0	0	175
Projecten dorpsvernieuwing	0	39	67	28	18
Totaal	0	239	67	28	443
Totaal projecten	350	239	343	-74	14.576

Overige verminderingen

Doorberekening van ambtelijke kosten aan de ontwikkelaars van particuliere initiatieven.

Resultaat afgesloten projecten

Diverse projecten zijn afgesloten. De boekwaarde worden hiervan afgeboekt. Daarnaast is er een winstneming op het project Bergerhof van € 102.000.

Prognose voor de komende jaren

Projecten <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2015	Reeds getroffen voorzieningen	Kosten nog beschikbaar o.b.v. voorcalculatie	Resterende opbrengsten o.b.v. voorcalculatie	Geraamd eindresultaat o.b.v. voorcalculatie na voorzieningen*
Grondexploitatieprojecten in exploitatie					
3B4 bouwgrondexploitatie	3.837	2.101	88	1.824	0
Oosterbeek hoog	4.890	4.136	340	1.094	0
Oosterbeek centrum Dalzone	2.507	1.309	32	1.230	0
Winkelcentrum de Weerd / Mozartlaan	1.127	906	4	225	0
Dennenkamp (woningbouw)	1.029	14	95	1.110	0
Bergerhof	-0	0	0	0	0
Totaal	13.390	8.466	559	5.483	0
Grondexploitatieprojecten niet in exploitatie					
Talsmalaan	502	0	5	0	507
Veritasweg	241	0	12	11	242
Totaal	743	0	42	11	749
Overige projecten					
Wolfsheide	250	83	8	175	0
Willemsen Naaldhout	175	12	35	198	0
Projecten dorpsvernieuwing	18	0	0	18	0
Totaal	443	95	43	391	0
Totaal projecten	14.576	8.561	644	5.885	749

*) Een negatief bedrag betreft een negatieve boekwaarde (inkomsten zijn hoger dan de uitgaven).

Grondexploitatieprojecten niet in exploitatie

Prijs per m2

Talsmalaan € 120

Veritasweg € 195

Liquide middelen

De liquide middelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2014
Rekening courant verhouding met Rijk		
Kas	-11	-11
Lopenden bankrekeningen	-88	-18
Spaarekeningen	-1	-1
Totaal	-100	-29

Vorderingen

De samenstelling van de vorderingen is als volgt:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2014
Debiteuren	1.100	1.092
Voorziening debiteuren	-222	-208
Debiteuren belastingen	749	420
Voorziening belasting debiteuren	-184	-130
Deb. soza terugvordering en verhaal	575	567
Voorz. dubieuze debiteuren	-113	-89
Debiteuren soza bijzondere. bijstand	219	171
Nog te ontvangen bedragen	3.537	1.653
Nog te ontvangen omzetbelasting	4.467	3.085
Totaal	10.129	6.560

Nog te ontvangen bedragen overheidslichamen	31-12- 2014	Toevoegingen	Aanwending	31-12- 2015
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Afrekening BBZ Rijk 2013	2	0	2	0
Project ophogen bushaltes	105	0	105	0
NTO EB 2014	265	0	265	0
LOP toegankelijkheid Beekdal	12	0	0	12
LOP faunapassage Hartenseweg	8	0	8	0
Dividendbelasting ACV 2014	13	0	13	0
MAU aanvraag 2014	304	0	0	304
Nog te ontvangen BBZ	68	0	68	0
Berekening AU	70	0	70	0
Ophogen bushaltes	28	0	28	0
Doorschuif btw zorgloket	0	14	0	14
Stadsregio, Toeristische recr. verbindingen	0	68	0	68
Afrekening 2015 brandweer	0	86	0	86
Subs. provincie Gelderland	0	9	0	9
Isolatie subsidie provincie Gelderland	0	30	0	30
Subsidie leefstijlcoach Gem Arnhem	0	19	0	19
Aanvulling BBZ	0	5	0	5
Declaratie deel BBZ	0	8	0	8
Vangnet regeling NUIG 2015	0	290	0	290
Afrekening Permar 2015	0	171	0	171
RMBA nov/dec 2015	0	7	0	7
HOV subsidie	0	370	0	370
HOV subsidie	0	1.205	0	1.205
Subsidie fietsvoorziening	0	85	0	85
Gemeente Overbetuwe	0	17	0	17
Verenfondsen 2015	0	22	0	22
Totaal	875	2.406	558	2.721

Nog te ontvangen bedragen overigen <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2014	Vermeerderingen	Verminderingen	31-12-2015
Bijdrage Drielse veer	7	0	7	0
Toeristenbelasting 2014	306	0	306	0
Declaratie RMBA	7	0	7	0
Afrekening taakstelling WSW	24	0	24	0
Nto leefstijlcoach	4	0	4	0
Nog op te leggen OZB	117	0	117	0
Nog op te leggen OZB	154	0	154	0
HOV project	38	0	38	0
Klimaataanpak 3 ^e tranche	31	0	31	0
Fietsvoorziening BDU	49	0	49	0
Servicekosten 8 mnd voorschot nota	32	0	32	0
Servicekosten Dennenborgh	9	0	9	0
Dividendbelasting 2014 (ACV)	0	8	0	8
Huur opstelpunt KPN	0	8	0	8
Opleggen toeristenbelasting 2015	0	304	0	304
Verwerking bont ACV	0	6	0	6
Verwerking witgoed ACV	0	5	0	5
Nedvang 4e kw 2015 glas	0	8	0	8
Nedvang 4e kw 2015 oud papier	0	1	0	1
Nedvang 4e kw 2015 kunststof	0	40	0	40
Ouderbijdrage 2015 jeugd	0	5	0	5
Eigen bijdrage 2015 wmo	0	281	0	281
Extra bijdr. nedvang 4e kw 2015	0	13	0	13
Opbrengsten bouwleges Odra	0	61	0	61
Opbrengsten kapleges Odra	0	1	0	1
Vergoeding plankosten	0	50	0	50
Op te leggen bel 2014 en 2015	0	10	0	10
Op te leggen bel 2014 en 2015	0	15	0	15
Totaal	778	816	781	813

Overlopende activa

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2014
Vooruit betaalde bedragen	-1.262	-887
Overige	-3	-4
Totaal	-1.265	-891

Vooruitbetaalde bedragen <i>Bedragen x € 1.000</i>	
Nieuw opgevoerde posten in 2015	1.198
Posten van voorgaande jaren die nog niet afgewikkeld zijn	64
Totaal	1.262

Vaste Passiva

Eigen vermogen

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2014
Eigen vermogen: Algemene reserve	9.481	11.185
Eigen vermogen: Bestemmingsreserve	16.925	14.353
Eigen vermogen: Saldo van rekening	-270	167
Totaal Eigen vermogen	26.135	25.706

Staat van reserves	Begin stand	Resultaat vorig jaar	Storting	Onttrekking	Eindstand
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Weerstandsreserve	2.839			-1.498	1.341
vrije algemene reserve	7.985	167		-287	7.865
Egalisatieres bezuiniging alg.uitk.	361			-87	275
Algemene reserve	11.185	167		-1.871	9.481
Re-integratie	681				681
GAWAR terrein	37			-37	
WWB	17				17
Sociaal Domein	3.035		5.370	-1.247	7.157
LOP	77			-28	49
Airbornactiviteiten	145			-8	137
Reserve bestemmingsplannen	216			-27	189
Reserve algemene uitkering	510			-433	77
Reserve bestemde resultaat	23				23
Reserve ICT	564		192	-124	632
Reserve cofinanciering	99			-61	38
reserve MUP	112		63		175
Reserve onderhoud gebouwen	1.350			-53	1.297
Reserve bedrijven terreinen	1.989		11		2.000
Reserve onderwijshuisvesting	2.520		156	-409	2.267
Reserve wegenonderhoud	878			-696	182
Reserve duurzaamheid leningen	500				500
Reserve mfc 3b4	450		32		482
Reserve herstelksten sleuven lasgaten	54		80	-30	104
Reserve vervangen openb verlichting	1.096			-178	918
Bestemmingsreserve	14.353		5.904	-3.333	16.925
Totaal reserves	25.539	167	5.904	-5.204	26.405

Algemene reserve

Weerstandsreserve	
Doel:	Het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen zijn gevormd
Vorming:	Ten laste van de exploitatie c.q. de vrije reserve wanneer de hoogte dat vereist
Hoogte:	Conform het berekende noodzakelijke weerstandsvermogen
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	N.v.t.

In de najaarsnota 2015 is besloten € 250.000 aan de weerstandsreserve te onttrekken in verband met lagere opbrengst bij het project 3B4. Volgens de raadsbesluit van november 2015 vindt een onttrekking plaats omdat de verwachte opbrengst van de Dalzone met € 1.248.000 is verlaagd.

Vrije algemene Reserve	
Doel:	Het voorzien in dekkingsmiddelen binnen de exploitatie (rentecomponent) en het zonodig op peil brengen van andere reserves en voorzieningen
Vorming:	Uit de resultaatbestemming
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	N.v.t.

Volgens de begroting zijn de volgende posten onttrokken uit de algemene reserve:

Verlaging taakstelling bibliotheek in relatie met MFC 3B4 € 80.000

Jaarrekening 2014

De jaarrekening 2014 had een resultaat na bestemming van € 167.000. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Omdat in een raadsbesluit van 2014 een bedrag van € 207.000 beschikbaar is gesteld voor de aanleg van een kunstgrasveld voor voetbal op sportpark de Bilderberg wordt dit bedrag onttrokken aan de algemene reserve.

Reserve bestrijding gevolgen vermindering algemene uitkering	
Doel:	Het opvangen van nadelen die zijn ontstaan door bezuinigingen van het Rijk via o.a. algemene uitkering
Vorming:	Resultaten vanaf 2009 en eenmalige storting van € 3.500.000 uit de vrije algemene reserve
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	N.v.t.

Er is, conform begroting, € 26.000 onttrokken ten behoeve van niet-subsidiabele kosten m.b.t. het project herstructurering bedrijventerreinen. Daarnaast is, tevens conform begroting, € 35.000 onttrokken voor frictiekosten besturingsfilosofie en ombuigingen (onderzoek in het kader van de taakstelling integraal beheer openbare ruimte). Tot slot is, conform begroting, ca. € 26.000 onttrokken m.b.t. de digitalisering van het pandenarchief.

Bestemmingsreserve

Re-integratie	
Doel:	Opvangen van nadelen op Re-integratieactiviteiten als gevolg van een dalende rijksbijdrage
Vorming:	Middels dotatie van het voordelig exploitatiesaldo als gevolg van de toerekening van overhead aan het participatiebudget
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	Volledige besteding van de toegevoegde middelen

Door het voordeel bij het taakveld Participatie: re-integratie hoeft er geen onttrekking uit de reserve Re-integratie plaats te vinden van € 105.000. Per saldo is er een voordeel van € 57.000 binnen dit taakveld.

GAWAR-terrein	
Doel:	Opvangen van risico's van financiële claims i.v.m. sanering GAWAR-terrein
Vorming:	Eenmalige dotatie
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	Tot na afwikkeling sanering
Bestedingsraming:	Nog niet bekend

Het project GAWAR-terrein is afgerond waardoor de reserve kan vrijvallen. Een deel (€ 10.000) van deze vrijval wordt ingezet voor de sanering Zuiderbeekweg.

WWB	
Doel:	Egaliseren van het inkomensdeel WWB
Vorming:	Resultaat inkomensdeel WWB
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	Opheffing na uitvoering van het beoogde beleid
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de reserve

In 2015 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

Sociaal domein	
Doel:	De ontwikkeling van de nieuwe, en ten dele bestaande, taken die in het kader van de decentralisaties vanaf 2015 door de gemeente wordt uitgevoerd realiseren.
Vorming:	Wanneer er in enig jaar budget resteert, wordt dit aan de reserve gedoteerd.
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	O.b.v. begroting

Voor een toelichting van de resultaten wordt verwezen naar de verantwoordingen in deel II Jaarrekening programma Maatschappelijke participatie, inkomen en zorg.

Resumé (bedragen x € 1.000)	
Stand reserve 01-01-2015	3.035
Mutaties conform begroting	-888
Resultaat Product 7B Organisatieontwikkeling	22
Resultaat Product 1A. Algemene voorzieningen	356
Resultaat product 1G. Maatwerkvoorzieningen	4.632
Stand reserve 31-12-2015	7.157

Landschapsontwikkelingsplan (LOP)	
Doel:	Uitvoeren projecten uit het landschapsontwikkelingsplan
Vorming:	Storting van beschikbaar budget
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	Opheffing na uitvoering van het beoogde beleid
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de reserve

	Begroot	Werkelijk	Restant	Waarvan restant exploitatie	Waarvan mutatie reserve
Benodigd in 2015	98	63	(*)35		
Waarvan uit exploitatiebudget	35	35	0	0	
Waarvan uitname uit reserve	63	28	35		(**)28

(*) zie de toelichting bij product 3C. Bos en landschap (deel II Jaarrekening).

(**) Er is € 28.000 uit de reserve LOP onttrokken.

Cultuur- en Airborneactiviteiten	
Doel:	Besteding aan cultuur- en Airborneactiviteiten
Vorming:	Eenmalige dotatie bijdrage UPC 2007
Hoogte:	Afhankelijk van de resterende budgetten per jaar
Duur:	Onbepaald
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de reserve

In 20154 is er i.p.v. de begrote € 15.000 een beperkte uitname van € 8.000 gedaan omdat de onderliggende activiteiten uit de reguliere begroting betaald konden worden.

Bestemmingsplannen	
Doel:	Dekking van de kosten voor de actualisatie van bestemmingsplannen binnen de gemeente Renkum.
Vorming:	Dotatie met ingang van 2010 jaarlijks. Beginnend met € 70.000 wat later afnam naar € 61.644 in 2013. Voor de actualisering van bestemmingsplannen. In 2014 en verder zal er geen jaarlijkse dotaties plaatsvinden. De bestemmingsplannen moeten eens in de tien jaar geactualiseerd worden.
Hoogte:	Minimaal 0, maximaal € 700.000* (gebaseerd op 2010)
Duur:	Reserve bestemmingsplannen is in 2014 toereikend tot 2018. (na tien jaar zullen de bestemmingsplannen wederom geactualiseerd worden)
Bestedingsraming:	Maximaal de hoogte van de reserve * in de praktijk zal deze hoogte waarschijnlijk niet bereikt worden aangezien actualisatie bestemmingsplannen een continu proces is waarin niet ineens ongeveer 10 bestemmingsplannen geactualiseerd worden. Desondanks is deze hoogte het zuiver rekenkundig maximum.

Begroot was een onttrekking van (saldo) -107

Werkelijke onttrekking van (saldo) -27

Saldo (zie toelichting bij product 3C) **80**

De onttrekking was begroot op € 107.000. Aangezien er € 80.000 minder is uitgegeven, is een onttrekking van € 27.000 toereikend.

Algemene uitkering	
Doel:	Besteding van door het Rijk via de Algemene uitkering ontvangen middelen waarvan de aanwending door uw Raad is geautoriseerd/ maar nog niet tot besteding in het lopende boekjaar(en) heeft geleid
Vorming:	Uit exploitatie
Hoogte:	Onbepaald
Duur:	Afhankelijk van de afwikkeling van de (eventueel incidentele) projecten
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de reserve

Het verloop van de reserve is hieronder schematisch weergegeven:

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Saldo 1-1-2015	2015 storting *a	2015 aanwending	Saldo 31-12-2015
1. Uitvoeringskosten inburgering	21	0	21	0
2. Combifunctie	123	0	65	58
3. AWBZ-pakketmaatregelen	79	0	79	0
4. Suppletie uitkering bommenregeling	6	0	0	6
5. Nationaal uitvoeringsprogramma	195	0	191	4
6. Implementatie jeugdzorg	42	0	42	0
7. Mantelzorg	14	0	14	0
8. Koopkrachttegemoetkoming	21	0	21	0
9. Overig	8	0	0	8
Totaal	510	0	433	77

**a Via de algemene uitkering van het gemeentefonds zijn hiervoor middelen ontvangen voor taakmutaties. Een deel van deze middelen zijn nog niet besteed en worden in de reserve gestort om de taken kunnen uitvoeren die hiermee verband houden.*

- 1) Ingezet conform begroting;
- 2) Er is een uitname van € 65.000 t.o.v. de raming van € 82.000, omdat er minder dan verwacht is uitgegeven. Deze middelen kunnen dus beschikbaar te blijven om de hoge met het Rijk overeengekomen ambitie in de komende jaren blijvend vorm te geven;
- 3) Ingezet conform begroting.;
- 4) Nvt
- 5) Voor nationaal uitvoeringsprogramma is geld ontvangen op basis van een kasschuifstelsel. De ontvangen gelden worden 2015 terugbetaald via een verrekening in het gemeentefonds;
- 6) Ingezet conform begroting;
- 7) Ingezet conform begroting;
- 8) Koopkrachttegemoetkoming.

Bestemde resultaten	
Doel:	Inzichtelijk houden van jaarlijkse vorming en besteding van bestemde resultaten (overloopposten en resultaatbestemmingen).
Vorming:	Uit resultaatbestemming
Hoogte:	Onbepaald
Duur:	1 kalenderjaar na jaar van autorisatie resultaatbesteding
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de reserve

Per 31-12-2015 bestaat de reserve bestemde resultaten uit: gift Albricht € 23.000. Deze willen we ondanks haar ouderdom in de reserve laten staan en op termijn inzetten voor de visie waaronder de middelen destijds zijn ontvangen.

ICT	
Doel:	ICT bestedingen meerjarig te egaliseren
Vorming:	Uit voordelig (jaar)saldo exploitatie
Hoogte:	Onbepaald
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de reserve

Per saldo werd een onttrekking van de reserve begroot van 207.000. In onderstaande tabel is een verantwoording gegeven van de werkelijke onttrekking aan de reserve. Door een lagere exploitatie van de projecten BGT en BAG/WOZ behoefde substantieel minder onttrokken te worden aan de reserve. Daarnaast is conform afspraak het resultaat op het investeringsplan en resultaat op de overige exploitatie toegevoegd aan de reserve, zodat per saldo de exploitatie van ICT budgettair neutraal in de cijfers verloopt.

Mutaties reserve ICT	Begroot	Realisatie	Resultaat
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Mutatie investeringsplan	38	116	78
BGT	-75	-46	29
BAG/WOZ	-170	-77	93
Overig resultaat exploitatie	0	74	74
Totalen	-207	67	274

Cofinanciering	
Doel:	Het mogelijk maken van (investerings)projecten waarvoor geen of onvoldoende middelen zijn opgenomen in de begroting en die slechts kunnen worden gerealiseerd met behulp van cofinanciers.
Vorming:	Uit de buffer 2008 bij de resultaatbestemming 2008.
Hoogte:	€ 200.000
Duur:	Tot de reserve is uitgeput.
Bestedingsraming:	Het volledige bedrag

Er heeft een onttrekking van € 32.000 plaats gevonden m.b.t. de concertzaal. Verder is € 29.000 onttrokken voor het veer Renkum-Heteren.

MUP	
Doel:	Meerjarig egaliseren van bestedingen binnen het MUP GVVP (MeerjarenUitvoeringsProgramma; Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan)
Vorming:	Uit exploitatie wanneer de uitgaven binnen het MUP in enig boekjaar het beschikbare budget onderschrijden, zodat de middelen kunnen worden ingezet in een boekjaar waarin de uitgaven het beschikbare budget overschrijden.
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	Tot realisering M.U.P 2011-2014
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de reserve.

Binnen het MUP is er een voordeel van € 63.000 (zie toelichting product 2 E Mobiliteit, deel II Jaarrekening). Dit voordeel is in de reserve MUP gestort.

Onderhoud gebouwen	
Doel:	Egaliseren onderhoudskosten gemeentelijke gebouwen
Vorming:	Middelen uit de voorziening groot onderhoud gebouwen en vervolgens middels jaarlijkse dotaties binnen de exploitatie zolang geen sprake is van een actueel onderhoudsbeheersprogramma
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	N.v.t.

In 2015 heeft een onttrekkingen plaats gevonden van € 53.000 voor de voorbereiding van renovatie gemeentehuis.

Het restant in deze reserve is € 1.297.000. € 143.000 hiervan is geormerkt t.b.v. de 2e fase renovatie concertzaal (cf raadsbesluit d.d. 28-9-2011). Het voornemen is het restant van de reserve groot onderhoud gebouwen in te zetten ten behoeve van de verwachte kosten van renovatie en functioneel onderhoud. In het op te stellen beleidsplan voor renovatie wordt een en ander in kaart gebracht.

Bedrijventerreinen	
Doel:	Herstructurering bedrijventerreinen
Vorming:	Uit de egaliseringsreserve algemene uitkering
Hoogte:	€ 2.000.000
Duur:	Tot en 2018
Bestedingsraming:	Conform hoogte van de reserve

Voor het project herstructurering bedrijventerreinen is een bedrag € 2.000.000 gestort conform raadsbesluit van 19 december 2012. In 2014 is er € 11.000 onttrokken aan de reserve in verband met voorbereidende werkzaamheden. Omdat deze voorbereidende werkzaamheden niet subsidiabel zijn wordt deze onttrekking teruggedraaid.

Onderwijshuisvesting	
Doel:	Het beschikbaar houden van budgetten binnen het IHP bij uitstel van activiteiten.
Vorming:	Reserveren van voordelen die in enig jaar ontstaan zijn ten opzichte van begrote bedragen zodat deze ingezet kunnen worden in kalenderjaren dat er overschrijding t.o.v. de begroting ontstaat. Indien (meerjarige) besluitvorming een uitname niet verhindert.
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	N.v.t.

Op basis van de begroting 2015 is er per saldo een bedrag van € 324.000 uit de reserve onderwijsvesting worden gehaald. De werkelijke uitname is € 253.000. Een verschil van € 71.000. Dat is het voordeel dat er op het gedeelte onderwijsvesting binnen 7F vastgoed is gerealiseerd. Een voordeel dat nodig is om het voorcalculatorische tekort te beperken op het IHP.

In voorgaande jaren is het (voordelige) saldo van onderwijsvesting op dezelfde wijze in de reserve gestort. Die methodiek willen we voortzetten ondanks dat onderwijsvesting een gedeelte van Vastgoed is.

Wegenonderhoud	
Doel:	Egalisatie van de kosten van planmatig onderhoud aan wegen conform de onderhoudsplanning
Vorming:	Ten laste van exploitatie op basis van meerjarenplanning. Dit betreft het saldo van de jaarlijks geraamde kosten voor groot onderhoud wegen en de daadwerkelijke onderhoudskosten. Verder wordt rekening gehouden met de jaarlijkse inflatie (zie onderstaand).
Hoogte:	Conform meerjarenplanning onderhoud wegen (Beleidsnota Wegbeheer Renkum; BWR)
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	Vaststellen conform meerjarenplanning onderhoud wegen

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot	Werkelijk	Restant
Benodigd in 2015	1.552	1.518	34
<i>Waarvan uit exploitatiebudget</i>	893	893	0
<i>Waarvan uitname uit reserve Wegenonderhoud</i>	629	(**)596	(*)34
<i>Waarvan vanuit reserve Risico herstelkosten sleuven en lasgaten</i>	30	30	0

(*) zie de toelichting bij product 5B. Wegen, straten en pleinen (deel II Jaarrekening).

(**) Er is € 596.000 uit de reserve Wegenonderhoud onttrokken. Verder is € 100.000 uit deze reserve onttrokken ten gunste van dekking binnen product 5A. Groenonderhoud (zie Najaarsnota 2015).

Duurzaamheidsleningen	
Doel:	Besteding van door de raad (meerjarig) beschikbaar gestelde middelen die door diverse oorzaken niet volledig in het boekjaar/ eerdere jaren aangewend konden worden.
Vorming:	Uit resterende saldi die in de individuele jaren resteren.
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	Afhankelijk van de besteding van de beschikbaar gestelde middelen.
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de reserve.

In 2014 was € 500.000 beschikbaar gesteld voor het verstrekken van duurzaamheidsleningen voor maatschappelijke instellingen. Deze reserve dient ter dekking van de financieringslasten.

Incidentele lasten MFC 3b4	
Doel:	Opvangen van nog niet gekwantificeerde lasten realisatie MFC 3b4
Vorming:	In de kalenderjaren 2013 t/m 2015 storten van het saldo tussen begrote uitgaven minus werkelijke uitgaven.
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	N.v.t.

Er is in 2015 een resultaat van € 32.000 op het MFC 3B4 gerealiseerd. Dit bedrag is conform de motie aan de reserve toegevoegd.

Risico herstelkosten sleuven en lasgaten	
Doel:	Dekking herstelkosten als gevolg van het graven van sleuven
Vorming:	Vanuit meeropbrengsten leges
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de reserve

In 2015 is voor ca. € 80.000 aan meeropbrengsten leges ontvangen. Dit bedrag is in de reserve Risico herstelkosten sleuven en lasgaten gestort. Verder is € 30.000 aan deze reserve onttrokken ten gunste van het budget groot onderhoud wegen.

Vervanging openbare verlichting	
Doel:	Egalisatie van de kosten van vervanging openbare verlichting
Vorming:	Exploitatiesaldo openbare verlichting
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	Tot realisering vervanging openbare verlichting
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de reserve

Voor 2015 was een onttrekking van € 190.000 begroot, in werkelijkheid is er een onttrekking van € 178.000. Het verschil van € 12.000 is toegelicht bij product 5B. Wegen, straten en pleinen (deel II Jaarrekening).

Reserve Groenbeheer	
Doel:	Reserveren van middelen voor de omvorming van gemeentelijk groen en groenprojecten zoals genoemd in de Beleidsnota "groenbeheer".
Vorming:	Storting van netto-opbrengst uit het project "snippergroen"
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	Opheffing na uitvoering van het beoogde beleid
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de reserve

Er hebben geen mutaties plaats gevonden.

Voorzeningen

Staat van voorzieningen	Begin stand	Storting	Onttrekking	Eindstand
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
niet actief pers.en ex wethouder	2.156	1.004	-285	2.874
Garantieschalen	27		-13	14
Groot onderhoud gebouwen	1.148	368	-108	1.409
Onderhoud sportparken	59	26	-27	58
G-onderhoud schoolgebouwen	17		-17	
Sanering Zuiderbeekweg	12	10	7	29
Reorganisatie Permar 2012-2014	64		-64	
Voorz.Afvalstoffenheffing	1.208		-138	1.070
Voorz.Rioolheffing	6.740	722		7.461
Investering Stedelijk vernieuwing	1.214		-637	577
Totaal voorzieningen	12.646	2.129	-1.282	13.492

Niet-actief personeel + wethouders	
Doel:	Voldoen aan betalingsverplichtingen met betrekking tot niet-actief personeel en voormalig wethouders
Vorming:	Ten laste van de exploitatie wanneer de hoogte dat vereist
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	Volledig bedrag

Conform de begroting is een bedrag van € 77.000 in de voorziening gestort.

In verband met uitbetaling door Zwitserleven van opgebouwd pensioen bij is in 2015 een bedrag van € 504.000 ontvangen. Dit bedrag is in de voorziening gestort.

De voorziening wordt ingezet voor de financiële verplichtingen die de organisatie heeft ten aanzien van personeel waar geen arbeidsverplichting /arbeidsproductiviteit tegenover staat.

Op basis van de berekening van de huidige wachtgeldregeling en pensioenen is per 31-12-2015 een bedrag nodig van € 2.874.000. Dit betekent dat in 2015 een extra storting van € 422.000 moet worden gedaan om de voorziening op de gewenste hoogte te krijgen.

In 2015 hebben de volgende onttrekkingen (incl. 'vrijval') plaatsgevonden:

• Wachtgeldregeling voormalig personeel	€	105.000
• Wachtgeldregeling wethouders	€	68.000
• Pensioenen voormalige wethouders	€	<u>112.000</u>
Totaal	€	285.000

Garantiesalarissen	
Doel:	Opvangen van kosten garantiesalarissen in het kader van de functiewaardering
Vorming:	Eenmalige dotatie ten laste van de exploitatie
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	Opheffen na uitdiensttreding van alle medewerkers met een garantiesalaris
Bestedingsraming:	Volledig bedrag

In het kader van de functiewaardering is een aantal medewerkers een garantieschaal toegekend. In 2015 zijn de werkelijke salariskosten hierdoor hoger dan de functieschaal. Deze hogere lasten van € 13.000 worden opgevangen door een onttrekking uit de voorziening.

Onderhoud gebouwen	
Doel:	Egaliseren onderhoudskosten gemeentelijke gebouwen
Vorming:	Middelen uit de voorziening groot onderhoud gebouwen en vervolgens middels jaarlijkse dotaties binnen de exploitatie.
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	N.v.t.

De storting van € 368.000 betreft de jaarlijkse dotatie. De onttrekking van € 108.000 betreft het uitgevoerde onderhoud in 2015.

De onttrekking is veel lager dan de gemiddelde jaarlijkse dotatie. Hieronder de onderbouwing voor dit verschil:

Veel geplande werkzaamheden aan de gebouwen zijn doorgeschoven naar een later planjaar, omdat de verschillende gebouw elementen nog voldoen aan de onderhoudsconditie 'sober en doelmatig' zoals in de beleidsnota accommodatiebeheer is vastgelegd.

Verschillende gebouwen waarvan bekend is dat ze worden gesloopt of vervreemd, is het onderhoud naar een later planjaar doorgeschoven. Het doorschuiven naar een later planjaar heeft op korte termijn geen consequenties voor functionaliteit van het gebouw. Op moment van sloop en vervreemden van het gebouw vindt een vrijval plaats van het reeds gedoteerde bedrag voor het onderhoud van het gebouw.

Een aantal gebouwen moeten worden gerenoveerd. Voor deze gebouwen wordt waar mogelijk het onderhoud uitgesteld om deze werkzaamheden te integreren tot één (renovatie/ onderhoud) plan.

G-onderhoud schoolgebouwen	
Doel:	Egaliseren onderhoudskosten schoolgebouwen
Vorming:	Ten laste van de exploitatie door middel van een jaarlijkse dotatie
Hoogte:	Conform onderhoudsplan
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	Conform onderhoudsplan

In de jaarstukken 2014 is aangegeven dat er naar verwachting een bedrag van € 17.000 nodig is om in 2015 resterende onderhoudsposten 'netjes' af te wikkelen. Dit is gedaan en de voorziening is vanaf 2016 niet meer nodig.

Sanering Zuiderbeekweg	
Doel:	Opvangen van de kosten voor de monitoring vervuiling grondwater en sanering hiervan.
Vorming:	Uit de voorziening grondexploitatieproject Zuiderbeekweg
Hoogte:	Conform berekening van de monitoring t/m 2016
Duur:	Tot uiterlijk 2019
Bestedingsraming:	Conform offerte

In 2015 is een subsidie ontvangen van € 20.000 en zijn kosten gemaakt voor monitoring en advies voor totaal € 13.000.

Voor de monitoring is nog een bedrag nodig van € 29.000. Om de voorziening op dit gewenste bedrag te krijgen was er nog een extra storting nodig van € 10.000.

Reorganisatie Permar 2012-2014	
Doel:	Fasegewijs op basis van de realisatie van het reorganisatieplan gelden uit deze voorziening beschikbaar te stellen aan de Permar WS
Vorming:	Eenmalige dotatie ten laste van de exploitatie
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	2013 - 2014
Bestedingsraming:	Volledig bedrag

Eindverantwoording Veranderprogramma "Werken aan de Toekomst".

De voorziening Reorganisatie Permar 2012 – 2014, ten bedrage van € 429.000 is getroffen ten laste van het rekeningresultaat 2012. De gevraagde bijdrage voor de kosten van het vierde kwartaal 2014 van € 63.000 is de laatste bijdrage aan deze reorganisatie, en in het voorjaar van 2015 betaald aan Permar. In onderstaande tabel treft u een overzicht van het verloop van de reorganisatiekosten aan. Het restantbudget van € 1.000 is ten gunste van de exploitatie 2015 gebracht.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Totaal	Aandeel Renkum
Reorganisatiebudget	3.726	491
Kosten 2012	-471	-62
Kosten 1 kw 2013	-283	-37
Kosten 2 kw 2013	-370	-49
Kosten 3 kw 2013	-780	-103
Kosten 4 kw 2013	- 820	-108
Kosten 1 kw 2014	-243	-32
Kosten 2 kw 2014	-198	-26
Kosten 3 kw 2014	-74	-10
Kosten 4 kw 2014	-479	-63
Restant budget	0	0

Afvalstoffenheffing	
Doel:	Egaliseren van kosten van afvalverwijdering en -verwerking om ongewenste schommelingen in het tarief voor afvalstoffenheffing te voorkomen
Vorming:	Door middel van dotatie van een voordelig exploitatiesaldo op product afvalverwijdering en verwerking
Hoogte:	Minimum: € 0, maximaal € 500.000
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	N.v.t.

Voor 2015 was een storting van € 228.000 begroot, in werkelijkheid is er een storting van € 138.000. Het verschil ad. € 90.000 is toegelicht bij het product Afvalverwijdering en verwerking (onderdeel jaarrekening). De onttrekking van € 138.000 bestaat uit (bedragen x € 1.000):

Exploitatie product afvalverwijdering en -verwerking	650
Minus: BTW en kwijtscheldingen	-788
Totaal	-138

Rioolheffing	
Doel:	Egaliseren van kosten van riolering om ongewenste schommelingen in het tarief voor rioolheffing te voorkomen
Vorming:	Middels jaarlijkse dotatie van het exploitatiesaldo op het product riolering
Hoogte:	Conform GRP
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	Conform GRP

Voor 2015 was een toevoeging van € 552.000 begroot, in werkelijkheid is er een toevoeging van € 722.000. Het verschil ad. € 169.000 is toegelicht bij het product Riolering en water (onderdeel jaarrekening). De toevoeging van € 722.000 is als volgt opgebouwd (bedragen x € 1.000):

Exploitatie product Riolering en water	1.276
Minus: 50% straatreiniging	-346
Minus: BTW en kwijtscheldingen	-195
Plus: deflatie (-2% over de stand van de reserve per 1-1)	-13
Totaal	722

Onderhoud sportparken	
Doel:	Egaliseren onderhoudskosten sportparken
Vorming:	Ten laste van de exploitatie door middel van een jaarlijkse dotatie
Hoogte:	Conform onderhoudsplan
Duur:	N.v.t.
Bestedingsraming:	Conform onderhoudsplan

In 2015 is er o.b.v. de begroting € 26.000 in de voorziening gestort. De uitname in 2015 bedraagt € 27.000, hiervoor zijn betalingen gedaan ten behoeve van het onderhoud van de sportparken conform het door het college goedgekeurde onderhoudsplan.

Investering stedelijke vernieuwing (ISV)	
Doel:	Afzonderlijk zichtbaar houden van geormerkte gelden van de provincie voor investering stedelijke vernieuwing (ISV)
Vorming:	Dotatie van ontvangen gelden die niet in het lopende jaar worden uitgegeven
Hoogte:	N.v.t.
Duur:	Opheffing na uitvoering van het door de provincie beoogde beleid
Bestedingsraming:	Conform de hoogte van de voorziening

In 2015 is ISV 3 budget ingezet voor:

- Parkeerterrein Concertzaal € 100.000
- Renkum Centrum € 516.100
- Sanering Lukassenpad Oosterbeek € 20.785

Langlopende leningen

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2014
Onderh. lening banken en fin. instel	25.678	21.800
Totaal	25.678	21.800

Voor de specificatie van leningen inclusief rentepercentage wordt verwezen naar bijlage 3 financiering.

Flottende passiva

Overige schulden

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2014
Kasgeldleningen	3.000	3.000
Bank- en giro saldi	922	1.950
Crediteuren	3.011	1.982
Nog te betalen belastingen	1	1
nog te beta salaris/soc. Lasten/bel	809	953
Cred soza obligp rijk terugv.+verhaa	198	177
Betalingen onderweg soza	674	780
Soza nog te bet sal/soc l/belasting	211	252
Nog te betalen bedragen	10.766	1.154
Diversen	-6.640	
Bedragen buiten rekening		3
Totaal	12.953	10.254

Nog te betalen bedragen	31-12-2014	Toevoegingen	Aanwending	31-12-2015
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Diversen 2014	1.153		1.142	11
Tijdelijke inhuur wmo beleid		34		34
gevelisolatie A50 aanvulling		3		3
Rente langlopende leningen		104		104
Subsidie Hevea haven aanleg		8		8
Gelre pas 2015		36		36
Afrekening inhuur sociaal domein		40		40
Verplichting rolstoelen		32		32
Verplichting vervoer		13		13
Verplichting woonvoorzieningen		27		27
Onderzoek landelijk wonen		1		1
Isolatie subsidies		29		29
HBH periode 13-2015		170		170
Container kunststofverpakking		8		8
Vuilverwerking		3		3
Optisport nadeel exploitatie 2015		35		35
OZB naheffing 2015		17		17
Afwikkelen klokuren gym onderwijs		68		68
Schade inbraak Dorenweerd		12		12
Onderhoud hulpmiddelen december		19		19
Collectief vervoer december 2018		18		18
Diverse pakketten		11		11
Reviseren liften 2015		2		2
Opvang dieren 4e kwartaal		8		8
Subsidie dierenambulance 2015		2		2
GO sociaal domein regio		2		2

Nog te betalen bedragen <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2014	Toevoegingen	Aanwending	31-12-2015
Shv december 2015		6		6
Correctie shv 2015		2		2
Ciber december bor		6		6
Car uwo november / december		7		7
Gem Arnhem inhuur dec 2015		7		7
Inhuur sportvelden 2015		8		8
Inhuur sportvelden 2015		3		3
Capra december 2015		1		1
Comminz financieel inzicht		1		1
Leestijl coach 4e kwartaal		3		3
Arn december 2015 verpakkingsmaterialen		5		5
Odra 4e kw milieutaken		50		50
Odra bouwtaken 2015		209		209
inhuur december administratie		4		4
Apparatuur concertzaal		9		9
Reinigen kolken		1		1
Afrekening wsw 2014		13		13
Permar 2015		120		120
Permar 2015		110		110
Containers 2015 ACV		27		27
Factuur sportpark Hartenstein		3		3
Bijdrage gemeenschappelijke regeling		4		4
Tijdelijke opvang statushouders		5		5
Leergeld 2015		4		4
Gem Arnhem drank en horeca 2013 / 2014		9		9
Gem Arnhem drank en horeca 2015		11		11
Inhuur verv secretaresse 2015		10		10
Airborne memories		10		10
Eindafrekening veerdienst 2015		27		27
HBH periode 13/2015		42		42
Ntb verhalen in geschiedenis		26		26
PGB jeugd 2015		345		345
PGB begeleiding 2015		695		695
PGB hbh 2015		229		229
L.W.I. 2015		900		900
Zorg in natura begeleiding		1.090		1.090
Zorg in natura jeugd		5.879		5.879
Diversen		173		173
Totaal	1.153	10.748	1.142	10.766

Overlopende passiva

Onder de overlopende passiva worden verplichtingen opgenomen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen. De specificaties van deze post is als volgt:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2014
Vooruit ontvangen bedragen	1.040	1.742
Totaal	1.040	1.742

Vooruit ontvangen bedragen EU, Rijk en provincie <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2014	Toevoegingen	Aanwending	31-12-2015
Subsidie woningproductie (KAN)	778	0	141	637
OAB periode 2011-2014	124	105	145	84
Bedrijventerrein ontv. Provincie Gelderland	606	0	429	177
Regiocontract recreatieve verbinding	83	0	83	0
Sportieve bewegingsruimte in Renkum	66	0	66	0
Besluit woninggebonden subsidie	59	0	0	59
Belevingswaarde landgoederen	0	46	35	11
Subsidie instandhouding monumenten	0	11	4	7
Subsidie molen Renkum	0	3	0	3
Overigen	6	0	2	4
Totaal	1.722	165	905	982

Vooruit ontvangen, overige <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2014	Toevoegingen	Aanwending	31-12-2015
Bijdrage projectontwikkelaar speelvoorzieningen nieuwbouwplan Hogenkampseweg Renkum	10	0	10	0
Subsidie monumentenzorg 2014	10	0	10	0
Zwerfafvalvergoeding	0	44	0	44
St bevrijdingstoerisme Airborne	0	14	0	14
Totaal	20	58	20	58

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Artikel 53 van het Besluit Begroting en Verantwoording verplicht gemeenten om in de toelichting op de balans inzicht te geven in de financiële verplichtingen waaraan de gemeente is verbonden, voor zover:

- die verplichtingen financiële consequenties hebben voor toekomstige jaren en
- deze verplichtingen niet zijn opgenomen in een balanspost.

Voorbeelden daarvan zijn langlopende huurcontracten en leasecontracten.

De commissie BBV geeft in vraag 5 van deel 14 (mrt06) antwoord op de vraag wanneer niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen belangrijk zijn. Zij stellen daarbij dat het niet de bedoeling is dat in de toelichting een lange lijst van meerjarig aangegane verplichtingen wordt opgenomen. Het gaat alleen om verplichtingen die politiek-bestuurlijk en financieel gezien van belang zijn. Zij verwijzen daarbij concreet naar:

- een grensbedrag op basis van de financiële verordening ex artikel 212
- minimum bedragen in het kader van de Europese aanbestedingen. Het Platform Rechtmatigheid Provincies en Gemeenten (PRPG) adviseert voor deze contracten in de toelichting op de jaarrekening bij de „niet uit de balans blijkende verplichtingen” het volle bedrag waarover het contract is afgesloten op te nemen, zodat meerjarige doorwerking van een mogelijke rechtmatigheidsfout of -onzekerheid bij een aanbesteding kan worden voorkomen.

In onze financiële verordening is in artikel 7 opgenomen dat de raad vooraf geïnformeerd wil worden over “nieuwe meerjarige verplichtingen waarvan de jaarlijkse lasten groter zijn dan € 250.000.”

Op basis van de aanbestedingsregels moeten leveringen en diensten die een bedrag vertegenwoordigen van meer dan € 207.000 Europees worden aanbesteed. Het gaat daarbij om de totale waarde van het contract over de looptijd van het contract, met een maximum van 4 jaar. Wanneer een contract voor 4 jaar wordt afgesloten voor € 51.750 per jaar, moet dit contract dus Europees worden aanbesteed.

In 2015 hebben geen Europese aanbestedingen plaatsgevonden.

Schatkistbankieren

Conform artikel 52c BBV dient in de toelichting op de balans het drempelbedrag m.b.t. schatkistbankieren en per kwartaal het liquiditeitssaldo weergegeven te worden.

De kwartaalbedragen in de volgende tabel betreffen het gemiddelde bedrag onder (-/-) of boven het drempelbedrag. In kwartaal 1 en 3 is voldaan aan de Wet financiering decentrale overheden, in kwartaal 2 en 4 niet.

I.v.m. diverse betaalstromen (salarissen, loonbelasting, uitkeringen en voorschotten sociaal domein en betaalbatchen crediteuren) volstaat het drempelbedrag niet. Wij dienen, o.b.v. kortlopende liquiditeitsoverzichten en bezettingsgraad, soms meer saldo op onze lopende rekeningen te hebben, omdat gemeente Renkum maximaal € 1.500.000 per dag kan laten terugstorten. Een hoger bedrag dient minstens 5 werkdagen van te voren worden aangevraagd. Desondanks heeft gemeente Renkum in het 2^e en 4^e kwartaal gemiddeld tussen de € 1 en € 1,5 miljoen gestald op de paraplurekening SKB met een maximum van € 3.250.310.

	<i>Bedragen in €</i>
Drempelbedrag 2015	620.125
Kwartaal 1	-1.275.903
Kwartaal 2	*) 396.005
Kwartaal 3	-104.415
Kwartaal 4	*) 365.623

*) In het 2^e kwartaal heeft gemeente Renkum gemiddeld 1.588.222 euro gestald op de paraplurekening van het schatkistbankieren.

*) In het 4^e kwartaal heeft gemeente Renkum gemiddeld 1.152.484 euro gestald op de paraplurekening van het schatkistbankieren.

	<i>Bedragen in €</i>
Saldo per 31-12-2015	310

Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen

Nr	Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Nummer van de lening	Bij gemeensch. waarb. andere borgen
59	74.874	zalencentrum + woning	Stg. Behoud Parochiehuis	Rabo: 3550.926.790	
61	32.686	bouw clubhuis	St. Clubhuis R.Z.C.	SNS: 82.69.40.943	
62	136.134	renovatie banen	Beheer Stg. Waayenberg	Rabo: 3550.916.450	
66	90.756	renovatie banen	St. Paviljoen Bakkershaag	Rabo: 3550.929.455	
76	45.378	renovatie/verbouw	Oosterbeekse Tennisvereniging	Rabo: 3550.944.497	
95	157.689	renovatie zwembad	B.V. Exploitatie Zwembad	Rabo: 3550.901.429	
102	204.201	ver- en nieuwbouw clubgebouw	Beheer Stg. Waayenberg	Rabo: 3550.916.620	
103	68.067	nieuwbouw tafeltennisaccommodatie	T.T.V. Kracht en Vriendsch.	Rabo: 3550.903.286	
104-I	984.703	herfinanciering	Stg. Bibl. Veluwezoom	Rabo: 3550.910.231	
104-II	220.000	verbouwing bibliotheek O'beek	Stg. Bibl. Veluwezoom	Rabo: 3161.970.659	
104-III	140.000	inrichting bibliotheek O'beek	Stg. Bibl. Veluwezoom	Rabo: 3161.970.640	
105	80.000	herstruc. Park Hartenstein	Oosterbeekse Tennisvereniging	Rabo: 3550.930.852	
106	453.780	aanleg banen	Stichting Golfclub Renkum	Abn Amro: 48.35.47.956	St waarborgf. Sport
107	1.300.000	renovatie/verbouw	NV Sportfondsenbad R/H	BNG: 40.0099251	
108	70.000	bedrijfskapitaal	St. paviljoen Bakkershaag	Rabo: 3550.958.102	St waarborgf. Sport
109	453.780	aanleg banen	Stichting Golfclub Renkum	Abn Amro: 48.35.47.980	St waarborgf. Sport
110	453.780	aanleg banen	Stichting Golfclub Renkum	Abn Amro: 48.35.48.367	St waarborgf. Sport
113	1.102.686	(her)financiering huisvestingslasten + exploitatie	St. Welzijn Gem. R'kum "De Bries" (Solidez)	Rabo: 3550.909.055	
115	90.202	renovatie/verbouw	Midgetgolfvereniging Duno	SVn: 873546020	St waarborgf. Sport
116	100.000	aankoop pand op "De Melkweg"	Stichting Hospice Wageningen	Stichting Vrienden van Rustenburg	Gem. Wageningen
117-I	105.000	hypth.geldlening t.b.v. 3e kunstgrasveld	MHCO / St. Sportacc. De Bilderberg	Rabo: 3039.948.474	St waarborgf. Sport
117-II	105.000	hypth.geldlening t.b.v. 3e kunstgrasveld	MHCO / St. Sportacc. De Bilderberg	Rabo: 3039.948.660	St waarborgf. Sport
118-I	145.000	Aanpassen velden, verlichten, e.d.	OTV (Oosterbeeks tennisvereniging)	Rabo: 3161.948.661	St waarborgf. Sport
118-II	145.000	Aanpassen velden, verlichten, e.d.	OTV (Oosterbeeks tennisvereniging)	Rabo: 3161.949.250	St waarborgf. Sport
119	78.000	Aanleg kunstgrasveld	Stg.Expl.Sportpark Bilderberg	Rabo: 0010032402	St waarborgf. Sport

Nr	Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Nummer van de lening	Bij gemeensch. waarb. andere borgen
120	130.000	Aanleg kunstgrasveld	Stg.Expl.Sportpark Bilderberg	Rabo: 0010032404	St waarborgf. Sport
121	60.000	Aanleg haven pleziervaartuigen	Stg. Heveahaven	Rabo:	St waarborgf. Sport
				Totaal	
A	15.678.000	garant staan om renteloze leningen te verstrekken	Stichting Vivare (4491)	Divers: 8 leningen	WSW + achtervang
B	42.401.000	garant staan om renteloze leningen te verstrekken	Stichting Woonzorg Nederland (4201)	Divers: 7 leningen	WSW + achtervang

Nr	Aan-deel gem. (%)	Besluit	Rente %	Saldo begin dienstjaar	Gewaarb. door de gemeente	Totaal der aflossingen in het dienstjaar	Saldo 31-12-2015	Gewaarb. door de gemeente
59	100	21-12-88	6,400	20.927	20.927	4.528	16.400	16.400
61	100	24-01-90	5,600	694	694	694	0	0
62	100	19-09-90	2,900	8.170	8.170	5.445	2.724	2.724
66	100	24-04-91	5,750	15.106	15.106	15.106	0	0
76	100	20-01-93	3,300	18.149	18.149	2.333	15.816	15.816
95	100	29-06-94	4,000					
102	100	25-02-98	6,000	68.187	68.187	10.200	57.987	57.987
103	100	28-10-98	5,350					
104-I	100	25-10-00	3,900	72.026	72.026	30.069	41.957	41.957
104-II	100	25-10-00	4,600	24.658	24.658	24.658	0	0
104-III	100	25-10-00	4,600	86.897	86.897	6.863	80.034	80.034
105	100	28-06-00	4,100	27.719	27.719	3.996	23.723	23.723
106	50	10-06-02	4,300	56.723	28.361	45.378	11.345	5.672
107	100	30-06-04	4,960	780.000	780.000	52.000	0	0
108	50	06-10-06	5,400					
109	50	10-06-02	4,300	34.034	17.017	34.034	0	0
110	50	10-06-02	4,800	173.949	86.975	30.252	143.697	71.849
113	100	08-11-99	4,150	152.198	152.198	152.198	0	0
115	100	01-01-08	5,000	48.946	48.946	6.012	42.934	42.934
116	50	27-05-10	3,000					
117-I	50	15-05-12	3,000	54.500	27.250	15.000	39.500	19.750
117-II	50	13-09-12	3,700	70.000	35.000	15.000	55.000	27.500
118-I	50	17-05-'13	5,400	112.500	56.250	6.000	106.500	53.250
118-II	50	17-05-'13	4,350	105.000	52.500	12.000	93.000	46.500
119	50	15-04-15	5,000	78.000	39.000	5.274	72.726	36.363
120	50	15-04-15	5,000	130.000	65.000	9.288	120.712	60.356
121	50	05-01-16					Verstrekt op 24-02-2016	
				2.138.382	1.666.029	471.766	730.616	506.095
A	50			11.690.000	5.845.000	2.457.000	9.233.000	4.616.500
B	50			37.768.000	18.884.000	710.000	37.058.000	18.529.000
				51.596.382	26.395.029	3.638.766	47.021.616	23.651.595

Deel III Bijlagen

Bijlage 1 Productenrekening

Inleiding

Op grond van de artikelen 66 t/m 70 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten bestaat de productenrekening uit de volgende onderdelen:

1. uitwerking van programma's in producten inclusief baten, lasten en saldo
2. een overzicht van kapitaallasten inclusief afschrijvingen en toegerekende rente
3. een lijst van verbonden partijen
4. een toelichting op onderhanden werk inzake grondexploitatie

Specificatie lasten en baten per product

Deze specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Overzicht kapitaallasten

<i>Bedragen x €1.000</i>	2015		2014	
LASTEN				
Rente				
Rente van opgenomen langlopende geldleningen	207		255	
Rente van opgenomen kortlopende geldleningen	0		3	
Rente berekend over reserves en voorzieningen	1.524		1.164	
Totaal rente		1.731		1.422
Afschrijvingen		2.591		2.771
Voordelig renteresultaat		368		493
TOTAAL LASTEN		4.690		4.686
BATEN				
Rente				
Rente van uitgezette kortlopende geldleningen	2		0	
Totaal rente		2		0
Doorberekende kapitaallasten				
Kapitaallasten exploitatie	1.894		1.667	
Kapitaallasten grondexploitatie projecten	203		248	
Afschrijvingen	2.591		2.771	
Totaal doorberekende kapitaallasten		4.688		4.686

<i>Bedragen x €1.000</i>	2015		2014	
TOTAAL BATEN		4.690		4.686

Lijst verbonden partijen

Voor dit overzicht verwijzen wij u naar de paragraaf verbonden partijen.

Toelichting onderhanden werk grondexploitatie

Voor deze toelichting verwijzen wij u naar de toelichting op de voorraden. Deze is terug te vinden in de toelichting op de balans.

Bijlage 2 Weerstandscapaciteit en Risico's

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de post onvoorzien, het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve, oftewel de weerstandsreserve, de onbenutte belastingcapaciteit, de stille reserves, de begrotingsruimte en mogelijkheden tot kostenreductie. Achtereenvolgens wordt ingaan op deze onderdelen van de weerstandscapaciteit.

1. Post onvoorzien

Op grond van de financiële verordening nemen wij jaarlijks een bedrag van € 165.000 op in de begroting voor incidentele onvoorzien uitgaven. Structurele risico's kunnen alleen in het jaar van ontstaan ten laste van de post onvoorzien worden gebracht. De jaren erna dient de tegenvaller in de begroting te worden opgenomen.

In 2015 is voor € 52.500 gebruik gemaakt van de post onvoorzien. In de volgende tabel is het verloop van de post onvoorzien in 2015 weergegeven.

Verloop onvoorzien 2015	
<i>Bedragen in euro's</i>	
Beschikbaar	165
Aanspraken 2015	
Onderzoek Permar	10
Cultuureducatie	43
Totaal	53
Restant	112

De uitgaaf voor het onderzoek naar de Permar is meegenomen in de najaarsnota.

Na het opstellen van de najaarsnota heeft het college besloten om 't Venster een kostenvergoeding te verlenen van € 42.500 voor de ombuiging van een cursusorganisatie naar een organisatie voor binnenschoolse cultuureducatie. Met ingang van de begroting 2014 is een ombuiging van € 75.000 doorgevoerd op de subsidie aan 't Venster. Tegelijkertijd heeft de gemeente Wageningen een taakstelling opgelegd binnen het culturele veld. De gemeente Renkum heeft naast de taakstelling ook gesteld dat het beschikbare budget ingezet moet worden voor cultuureducatie binnen het onderwijs. Dit houdt ook een indirecte bezuiniging in. Van het bedrag dat 't Venster ontvangt, worden deels ook de kosten voor de uitvoerende culturele organisaties betaald. Het aantal leerlingen staat vast en er is geen verdienmodel meer. 't Venster is in 2012 en 2013 bij het proces tot de "Ombuigingen" betrokken geweest en heeft aangegeven dat zij de bezuiniging kunnen opvangen, maar gaf tevens het signaal af dat de bezuinigingsopgave zou leiden tot "ombuigings"kosten. Reden daarvoor was dat 't Venster bij het verwerken van de bezuinigingen kosten heeft moeten maken voor de inrichting van een organisatie voor binnenschoolse cultuureducatie. In het weerstandsvermogen is rekening gehouden met het risico dat we als gemeente een deel van deze "ombuigingskosten" voor onze rekening zouden moeten nemen om de continuïteit van de cultuureducatie te kunnen waarborgen, tot het proces om cultuureducatie een nieuwe vorm te geven waarbij scholen eigenaar worden van het cultuuronderwijs is afgerond

(verwacht 1-7-2017) Om die reden is de vergoeding aan 't Venster betaald uit de post onvoorzien als onderdeel van de weerstandscapaciteit.

Na deze onttrekkingen resteert een saldo van € 112.000 dat ten gunste komt van het jaarrekeningresultaat.

2. Vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve / weerstandsreserve

Een deel van de algemene reserve is onder de noemer "weerstandsreserve" rentevrij gemaakt. De rente over deze weerstandsreserve wordt niet opgenomen in de meerjarenbegroting. Hierdoor heeft inzet van de weerstandsreserve geen gevolgen voor de uitvoering van het gemeentelijk beleid en hoort de weerstandsreserve tot de weerstandscapaciteit. De stand van de weerstandsreserve per 31-12-2014 bedroeg € 2.840.000. In de najaarsnota 2015 heeft een onttrekking van € 250.000 plaatsgevonden ter dekking van lagere opbrengsten binnen de grondexploitatie voor de deelgebieden 3B4 Noord en 3B4 Midden. In de raadsvergadering van 25 november 2015 heeft u ingestemd met een afwaardering van de grondprijs voor het plan Oosterbeek Hoog. Het verwachte totale nadeel van € 1.248.000 wordt gedekt door een onttrekking uit de weerstandsreserve. Hiermee is de stand van de reserve per 31-12-2015 € 1.341.000.

3. Onbenutte belastingcapaciteit

Wanneer belastingen of heffingen binnen de gemeente niet 'maximaal' zijn, is er sprake van een onbenutte belastingcapaciteit. Dit houdt in dat de gemeente extra inkomsten zou kunnen genereren uit belastingen en heffingen wanneer een bepaald risico de gemeente daartoe dwingt. Daarbij moet rekening gehouden worden met het feit dat een belastingverhoging niet in het jaar zelf mogelijk is. Voor de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit hanteren wij de zogeheten artikel-12 norm. Een gemeente met een artikel 12-status is een Nederlandse gemeente die onder financiële curatele is gesteld door het Rijk vanwege een structureel slechte financiële situatie. Deze gemeenten moeten hun tarieven verhogen tot een "redelijk peil eigen heffingen", willen zij in aanmerking kunnen komen voor rijkssteun. De artikel 12-norm geeft een norm voor het maximum OZB-tarief en gaat uit van 100% kostendekking voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing hanteren wij al kostendekkende tarieven. Dit betekent dat hier geen onbenutte belastingcapaciteit aanwezig is.

De artikel 12 norm voor de OZB bedraagt op grond van de meicirculaire 2015 0,1889 % van de WOZ-waarde. Dit betreft het gewogen gemiddelde percentage van de WOZ-waarde voor woningen en niet-woningen. Voor onze gemeente bedraagt het gemiddelde percentage op basis van de tarieven 2016 0,1457%. Dit betekent dat er op basis van de bovenstaande uitgangspunten een onbenutte belastingcapaciteit resteert binnen de OZB van € 1.912.000.

4. Stille reserves

Van stille reserves is sprake als activa onder de opbrengstwaarde of tegen nul zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. Bij verkoop van deze bezittingen ontstaan dan winsten die eenmalig vrij inzetbaar zijn. Gemeenten kennen over het algemeen twee soorten stille reserves. Dit zijn stille reserves in financiële bezittingen en stille reserves in materiële bezittingen.

Onder de *financiële bezittingen* worden deelnemingen in bedrijven verstaan. Bij de gemeente Renkum gaat het om deelnemingen in de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en Afvalcombinatie de Vallei (ACV). Tot nu toe zijn er nog geen gemeenten geweest die aandelen BNG hebben verkocht. De ACV verzorgt de afvalverwijdering binnen onze gemeente. Het verkopen van de

aandelen en daarmee de zeggenschap is op dit moment niet aan de orde. Bovendien moeten wij er rekening mee houden dat de dividenden die wij via deze deelnemingen verkrijgen structureel in de begroting zijn opgenomen. Een eventuele verkoop van aandelen legt daarmee een structurele last op de begroting waar dekking voor moet worden gezocht. Deze stille reserves zijn vooralsnog dan ook niet meegenomen bij het berekenen van de weerstandscapaciteit.

De directe opbrengstwaarde van *materiële vaste activa* kan hoger liggen dan de boekwaarde. Er is echter pas sprake van stille reserves wanneer het gaat om niet bedrijfsgebonden activa die direct verkoopbaar zijn. De meeste gemeentelijke eigendommen zoals schoolgebouwen, dorpshuizen, sporthallen en het gemeentehuis worden gebruikt voor de uitvoering van gemeentelijke taken. Bij niet bedrijfsgebonden gebouwen activa kan gedacht worden aan een dienstwoning of vrijgekomen gebouwen. Strategische aankopen binnen de grondexploitatie zijn bedoeld om op termijn in de ontwikkeling van projecten te worden betrokken. Daarom worden ook deze eigendommen beschouwd als duurzaam verbonden aan de bedrijfsuitoefening. Aangezien er in de meerjarenbegroting reeds een taakstelling is opgenomen op de verkoop van gemeentelijke eigendommen die niet tot het kernareaal behoren, waarderen wij de stille reserves op nihil.

5. Begrotingsruimte

Wanneer de (bijgestelde) meerjarenbegroting sluit met een positief saldo, is sprake van een begrotingsruimte. Structurele begrotingsruimte biedt de mogelijkheid om structurele financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van het gemeentelijke beleid. Een incidenteel positief begrotingssaldo c.q. een verwacht positief rekeningresultaat kan gebruikt worden als incidentele weerstandscapaciteit in het desbetreffende jaar.

In de meerjarenbegroting verwachten wij positieve begrotingssaldi. Deze ruimte is, inclusief de voorgestelde buffer voor de jaren 2016 t/m 2019, meegenomen bij de bepaling van de weerstandscapaciteit.

6. Kostenreductie

Wanneer het mogelijk is een kostenreductie door te voeren zonder dat dit het niveau van de gemeentelijke dienstverlening aantast, behoort deze bezuiniging tot de weerstandscapaciteit. Aangezien onder de huidige bezuinigingen reeds taakstellingen voor kostenreductie zijn opgenomen, is de aanvullende weerstandscapaciteit op nihil gewaardeerd.

Risico's

Lokale inkomsten

De inkomsten van een gemeente bestaan enerzijds uit inkomsten vanuit het Rijk in de vorm van algemene en specifieke uitkeringen en anderzijds uit inkomsten uit gemeentelijke belastingen en retributies. Achtereenvolgens wordt ingaan op risico's met betrekking tot deze inkomsten en de daaraan gerelateerde uitgaven.

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

De gemeenten hebben per 1 januari 2015 op grond van de nieuwe Wmo, Jeugdwet en Participatiewet een brede integrale verantwoordelijkheid voor het sociale domein gekregen. Met de decentralisaties zijn grote bedragen gemoeid. Voor een deel gaat het om nieuw geld voor gemeenten dat beschikbaar is gesteld via de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Voor een ander deel zijn het nu nog specifieke uitkeringen. De decentralisaties gaan gepaard met aanzienlijke ombuigingstaakstellingen. Daarnaast heeft de overgang naar objectieve

verdeelmodellen met name voor de jeugd aanzienlijke herverdeeleffecten tot gevolg. Het risico dat de door het rijk beschikbaar gestelde budgetten niet toereikend zijn voor de bijbehorende taken, is meegenomen onder de decentralisaties in het sociaal domein jeugd, Wmo en participatiewet.

In 2015 is de tweede fase van het groot onderhoud aan het Gemeentefonds uitgevoerd. De consequenties zijn gecommuniceerd in de meicirculaire 2015 en verwerkt met ingang van het uitkeringsjaar 2016. Naar aanleiding van adviezen van de VNG en de Rfv is de nieuwe verdeling voor Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROSV) slechts gedeeltelijk (33%) ingevoerd. Er volgt nog een verdiepingsonderzoek naar de kosten van gemeenten op dit taakgebied. Uit dit onderzoek moet blijken of aanpassing van het verdelvoorstel voor 2017 en verder nodig is. De verwerking van de uitkomsten wordt meegenomen in de meicirculaire 2016.

Vanaf 2015 geldt er een plafond op het BTW-compensatiefonds (BCF). Een overschrijding van het BCF-plafond leidt tot een uitname uit het Gemeentefonds, een onderschrijding van het plafond leidt tot een dotatie aan het Gemeentefonds. Wel wordt het BCF-plafond verhoogd vanwege de btw die gemeenten straks verschuldigd zijn over diensten waarvoor de huidige financiers van de te decentraliseren taken dat nu ook zijn.

Doordat de omvang van de algemene uitkering is gekoppeld aan de uitgaven binnen de rijksbegroting, lopen wij tot slot het risico van mutaties als gevolg van wijzigingen binnen de rijksbegroting.

Kansklasse : 3

Gevolgklasse : 5

Wmo en Jeugdwet

Jaarrekening

Verwoording van de grootste onzekerheden over de zorg in natura

In 2015 is er o.b.v. het Raadsbesluit van februari 2015 een aantal begrotingsposten opgenomen binnen het product maatwerkvoorzieningen. Daarbij zijn we sterk afhankelijk geweest van informatie van derden met lacunes daarin. Die gegevens uit diverse bronnen hebben wel geleid tot de bedragen in het raadsvoorstel.

Tijdens het kalenderjaar 2015 is de gemeente Renkum (net als andere gemeenten) geconfronteerd met een transitie die tot diverse problemen heeft geleid die bekend horen te zijn, met als gevolg dat en de begroting en de aanwending van die budgetten beide niet zeker zijn.

We willen sturen op managementinformatie, maar dat is in dit geval niet mogelijk. Zo is de voeding van het administratieve systeem nog niet op orde, door onder andere gebreken in het zogeheten gegevensknooppunt, en de latere bevoegdheid bsn nummers te verlangen/ te krijgen.

Om de totale zorgvraag in beeld te krijgen is het wenselijk om vanaf het moment dat een beschikking wordt afgegeven de maximale kosten van de beschikking in de administratie te boeken (na minimale toetsing of cliënt op conto van onze gemeente hoort te komen en/of welke behandelaar de beste is? of nog lage omzet 2015 heeft i.r.t. bodemgarantie).

In de praktijk is er door (bijvoorbeeld) een huisarts een beschikking afgegeven voor behandeling x bij zorgaanbieder y. De afgegeven beschikking wordt o.b.v. werkafspraken met zorgaanbieders vaak pas bekend op het moment van aanvang zorg.

Door die systematiek vindt er naast een vertragend effect van registeren ook geen sturing plaats welke zorgaanbieder de behandeling namens Renkum op dit deel uit kan voeren. Dat klinkt stellig

maar is in voorkomende gevallen een voldongen feit waar niet in te sturen is. Bij bijvoorbeeld een voogdijmaatregel kan Pluryn de voogdij hebben en is hij de enige behandelaar.

En, het opnemen van de volledige verplichting leidt bij DBC beschikkingen tot een verkeerde stand in de jaarrekening 2015.

Het ijkpunt voor onderhanden werk is namelijk 31/12/2015. Er is dan een opgaaf nodig welk bedrag er van een DBC in kalenderjaar 2015 is 'opgemaakt'. De gemeente neemt dan dat bedrag over. Alleen is er in de uitvraag via Arnhem (zie verder) geen indicatie welke ingezetenen het betreft, m.a.w. een consolidatie van mogelijke ingezetenen die niet te koppelen is aan individuen o.b.v. het woonplaatsbeginsel. Meer informatie over overlopende trajecten is te vinden in de VNG notitie "Jaarovergang 2015-2016 bij overlopende trajecten, waaronder de jeugd GGZ. https://vng.nl/files/vng/publicaties/2015/20151001-jaarovergang_jeugdhulptrajecten.pdf

In de jaarrekening 2015 is het saldo voor de ZiN jeugd en ZiN begeleiding globaal op de volgende manier bepaald:

Maandelijks worden zorgaanbieders geacht de gerealiseerde regionale zorg door te geven aan de gemeente Arnhem die als penvoerder die informatie verwerkt en doorstuurt aan de 12 regiogemeenten. Die informatie tot en met november 2015 is de basis om de regionale omzet voor geheel 2015 te bepalen. De gemeente Arnhem heeft in januari de door haar ontvangen gerealiseerde zorg per aanbieder over december direct doorgestuurd om geen tijd te verliezen.

Niet alle leveranciers hebben gereageerd en dus is er een inschatting voor die partijen gemaakt wat de omzet in december kan zijn (**onzekerheid 1**)

De regionale zorg is uiteraard niet het volledige spectrum van zorg. Er is namelijk ook bovenregionale en landelijke zorg. Er is geen maandelijks opgaaf van zorgleveranciers maar er is wel een bruikbaar bestand om een prognose te bepalen. De regio Arnhem heeft namelijk per aanbieder voor de bovenregionale zorg een lijst met in behandeling zijnde kinderen inclusief te toetsen bsn nummers ontvangen. In die lijst geven de aanbieders per gemeente weer welke kinderen zij in kalenderjaar 2015 in zorg hadden vanuit of overgangsrecht of vanuit nieuwe indicatie via onder andere een uitgesproken voogdijmaatregel. Die lijsten zijn getoetst en zijn bij 2 kinderen aangepast. De aanbieders waren namelijk van mening dat de kosten voor deze 2 kinderen voor de gemeente Renkum waren. Dit aspect wordt hier opgenomen omdat er onzekerheden uit ontstaan;

- Andere gemeenten kunnen na toetsing constateren dat er kinderen in de lijsten staan die op conto van de gemeente Renkum horen te komen (**onzekerheid 2**). Indicatief; het is dure zorg en kan op jaarbasis per kind fluctueren van tussen circa € 80.000 tot circa € 120.000;

-Het is geen zogeheten volledigheidsccontrole. Geven de zorgaanbieders wel alle kinderen op? (**onzekerheid 3**)

Daarnaast hoeven de kinderen die deze zorg ontvangen niet per definitie binnen de Provincie Gelderland in zorg te verblijven. Het kan zijn dat controle over 2015 door andere gemeenten of zorgaanbieder(s) deze zorgkosten alsnog bij onze gemeente worden gedeclareerd na het opstellen van de jaarstukken 2015. (**onzekerheid 4**)

De laatste onzekerheid die in dit kader genoemd moet worden is de zogeheten bodemgarantie/budgetgarantie. Het betreft mogelijke het totaal van

- claim op regionale compensatie door een zorgaanbieder indien gemeenten een lager bedrag aan zorg hebben afgenomen dan 65% van de zorg in 2014. Dat moet dan wel aangetoond worden met een accountantsverklaring met omzet per gemeente in 2014. Er is in een regionale werkgroep uitgesproken dat dit naar verwachting (bijna) niet gaat voorkomen;

- claim op bovenregionale verrekening door een zorgaanbieder indien regio's een lager bedrag aan zorg hebben afgenomen dan 80% van de zorg over kalenderjaar 2014. Het effect valt op basis van een doorrekening voor de gemeente Renkum mee maar dat is niet zeker, aangezien de basis voor berekening de gegevens van de aanbieders zelf zijn. **(onzekerheid 5)**

In de aanhef is gesteld dat dit de grootste onzekerheden zijn. Er bestaan dus ook andere onzekerheden die niet benoemd zijn, zoals ook de onzekerheid in de hoogte van de uiteindelijke PGB bekostiging.

Als laatste;

- Naast de genoemde onzekerheden is er natuurlijk ook een kans dat de omzet die nu in de jaarrekening 2015 is opgenomen te hoog wordt gepresenteerd. De verwachting is dat er zelfs bij het vaststellen van deze jaarrekening door uw Raad niet volledige duidelijkheid is hoeveel zorg er in 2015 is afgenomen
- Het verschil tussen de verwachte kosten in kalenderjaar 2015 en het budget is in de reserve sociaal domein gestort. Dit vormt ook een buffer om deze risico's te dempen/volledig op te vangen afhankelijk van wat er in dit kalenderjaar over 2015 nabetaald wordt.

Meerjarenbegroting 2016

Ten aanzien van de toekomstige uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet zien wij de volgende risico's:

1. Onvoldoende zicht op zorgconsumptie

Het afgelopen jaar is getracht een beeld te krijgen van de totale zorgconsumptie van jeugd. Mede door hiaten in de wetgeving rondom privacy zijn de benodigde gegevens nog steeds niet volledig in beeld omdat de levering hierdoor vertraging heeft opgelopen.. Tot op heden bevatten deze gegevens nog vervuiling doordat aanbieders geen juiste gegevens leveren, ofwel de zorgconsumptie niet of onvolledig (kunnen) factureren (DBC systematiek). Hierop zijn regionaal en lokaal acties uitgezet. De verwachting was dat eind 2015 dit proces zou zijn gestroomlijnd. Door complicaties bij aanbieders van zorg (administratie, ICT en DBC systematiek) heeft dit echter vertraging opgelopen waardoor het financiële beeld dat wij bieden is nog steeds onzuiver is. Dit is weliswaar aangescherpt door prognoses vanuit aanbieders en vanuit eigen administratie , maar tegelijkertijd is het nog steeds een indicatie, zij het redelijke, van volume/middelen.

2. Beperkte invloed op zorgconsumptie

De grootste zorgleveranciers binnen onze gemeente hebben een landelijke of bovenregionale functie. Denk daarbij aan de J.P.Heije Stichting en het Leo Kannerhuis. Pupillen van deze organisaties zijn vaak intramuraal en qua postcode verbonden aan onze gemeente (woonplaatsbeginsel/voogdij). Als gemeente kunnen wij weinig invloed uitoefenen op de zorgconsumptie bij deze instellingen terwijl wij wel zijn gehouden aan het leveren van deze zorg. Omdat het om intramurale zorg gaat, gaat het hiermee meteen over forse bedragen.

Een ander risico blijft natuurlijk het feit dat de uitvoering van de Wmo een "open einde regeling" betreft. Indien er een grotere vraag ontstaat dan geraamd, is de gemeente conform haar beleid en verordening gehouden deze vraag te leveren.

3. Taakstelling sociaal domein

Risico voor het weerstandsvermogen is dat wij niet in staat zijn om alle taakstellingen op het gewenste moment in te vullen. De bezuinigingen vanuit het rijk zijn ingegeven vanuit aannames en één op één doorgevoerd naar gemeenten. Dit betekent dat gemeente én de nieuwe taken moet inbedden in de organisatie, innovatie en transformatie binnen het sociaal domein moet realiseren

én tegelijkertijd een aanzienlijke taakstelling dient op te vangen. De verwachting is dat er wel degelijk mogelijkheden zijn voor de realisatie ervan. Deze zal echter in de praktijk zichtbaar moeten worden, en is onder meer afhankelijk van de wijze van contractering, innovatie in de zorg en de werkwijze van ons sociaal team.

Concluderend, vormt een overschrijding van de zorgconsumptie in geld (resultante van alle prestatie x tarief) veruit het grootste risico. Wij hebben daarbij, conform de werkwijze in de begroting, gerekend met een risico ter grootte van 50% van de openstaande taakstellingen. Dit risico wordt in eerste instantie opgevangen binnen de reserve Sociaal Domein. Het eventueel resterende risico wordt meegenomen in het weerstandsvermogen.

Kansklasse : 5

Gevolgklasse : 5

Inkomensvoorziening

Het voor 2015 toegekende budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten (BUIG) was niet voldoende om de totale lasten van de bijstand te dekken. Voor de periode 2013 – 2015 is een Meerjarige Aanvullende Uitkering (MAU) aangevraagd en toegekend. Het financieel risico voor Renkum is hierdoor teruggebracht tot maximaal 7,5% van de overschrijding van het rijksbudget. Uit de jaarcijfers bleek de overschrijding € 817.000 te bedragen. Hiervan bleef € 527.000 voor rekening van de gemeente. Het resterende deel van de overschrijding (€ 290.000) wordt via de MAU vergoed, als de Toetsingscommissie van oordeel is dat de uitvoering en het beleid op orde zijn.

Nieuw verdeelmodel BUIG-budget

Per 1 januari 2015 is niet alleen de Participatiewet in werking getreden, maar ook een nieuw verdeelmodel voor het BUIG-budget. De aanleiding voor de herziening van de verdeelsystematiek is dat het rijk meer prikkels aan gemeenten wenst mee te geven om het aantal uitkeringsgerechtigden tot een absoluut minimum te beperken.

Voor Renkum heeft het gewijzigde verdeelmodel nadelige financiële gevolgen. Voor gemeenten tot 40.000 inwoners hanteerde het rijk tot 1 januari 2015 een rekenmethode waarbij naast het objectieve model er ook gekeken werd naar de historische kosten. Het rijk heeft deze berekening van de wegingsfactor voor het historische aandeel voor 2015 ten opzicht van 2014 veranderd.

Voor Renkum betekent dit dat in de nieuwe systematiek 66% van ons budget bepaald wordt door het objectieve verdeelmodel in plaats van de 44% in de verdeelsystematiek die tot 1 januari 2015 gehanteerd werd. Dit werkt financieel nadelig uit voor onze gemeente omdat de historische kosten van de gemeente al jaren substantieel hoger zijn dan de objectief berekende uitgaven.

Her rijk hanteert een overgangssystematiek waarbij gemeenten tot aan 2018 toe kunnen groeien naar het budget op grond van de nieuwe systematiek. Gelet op de omvang van ons bijstandsbestand en de nog altijd aanwezige groei van het aantal uitkeringsgerechtigden is de verwachting dat het budget ook in 2016 niet toereikend zal zijn.

Wijziging MAU en IAU

Naast de gewijzigde verdeelsystematiek is ook de wijze waarop de gemeenten budgetoverschrijdingen kunnen compenseren via een aanvullende uitkering gewijzigd. Met ingang van 1 januari 2015 zijn de MAU- en IAU-regeling komen te vervallen. Gemeenten die al gebruik maakten van de MAU behielden in 2015 de rechten die voortvloeien uit de toekenning. Wij blijven op grond van de nieuwe vangnetregeling 100% risicodragend voor 5% overschrijding van het

Rijksbudget en voor 50% risicodragend voor de budgetoverschrijding tussen de 5% en 10% van het Rijksbudget. Op een budget van € 7.469.000 (2016) betekent dit een maximaal eigen risico van € 560.000.

Een nog niet financieel te vertalen risico bestaat uit het feit dat met de inwerkingtreding van de Participatiewet per januari 2015, de loonkostensubsidie voor mensen met een arbeidsbeperking betaald wordt uit het I-deel. Het Inkomensdeel en het Werkdeel (dat onderdeel uit gaat maken van het ongedeeld budget voor het sociaal domein) zijn communicerende vaten. Overschotten en tekorten hangen rechtstreeks samen met zowel de situatie op de arbeidsmarkt als ook de mate waarin onze re-integratie aanpak succesvol blijkt.

In de begroting wordt voor 2016 en 2017 rekening gehouden met een eigen risico van respectievelijk € 249.000 en € 345.000. Voor 2018 en verder is slechts rekening gehouden met een structureel nadeel van € 70.000.

Kansklasse : 3

Gevolgklasse : 5

Arbeidsparticipatie

Met de komst van de Participatiewet is de samenstelling van het participatiebudget veranderd. De rijksmiddelen voor de Wsw vallen binnen het participatiebudget en er worden middelen voor de nieuwe doelgroepen, zoals de jonggehandicapten, toegevoegd. Daarnaast hebben gemeenten opdracht gekregen om de mogelijkheden op de arbeidsmarkt regionaal in beeld te brengen en te organiseren door middel van regionale werkgeversdienstverlening. Het rijk heeft de hoogte van het Participatiebudget tot en met 2019 bekend gemaakt (Meicirculaire gemeentefonds 2015). In de komende 5 jaar neemt het budget voor arbeidsparticipatie met jaarlijks circa € 100.000 toe. De verwachting is dat de instroom van mensen naar verhouding groter is dan de toename van het budget. Dit betekent dat er in de toekomst minder budget per instromer beschikbaar is. Het college heeft op 14 juli 2015 voor de periode 2015 – 2018 de visie, prioriteiten en doelstellingen voor arbeidsparticipatie vastgesteld in het uitvoeringsplan Participatiewet, Onderdeel arbeidsmarkt-ondersteuning. Gemeenten hebben in de Participatiewet de opdracht gekregen mensen die zelf niet in staat zijn om het wettelijk minimumloon te verdienen naar eigen mogelijkheden te laten werken bij een reguliere werkgever met behulp van het instrument loonkostensubsidie. Gemeenten betalen de loonkostensubsidie uit de inkomensvoorziening. Wanneer een gemeente in de toekomst onvoldoende resultaten boekt, heeft dit ook financiële gevolgen voor het hier boven genoemde risico op de inkomensvoorziening. Het inhoudelijk risico binnen arbeidsparticipatie heeft dus feitelijk zijn weerslag op het financieel risico bij de uitvoering van het product Inkomensvoorziening. Het risico ten aanzien van de Wsw is meegenomen bij de gemeenschappelijke regeling Permar WS.

Leges

De gemeente gaat bij het berekenen van de leges er vanuit dat er een bepaalde hoeveelheid omgevingsvergunningen, begrafenissen en dergelijke worden aangevraagd. De leges voor omgevingsvergunningen zijn voor het overgrote deel afkomstig van enkele grote(re) aanvragen. Voor het overige hebben wij vooral te maken met een groot aantal kleine aanvragen. Er bestaat echter het risico dat de werkelijke aantallen lager of hoger uitvallen. De aanvragen zijn ook gedeeltelijk conjunctuurgevoelig. Hierdoor zullen de gemeentelijke inkomsten per legessoort afwijken van de begroting. De afgelopen jaren zien wij een afname van het aantal grotere aanvragen die relatief veel leges opbrengen. Het risico vanaf 2016 schatten wij als volgt in:

Kansklasse : 4

Gevolgklasse : 2

Toeristenbelasting

Als gevolg van de economische crisis kunnen er verschuivingen optreden in het vakantiepatroon van de toerist. Dit kan ertoe leiden dat er minder overnachtingen worden geboekt dan in voorgaande jaren het geval was. De aangiften voor de toeristenbelasting worden jaarlijks achteraf ingediend. *Kansklasse* : 2

Gevolgklasse : 2

Baten OZB

Norske Skog Parenco heeft een bezwaarschrift ingediend tegen de vastgestelde waarde voor het jaar 2014. Dit houdt verband met de gewijzigde situatie voor deze vestiging van Norske Skog. De waarde is vastgesteld op € 51.900.000 en kan als het bezwaarschrift toegekend moet worden aanzienlijk dalen en daarmee ook de aanslagen onroerende zaakbelastingen ten aanzien van Norske Skog voor het jaar 2014 en navolgende jaren.

Kansklasse : 4

Gevolgklasse : 4

Onderhoud kapitaalgoederen

Risico's met betrekking tot de kapitaalgoederen kunnen bestaan uit:

- risico's in verband met het nagestreefde kwaliteitsniveau bij het onderhoud van de kapitaalgoederen;
- risico's in verband met een discrepantie tussen het noodzakelijke onderhoud conform de beheersplannen en de daarvoor beschikbare financiële middelen.

Aan het onderhoud van de wegen, de gemeentelijke riolering en de gemeentelijke gebouwen liggen onderhoudsplannen ten grondslag, welke regelmatig worden geactualiseerd. De voor het onderhoud noodzakelijke middelen zijn opgenomen in de begroting. Hierdoor zijn de bovenstaande risico's grotendeels ondervangen. Door middel van evaluaties wordt vastgesteld of het werkelijke kwaliteitsniveau overeenkomt met het gewenste niveau.

Wel is sprake van risico's ten aanzien onderwijshuisvesting, verzakkingen aan de Europalaan en onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen.

Onderwijshuisvesting

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van het primair, speciaal en voortgezet onderwijs. In de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Renkum 2015 zijn bepalingen opgenomen wanneer een school recht heeft op nieuwbouw of uitbreiding. Tevens is de bepaling van de capaciteit van een gebouw opgenomen en normbedragen voor de toe te kennen voorzieningen. Als gevolg van een wetwijziging is de bekostiging van het buitenonderhoud en aanpassingen van schoolgebouwen voor het basis- en (voortgezet) speciaal onderwijs per 1 januari 2015 overgeheveld van gemeenten naar schoolbesturen. Het voortgezet onderwijs is reeds sinds 2005 integraal verantwoordelijk voor buitenonderhoud en aanpassingen van hun schoolgebouwen. De overheveling van het buitenonderhoud betekent wel dat de gemeente actief moet verlangen dat de schoolbesturen de onderwijspannen adequaat onderhouden, aangezien bij gebrek hieraan de levensduur afneemt, en de gemeente bij wet verplicht is onderwijshuisvesting te faciliteren. Het is dus een gemeenschappelijk belang.

De huisvesting van het onderwijs kan voor gemeenten een groot investeringsniveau inhouden. Dit is afhankelijk van de toestand van de gebouwen, de leerlingaantalontwikkeling en capaciteitsproblemen. Leerling-prognoses vormen de basis en het referentiekader voor de meerjarenplanning (capaciteit/ financiën). Om een meerjarig inzicht te krijgen is een huisvestingsplan (IHP) inclusief financiële meerjarenplanning opgesteld (2013-2020). Er is per school inzichtelijk gemaakt wat de behoefte aan 'onderwijskundige vernieuwingen' en vervangende

nieuwbouw in komende jaren is. Hiervoor is structureel extra budget nodig vanaf 2019/2020 vanwege o.a. hieronder genoemde daling van de Rijksinkomsten. Inmiddels zijn er wel een aantal schoolgebouwen vernieuwd c.q. nieuw gebouwd. Een aantal schoolgebouwen blijft redelijk gedateerd. Deze zijn in het IHP opgenomen, en zorgen bij uitvoering van dat plan dat er extra budget nodig zal zijn.

In 2013 en 2014 zijn er twee mutaties op de Rijksmiddelen voor onderwijshuisvesting verwerkt:

A) Een korting vanaf 2015 in verband met middelen die gemeenten landelijk niet aan onderwijshuisvesting besteden (voor Renkum € 430.000), en

B) Een korting in verband met het buitenonderhoud dat vanaf 2015 aan schoolbesturen wordt gedecentraliseerd (voor Renkum € 300.000).

Deze bedragen hebben beiden geleid tot een aanzienlijke verlaging van de beschikbare budgetten voor onderwijshuisvesting. Op dit moment werken we aan een bijstelling van het IHP waarmee we invulling geven aan deze taakstelling.

Kansklasse: 3

Gevolgklasse:4

Verzakkingen Europalaan

In het gebied tussen de Europalaan en de Brinkweg zijn in 2004 verzakkingen in het maaiveld en bebouwing geconstateerd. De vulmaterialen in de voormalige zandwinputten, zijn ingeklonken waardoor waarschijnlijk de schaden zijn ontstaan. Als gemeente hebben wij ingestemd om een nader technisch en juridisch onderzoek uit te voeren. Beide onderzoeken zijn inmiddels afgerond. Hieruit is gebleken dat de gemeente niet juridisch aansprakelijk is. De openbare ruimte vergt wel meer dan gebruikelijk aandacht en investeringen.

Kansklasse : 1

Gevolgklasse : 5

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Het onderhoudsplan voor de gemeentelijke gebouwen wordt jaarlijks geactualiseerd. Daarbij kijken wij ook naar de levensduur van de gemeentelijke gebouwen en mogelijke renovatiekosten die op ons afkomen. Op basis van het nu actuele onderhoudsplan zijn deze renovatiekosten niet meegenomen in de begroting als onderdeel van de voorziening. In het raadsbesluit uit 2013 waarin het gemeentelijk vastgoed is onderverdeeld in kernareaal en niet-kernareaal staat dat renovatiekosten met een apart raadsvoorstel wordt aangevraagd. Een overzicht van de te verwachten renovatiekosten voor het gemeentehuis wordt voorbereid en inzichtelijk gemaakt.

Kansklasse : 3

Gevolgklasse : 5

Financiering

Risico's met betrekking tot financiering kunnen bestaan uit renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. Ons beleid is er op gericht deze risico's zoveel mogelijk te beperken. Concreet betekent dit dat moet worden voldaan aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm en dat de te gebruiken financiële producten en te kiezen tegenpartijen beperkt zijn. De risico's die daarna resteren zijn renterisico's, kredietrisico's met betrekking tot gewaarborgde geldleningen en risico's als gevolg van het schatkistbankieren en de wet HOF.

Renteontwikkelingen

Een belangrijk risico vormt de renteontwikkeling. Grote mutaties in het werkelijke rentepercentage kunnen financiële consequenties tot gevolg hebben wanneer de gemeente op dat moment een beroep moet doen op de geld- of kapitaalmarkt. In de najaarsnota is voorgesteld om voor het

aantrekken van kort geld voor 2015 rekening te houden met 0% rente. Voor 2016 wordt rekening gehouden met 0,5% en voor 2017 met 1% rente. Uit voorzichtigheidsprincipe stijgt de begrote rente voor kort geld daarna weer naar 3% in 2019. De rekenrente voor lange termijn financiering en voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is verlaagd naar 3%. Voor de naar verwachting in 2016 aan te trekken nieuwe langlopende leningen is gerekend met een rentepercentage van 1%.

De gehanteerde percentages zijn in lijn met de geprognosticeerde renteontwikkeling op de kapitaalmarkt. Daarom verwachten wij hier op dit moment geen risico.

Gewaarborgde geldleningen

Het gemeentelijke beleid met betrekking tot het verlenen van garanties voor geldleningen is gebaseerd op het uitgangspunt "nee, tenzij". Op dit moment staat de gemeente echter wel garant voor een aantal geldleningen met een totaal bedrag van € 506.000 per 1-1-2016. De financiële verplichtingen van garanties voor de particuliere woningbouw zijn met ingang van 1 januari 1995, onder betaling van een afkoopsom, overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen. Dit betreft een bedrag van € 23.146.000. Wij hebben hiervoor een achtervang functie.

Kansklasse : 1

Gevolgklasse : 5

Schatkistbankieren en wet HOF

Eén van de maatregelen uit het Regeerakkoord van het kabinet is de invoering van het verplicht schatkistbankieren door decentrale overheden. Dit houdt in dat wij onze overtollige middelen moeten overboeken naar de schatkist. Gezien onze liquiditeitspositie heeft de invoering van het schatkistbankieren voor onze gemeente geen rentederving tot gevolg. Op dit moment zijn de uitvoeringskosten nog onbekend.

Op 23 april 2013 heeft de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingestemd met het wetsvoorstel houdbare overheidsfinanciën. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) stelt dat de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven om te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. Op 18 januari 2013 hebben het Rijk en de decentrale overheden een financieel akkoord gesloten. Onderdeel daarvan is genoemd saldopad voor de EMU-macronorm voor de gezamenlijke decentrale overheden. Op basis van de realisatie tot en met 2015 wordt bezien of de geprojecteerde daling in 2016 en 2017 verantwoord en mogelijk is. In het financieel akkoord is afgesproken dat deze kabinetsperiode van een sanctie wordt afgezien zolang er geen sanctie uit Europa volgt.

Bedrijfsvoering

In het vervolg zijn de risico's opgenomen die zich kunnen voordoen binnen de bedrijfsvoering.

Openstaande taakstellingen

In de begroting 2016 zijn voor de jaren 2016 t/m 2019 de volgende taakstellingen opgenomen:

Bijstellingen en ombuigingen 2016-2019 <i>Bedragen x € 1.000</i>	2016	2017	2018	2019
Bestaande ombuigingen (stand najaarsnota 2015)	2.360	3.004	3.676	3.123

Risico voor het weerstandsvermogen is dat wij niet in staat zijn om alle taakstellingen op het gewenste moment in te vullen. Wanneer een taakstelling bijvoorbeeld inhoudt dat personeel moet worden ontslagen, hebben wij te maken met uitkeringen in het kader van de werkloosheidswet en

met re-integratiekosten. De re-integratiekosten bedragen circa € 4.500 per persoon. De ww-plicht bedraagt 70% van het salaris voor maximaal 3 jaar. Daarnaast hebben wij bij bezuinigingen waarbij gesubsidieerde instellingen betrokken zijn te maken met de redelijke termijn van de Algemene Wet Bestuursrecht. Dit kan leiden tot vertragingen bij de invulling van taakstellingen. Tot slot kunnen gesubsidieerde instellingen mogelijk te maken krijgen met frictiekosten als gevolg van doorgevoerde taakstellingen.

Het risico dat wij de taakstelling als gevolg van de dalende rijksbijdrage binnen het sociaal domein niet kunnen realiseren, is meegenomen binnen de onderdelen Wmo en jeugd.

Aangezien bij de eigen bijstellingen en ombuigingen al zoveel mogelijk rekening is gehouden met factoren die de realisatie kunnen bemoeilijken, schatten wij de kans op het niet realiseren van die taakstellingen in als beperkt.

Kansklasse : 2

Gevolgklasse : 5

Kosten ruiming explosieven Tweede Wereldoorlog

Tot nu toe zijn wij binnen de gemeente Renkum al op verschillende locaties geconfronteerd met munitieresten, metaalscherven en ontplofte munitie uit de Slag om Arnhem in de Tweede Wereldoorlog. Zo zijn er al opruimwerkzaamheden uitgevoerd langs de spoorlijn en, meer recent, rond de Oosterbeekse en Heelsumse beken.

In feite is er sprake van twee type risico's:

I. Het risico is dat de gemeente de veiligheid van haar burgers en bezoekers niet kan waarborgen;

II. Het risico is dat er financiële schade ontstaat door het moeten doen van opsporingsactiviteiten.

I: Voor het risico dat de gemeente de veiligheid van haar burgers en bezoekers niet kan waarborgen zijn de volgende beheersmaatregelen mogelijk:

1. Preventief: communiceren over de oorlogshistorie van het gebied, risicokaart up-to-date houden, inzicht verwerven over het gedrag van ondergrondse explosieven en de staat waarin deze verkeren.
2. Detectief: plan maken zodat bij vondsten (projecten of daarbuiten) snel kan worden opgetreden, zorgen dat rampenplan doorleefd is, zorgen dat contacten met EOD warm zijn.
3. Correctief: rampenplan doorleven en goed uitvoeren.
4. Repressief: jaarlijks monitoren op vondsten en incidenten, verslag laten leggen hiervan.

II: Voor het risico dat er financiële schade ontstaat door het moeten doen van opsporingsactiviteiten zijn preventieve en detectieve beheersmaatregelen mogelijk:

1. Preventief: reserveringen maken (onvoorzien of benoemd) bij projecten risico vastleggen in overeenkomsten, niet in eigen grond roeren, toezicht houden op betreden van risicovolle (afgeschermd gebied).
2. Detectief: contacten onderhouden met ministerie over gebruikmaking van suppletie-uitkering, transparant communiceren via de planning- en controlcyclus.

Bij het roeren in de grond worden de preventieve maatregelen uitgevoerd, zoals, het doen van onderzoek naar niet-gesprongen explosieven. Er doen zich daarbij twee typen situaties voor:

- de grond wordt (gepland) geroerd en er worden maatregelen getroffen (verder onderzoek, detectieve maatregelen, plan aanpassen). De kosten die niet via de suppletieregeling vergoed worden, zijn vaak (maar niet altijd) op de projectontwikkelaar/initiatiefnemer te verhalen. B.v.: Oosterbeekse beken, woningbouwprojecten, omlegging Heelsumse beek;
- de preventieve maatregelen wijzen niet op de aanwezigheid van niet gesprongen explosieven maar toch blijken deze aanwezig en moet de gemeente ingrijpen. B.v.: Renkums beekdal.

Overigens worden met enige regelmaat niet-gesprongen explosieven gevonden, terwijl er geen sprake is van het roeren in de grond. Granaten e.d. worden door inwerking van vorst naar het oppervlak gewerkt. B.v.: Trappershorst.

De kans- en gevolklassen voor beide typen risico's wordt als volgt ingeschat:

Type 1: Kansklasse : 1
Gevolgklasse : 5

Type 2: Kansklasse : 2
Gevolgklasse : 3

Planschadevergoedingen

Bij een bestemmingsplanwijziging of een afwijking artikel 2.12, eerste lid van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, loopt de gemeente het risico te worden geconfronteerd met claims tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening. Voor de bepaling van de planschade wordt een vergelijking gemaakt tussen de planologische toestand voor en na de schadeveroorzakende bestemmingsplanwijziging of afwijking. Daarbij is niet de feitelijke situatie bepalend, maar de bouw- en gebruiksmogelijkheden die door het genomen besluit zijn ontstaan. De geleden schade moet meer zijn dan een normaal maatschappelijk risico.

Een verzoek om toekenning planschadevergoeding dient binnen 5 jaar na het onherroepelijk worden van het besluit te worden ingediend.

De behandeling van planschadeverzoeken besteden wij uit aan een deskundig adviesbureau. De advieskosten bedragen circa € 2.500 per verzoek. De planschadevergoedingen variëren per verzoek van ongeveer € 1.000 tot enkele tienduizenden euro's en zijn dan ook moeilijk in te schatten. Sinds medio 2005 kunnen door de gemeente overeenkomsten gesloten worden met initiatiefnemers van een nieuwe ontwikkeling dat de planschadekosten voor rekening zijn van de initiatiefnemer. Deze overeenkomsten worden sindsdien gesloten. Ook de planschade die volgt uit (algehele) herzieningen van bestemmingsplannen, die de gemeente opstelt, blijft voor rekening van de gemeente. De advieskosten van een verzoek om toekenning planschadevergoeding en de rente op de planschadekosten kunnen niet bij initiatiefnemers worden neergelegd met een overeenkomst. Deze kosten blijven daarom voor de gemeente,

Kansklasse : 2
Gevolgklasse : 2

Verplichting ten aanzien van ingehuurd personeel

Wanneer wij gebruik maken van ingehuurd personeel, brengt dat een aantal verplichtingen met zich mee. Sinds 1 juli 2012 moeten bedrijven die arbeidskrachten ter beschikking stellen aan andere bedrijven voldoen aan de registratieplicht Waadi (Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs). Dit betekent dat in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel moet staan vermeld dat het bedrijf arbeidskrachten ter beschikking stelt aan andere werkgevers. Deze registratieplicht Waadi heeft ook consequenties voor bedrijven die personeel inlenen. Als zij zaken doen met een bedrijf dat niet goed geregistreerd staat, dan lopen ook zij het risico op een boete van € 12.000 of meer voor elke arbeidskracht die via een niet-geregistreerd bedrijf aan het werk is. Bedrijven kunnen via de Waadi-check op de site van de Kamer van Koophandel controleren of het uitlenende bedrijf staat geregistreerd.

Verder kunnen wij aansprakelijk worden gesteld voor de afdracht van loonbelasting en btw voor inhuurkrachten. Dit zal met name gelden in geval van een faillissement. Voor zelfstandigen kunnen wij een en ander ondervangen door jaarlijks een VAR-verklaring op te vragen. Bij detachering- en uitzendbureaus kan gebruik worden gemaakt van een zogeheten g-rekening. Dit gebeurt op dit moment bij een detacheringsbureau.

Kansklasse : 1

Gevolgklasse : 1

Loon- en prijsstijgingen

Voor de bekostiging van de loon- en prijsstijgingen werken we met een stelpost in de begroting. Deze stelpost wordt gevoed door de prijsontwikkeling binnen de algemene uitkering en de inflatiecorrectie op belastingen en heffingen. Als gemeente lopen we het risico dat de stelpost niet toereikend is om de werkelijke loon- en prijsstijgingen op te vangen.

Kansklasse : 3

Gevolgklasse : 5

Boetes bij niet tijdige besluitvorming of informatieverstrekking

In het kader van de Wet dwangsom & beroep bij niet tijdig beslissen kan de gemeente een dwangsom verschuldigd zijn wanneer een besluit niet tijdig wordt genomen. Intern zijn procedures uitgezet om deze dwangsommen zoveel mogelijk te voorkomen.

Voor de afhandeling van verzoeken in het kader van de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB) gelden kortere afhandelingstermijnen. Ook zijn er bureaus actief die een WOB-verzoek doen - meestal over een vaag onderwerp - en die niet het antwoord, maar vooral de termijnen van beantwoording in de gaten houden in de hoop dat de gemeente een fout maakt. De kans dat een dwangsom betaald moet worden is bij dit soort verzoeken dus groter.

Kansklasse : 1

Gevolgklasse : 1

Proceskostenvergoeding

Door het bepaalde in artikel 7:15 van de Algemene wet bestuursrecht loopt de gemeente het risico dat zij de kosten moet vergoeden van een indiener van een bezwaar- of beroepsschrift. Kostenvergoeding vindt alleen plaats indien het bezwaar of beroep gegrond wordt verklaard "wegens aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid". Per geval bedragen deze kosten (in beginsel) minimaal € 490. Meest reëel is een kostenvergoeding van € 980. De voorwaarden om in aanmerking te komen voor een kostenvergoeding zijn streng. Het college schat het risico dan ook in als beperkt.

Kansklasse : 1

Gevolgklasse : 1

Overige claims

Financiële consequenties van schadeclaims kunnen niet worden voorzien en zijn daarom niet in de begroting opgenomen. Nadelige gevolgen van claims hebben daardoor direct invloed op de financiële positie van de gemeente.

Vennootschapsbelasting

In mei 2015 is de Wet modernisering Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen aangenomen. Dat betekent dat overheidsondernemingen, bijvoorbeeld van gemeenten, provincies en waterschappen, per 1 januari 2016 belastingplichtig worden voor de vennootschapsbelasting.

Met deze wet wil de Nederlandse overheid, op aangeven van de Europese Commissie, gelijkheid creëren tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen: voor overheidsondernemingen gelden straks dezelfde verplichtingen voor de vennootschapsbelasting als voor private ondernemingen.

De gemeente moet zelf bepalen voor welke activiteiten zij belastingplichtig wordt voor de vennootschapsbelasting. In dit traject hebben wij samenwerking gezocht met de gemeenten

Rheden, Lingewaard en Overbetuwe. PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. adviseert ons hierbij.

Per gemeentelijke activiteit wordt in beeld gebracht of deze activiteit wel of geen fiscale onderneming (en daarmee wel of niet belastingplichtig) is. Vervolgens wordt bepaald of een belastingplichtige activiteit al dan niet onder een vrijstelling valt. In de gepubliceerde wetgeving is zoveel als mogelijk aangesloten bij de huidige wetgeving en jurisprudentie, maar daarnaast is sprake van nieuwe specifieke regels voor overheidslichamen. Hierdoor bestaat over bepaalde punten in het wetsvoorstel nog onduidelijkheid over hoe deze regels toegepast moeten worden. Vanwege deze onduidelijkheden hebben een aantal belanghebbende partijen, zoals het IPO en de VNG afspraken gemaakt om een praktische handreiking op te stellen. Wellicht zal deze handreiking voor de onzekere categorie van activiteiten soelaas kunnen bieden. Als alternatief kan het ook zijn dat sommige activiteiten met de Belastingdienst afgestemd zullen moeten worden om zekerheid te krijgen over het feit of deze activiteiten belastingplichtig zullen worden. En in sommige gevallen zal uiteindelijk de Hoge Raad beslissen.

Vooralsnog is een eerste analyse gemaakt van de activiteiten die mogelijk belast kunnen worden met vennootschapsbelasting. In het vervolg van dit jaar zullen de mogelijke activiteiten dieper onderzocht worden om uiteindelijk een prognose te maken van de eventueel te betalen vennootschapsbelasting.

Kansklasse : 4

Gevolgklasse : 3

Meldplicht datalekken en uitbreiding boetebevoegdheid Cbp

Met ingang van 1 januari 2016 zijn zowel private als publieke organisaties die persoonsgegevens verwerken verplicht om inbreuken op de beveiliging te melden die leiden tot bijvoorbeeld diefstal, verlies of misbruik van persoonsgegevens. Het doel van de meldplicht is om tot een betere bescherming van persoonsgegevens te komen.

Verder kan het College bescherming persoonsgegevens (Cbp) in meer gevallen een bestuurlijke boete opleggen aan overtreders van privacyregels. Het Cbp mag nu alleen een bestuurlijke boete opleggen bij een overtreding van een administratief voorschrift, bijvoorbeeld de verplichting om de verwerking van persoonsgegevens te melden. Vanaf 1 januari 2016 is dat ook mogelijk bij schending van meer algemene verplichtingen die de wet stelt aan gebruik en verwerking van persoonsgegevens.

Kansklasse : 2

Gevolgklasse : 5

Veilig gebruik Suwinet

Gemeenten en uitvoeringsorganisaties (UWV en SVB) wisselen via Suwinet persoonsgegevens met elkaar uit. Deze uitwisseling is van groot belang voor zowel de dienstverlening aan onze inwoners als voor de uitvoering van gemeentelijke taken, zoals de verstrekking van een uitkering en de controle hierop.

De inspectie SZW toetst aan de hand van zeven essentiële beveiligingsnormen uit het Normenkader Gezamenlijke elektronische Voorzieningen SUWI (GeVS) of de beveiliging rondom Suwinet op orde is en daarmee of de privacy van burgers geborgd is. Vier normen toetsen of de verantwoordelijkheden goed zijn verdeeld. Drie normen kijken of dat goed is geborgd in de organisatie.

Wanneer niet aan de beveiligingsnormen wordt voldaan, loopt de gemeente Renkum het risico dat het escalatieprotocol in werking wordt gebracht. Dit kan leiden tot een aanwijzing waarin de gemeente wordt opgedragen om een externe deskundige in te huren om de beveiliging van SUWInet op orde te brengen of zelfs een afsluiting van het gebruik van Suwinet.

Kansklasse : 3

Gevolgklasse : 3

Verbonden partijen

Zoals in de paragraaf verbonden partijen is weergegeven, participeert de gemeente in een aantal verbonden partijen. De deelname kan financiële risico's met zich meebrengen, omdat het uitgavenbeleid door het bestuur van het samenwerkingsverband wordt bepaald en niet door de individuele gemeenten. Ook kunnen autonome ontwikkelingen in de uitvoering van bestaande regionale taken leiden tot tekorten. Op dit moment speelt er met name een risico ten aanzien van Permar WS en, in geringere mate, ten aanzien van GovUnited.

Gemeenschappelijke regeling Permar WS

De Gemeenschappelijke Regeling Permar WS had in 2014 een negatief exploitatieresultaat. Op grond van de gemeenschappelijke regeling wordt het negatieve exploitatiesaldo ten laste gebracht van de algemene reserve/ het weerstandsvermogen van Permar WS. De algemene reserve/ het weerstandsvermogen van Permar is nihil en dit betekent dat de deelnemende gemeenten de tekorten moeten aanvullen door storting van een extra gemeentelijke bijdrage.

Permar heeft in 2013 een reorganisatie ondergaan. Dit heeft wel geleid tot een kostenvermindering, maar dit is onvoldoende om de verminderde rijkssubsidie op te vangen. Vanaf 2015 is de Participatiewet van kracht. Dit is een extra risico voor de exploitatie van Permar WS. Er is één financiering voor de Wsw en WWB. De instroom in de Wsw is gestopt vanaf 2015 en gemeenten krijgen ruimte om zelf beschut werk te organiseren. Er komt zowel een daling van het aantal Wsw plaatsen als een efficiencykorting op de Wsw van € 500 per jaar per Wsw plek. Dit betekent dat de Wsw zoals Permar WS deze nu uitvoert langzaam leeg gaat lopen. Dit heeft grote gevolgen voor de exploitatie van Permar WS. Het is op dit moment nog onduidelijk welke rol Permar bij de deelnemende gemeenten krijgt bij de uitvoering van de Participatiewet.

Permar WS gaat in 2015 uit van een exploitatietekort van circa € 1 miljoen. In het najaar van 2015 presenteerde Permar WS de begroting voor 2016 met een meerjarenbegroting. In deze meerjarenbegroting wordt eveneens uitgegaan van aanzienlijke tekorten.

Kansklasse : 5

Gevolgklasse : 5

GovUnited

Stichting GovUnited is een samenwerkingsverband van gemeenten op het gebied van de e-overheid. De gemeente Renkum is lid maar neemt geen zitting in het bestuur van de stichting. Dit betekent dat in het geval dat de stichting failliet zou gaan, de gemeente Renkum hier niet op kan worden aangesproken.

Renkum heeft haar aandeel in de voorfinanciering van de ontwikkeling van de midoffice suite vooruitbetaald aan GovUnited in 2012. Daarmee is de gemeente Renkum niet meer hoofdelijk aansprakelijk voor de volledige som van de verplichting tussen de stichting GovUnited en de stichting ICTU. Jaarlijks vindt de verrekening plaats met de verschuldigde vergoeding voor het gebruik van de midoffice suite. Het risico neemt daardoor jaarlijks af en valt eind 2016 weg.

Kansklasse : 1

Gevolgklasse : 3

Grondbeleid

De gemeentelijke projectenportefeuille omvat diverse projecten. Van deze projecten wordt een prognose gemaakt van de verwachte uitkomst van het project op het moment dat het project in exploitatie wordt genomen. Wanneer een tekort wordt verwacht, wordt voor dit verlies een voorziening getroffen. Dit betekent dat deze risico's direct worden afgedekt.

Van de projecten die nog niet in exploitatie zijn genomen, loopt de gemeente risico dat de boekwaarde niet wordt terugverdiend. De boekwaarde per 31-12-2015 van deze projecten bedraagt totaal € 744.000. Hiervan is € 203.000 meegenomen als risico.

Daarnaast is sprake van een renterisico bij het niet volgens planning realiseren van de verwachte opbrengsten. Dit risico is in kansklasse 3 ingedeeld.

Als gevolg van de situatie op de woningmarkt staan de grondprijzen de laatste tijd onder druk. Dit kan betekenen dat de grondprijs, waarmee gerekend is voor de totale verwachte opbrengsten inmiddels boven de marktwaarde ligt. Voor het bepalen van een meer reële grondprijs is een inschatting gemaakt op basis van een aantal taxaties voor grondprijzen die de afgelopen jaren uitgevoerd zijn voor diverse projecten. Gezien het feit dat deze projecten niet 1 op 1 te vergelijken zijn gaat het hierbij om een benadering van de grondprijzen. Tevens zijn de risico's van de betreffende projecten verschillend. Op basis van deze benadering bedraagt het totale risico € 634.000.

Kansklasse : divers

Gevolgklasse : 5

Subsidies

Het risico van mogelijke frictiekosten bij gesubsidieerde instellingen als gevolg van doorgevoerde taakstellingen, is meegenomen onder de risico's bij de taakstellingen.

Financiële kengetallen

	Netto schuldquote	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
A	Vaste schulden	21.800	32.178	25.678
B	Netto vlottende schuld	10.254		12.953
C	Overlopende passiva	1.742		1.040
D	Financiële activa incl. doorgeleende gelden	18.201	19.586	18.923
E	Uitzettingen < 1 jaar	6.560		10.127
F	Liquide middelen	29		100
G	Overlopende activa	891		1.266
H	Totaal baten (excl. Mutaties reserves)	62.458	76.297	79.521
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	13 %	17 %	12 %

	Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
A	Vaste schulden	21.800	32.178	25.678
B	Netto vlottende schuld	10.254		12.953
C	Overlopende passiva	1.742		1.040
D	Financiële activa excl. doorgeleende gelden	18.201	19.586	18.923
E	Uitzettingen < 1 jaar	6.500		10.127
F	Liquide middelen	29		100
G	Overlopende activa	891		1.266
H	Totaal baten (excl. Mutaties reserves)	62.458	76.297	79.521
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	13 %	17 %	12 %

	Solvabiliteitsratio	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
A	Eigen Vermogen	25.704	21.947	26.136
B	Totaal Passiva (vast en vlottend)	72.147	65.774	79.296
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	36 %	33 %	33 %

	Kengetal grondexploitatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	712	752	743
B	Bouwgronden in exploitatie	6.565	6.369	4.924
C	Totaal baten (excl. Mutaties reserves)	62.458	76.297	79.521
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	12 %	9 %	7 %

	Structurele exploitatieruimte	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
A	Totale structurele lasten	63.717	81.776	83.108
B	Totale structurele baten	63.968	82.446	83.748
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	0	0	0
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	0	0	0
E	Totaal baten (excl. Mutaties reserves)	62.458	76.297	79.521
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%	0 %	1 %	1 %

	Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015*)
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	299	304	304
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	248	252	252
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	282	279	279
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	828	834	834
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	697	704	704
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	119 %	118 %	118 %

*) Obv het BBV is de belastingcapaciteit in de jaarrekening gelijk aan de belastingcapaciteit in de begroting van dat jaar.

Bijlage 3 Financiering

Risicobeheer

Renterisicobeheer

Het renterisico van een gemeente is te verdelen in renterisico over vlottende schuld (looptijd < 1 jaar) en renterisico over vaste schuld (looptijd > 1 jaar).

Het renterisico over vlottende schuld wordt bepaald in relatie tot de kasgeldlimiet. Deze limiet geeft de maximaal toegestane omvang van de vlottende schuld weer. De hoogte van de kasgeldlimiet is een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van de omvang van de begroting per 1 januari. In tabel A vindt voor 2015 de toetsing aan de kasgeldlimiet voor de gemeente Renkum plaats.

Uit de tabel blijkt dat wij in 2015 hebben voldaan aan de kasgeldlimiet.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Omvang begroting 1-1-2015 (=grondslag)	82.429			
(1) Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,5	8,5	8,5	8,5
- in bedrag	7.006	7.006	7.006	7.006
(2) Omvang vlottende schuld	6.994	2.667	2.752	3.307
- opgenomen gelden < 1 jaar	5.333	2.667	2.752	3.000
- schuld in rekening-courant	1.661	0	0	307
- gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
- overige geldleningen (niet vaste schuld)	0	0	0	0
(3) Vlottende middelen	1.146	566	541	968
- contante gelden in kas	16	16	9	13
- tegoeden in rekening-courant	1.131	550	531	955
- overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	0
Toets kasgeldlimiet				
(4) Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	5.848	2.101	2.211	2.339
Toegestane kasgeldlimiet (1)	7.006	7.006	7.006	7.006
Ruimte (1) – (4)	1.159	4.905	4.795	4.667

Tabel A Kasgeldlimiet

Het renterisico over vaste schuld wordt gezien in relatie tot de renterisiconorm. Deze norm geeft de maximaal toegestane omvang van dat deel van de vaste schuld waarover renterisico wordt gelopen weer. De norm houdt in dat we maximaal over 20 % van het begrotingstotaal renterisico mogen lopen. De raming van de ruimte/overschrijding voor de jaren 2015 tot en met 2018 is weergegeven in tabel B. Uit de tabel blijkt dat we in 2015 hebben voldaan aan de renterisiconorm. De verwachting is dat dit de komende jaren opnieuw het geval zal zijn.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2016	2017	2018
(1) Renteherzieningen				
(2) Aflossingen	1.850	2.002	2.140	2.150
(3) Renterisico (1+2)	1.850	2.002	2.140	2.150
(4) Renterisiconorm	16.486	16.486	16.486	16.486
(5a) Ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	14.636	14.484	14.346	14.336
(5b) Overschrijding renterisiconorm (3 > 4)	-	-	-	-
Berekening renterisiconorm				
(4a) Begrotingstotaal 2010	82.429			
(4b) Vastgesteld percentage	20%			
(4) Renterisiconorm (4a x 4b)	16.486			

Tabel B Renterisiconorm 2015 t/m 2018

Kredietrisicobeheer

In tabel C vindt u een overzicht van de door de gemeente Renkum verstrekte gelden, gegroepeerd per risicogroep. De groepen zijn (globaal) gerangschikt naar oplopend risico.

Risicogroep <i>Bedragen x € 1.000</i>	Met/zonder (hyp.) zekerheid	Restant schuld per 31-12-2015
Gemeenten/provincies	zonder	
Overheidsbanken	zonder	
Financiële instellingen (A en hoger)	zonder	2.606
Overige toegestane instellingen	met en zonder	1.116
Totaal		3.721

Tabel C Kredietrisico op verstrekte gelden

Gemeentefinanciering

Financiering

De leningenportefeuille per 31 december 2015 is weergegeven in tabel D. De mutaties in 2015 en de invloed hiervan op de gemiddelde rente is terug te vinden in tabel E.

Leningnummer	Oorspr. bedrag	Aanvang	Einde looptijd	Rente	Aflossing 2015	Restant 31-12-2015
400101261	4.000	2005	2015	3,38 %	400	0
063431	8.500	2006	2016	3,99 %	850	850
40106846	3.000	2011	2021	2,85 %	300	1.800
40107281	3.000	2012	2022	2,63 %	300	2.100
40.109.666	5.000	2015	2025	0,56 %	0	5.000
Lening optisport	728	2015	2029	4,96 %	0	728
Totaal					1.850	10.478
Projectlening	5.830	2014	2034	2,87 %	0	5.830
Projectlening	9.370	2014	2054	3,22 %	0	9.370
Totaal					1.850	25.678

Tabel D Leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)

Bedragen x € 1.000	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2015	6.600	3,10 %
Nieuwe leningen	5.728	1,12 %
Reguliere aflossingen	1.850	3,45 %
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassingen (oud percentage)		
Renteaanpassingen (nieuw percentage)		
Stand per 31 december 2015	10.478	1,95 %

Tabel E Mutaties in leningenportefeuille (excl. projectleningen)

Uitzetting

De door de gemeente uitgezette (lange termijn) gelden zijn als volgt onder te verdelen:

Bedragen x € 1.000	Stand per 31-12-2015	Gemiddeld Rendement
Deelnemingen	1.057	9,68 %
Leningen	2.664	0,94 %
Totaal	3.721	

Tabel F Uitgezette gelden

Relatiebeheer

Huisbankier van de gemeente Renkum is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Het grootste deel van onze reguliere bankzaken loopt via deze bank. Door de invoering van het Schatkistbankieren per 1-1-2014 moeten wij overtollige middelen overboeken naar de schatkist. Op het gebied van gemeentefinanciering wordt gebruik gemaakt van diverse financiële instellingen. Voordat middelen worden aangetrokken of uitgezet, worden offertes aangevraagd bij minimaal twee instellingen. Vervolgens wordt gekozen voor die instantie die de meest gunstige condities voor de gemeente aanbiedt.

Kasbeheer

Evenals voor lange termijn financiering wordt ook voor korte termijn financiering de tarieven van een tweetal instellingen met elkaar vergeleken.

Bijlage 4 Kredieten

ICT

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Melddesk BOR	20	23	-3
Key2begraven uitbreidingen	7	3	4
BAG-WOZ software	37	36	
Vervanging grijs/groen	85	100	-15
Upgrade Citrix 2013-2	70	50	20
Upgrade GWS 18 en 19	20	17	3
LIAS 2015	36	39	-3
Upgrade telefooncentrale 2014	15	19	-4
Webviewer (ArcGis)	21	19	2
Suite4Scociale regie	8	6	2
Kadaster (BRK)	30	12	18
Kofax	40	43	-3
JCC klantbegeleiding	20	18	2
Upgrade Corsa 2015	15	23	-8
Plandatis	14	14	
GWS4all versie 20	12	11	1
Koppelvlakken Key2Burgerzaken	8	8	
Totaal	456	438	17

Investerings ICT

Bijna alle investeringen zijn in 2015 afgerond. Alleen de investering Kadaster (BRK) wordt in 2016 afgerond. Binnen het totale investeringsbudget zijn bij de uitvoering voor- of nadelen ontstaan per investering. Per saldo is er voor gezorgd dat de voor- en nadelen tot op € 1.000 opgevangen zijn binnen het totaal beschikbare budget € 426.000. Het restantbudget van € 17.000 betreft de nog niet ingezette middelen voor de investering Kadaster (BRK).

Ten slotte dient opgemerkt te worden dat voor een bedrag van € 258.000 investeringen uitgesteld zijn. Afhankelijk van de ontwikkelingen binnen de samenwerking van ICT zullen deze investeringen al dan niet opgenomen worden in het geactualiseerde investeringsplan dat u bij de voorjaarsnota aangeboden wordt.

De financiële consequenties van de uitvoering van het investeringsplan ICT 2015 zijn verwoord binnen het product 7D ICT.

Inventaris

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Inventaris gem.huis 20 jaar	41	25	16
Inventaris gem.huis 15 jaar	54	3	52
Inventaris gem.huis 10 jaar	37	30	7
Waterpomp	68	67	
Voorbereiding centrale hal		10	-10
Totaal	200	135	65

Inventaris

Renovatie waterpomp is afgerond zo ook vervangen inventaris gemeentehuis. Vooral dit laatste heeft voordelig uitgepakt. Gezien de vervanging meubilair over enige jaren is uitgespreid is in de vervanging gekozen om te middelen. Alle vervanging investering meubilair en toebehoren staat nu gepland voor 2026. Dit scheidt een duidelijk beeld.

Gemeentewerf

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Beveiliging Veentjesbrug	20	21	-1
Peugeot Partner uitvoerder groen	15	14	1
Afvalpassen	67	67	
Ondergrondse glasbakken	219	220	-1
Totaal	321	322	-1

Beveiliging Veentjesbrug

De beveiligingswerkzaamheden bestaand uit het aanbrengen van camera's, LED-buitenverlichting en het vervangen van het toegangshek zijn afgerond. De aangebrachte camera's worden na werktijd ingezet om verdachte situaties vast te leggen. Daarnaast dienen ze ter bescherming van medewerkers die piketdienst hebben. Hiermee is dit onderdeel afgerond.

Peugeot Partner uitvoerder groen

Dit voertuig is speciaal voor de piketdienst van team Beheer Openbare Ruimte aangekocht en ingericht. Voor de aanschaf is één ouder voertuig ingeruild. Hiermee is dit onderdeel is afgerond.

Vervanging van afvalpassen door milieupassen

De oude afvalpassen voor alle huishoudens en de toegangspassen voor de boven-/ondergrondse restafvalcontainers zijn in december vervangen door Milieupassen. Deze Milieupassen zijn voorzien van een digitale chip, waardoor de pas geschikt is voor toegangsautorisatie voor het Afvalbrengstation/ Milieupark Veentjesbrug en afgesloten restafvalverzamelcontainers. De algehele toegankelijkheid voor de restafvalverzamelcontainers zal pas ingaan met het nieuwe afvalinzamelsysteem. Ook hiermee is dit onderdeel afgerond.

Ondergrondse glasbakken

De glasbakken in de gemeente Renkum zijn vervangen door glasbakken met twee compartimenten. Dit is wenselijk bij de sortering en verwerking van het glas tot nieuw glas. Ook wordt een hogere financiële opbrengst van het kleurloze (wit) glas verwacht. De kosten liggen in lijn met het geraamde bedrag. Ook hiermee is dit onderdeel afgerond.

Concertzaal

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Renovatie concertzaal	648	623	24
Totaal	648	623	24

Renovatie Concertzaal

Op basis van het schetsontwerp dat in 2011 in de raad is besproken wordt het beschikbare krediet ingezet. Hiermee wordt de Concertzaal functioneel verbeterd en in "oude luister" hersteld.

Het budget voor de 2e fase bedraagt in totaal € 402.000. Dit bedrag is als volgt opgebouwd (raadsvoorstel 106001; 28-9-2011):

- € 189.000 restant krediet fase 1 (hiervoor zijn structurele kapitaallasten in de meerjarenbegroting opgenomen);
- € 143.000 incidenteel vanuit de voorziening groot onderhoud gebouwen;
- € 70.000 incidenteel vanuit de reserve cofinanciering.

Voortgang fase 2

In nauw overleg met de exploitant worden op dit moment toiletruimten, keuken en foyer aangepakt. Het aangelegde terras wordt ontsloten vanuit het cafégedeelte door het plaatsen van dubbele deuren, waardoor deze functionaliteit optimaal te benutten is. Het beschikbare budget blijft daarbij kaderstellend.

De werkzaamheden zijn voor 75% gereed, er vindt geen budgetoverschrijding plaats. In overleg met de exploitant zijn de resterende werkzaamheden naar het nieuwe jaar doorgeschoven.

Verkeersmaatregelen

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Johannahoeve		72	-72
Meetpunt gladheidsbestrijd.Hartensew	27	27	
Kruisp.Wolfhezerwg-Parallelwg WL2	101	101	
Fietsp.Fonteinallee-Noordberg N225		-76	76
Spoorwegovergang Wolfheze			
Fietsenrekken (FS-2)	15		15
Schoolomgeving/-routes	146	121	25
Totaal	289	244	44

Meetpunt gladheidsbestrijding

Dit meetpunt is gelijktijdig met de realisatie van de wildpassage aangelegd. Diverse sensoren zijn in het brugdeel en het landhoofd aangebracht. Met dit meetpunt, op een van de koudste plekken in het Renkumse wegensysteem, kan in het gladheidsbestrijdingsseizoen een juiste afweging gemaakt worden voor de inzet van het materieel. Dit onderdeel is hiermee afgerond.

Kruispunt Wolfhezerweg-Parallelweg WL2

Het project Dorpsplein Wolfheze is uitgevoerd en afgerekend. De subsidies hiervoor zijn toegekend en ontvangen.

Fietspad Fonteinallee-Noordberg N225

Dit nieuwe fietspad maakt onderdeel uit van de toekomstige Snelfietsroute Arnhem Wageningen en wordt als apart project opgepakt door de provincie. De beschikte subsidie moet beschikbaar blijven als bijdrage aan deze Snelfietsroute en is opgenomen in het nieuwe MUP. Uitvoering van het fietspad vindt naar verwachting vanaf 2016 plaats.

Spoorwegovergang Wolfheze

De geormeerde € 70.000 is nog niet uitgegeven. Door miscommunicatie heeft ProRail een deel van de bijdrage teruggetrokken en het projectteam opgeschort. Eind 2015 is het project door de provincie opnieuw opgepakt, binnen het kader van het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen (LVO). Gereserveerde gemeentelijke budget moet daarom beschikbaar blijven. Dit is opgenomen in het nieuwe MUP.

Fietsenrekken (FS-2)

Voor de fietsenrekken is opdracht verstrekt. Deze zijn, in combinatie met het HOV project, in 2015 geplaatst. De afrekening is afgerond.

Schoolomgeving/-routes

Doordat De Wegwijzer in Doorwerth mogelijk samengaat met de Dorendal is op deze locatie de aanpak nu niet verder in gang gezet. De Airborneschool wordt in 2016 aangepakt, in combinatie met toekomstige aansluitingen op 3B4 MFC-terrein.

Daarnaast is de locatie van de reeds geplaatste Julie-palen in de hele gemeente geïnventariseerd. Wijzigingen in locatie en aantal worden meegenomen in de uitvoering in 2016. Ook dit is opgenomen in het nieuwe MUP.

Onderwijshuisvesting

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Aanpassen Airborneschool	982	948	34
Nieuwbouw Radar/ABS Utr.weg	2.706	2.709	-3
Parkeerverhardingen etc. Radar/ABS	100	100	
Ondergrondse aansluit.Utr.weg	64	64	
Aanp.schoolgebouw Wijn.v.Arnhemweg	1.422	1.390	32
Totaal	5.274	5.211	63

Airborneschool

Oplevering heeft in juli plaatsgevonden. Definitieve afrekening dient nog plaats te vinden. Het krediet wordt afgesloten, zonder de laatste betaling. Als na controle de laatste termijn wordt betaald wordt deze inclusief een inhaalafschrijving geboekt.

Nieuwbouw Radar/ ABS Utr.weg

Oplevering en opening van de nieuwe school van de Vaart/Vierbeek heeft in het voorjaar plaatsgevonden. Het krediet is afgesloten.

Parkeerverharding

Dit krediet kan worden afgesloten.

Ondergrondse aansluit. Utr. weg.

Dit krediet kan worden afgesloten.

Aanp. schoolgebouw Wijn. van Arnhemweg

De opening heeft in september plaatsgevonden. Het krediet is afgesloten. Definitieve afrekening dient nog plaats te vinden. Het krediet wordt afgesloten, zonder de laatste betaling. Als na controle de laatste termijn wordt betaald wordt deze inclusief een inhaalafschrijving geboekt.

Riolering

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Wateroverlast Weverstraat	63	41	22
Maatregelen wateroverlast	110	29	81
Bergingsbezinkbassins	86	11	75
Riolering project Dorpsstraat e.o.	1.711	1.700	11
Verv.riolering Zuiderb-Ploegs-Fang	853	799	53
Renovatie mini pompgemalen	451	370	81
Groene bergingen Br.Streeflandweg	982	1.003	-21
Totaal	4.255	3.953	302

Wateroverlast Weverstraat

In 2015 is een werkgroep geformeerd van bewoners. De werkgroep behartigt de belangen van de belanghebbenden en zorgt voor draagvlak bij de bewoners en ondernemers aan de Weverstraat.

Doel van de werkgroep is om te komen tot een definitief ontwerp waarmee wateroverlast in woningen en kelders wordt voorkomen. Met de werkgroep zijn de randvoorwaarden voor inrichting

openbare ruimte vastgelegd en is de hoofdrichting voor de oplossing bepaald. Er is opdracht verleend om een voorlopig ontwerp op te stellen en nader onderzoek uit te voeren naar infiltratiecapaciteit.

Maatregelen Wateroverlast

Op een aantal locaties wordt maatregelen getroffen om voorkomende situaties m.b.t. wateroverlast op te lossen of te verbeteren.

De locaties Sportlaan, WA Scholtenlaan en Baron van Brakellaan in Doorwerth zijn opgeleverd, het probleem is verholpen. De voorbereiding voor locaties nabij de Mariënbornschool -Marienbergweg Oosterbeek is opgestart. De uitvoering vindt plaatst in 2016. De Limburg van Stirumweg Oosterbeek is sinds december in uitvoering en loopt door in 2016. De ontluchttingsunits zijn ingekocht en worden in 2016 geplaatst.

Bergbezinkbassins

Het resterende budget wordt volgens afspraak gereserveerd voor de samenwerking in de zuiveringskring (Waterschap en gemeente Wageningen).

Riolering project Dorpsstraat e.o.

Het project is in mei opgeleverd. De herstelpunten zijn uitgevoerd. Financiële afhandeling van het project is afgerond.

Vervanging riolering Zuiderbeekweg-Ploegseweg-Fangmanweg

Project is opgeleverd en is financieel afgerond.

Renovatie mini pompgemalen

De uitvoeringsfase voor renovatie van de mini-gemalen is afgerond. Het beheer- en onderhoudsplan is geaccepteerd, waarmee de aannemer verantwoordelijk is voor het meerjarig onderhoud t/m 2025.

MFC 3b4

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
MFC 3b4	15.202	634	14.568
Totaal	15.202	634	14.568

MFC 3b4

De ontwerpfase van het project MFC 3b4 is afgerond en de Europese aanbesteding voor de realisatie is opgestart. De kosten in de ontwerpfase hebben met name betrekking op de architect, procesbegeleiding, bestemmingsplanprocedure en verschillende adviezen.

Bijlage 5 Specifieke uitkeringen (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF						
OC W	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, ouders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Indicatornummer: D9 / 04</i>
			€ 51.654	€ 25.671	€ 67.156	€ 123.797
SZ W	G1 A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de gemeente.	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
			<i>Indicatornummer: G1A / 01</i>	<i>Indicatornummer: G1A / 02</i>	<i>Indicatornummer: G1A / 03</i>	
			160274 Renkum	123,87	2,05	

SZ	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2015	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)		
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
	I.1 Participatiewet (PW)		I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)			
	Aard controle R		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R			
		Indicatornummer: G2 / 01	Indicatornummer: G2 / 02	Indicatornummer: G2 / 03	Indicatornummer: G2 / 04	Indicatornummer: G2 / 05	Indicatornummer: G2 / 06			
		€ 7.416.811	€ 162.823	€ 526.447	€ 2.401	€ 13.966	€ 3.005			
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
	Gemeente							Gemeente	Gemeente	Gemeente
	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)							I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werken inkomens kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)
		Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
		Indicatornummer: G2 / 07	Indicatornummer: G2 / 08	Indicatornummer: G2 / 09	Indicatornummer: G2 / 10	Indicatornummer: G2 / 11	Indicatornummer: G2 / 12			
		€ 60.327	€ 11.478	€ 0	€ 0	€ 0	Ja			

SZ	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gem eentedeel 2015 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoordend hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstr ekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderh oud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstreki ng (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Indicatornum mer: G3 / 02</i>	<i>Indicatornum mer: G3 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Indicatornum mer: G3 / 05</i>	<i>Indicatornum mer: G3 / 06</i>
			€ 64.642	€ 53.077	€ 8.035	€ 25.839	€ 15.480	€ 0
	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringsko sten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee					
	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>					
	<i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Indicatornum mer: G3 / 08</i>	<i>Indicatornum mer: G3 / 09</i>					
	€ 0	€ 0	Ja					

Bijlage 6 Welk beleid is voor handen?

01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg

1A. Algemene voorzieningen

Arbeidsparticipatie

- Gemeenschappelijke regeling Permar WS 2011

Mantelzorg

- uitvoeringsplan Mantelzorg 2015

Sociale samenhang en leefbaarheid

- Kadernota sociaal domein 'De kunst van samenleven in Renkum, de transformatie'
- Nota Integraal Jeugdbeleid Gemeente 2011

1B. Gezondheid

- Regionale en lokale nota gezondheidsbeleid "Gezond Verbinden" 2012-2014(2015)

1C. Sport

- Kadernota en uitvoeringsprogramma 'Sportief verbinden'

1D. Educatie

Lokale educatieve agenda

- Uitvoeringsplan VVE 2015 - 2018

Peuterspeelzaalwerk

- Verordening Kinderopvang gemeente Renkum 2013
- Kwaliteitsregels peuterspeelzaalwerk Renkum
- Aanvullende Subsidieregel peuterspeelzaalwerk en VVE-voorziening gemeente Renkum (2013 ev)

Inburgering en integratie

- Verordening wet inburgering

Openbaar bibliotheekwerk

- Gemeentelijk Bibliotheekbeleidskader 2012 - 2015

1E. Minima

- Nota: Naar een integraal en activerend minimabeleid 2015 t/m 2018, vastgesteld d.d. 17-12-2014;
- Verordening GelrePas 2015, vastgesteld d.d. 24-06-2015.
- Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening 2013 - 2015.

1F. Inkomensvoorziening

- Verordening Individuele Inkomenstoelag gemeente Renkum 2015;
- Verordening Studietoelag gemeente Renkum 2015;
- Afstemmingsverordening Participatie wet, IOAW en IOAZ en Bbz2004 gemeente Renkum 2015;
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive 2015;
- Verordening Tegenprestatie gemeente Renkum 2015
- Re-integratieverordening Participatiewet 2015.

1G. Maatwerkvoorzieningen

Sociaal Domein

- Kadernota Sociaal Domein "De kunst van samen leven in de gemeente Renkum, de transformatie".
- Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning 2015

Jeugd

- Verordening jeugdwet

Leerlingenvervoer

- Verordening leerlingenvervoer

02 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit

2A. Ruimtelijke ontwikkeling

- Strategische Visie 2040 (2010)
- Ruimtelijke Visie 2025 (2011)
- Economische Visie (2011)
- Sociale Visie (2009)
- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Klingelbeekseweg (2011)
- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Veentjesbrug (2011)
- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Schaapsdrift (2011)
- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Cardanuslaan (2011)
- Basisvisie Landgoederen & Buitenplaatsen (2013)
- Businessplan voor de bedrijfsomgeving Renkum (2012)
- Nota Grondbeleid 2007
- Methodiek Projectmanagement RO-projecten (herziene versie 2012)

2B. Wonen

- Nota Wonen (2014)
- Beleidsnotitie Wonen en Zorg (2015)
- Investeringsprogramma ISV 2010 - 2014 Gemeente Renkum
- Huisvestingsverordening Renkum (2016)

2C. Bestemmingsplannen

- Zie 2A

2D. Omgevingsvergunning

- Welstandsnota 2013 (vastgesteld 27-3-2013)
- Handhavingsbeleid en Uitvoeringsprogramma Omgevingsrecht en overige taken Team Vergunning, Toezicht & Handhaving 2011
- Handhavingsbeleid en Uitvoeringsprogramma 2013/2014

2E. Mobiliteit

- Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan GVVP 2016-2020 (2016)
- Meerjaren Uitvoeringsprogramma GVVP 2011-2014 (MUP) (geherprioriteerd juni 2013)
- Beleidsregels uitritten en uitwegen (2012)
- Parkeernota Gemeente Renkum (2014)

03 Milieu, klimaat & duurzaamheid

3A. Milieu en duurzaamheid

- Milieunota Renkum/ Milieukader 2013-2016 (2013)
- Geluidsbeleidsplan 2009
- Nota Bodembeleid Renkum 2010
- Kadernota Duurzaam Renkum 2010

3B. Energie en klimaat

- Milieunota Renkum 2013-2016
- Kadernota Duurzaam Renkum 2010

3C. Bos en landschap

- Landschapontwikkelingsplan LOP 2006 (actualisatie 2016)
- Basisvisie Landgoederen & Buitenplaatsen 2013
- Bosbeleidsplan Gemeente Renkum 2003-2013 (beheerplan) (actualisatie eind 2016)

3D. Water en riolering

- Gemeentelijk water- en rioleringsplan: "Water stroomt" 2016-2020 (2015)

3E. Afvalverwijdering en -verwerking

- Afvalbeleidsplan: 'Grondstoffen zijn nodig, restafval is onnodig' (2016)

04 Veiligheid

4A. Integraal veiligheidsbeleid

- Integraal Veiligheidsbeleid Gemeente Renkum 2011-2013

4B. Toezicht en handhaving

- Handhavingsbeleid en Uitvoeringsprogramma Omgevingsrecht en overige taken Team Vergunning, Toezicht & Handhaving (2011)
- Handhavingsbeleid en Uitvoeringsprogramma (2013/2014)

4C. Veilig thuis

- Regiovisie aanpak huiselijk geweld
- Protocol melding huiselijk geweld en kindermishandeling voor de gemeente is onder handen

05 Openbare ruimte

5A. Groenonderhoud

- Beleidsplan Groenbeheer 2012
- Speelruimteplan: 'Ruimte voor spelen, bewegen, ontdekken en ontmoeten 2010'
- Groenstructuurplan 'Buiten Zicht' gemeente Renkum 2015

5B. Wegen, straten en pleinen

- Beleidsnota Wegbeheer 2013-2017
- Actualisatienota Wegbeheer 2015-2017 (16-09-2014 vastgesteld)
- Renkums Licht doorgelicht 2006-2015. Deze nota wordt begin 2016 vervangen door een nieuw beleidsplan.

06 Economie & Cultuur

6A. Ondernemen en bedrijvigheid

- Economische Visie (2011)
- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Klingelbeekseweg (2011)
- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Veentjesbrug (2011)
- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Schaapsdrijf (2011)

- Gebiedsvisie Bedrijventerrein Cardanuslaan (2011)
- Businessplan voor de bedrijfsomgeving Renkum (2012)

6B. Recreatie en toerisme

- Ruimtelijke Visie 2025 (2011)
- Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan 2006 (TROP)

6C. Kunst, cultuur en cultuurhistorie

- Cultuurvisie 2005 – 2015
- Beleidsnota Archeologie 2010
- Welstandsnota 2013 (vastgesteld 27-3-2013)
- Basisvisie Landgoederen & Buitenplaatsen 2013

07 Inwoner, bestuur & organisatie

7A. Besturingsfilosofie en inwonerparticipatie

- Nota Burgerparticipatie (25-6-2013, kaderstellend)
- Besturingsfilosofie (25-6-13, kaderstellend)

7B. Organisatieontwikkeling

- N.v.t.

7C. Servicepunt

- N.v.t.

7D. ICT

- N.v.t.

7E. Belastingen

- Verordening op de heffing en de invordering van onroerende zaakbelastingen (2011)
- Verordening op de heffing en de invordering van belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten (2011)
- Verordening op de heffing en de invordering van hondenbelasting (2011)
- Verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing (2011)
- Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing (2011)
- Verordening op de heffing en de invordering van toeristenbelasting (2011)
- Verordening op de heffing en de invordering van marktgelden (2011)
- Verordening op de heffing en de invordering van leges (2014)
- Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten (2014)
- Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen (2012)

7F. Vastgoed

Onderwijshuisvesting

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Renkum 2015
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Renkum 2007
- Integraal huisvestingsplan 2013-2020
- Actualisering Integraal Huisvestingsplan (13-12-2013)
- Integraal huisvestingsplan Renkum/Heelsum (25-9-2013)
- Beleidsnota onderwijshuisvesting gemeente Renkum 2011

Sportaccommodaties

- Kadernota en uitvoeringsprogramma 'Sportief Verbinden'

7G. Bestuur en organisatie

- Toekomstvisie 2030
- Archiefverordening
- Integriteitsbeleid 2001 en evaluatienota 2004
- Mandaatregeling
- Verordening vergoedingen commissie en raad
- Verordening vergoeding wethouders
- Financiële en controleverordening Gemeente Renkum
- Organisatie en mandaatbesluit
- Informatiebeleidsplan
- Dienstverleningsconcept

Vaststelling Jaarstukken 2015

Aldus vastgesteld in de raad van de gemeente Renkum in haar openbare vergadering van 25 mei 2016.

De raad van de gemeente Renkum

de griffier,

de voorzitter,

mr. J.I.M. le Comte

mr. H.L.M. Bloemen